

ŽIVÁ
DÍLA
MINULOSTI

PÍSEŇ
o NIBELUNZÍCH

Hrdinská epika se vyskytovala na mnoha koncích světa a byla také pěstována v evropském středověku. Hrdinové této poezie jsou hrdinové bitev, nejjudatnější, nejproslulejší válečníci. Básně nevypravují jen o jejich válečnických činech, nýbrž i o osudech, které je stihly. Kolem několika předních hrdinů se všude soustředilo množství pověstí, z nichž pak písně čerpaly. O některých postavách hrdinské epiky je zaručeno, že měly historickou existenci.

Nejstarší hrdinské skladby evropského středověku se zachovaly v oblasti germánské a keltské. Hrdinská epika francouzská a španělská patří až do raného feudalismu. Ruské byliny a hrdinské písně srbské byly sice zapsány až v nové době, ale jsou zcela nepochybně články staré tradice.

Rozsáhlý soubor starogermánské hrdinské epiky uchovala staronorská Edda: jsou to písně kratšího rozměru, ale dějově ucelené. V anglickém epose Beowulf z 8. stol. je vylíčeno, jak pěvec v knížecí síni přednese hrdinskou píseň při hostině družinsků. Počátky germánské hrdinské epiky je ovšem třeba klást ještě dále do minulosti, až do období stěhování národů.

S tím souhlasí, že události z právě tohoto období vešly do eddických písní, ale také, o mnoho později, do velkého německého eposu z počátku 13. stol., do tzv. *Písně o Nibelunzích*. Vypravuje-li německý epos o zkáze Burgundů na dvoře hunského krále, je to pozdní ohlas historické události 5. stol., kdy hunská vojska potřela germánský kmen Burgundů. Tak se jeví Píseň o Nibelunzích zakončením epické tradice přetrvávající přibližně šest století.

Pro německou Píseň o Nibelunzích je podstatné, že nabyla své definitivní podoby za vrcholného středověku, že však

19442

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
FILOSOFICKÉ FAKULTY
UNIVERSITY J. E. PURKYNĚ
BRNO

2 180 - 75

Přeložil Jindřich Pokorný

nibelunská látka tkví v dávné germánské minulosti. Na počátku 13. stol. vládla rytířská ideologie a feudální kultura vrcholného středověku, která se formovala, jak se domníváme, na podkladě společenského vzestupu vrstvy ministeriálů. Rytířská ideologie vrcholného středověku ukládala příslušníkům stavu kánon ctností, který starší doba neznala. Čest rytíře nebyla jen v statečnosti v boji a ve vazalské věrnosti, od něho se vyžadovala i sebekázeň, uměřenost, kultura krásné formy a ušlechtilost mysli; rytířova služba dámě byla chápána jako výchova k osobní dokonalosti; rytíř měl být bojovníkem opravdu křesťanským, jemuž není cizí milosrdenství. To vše se obráží v rytířsky dvorské literatuře. Píseň o Nibelunzích do literatury tohoto druhu v plném smyslu přece nepatří. Není rytířským románem, i když k němu má leckde velmi blízko (láska Siegfrieda a Kriemhildy), a konečně sama se vydává za vyprávění ze „zašlých věků“. Rytířsky dvorská civilizace ovšem do nibelunského eposu pronikla, odpovídá jí kromě jiného rozvitý obraz burgundského dvora v první části díla; avšak vlastní děj eposu se s rytířskou idealitou v podstatě nesnáší. Toto vyprávění o úkladném zabití Siegfrieda a Kriemhildině pomstě se hlásí do archaické doby, vzdálené vrcholnému středověku. Píseň o Nibelunzích je poznamenána určitým napětím mezi tradovaným základem a jeho aktualizací v duchu doby, kdy vznikla. Je jisté, že tradovaný základ zůstal s mnohými detaily zachován. Nemáme sice německé nibelunské písně starší, než je epos z počátku 13. stol., ale eddické písně do jisté míry dovolují tradici rekonstruovat. Za nositele epické tradice jsou považováni pěvci profesionálové.

Píseň o Nibelunzích se tradičně uznává za vrcholné dílo německé středověké literatury. Goethe i Marx ji stavěli vedle Homéra. Byla prohlašována za „národní epos německý“ a byl vynášen její mravní obsah. V nové době byla stará nibelunská látka častokrát znovu zpracována (mj. Hebbel, W. Jordan a zejména Richard Wagner, jehož Prsten Nibelungů se ovšem k Písni o Nibelunzích přímo neváže); byla také zneužita k záměrům jí zcela cizím a odlehlým.

Dnes je Píseň o Nibelunzích předmětem soustavného vědeckého zájmu jako slovesné dílo literární a hodnotí se poněkud kritičtěji, než bylo dřív běžné. V básni se odlišují místa silná od slabých; část druhá je vcelku výše hodnocena než první.

Často se ovšem i v kruzích germanistů klade otázka, zda vlastním obsahem eposu jsou pouhé příběhy jeho hrdinů, nebo zda za nimi stojí obecná idea. Zda události jsou tu představovány jako řízení osudu, nebo zda jsou chápány z hlediska viny a odplaty. Uvažuje se o tom, zda závěr eposu (tj. zánik Burgundů) nemá hlubší význam. Vyskytla se např. domněnka, že vlastním smyslem nibelunského eposu je ukázat důsledky slabosti králů: Burgundové zahynou, protože lesk burgundského království nespočíval na skutečné síle, nýbrž na falešném zdání. Pak by příběhy o Siegfriedovi a Kriemhildě sloužily v první řadě politické ideji eposu. Ve skutečnosti však tyto příběhy tvoří základní plán vyprávění. Proto je třeba, jak se zdá, Píseň o Nibelunzích chápat i dnes především jako vyprávění o vzrušujících událostech „zašlých věků“.

Píseň o Nibelunzích je nejslavnější literární produkt německého středověku. Dochovala se nám anonymně, v četných rukopisech ne zcela jednotného znění. V této podobě vznikla nepochybně v době kolem roku 1200 v rakouském Podunají, na některém feudálním dvoře nebo v městě. Nevíme s jistotou, zda básník byl z nižší šlechty, pěvec profesionál nebo klerik neknež.

Za tímto básníkem však stojí tradice, tento epos doby štaufské se opírá o starší písně. Žádná německá nibelunská skladba starší než Píseň o Nibelunzích nás sice nedošla, ale musíme takové písně předpokládat. Zachovány jsou staré písně s nibelunskou látkou v staroseverské Eddě. Tzv. Edda písňová byla na Islandě zapsána až v 13. stol., avšak obsahuje i básně o mnoho starší. Nibelunskými básněmi Eddy je vázanost Písně o Nibelunzích na starou tradici dokázána.

Hlavní děj Písně o Nibelunzích je natolik jednotný a sevržený, aby se dal krátce shrnout. Epos je dvoudílný, ale děj

obou částí se má k sobě jako přčina a následek: po Siegfriedově smrti následuje Kriemhildina pomsta, tj. zkáza Nibelungů. (Jméno Nibelungové v druhé části eposu označuje Burgundy.)

Siegfried, syn krále od Dolního Rýna, přichází na dvůr burgundských králů ve Wormsu, chce získat jejich sestru Kriemhildu. Pro Gunthera, burgundského krále, koná hrdinské činy a pomáhá mu získat zámožnou královnu Brunhildu, ochotnou vzít si za muže jen toho, kdo ji přemůže v bojových hrách. Při Guntherových námluvách Siegfried před Brunhildou vystupuje jako Guntherův leník; při závodění bojuje Siegfried, neviditelný v kouzelném plášti, na místě Gunthera a zvítězí. Tak se ve Wormsu slaví dvojitá svatba, Gunthera s Brunhildou a Siegfrieda s Kriemhildou. Na svatebním loži Siegfried, opět neviditelný, na místě Gunthera zlomí odpor vzdorující Brunhildy. Později dojde mezi královnami k hádce o přednost manželů; Brunhilda označí Siegfrieda za nesvobodného leníka a Kriemhilda vyzradí tajemství Brunhildiny svatební noci. Tu rozhodne Hagen, předák burgundský, že zhanobení Brunhildy musí být pomstěno Siegfriedovou smrtí. K plánu vraždy se přidá Gunther a Siegfried je Hagenem na honu úkladně zabit. Truchlivě Kriemhildu připraví Hagen i o bájný Siegfriedův poklad. To je první část Písně o Nibelunzích. S úmyslem pomstít Siegfriedovu smrt se Kriemhilda provdá za hunského krále Etzela. Na její popud jsou její bratři pozváni k slavnosti na Etzelův dvůr. Přes Hagenovo varování přijmou pozvání a Burgundové táhnou od Rýna do uherské země. Hned po jejich příchodu Kriemhilda vyzve Huny, aby vykonali pomstu. Začnou krvavé boje, hromadné i jednotlivé, tisíce padají na obou stranách, Hagen zavraždí i Etzelovo dítě. Z Burgundů nakonec přežívají jen Gunther a Hagen; oba jsou zajati. Když se Hagen zdráhá prozradit úkryt Siegfriedova pokladu, dá Kriemhilda Gunthera stít a sama Siegfriedovým mečem setne hlavu Hagenovi. Za to ji odpraví Hildebrand, družník Dietricha z Bernu, vyhnanec na pohostinném dvoře Etzelově. Tím končí celý epos.

Co je v Písni o Nibelunzích spojeno, stojí v eddických pís-

ních samostatně: nibelunské skladby Eddy se vztahují buď k příběhu o Siegfriedovi a Brunhildě, tj. o Siegfriedově smrti, nebo k příběhu o zkáze Nibelungů. V žádné eddické básni není zkáza Nibelungů podána jako dílo Kriemhildy a jako dílo pomsty. K eddickým písním se úzce pojí Sága o Völsunzích, cyklické vyprávění o osudech Sigurda, tj. Siegfrieda, a jeho rodu; Sága o Völsunzích vypravuje postupně o Sigurdově smrti a o zkáze Nibelungů, ale oba příběhy tu nejsou v motivační souvislosti. Souvisí jen tak, že Atli, tj. Attila-Etzel, zahubí Nibelungy proto, aby se sám zmocnil pokladu mrtvého Sigurda. Mezi nibelunskými skladbami Eddy jsou také ještě samostatné písně o Sigurdově mládí: jak vyrůstal v lese bez otce a matky, jak ubil draka a ukořistil jeho zázračný poklad.

Takový je příběh o Sigurdově smrti podle starého eddického zlomku Brot, který se dá doplnit: Sigurd uzavře pookrevní bratrství s královskými syny Gunnarem-Guntherem a Högnim-Hagenem a pojme jejich sestru Gudrun, tj. Kriemhildu, za manželku. Vyjede pak s Gunnarem, aby pro něho získal Brynhild-Brunhildu, která vzdoruje nápadníkům za hradbou plamenů. Co nedokáže Gunnar, svede Sigurd; zteče ohnivý val a po tři noci v Gunnarově podobě sdílí lože s Brynhild, ale klade meč mezi sebe a ji. Odjede a Brynhild se stane Gunnarovou ženou. Při hádce se Brynhild dozví od Gudrun, že byla oklamána; žádá Sigurdovu smrt. Když byl Sigurd zabit třetím bratrem Gunnara a Högniho, Brynhild přijme zprávu o tom napřed se smíchem, potom s pláčem. Předvídá zkázu Nibelungů, tj. Gunnarova rodu.

V staré eddické básni Atlakvidha se příběh o zkáze Nibelungů podává takto: Když hunský král Atli pojal za ženu Gudrun, zve zálučně k sobě její bratry Gunnara a Högniho. Gudrun své bratry varuje, ale oni se vydají na cestu a jsou přepadeni Huny. Gunnar a Högni jsou zajati, když celá jejich družina padla; protože se nechtějí vykoupit Sigurdovým zlatem, je Högni na místě usmrcen a Gunnar poslán na smrt do ohrady plné zmijí. Tu Gudrun zavraždí vínem opitého Atliho, jemuž dala předtím pojit srdce jeho dětí; sama zapálí královskou síň.

Pádné jsou shody mezi Písní o Nibelunzích a eddickými skladbami i v množství vedlejších epizod dějových. Podstatný rozdíl je v tom, že v básních Eddy zkázu Nibelungů způsobí jen Atli sám a že žena mstitelka nemstí svého muže na svých bratřích, nýbrž svůj rod na svém muži. Je jasné, že žena jako mstitelka svého rodu je motiv starší než žena jako mstitelka svého muže.

Ačkoli je nibelunská látka představována i v staré severské literatuře i v staré literatuře německé, přece není společným dědictvím germánským. Nevznikla na germánském severu, nýbrž byla tam zanesena. Všechno nasvědčuje tomu, že se nibelunská látka zrodila v Německu doby stěhování národů. Potom se nibelunské pověsti a písně vyvíjely zvlášť v Německu a zvlášť na germánském severu.

Není možno pochybovat o tom, že pověst o zániku Nibelungů, tj. Burgundů, má historický podklad v době stěhování národů. Burgundové, tehdy usazení na levém břehu středního Rýna okolo Wormsu, utrpěli roku 436 zničující porážku od hunských vojsk; v bojích s Huny zahynul burgundský král Gundahar „se svým lidem a rodem“. Hunská vojska proti Burgundům nevedl Attila sám. Ale Attila roku 453 náhle zemřel a jeho smrt se později vysvětlovala tak, že ho zahubila Germánka Hildiko, s níž se právě zasnoubil. Prvotní fabule o zkáze Nibelungů je zřejmě založena na sloučení těchto dvou událostí.

Sporná je naopak otázka, zda i pověsti o Siegfriedovi a Brunhildě mají podklad historický. Geneze hrdinských pověstí hledá se buď v historii, nebo v mýtu. Siegfried a Brunhilda se dosud vykládají jako postavy z mýtu nebo také z pohádky. Severské pověsti o Sigurdovi jsou silně prostoupeny mytologií, ale i Píseň o Nibelunzích připisuje Siegfriedovi vlastnosti a činy mytické. To však může být druhotné mytizování. Pro historický podklad postavy Siegfriedovy svědčí souvislost s burgundskými králi. Siegfriedův domov podle Písně o Nibelunzích je na Dolním Rýně, to byla oblast Franků, kdežto Burgundové před svým odchodem sídlili výše na Rýně. Jména začínající na Sigi- byla příznačná pro vládce Franků. Je pozoruhodná domněnka, že pod-

kladem siegfriedovské pověsti mohla být taková událost: Královský syn francký byl jako vyhnanec přijat burgundským králem, vstoupil v manželství s burgundskou královskou dcerou, avšak narazil na odpor domácích rodů a stal se obětí politické vraždy. V tomto případě představuje Hagen vůdce burgundské opozice proti franckému vetřelci. To snad je půdorys prvotní fabule o Siegfriedově smrti.

Je třeba se domnívat, že tradice nibelunských pověstí a písní od doby stěhování národů do vrcholného středověku byla nepřetržitá. Byla snaha osvětlit vývoj této tradice, rekonstruovat v hlavních rysech nibelunské písně nezachované, které předcházely epos nám zachovaný z doby štaufské. Dlouho se uznával rodokmen Písně o Nibelunzích, který důmyslne sestavil Andreas Heusler. Předpokládá se v něm samostatný vývoj písní o Siegfriedovi a Brunhildě a o zániku Nibelungů-Burgundů; obojí spojil podle Heuslera teprve epos z doby kolem 1200. Jeho rodokmen stanoví vcelku dvě básně brunhildské a tři básně o zániku Burgundů. Prvotní píseň brunhildská je merovejsko francká z 5.—6. stol. a obráží se v různých obměnách v Eddě a v Sáze o Völsunzích. Druhá brunhildská píseň je až z 12. stol. a obráží se v Sáze o Thidrekovi, napsané v Norsku v 13. stol. přímo podle německých předloh. Prvotní píseň o zkáze Burgundů je rovněž francká a obráží se v Eddě a v Sáze o Völsunzích. Ale francká píseň byla v 8.—9. stol. vystřídána písní bavorskou, jejíž hlavní novum je v tom, že z děje odstraňuje Attilu-Etzela a do role ničitele Burgundů dosazuje Kriemhildu; ona připravuje zkázu Burgundů jako odplatu za smrt Siegfriedovu. Tato změna hlavního děje vyplývá z gótsko-bavorských tradic, které znají Attilu ne jako barbara krvelačného a dychtícího po zlatě, nýbrž jako mírumilovného vládce a ochránce vyhnanců, tak jak se jeví v Písní o Nibelunzích. Na bavorskou píseň navazuje skladba z doby kolem 1160; i tato skladba se obráží v Sáze o Thidrekovi a nebyla to už píseň v pravém smyslu, nýbrž epos. O tento epos o zkáze Burgundů a o mladší píseň brunhildskou se opírá konečně Píseň o Nibelunzích z doby kolem roku 1200. Je to knižní epos určený k předčítání. Kdysi byl běžný názor, že epos vzniká slouče-

ním několika kratších písní, které vyprávějí dílčí děje a teprve dohromady vytvářejí děj celistvý. Heusler namítá, že i písně Eddy mají celistvý děj; epos se liší od písně jen způsobem vyprávění, „nadouváním“ látky, jejím rozvedením do epické šíře.

Dodnes byla k Heuslerovu rodokmenu vznesena řada připomínek. Někteří badatelé např. nevěří v posloupnost několika málo písní, které se dají rekonstruovat. Je patrně třeba si představovat vývoj složitější, počítat spíš s paralelními písněmi a s vedlejšími prameny. Někteří dokonce pochybují o tom, že se dá dojít k rodokmenu nibelunského eposu. Tím více se dnes požaduje, aby byla Píseň o Nibelunzích zkoumána v té podobě, jak ji známe, tj. nejen ve vztahu k dřívějším písním, které se nezachovaly. Píseň o Nibelunzích má být pojímána jako produkt vrcholného středověku, má se vykládat z doby kolem roku 1200, z jejích společenských podmínek.

Na druhé straně nelze však popřít tradiční základ německého nibelunského eposu. Jen do jisté míry může platit za dílo své doby, a není zcela jasné, do jaké míry.

Píseň o Nibelunzích předkládá tedy modernímu badateli řadu otázek, drobných i závažných. Vyskytují se tu místa málo srozumitelná v mezích daného textu, jejichž plný smysl lze pochopit z jiných, ať už přímo nibelunských, ať dalších tradic. Novější úpravy vedly i k oslabení logiky dějů.

Soudobé prvky Písně o Nibelunzích se jeví, jak již řečeno, jako odlesky soudobé rytířsky dvorské kultury. Staré děje jsou umístěny do nového prostředí poznamenaného rysy štaufského životního slohu. Podle soudobého vkusu se široce líčí život na burgundském dvoře, se slavnostmi, turnaji, bohoslužbami, vytríbenou dvorskou etiketou. O lásce Siegfrieda a Kriemhildy se píše po způsobu rytířských románů. Celá postava Siegfriedova je přizpůsobena obrazu dokonalého rytíře. Není to výjimečný silný rek, nýbrž mladý skvělý královský syn a rytíř, třebaže tato přeměna Siegfrieda přece jen není úplná: když poprvé přijíždí do Wormsu a chce obrátit Gunthera o zemi a lid, jeho chování je vzdáleno rytířským mravům. Zato skutečnost, že v Písni o Nibelunzích je Sieg-

friedův stav jednoznačně určen ve špičce feudální hierarchie, hraje důležitou úlohu v osnově hlavního děje: svár Kriemhildy a Brunhildy se rozněcuje stavovskou ctí, při Guntherových námluvách se Siegfried před Brunhildou vydával v Guntherův prospěch za jeho leníka, proto také Brunhilda i ve Wormsu dále považuje Siegfrieda za nesvobodného vazala; a to je nevěrohodné, jestliže se zároveň propůjčuje Siegfriedovi tak okázalý královský lesk. Při zasnubách Siegfrieda a Kriemhildy se Brunhilda rozpláče a vysvětluje to lítostí, že se Kriemhildě dostal manžel nerovnocenný (dříve to byla nepochybně lítost, že nejsilnější hrdina se nedostal jí, Brunhildě).

I další vývoj tohoto důležitého motivu naznačuje významné dobové změny: na vrcholu sváru Kriemhilda veřejně prohlásí, že to byl Siegfried, ne Gunther, kdo Brunhildu zbavil panenství. Skutečnost, že Kriemhilda vlastní Brunhildin prsten a pás, musela původně znamenat, že vše, co praví Kriemhilda, je pravda. Ovšem v Písni o Nibelunzích to už pravda není; v eposu nezůstala na Siegfriedovi hana cizoložství, neboť by se to přičilo obrazu dokonalého rytíře. Ale jak tomu rozumí Brunhilda: cítí se jen veřejně potupena Kriemhildou, nebo podvedena Siegfriedem? O tom se už epos neštfí. V dalším průběhu událostí je to Hagen, nikoli Brunhilda, kdo naléhá nejvíce na zavraždění Siegfrieda. Motivace vraždy je dvojitá: jednak zhanobení Brunhildy, jednak prospěch říše. Druhý, politický motiv probleskuje v daném textu pouze na několika málo místech.

O postavě Hagen z Tronje se dříve řkalo, že je to obdivuhodný charakterový obraz. Tato postava nebyla v Písni o Nibelunzích přizpůsobena rytířskému ideálu, spíše stylizována v jeho opak. Ale „charakter“ Hagen se v díle mění podle role, která mu připadá. V první části představuje Hagen Siegfriedova vraha, v druhé části muže, který se má stát terčem Kriemhildiny pomsty. V první části vyznačuje Hagen úskok a zákeřnost, v druhé části manská věrnost hrdiny, který jde vstříc svému osudu. V druhé části Hagen napřed Burgundy varuje před cestou k Etselovi, protože prohlédl úmysl Kriemhildy, avšak potom dá k cestě

souhlas v tom okamžiku, kdy je nařčen, že má z Kriemhildiny odplaty strach.

Vedlejší děj o markraběti Rüdegerovi z Bechelaren, prožívajícím konflikt mezi věrností leníka a věrností přítele, pokládá se za novější epizodu nibelunského eposu; rytířsky dvorské ladění na těchto místech je zvláště výrazné, třebaže sám konflikt dvojí věrnosti nebyl nijak cizí ani germánské hrdinské poezii, jak ukazuje Píseň o Walthariově z 10. stol., a lze se také domnívat, že postava Rüdegera, přítele Dietricha z Bernu, se do nibelunských písní už dostala spolu s postavou Dietricha, jemuž připadla úloha zakončit hlavní děj. Ještě v Sáze o Thidrekovi Dietrich sám činí konec Kriemhildinu životu. V Písni o Nibelunzích Dietrich zůstal bez hany, že zavraždí ženu. Jestliže to na místě Dietrichově provede Hildebrand, činí to Kriemhildinu smrti potupnější.

V Písni o Nibelunzích se jeví druhá část jako hlavní a první jako vstupní. Proti pomstě Kriemhildině v druhé části nestojí první část jako pomsta Brunhildina. Brunhilda není hlavní strůjce Siegfriedovy smrti a proti ní se Kriemhildina pomsta neobrací: obrací se proti Hagenovi spolu s Guntherem; od spiknutí proti Siegfriedovi Brunhilda téměř mizí z vyprávění. Tak je Píseň o Nibelunzích v přítomné podobě především příběhem o pomstě ženy na vrahách jejího muže. Jde také o čest a o moc, ale více se tu mluví o lásce. Avšak lze nibelunský epos skutečně jen pokládat za vyprávění o osobní mstě ženy? Uvažuje se o ideji nebo tendenci díla; rozumí se o ideji, kterou středověký básník do díla uložil a kterou středověké obecnstvo v díle mohlo nacházet.

Na jedné straně se tvrdí, že vyprávění v Písni o Nibelunzích je soběstačné a že se básník jen snažil podávat strhující obrazy a události, na jejichž formaci se podílela staletí. Na druhé straně se Píseň o Nibelunzích vykládá buď jako elegie, nebo jako kritika: podle toho by zánik Burgundů byl obrazem osudu, kterému je předurčena rytířská velikost a dvorský lesk, nebo krvavý závěr by mohl znamenat kritiku rytířských hodnot jako láska, čest a věrnost. To by se pak rovnalo výkladu, že Píseň o Nibelunzích je dílem varujícím před soudobou rytířskou ideologií. Proti tomu lze ovšem namít-

nout, že „zkazky zašlých věků“, o nichž se tu vypravuje, se soudobým rytířským normám vymykají, a proto se nehodí k tomu, aby usvědčovaly o nedostatečnosti těchto norem.

Byla vyslovena také domněnka, že Píseň o Nibelunzích, jak již řečeno, představuje od počátku příběh slabého krále, jehož rod a moc musí nakonec přijít nazmar. Siegfriedova tragédie v Písni o Nibelunzích se začíná tím, že se klamně při námluvách Guntherových vydává za jeho vazala. Ale pravý klam je u Gunthera, který jen s pomocí Siegfriedovou mohl získat Brunhildu, nejsilnější ženu. Gunther používal silného Siegfrieda, aby dosáhl toho, co mu nebylo přiměřené: lesk říše a nejsilnější ženu; za klam pyká napřed Siegfried, ale potom i Gunther. Tento politický motiv o slabém králi, jehož vláda se klamem nedá udržet, není však dostatečně zvýrazněn; v druhé části eposu Gunther už slabost neprojevuje. Spor o ideu Písně o Nibelunzích zůstává tedy dosud otevřen.

V nové době byl středověký německý epos objeven už v druhé polovině 18. stol., avšak doceněn až v době romantismu s jeho rehabilitací středověku a kultem národních hodnot. Ale už Goethe uznával Píseň o Nibelunzích a přirovnal ji k Homérovi. Proti romantikům ji prohlásil za dílo klasické, tj. „zdravé a zdatné“, proti romantikům ji označil za „pohanskou až do kostí“: není tu žádná stopa po vládnoucím božstvu, hrdinové a hrdinky jdou do kostela jen proto, aby začali hádky. Hegel uznal Píseň o Nibelunzích za „cenné, vpravdě germánské, německé dílo“, jemuž „nechybí nacionální, substanciální hodnota ve vztahu k rodině, manželské lásce, vazalství, služební věrnosti, hrdinství“, ale zároveň tu vytkl „nedostatek individuálního bohatství a a opravdu živé názornosti, časté upadání do tvrdosti, divokosti a krutosti“, „charaktery se ve své abstraktní strohosti podobají více hrubým dřevořezbám, než aby se daly přirovnat k lidsky vypracované, duchaplné individualitě homérských hrdinů a žen“.

Ale sláva Písně o Nibelunzích v Německu se dlouho zakládala právě na uznávání „vpravdě germánské, německé“ podstaty tohoto díla. Dlouho platil názor, že je to ryzí osla-

va „německých ctností“ a nade vším „německé věrnosti“. Tou však rozhodně není. V nibelunském epose, jak je zjevné, se nevypravuje jen o věrnosti, nýbrž také o věrolomnosti, nejen o ctnostech, ale i o nectnostech, vraždách, klamu a zradě. Postoj středověkého vypravěče těchto „zkazek zašlých věků“ nám dnes nikterak nepřipadá jako oslavující; spíše se přikláníme k druhému hledisku, které jej charakterizuje jako elegický.

PAVEL TROST

PÍSEŇ *o NIBELUNŽÍCH*

I. VYPRÁVĚNÍ

- 1 Ve zkazkách zašlých věků je divů bezpočet
o slávě chrabrých reků, o žalu dávných let,
o šťastných hodokvasech, o strastech, nad něž není,
o mužích, o zápasech, poslyšte toto vyprávění.
- 2 V Burgundské zemi žila dívka tak spanilá,
že žádná jiná žena jí rovna nebyla,
Kriemhilda* znělo jméno té panny plné krás,
kvůli ní mnohý rytíř byl vydán smrti napospas.
- 3 Leckterý pán se s dívkou zatoužil zasnoubit
pro sličnost, která v srdcích vzbouzela něžný cit,
na duši bez poskvrny, ve tváři půvab sám,
zářila pro ozdobu rodu všech dívenek i dam.
- 4 Ji vznešení tři páni králové chránili.
Byli to: Gunther, Gernot, nad jiné zmužilý,
a Giselher, rek mladý, udatný v každém boji;
oni tři pečovali o krásnou pannu, sestru svoji.
- 5 Tři bratři urození, nadmíru vybraní,
stáli vždy pevně v bitvách a vlídně v konání,
Burgundsko bylo jméno jejich lén jaktěživ
a v Etzelově zemi konali posléz mnohý div.
- 6 Sídliili se svým dvorem ve Wormsu na Rýně,
do jejich služeb dali slavně v té končině

* Vlastní jména jsou uváděna v české transkripci, jsou-li běžná: jinak v novodobě ustáleném znění německém.

- svůj život četní reci nadmíru zvučných jmen;
ponorou smrtí zašli po čase pro záští dvou žen.
- 7 Uta je jméno kněžny, z níž byli zrozeni.
Její choť Dankrat, rytíř vzácného ražení,
v mládí si dobyl slávy skutečně nemalé
a vposled ustanovil své syny v zemi za krále.
- 8 Trojice rýnských vládců, jak o tom byla řeč,
dovedla s udatností pozvednout v seči meč,
i všichni jejich páni, o nichž mi došla zvěst,
dokázali si chrabře v krvavých, strašných svárech
vést.
- 9 Byli to: Hagen z Tronje, a také Ortwin z Met,
Hagenův bratr Dankwart, nikoli naposled
pan Eckewart, pan Gere, dvě známých markrabat,
a rovněž Volker z Alzey, jenž uměl v pútkách
pevně stát.
- 10 Kuchmistrem byl pan Rumold, rek tuze skvělých
mravů,
a jinak měli péči o dvorský lesk a slávu
pan Sindold a pan Hunold za svoji povinnost;
o dalších paměť není, jen že jich bylo ještě dost.
- 11 Maršálkem byl pan Dankwart, královým
podstolím
synovec jeho Ortwin, z dalších pak, pokud vím,
číšníkem býval Sindold, hrdina své cti dbalý,
a komořím pan Hunold, v úřadu rovněž hodný
chvály.
- 12 O lesku jejich dvora, o jeho věhlasu,
o moci velkolepé a hodné úžasu,
o životě těch pánů bohatém rozkošemi
vám všechno nevypráví už zhola nikdo v celé
zemi. —

- 13 V těch časech bylo dívce jedenkrát dáno snít
sen, že jí patřil sokol, samý žár, samý trpyt,
jejž posléze dva orli zdrásali do krve;
tolik hrůz uviděla v životě v skutku poprvé.
- 14 Kriemhilda se ctně Utě, své matce, svěřila,
a ta jí řekla slova veskrze nemilá:
„Ten sokol je tvůj milý, rytíř a vzácný pán,
zachce-li se však Bohu, bude v plen strašné
smrti dán.“
- 15 „Co pravíte, má matko, o panu rytíři?
Mé srdce s láskou reka se nikdy nesmířít,
chci zůstat do své smrti panensky líbezná;
straním se toho citu, kdo zná jej, ten i hoře zná.“
- 16 „Neodříkej se tolik,“ matka jí odvětila,
„vždyť láska je věc libá a tuze srdci milá.
Dojdeš i pravé krásy, budeš-li provdána
a dostaneš-li muže vznešené krve od Pána.“
- 17 „Má matko,“ řekla dcera, „už ani slovo dál,
„vždyť na nesčetných ženách nám osud prokázal,
že nakonec nás láska jen pláčem odmění.
Uvaruji se obou, jinak mě čeká trápení.“
- 18 Takto se zřekla lásky i jejich kratochvil,
život jí plynul šťastně takový, jaký byl
i bez milostných citů, tužeb a myšlenek,
až po čase se slavně sezdal s ní jeden chrabří rek.
- 19 A to byl onen sokol, o kterém snila sen,
jejž vyložila matka; když zhynul, zahuben
jejími nejbližšími, stihl je její hněv:
pro jednu smrt pak prolil mnohý syn dobré matky
krev.

II. VYPRÁVĚNÍ o Siegfriedovi

- 20 Tou dobou v Nizozemí králův syn vyrůstal,
měl matku Siegelindu, Siegmund byl onen král
a slavné sídlo Xanten obýval jeho rod;
leželo, plné lesku, při dolním toku rýnských vod.
- 21 Hoch nesl jméno Siegfried, měl pověst hrdiny,
on posléz proharcoval kraje a končiny,
do mnohé země táhl na zkoušku vlastních sil,
až jednou smělé reky v Burgundské zemi navštívil.
- 22 O časech jeho mládí, kdy žil svá šťastná léta,
o jeho skvělých činech šla zvěst až na kraj světa.
Kolika ctnostmi kvetl, kolika půvaby
z těch, které k sobě touhu krásných žen snadno
přivábí!
- 23 Byl vychováván s péčí, jak žádal jeho stav,
a navíc sám si hleděl osvojit dobrý mrav;
své snahy prokazoval nadmíru účinně,
což v potomnosti bylo k ozdobě jeho otčině.
- 24 Když vyrostl, byl arci ke dvoru uveden,
tam se stal středem přízně všech rytířů i žen,
zejména ty v něm chtěly náklonnost probudit
a jejich něžný zájem mu ovšem nezůstával skryt.
- 25 On bez průvodu nikdy nevyjel z hradních bran,
vždy skvěle podle přání rodičů oblékán
a u znalců všech ctností vyučen způsobům,
jež má mít ten, kdo vede zemi i panovnický dům.
- 26 Už uměl i meč zvednout, už to byl muž, ne hoch,
jenž zvláště k věcem zbrojným měl nadobycěj vloh,
už s rozmyslem se počal chystat i k námluvám,
nikoliv bez naděje v odezvu u přemnohých dam.

- 27 A tenkrát Siegmund kázal rozhlásit po kraji
zvěst, že se v jeho sídle slavnosti chystají
pro přátele i many, pro vlastní, pro cizí,
a oznámil, že hostím i strůj i koně nabízí.
- 28 Panoše z dobrých rodů, ať žili kdekoli,
pozval též, aby přišli, když jim to dovolí
původ i postavení; vzkázal jim, že by rád
je spolu se svým synem dal na rytíře pasovat.
- 29 Záhy zvěst o slavnosti po krajích kolovala
a královně i králi přísluší věčná chvála
za to, že tehdá sáhli hloub do pokladnice,
což arci přilákalo nesčetné cizí šlechtice.
- 30 Čtyři sta panošků tak přišlo k obleči,
v níž se Siegfriedem měli pokleknout před meči.
Spanilé dívky s plíí jim k oněm slavnostem
pošily drahokamy na šatech jedenkaždý lem
- 31 a zlatě zkrumplovaly veškero odění,
jímž mladí páni měli jít přiozdobeni.
I hojně židlic hostím dal sroubit hradní pán
v těch časech slunovratu, kdy byl rek Siegfried
pasován.
- 32 Mladičtí bojovníci navštívili i chrám
a mnozí páni zralí jim byli ke službám,
kterých i jim se kdysi za mlada dostalo.
Radostí bylo mnoho a dobré míry nemálo.
- 33 Z přčetných hrdel zněla mše k boží oslavě,
nato se kolem shlukl dav, hlava na hlavě,
a tenkrát se stali z chlapců dle zákona
rytíři, což je sláva, která se často nekoná!
- 34 Kdekdo chtěl také spatřit, jak oře sedlají,
jak Siegmundův dvůr sborem se chystá k turnaji,

- a zachvěly se sně i hrad až po střechu,
když s rykem vyrazili zbrojenci, lačn' úspěchu.
- 35 Kláli se staří, mladí, započal boj i ruch,
praskotem puklých dřevců se zatetelil vzduch,
tríska se rozletěla k samému předsálí,
a to vše reci pilně silou svých paží konali.
- 36 Posléz král kázal končit, odvedli komoně:
tu válel se hrot štítu, tam šperk, jenž na sponě
či kování dřív zářil; rozsety po trávě
svědčily tyto trosky o mocnosti ran ve vřavě.
- 37 Potom byl slavně pozván ke stolu každý host,
krměmi vzácných chutí zahnali malátnost,
vybraná vína tekla z číší i z korbelů
k počtě všem pánům hostům z vlastních i cizích
údělů.
- 38 Nebylo arci konce hrám ani k večeru
při bujných kratochvích pištců a žákerů,
dychtivých tučných odměn: dostal je každý z nich
a každý potom chválil Siegmunda po všech
královstvích.
- 39 Toho dne král dal převést na syna dědice
moc udělovat lénem hrady i vesnice,
aby měl právo připsat přátelům nedíly:
nelitovali tedy, že do jeho bran vkročili.
- 40 Slavnosti potrvaly až do sedmého dne,
a královna v té době, nad jiné příhodně,
rozdala mnoho zlata po starých zvyklostech
pro slávu Siegfriedovu: chtěla mu získat srdce
všech.
- 41 Nebyli skoupí ani k potulné čeládce,
rozdělovali šmahem koně i kabátce,

jako by udeřila poslední hodina.
Takovou štědrost najdeš málokdy u dvořena!

- 42 S velikou ctí a slávou skončil i hodokvas
a v mnoha panských kruzích šel potom jeden hlas,
že pod Siegfriedem králem by rádi stanuli;
tou řečí mladíkovi byli však sotva po vůli.
- 43 Chtěl, aby matka s otcem zůstali na trůně,
syn co živ nezatoužil po jejich koruně,
toužil jen opanovat zvlí a hrubé zlo,
a mnoho zemí také v něm správce práva nalezlo.

III. VYPRAVĚNÍ

o tom, kterak Siegfried
přibyl do Wormsu

- 44 Nižádnou touhou srdce netrpěl mladý rek
dotavad, až se jednou doslechl ze zkazek,
že dívka, hodná lásky, má v Burgundsku svou vlast.
Díky jí posléz poznal mnohou slast, žel i mnohou
strast.
- 45 Zvěsti se rozšířily do dálné ciziny,
zprávami o půvabech vznešené dívčiny
byl mnohý chrabrý rytíř velice zaujat
a záhy davy hostí proudily na burgundský hrad.
- 46 I když se nápadníci hemžili kolem ní,
nebyli jejím citům natolik přjtemní,
aby z nich někdo panně směl k srdci proniknout.
Neznala dosud muže, hodného jejích sladkých pout.
- 47 Jak pomyslel však na ni Siegmundův královic,
sny oněch namlouvačů se rozplynuly v nic.
U krásek si on první směl činit naději,
a proto také získal za svoji ženu právě ji.

- 48 Ano, když řekli páni blížci i závislí,
že svazek lásky pevně by měl mít na mysli
a šel si hledat pannu sdostatek urozenou,
odpověděl jim rázem: „Kriemhildu učiním svou
ženou!
- 49 O této krásné dívce z Burgundska dobře vím,
že její velká sličnost je pravým zjevením,
i vladař s důstojenstvím, jež patří císaři,
by takovouto pannu zatoužil odvést k oltáři.“
- 50 Vzápětí běžel sdělit nejeden dvořenin
vladaři, k čemu dospěl Siegmundův rodný syn,
král pocítil však lítost, popravdě převelkou,
že rýnskou hrdopýšku chce učinit svou manželkou.
- 51 A když i ke královně došly ty pověsti,
dostala strach, že syna potká zlé neštěstí,
a vědouc, čím je Gunther, jaké má zbrojence,
námluvy chtěla zhatit, zabránit smělé myšlence.
- 52 Avšak pan Siegfried řekl: „Můj otče, pravím vám,
že lásky k jiným paním se navždy odříkám,
nezískám-li si srdce té, k níž mě vede cit.
Marná jsou všechna slova, přišťe jen jí chci
k službám být.“
- 53 Král pravil: „Nechceš-li se vzdát svého záměru,
rád uznám tvoji vůli, máš mít mou důvěru;
ze všech sil pomohu ti překonat nesnáze,
přestože Wormští mají velikou pýchu v povaze.
- 54 I kdyby nikdo jiný, pan Hagen v sobě živí
nadměru nadutosti; je to rek domýšlivý,
bojím se, že nám brzo zlé chvíle nastanou,
pokusíš-li se získat krasavici tak vybranou.“

- 55 Pan Siegfried odpověděl: „K čemu ty obavy?
Jestliže dobré slovo u ní nic nespraví,
možná že snáze sňatku dosáhnou čepelí
a vymohu si navíc i lenní lid i úděly.“
- 56 Tu odpověděl král Siegmund: „Běda, té řeči nech,
rozšíří-li se slovo po jejich vazalstvech,
pak straň se hradu Wormsu do konce života.
Znám dobře a znám dlouho i Gunthera
i Gernota.“
- 57 Král Siegmund pravil dále: „A také, pokud vím,
nelze se o cit panny ucházet násilím.
Toužíš-li ovšem na Rýn vést houfce hrdinů,
rád obešlu své blízké a vystrojím ti družinu.“
- 58 Nato pan Siegfried řekl: „Já toužím pramálo,
aby se se mnou velké komonstvo vydalo.
S velikou hotovostí by to byl vskutku hřích
vymáhat přízeň dívky, způsobů jistě vznešených.
- 59 Sám získám onu pannu, která je hodna cti.
Chci vyjet za Kriemhildou jen s muži dvanácti,
o tuto pomoc žádá, můj vladaři, váš syn!“
A jim pak dobrý vládce dal oděv z drahých kožešin.
- 60 Když k paní Siegelindě došla ta novina,
počalo jí být úzko ze strachu o syna
a hořce zaplakala plničká obavy,
že Guntherovi muži ji o Siegfrieda připraví.
- 61 Rek zašel do komnaty své matky královny
a pravil, on, syn dobrý a úctytilovný:
„Má matko, pro mou vůli už nenařkej víc,
já chci jít bezstarostně všem rytířům i rekům vstříc.
- 62 Spíše mou jízdu k pánům Burgundům podporuj,
opatř mně i mým rekům nejlepši šat a strůj,

- tak pěkné, jak se sluší na pány zvučných jmen
a za to ti, má matko, do smrti budu povděčen.“
- 63 I řekla Siegelinda: „Když nic už nezmění
tvou vůli, milý synu, dostaneš oděný,
ty, jediné mé dítě, i tvoji pánové,
že v celém širém světě žádný rek neměl takové.“
- 64 Rád uslyšel pan Siegfried odpověď matčinu:
„Vystrojte tedy dobře mých dvanáct hrdinů,
a ti ať sto mil jedou a ti ať sto mil jdou!
Těším se už, jak stanou před sličnou pannou
Kriemhildou.“
- 65 I seděly pak paní za dne i za noci
a nesměla je touha po spánku přemoci,
dokavad nedošly oděny pro Siegfrieda.
Ne, nebylo už pochyb o tom, že syn se na Rýn
vydá!
- 66 Král se mu zase pěkně postaral o výzbroj
pro chvíli, až se z vlasti vydá ten skromný voj,
připravil pevné přílby a skvostné krunýře
i štítu tuze mocné a nádherné až k nevěře.
- 67 Přiblížila se chvíle, kdy měli vyrazit,
a tu se začal tuze strachovat všechen lid,
zdali se vrátí zdraví a sobě ke zdaru.
Mezitím uložili zbroj na hřbety svých soumarů.
- 68 Na jejich ořích zlátl lesk uvidel a spon
a mýlí se, kdo myslí, že lépe nyní on
září než tehdy Siegfried s celou svou družinou.
Takto se před odjezdem do Burgund loučil
s otčinou.
- 69 Smutně ho propouštěli i královna i král,
ale syn takto vlídně konejšil jejich žal:

- „Neplačte, rodičové, pro rozhodnutí mé,
a nic se nestrachujte, zdrávi se zase spatříme.“
- 70 Truchlili rytířové, plakaly dívenky;
tuším, že nedovedli zbavit se myšlenky,
zda jejich milí blázci nepřijdou o hlavu.
Žel, v tom se nemýlili a trápili se po právu!
- 71 Sedmý den Siegfried s reky uviděl rýnský břeh,
kde strmí hradby Wormsu. Na jejich oděvech
blýskotalo se zlato. V nádherných postrojích
šli lehkým krokem koně rytířů udatných a ctných.
- 72 Nesli si štítu nové, pevné a příhodné,
i přílby měli skvostné: tak přijel toho dne
pan Siegfried na dvůr krále Burgundů Gunthera.
Nikoho nezdobila doposud větší nádhera!
- 73 Meče se dotýkaly špicemi samých bot
a každý rek měl oštěp, na konci útlý hrot,
sám Siegfried nesl kopí, dvě dlaní v objemu.
Co bylo rovno břitvu, tak nevýslovně ostrému?
- 74 Na postrojích a uzdách se nepřestával skvět
červený kov a hedváb; když byli na dohled,
dav zvědavců se shlukl ve chvílce podél cest
a rovněž wormské many přilákal okázalý vjezd.
- 75 Nejedem pyšný rytíř, nejedem panošík
spěchal vsťříc tomu houfci. Jak velel dávný zvyk,
chopil se uzd i štítů, ať vznešený host ví,
jak uvádějí reky do Guntherova království.
- 76 Ale když chtěli odvést komoně do stájí,
Siegfried se Worským vzepřel, ať ještě počkají:
„Prozatím ať jsou k ruce mým rytířům i mně.
Hodláme brzo odjet, to míním zcela upřímně.“

- 77 Mám pouze jednu prosbu, jež takto zní: kdo ví,
kudy bych mohl vejít k vašemu pánovi,
kde trůní vládce Gunther, pán zemí
Burgundských?“
I pověděl, co věděl, v tom okamžení jeden z nich:
- 78 „Na to, kde najít krále, vám snadno odpovím,
zastihnete ho v síni s mohutným sloupovím,
uprostřed jeho pánů. Vejděte, pane, dál
a najdete houf reků, že lepších jste se nenadál!“
- 79 Mezitím král byl zpraven o nových příchozích,
že to jsou muži jaří, ve tváři krev a sníh,
že mají skvostná roucha a třpytné pancíře,
a také že zde nikdo nezná ty krásné rytíře.
- 80 Král s podivením zvídal, z kterého místa jsou
reci, již jsou své zemi takovou okrasou
a mají štítů pevné a šaty samý třpyt,
a litoval, že nikdo mu neumí věc vysvětlit.
- 81 Posléze vladařovi opáčil Ortwin z Met,
pán udatný a tuze ztepilý na pohled:
„Když víme my tak málo, nechtě přispěchá můj
strýc,
rek Hagen; až je spatří, dost možná, že nám
poví víc.“
- 82 Hagen zná všechny říše, zná vskutku každý kout,
jistě nám o nich poví, račte ho vyslechnout.“
Král tedy kázal přivést pána i s lenky,
Tronje se vydal na dvůr, s ním průvod ctný
a veliký,
- 83 a tam se ihned optal, co si král ráčí přát.
„Družina cizích pánů přijela na můj hrad.
Nejsou nám povědomi. Proto vám ukládám,
pokud je znáte, říci, co víte o nich jen vy sám!“

- 84 „To učiním!“ pan Hagen odpověděl v ráz a hned
a počal z okna hosty zevrubně obhlížet.
Pochválil, jak se houfec vybraně obléká,
a usoudil, že přišli do Burgund jistě zdaleka.
- 85 Pravit: „Ať odkudkoliv je cesta vedla sem,
jsou z rodu knížat nebo knížecím poselstvem.
Mají i skvostné koně, i skvělé odění,
ať přišli odkudkoliv, jsou bezpochyby vznešení.“
- 86 Závěrem Hagen řekl: „Třeba jsem nikdy dřív
neviděl muže v čele, byl by to pravý div,
kdyby to nebyl Siegfried: ač je zde neznámý,
jen on je schopen přijet tak hrdě přímo za vámi.
- 87 A vězte, co je třeba, abyste věděli:
ano, dva Nibelungy skolil svou čepelí,
Schilbunga s Nibelungem, každý byl králův syn.
Nuže, pan rytíř Siegfried vykonal mnohý skvělý čin.
- 88 On tenkrát bez pomoci jel, nikde lidský tvor,
až narazil dle zvěsti u paty jedné z hor
na poklad Nibelungů a na veliký sběh
neznámých bojovníků; poprvé viděl tváře všech.
- 89 Teď slyšte neslýchané, proč v oné končině
Nibelungové poklad vynesli z jeskyně:
to muži toho jména vymáhali svůj díl,
a jak je rytíř spatřil, s úžasem se k nim přiblížil.
- 90 Když nemohl už dále jít neopozorován,
když tvář v tvář jim stanul, zavolal jeden pán:
„Vždyť je to mocný Siegfried, rek z nizozemských
lén!“
Pak s Nibelungy prožil ne jeden roztodivný den.
- 91 Nibelung se Schilbungem po jeho příchodu
a po všem uvítání sjednali dohodu,

- aby jim vzácný kníže stanovil podfily.
Náš rytíř jim dal slovo, neboť ho tuze prosili.
- 92 I spatřil drahokamů veliké záplavy,
snad nad sto těžkých vozů, a zkazka vypráví,
že ještě více zlata vyvezli ze sloje.
Náš rek měl mezi pány rozdělit tedy oboje.
- 93 Nibelunský meč dali rekovi jako dar
a přesto z jeho služby nakonec povstal svár.
Třebaže jim chtěl Siegfried učinit laskavost,
svůj úkol nedokončil. Probudil v panstvu hněv
a zlost,
- 94 až vposled proti němu povstali k útoku;
dvanácte obrů v zbroji jim stálo po boku,
on se však počal mečem tak chrabře ohánět;
že pobil oba pány a Nibelungů sedm set.
- 95 Ten meč měl jméno Balmung a nedostižný břit,
v nejednom hrdinovi dokázal probudit
úděs a stejně děsný byl jeho držitel:
hrady i země získal, neboť se před ním každý chvěl.
- 96 I zmíněné dva krále připravil o život,
za což se z ruky manské měl dožít mnoha škod.
Skřet Alberich, ten vazal, chtěl pomsty dosáti,
záhy však v boji poznal rekovu pevnou pravici.
- 97 Ne, nezvítězil tehdá ten tuze mocný skřet!
Lví vztek je oba dohnal na strmý horský hřbet,
kde z něho rytíř strhl neviditelný plášť;
tak nabyl zlata Siegfried, muž, který budil strach
i zášť.
- 98 Ostatní, kdo se bili, zemřeli za boje,
a poklad, jenž byl dříve vynesen ze sloje,
kázal zas rytíř zpátky uložit do hory.
Trpaslíka pak určil ochráncem skalní komory.

- 99 Skřet musel rovněž slíbit, že se mu podvolí
a také splní všechny pánovy úkoly.“
Tak pravil Tronje Hagen: „Žádný muž na zemi
není dnes pravím nadán rozsáhlejšími mocemi.
- 100 I mnoho dalších zkazek se o něm vypráví.
Zahubil v boji draka; ten boj byl krvavý,
rytíř se krví omyl a od té chvíle měl
jako roh pevnou kůži, jež chrání od všech ran
i střel.
- 101 A proto věrně radím, ať ho král pohostí
a nezavdá mu v ničem příčiny k hněvnosti,
je to pán přeuadatný, lépe být přívětivý
k mocnému hrdinovi, jenž vykonal tak velké divy.“
- 102 Tu pravil vládce rýnský: „Věřím tvé úvaze.
Jen pohlédněte: zřejmě nečiní nesnáze
sevřít meč jemu aniž jeho ctným rytířům.
Měli bychom jim vyjít v ústrety před královský
dům.“
- 103 „Vaší cti,“ řekl Hagen, „to není na škodu,
neboť je synem krále, dobrého původu.
Ví Bůh, i jeho postoj svědčí nám víc než dost
o tom, že ho sem vede ne nevýznamná okolnost.“
- 104 Zeměpán poté pravil: „Nu, uvítejme ho!
Pravíte, že je šlechtic, pán ducha chrabrého,
a to mu u Burgundů může být na prospěch.“
Nato se bez meškání burgundský vládce v čele všech
- 105 ze síně na nádvoří odebral za hostem.
Když reka dvorně přijal, práv dobrým zvyklostem,
uklonil se mu vlídně i nizozemský pán,
neboť ho potěšilo, že byl tak pěkně přivítán.

- 106 „Siegfriede, je mi divné,“ ozval se první král,
 „odkud jste se tak náhle na naší půdě vzal?
 Co chcete pohledávat ve Wormsu právě teď?“
 „Ne, to vám nechci smlčet,“ pravil mu rytíř
 v odpověď:
- 107 „O vašich recích u nás kolují pověsti
 nadmíru velkolepé: snad se mi poštěstí
 váš rytířský stav poznat, smělejší hrdiny
 nemá prý žádný vladař. Přijel jsem z této příčiny.
- 108 Slyšel jsem také o vás nejednu skvělou zvěst,
 že prý si dovedete nad jiné chrabře vést,
 po království vás věhlas a sláva provází,
 já neodejdu dříve, než o tom získám důkazy.
- 109 Také mám jednu nosit královskou korunu,
 proto bych rád, až posléz usednu na trůnu,
 slyšel, že právem vládnou lidu i krajinám.
 Za to vám z místa ručím má čest, můj krk, to jest
 já sám.
- 110 Říká se, že jste mocní; nu, je-li tomu tak,
 ať vás to bude těšit anebo naopak,
 pravím, že vás chci v boji zdolat a vládnout vším,
 co vlastníte: jak hrady, tak lény se vším
 bohatstvím.“
- 111 Wormští se podivili odvážné myšlence,
 již uslyšeli ze rtů hrdého zbrojence,
 že jim chce sebrat zemi, zděděnou po předcích,
 a jak ho vyposlechli, hněv převeliký vzplanul v nich.
- 112 Pan Gunther nato pravil: „Čím jsme si zasloužili,
 že někdo hrozí užít proti mně hrubé síly
 a vzít mi, co byl otec s to se ctí spravovat?
 To strpět, byl bych rytíř, jenž pomíjí svůj mrav
 a řád.“

- 113 Siegfried však řekl: „Nechci od svého upustit.
 Nemáš-li dosti moci zajistit zemi klid,
 sám se jí zmocním. Pokud porážku utrpím,
 všechny mé rodné statky se stanou navždy
 panstvím tvým.
- 114 Své země do zápasu oba dva vsadíme.
 Kdo zvítězí, ten získá dědictví tvé i mé
 i se vším lidem, půdou, i všemi požitky.“
 Proti té řeči Hagen i Gernot vznesli námitky.
- 115 Pan Gernot odpověděl: „Jsme toho názoru,
 že není dobré být se o zemi ve sporu,
 v němž zabíjí rek reka. Kraj žije ve stavu
 mru a blahobytu: náš král mu vládne po právu.“
- 116 Druzí však stáli hněvně. Jeden z nich, Ortwin
 z Met,
 také se o svém hněvu rozhodl povědět:
 „Tvé liché smřlivectví vzbuzuje nepokoj,
 vždyť Siegfried bez příčiny nám právě opovídá boj!
- 117 Třeba by v službách nestál jediný bojovník
 vám ani vašim bratřím, a on měl celý šik,
 přesto bych vás měl k tomu, aby byl donucen
 zanechat podle práva své svévole i našich lén.“
- 118 Nizozemský rek zprudka opáčil na tu řeč:
 „Ty by ses opovážil proti mně zvednout meč?
 Věz, že já jsem syn králův a ty jen králův man!
 Dvanácte tobě rovných překonám přemocí svých
 ran!“
- 119 Ortwin se ihned začal ohlížet po zbrani;
 rod Hagenův byl zřejmý i z jeho chování,
 jeho strýc byl však zticha k lftosti králově.
 Tu pravil Gernot, chrabrý v boji a vlídný
 ve slově:

- 120 „Dej už svůj hněvný jazyk, Ortwine, na řetěz,
pan Siegfried nepřekročil doposud krajní mez,
radím vám: budme stranou, jež hněvy konejší,
získat jej za přítele by bylo chvályhodnější.“
- 121 Pak pravil Hagen králi: „Želíme velice,
že Siegfried přijel na Rýn vyvolat různice:
podle nás, rýnských manů, má jednat v pokoji
s rytíři, již mu nikdy nedali podnět k rozbroji.“
- 122 I řekl mocný Siegfried: „Když, pane Hagene,
vám nejsou vhod mé řeči, před chvílí řečené,
na místě vám dám poznat, jak zmužile má pěst
dokáže bez rozpaků Burgundsko k poslušnosti
vést.“
- 123 „Rád bych,“ pan Gernot pravil, „urovnil tento
spor,“
přikázal všem být zticha i krotit každý vzdor
z obavy, že zlá slova zlý ohlas naleznou,
a tu si Siegfried vzpomněl na dívku ctnou
a líbeznou.
- 124 Pan Gernot ještě dodal: „Nač je vám boj a hněv?
Jen mnozí dobří páni by cedili svou krev.
Vám to zisk nepřinese a nám cti nepřidá.“
V odpověď uslyšeli tuto řeč pana Siegfrieda:
- 125 „Proč váhá Tronje Hagen, proč váhá Ortwin
z Met,
proč nevyrazí k boji a proč se drží zpět
se všemi burgundskými druhy a přáteli?“
avšak dle Gernotova úradku všichni mlčeli,
- 126 až promluvil syn Utin: „Buďte nám vítáni,
jak, pane, vy, tak vaši druhové ve zbrani.
Rádi vám posloužíme já i náš celý rod,“
a počastoval vínem hosta i jeho doprovod.

- 127 Zeměpán k tomu dodal: „Cokoli vlastníme,
teď po libosti budiž jak vaše, tak i mé.
O vše se podělíme, o krev i o zboží.“
I zdálo se, že Siegfried konečně zástí odloží.
- 128 Poté jim jejich výzbroj odnesli do sně,
vyhlédli Siegfriedově jízdecké družině
nejlepší ze svých komnat příhodných pro oddech
a od té chvíle reka viděli rádi ve svých zdech.
- 129 V dalších dnech věnovali čas mnoha oslavám,
tisíckrát víc než mohu vypovědět já sám,
a věřte, že on právem směl tu čest přijímat:
kdo poznal jeho ctnosti, ten ho měl doopravdy rád.
- 130 Panstvo se zabývalo i kratochvílemi,
přítom on vždy a znovu vynikal nad všemi,
pražádný pán mu nebyl roven co do síly,
ať kámen pozvedali, ať kopím na cíl mířili.
- 131 Kdykoli rytířové ve společnosti dam
spolu se oddávali vznešeným dvorským hrám,
nikoho nevdaly ctné paní raději
než jeho, ale rytíř měl ve svém srdci pouze ji:
- 132 dokázal pohotově vyniknout v čemkoliv,
přítom však na Kriemhildu myslíval víc než dřív,
třebas ji dosud neznal. I ona ze zájmu
často si o něm v duchu popřemýšlela potajmu.
- 133 Když na nádvoří páni s many i pázaty
zabývali se kolbou, nejednou z komnaty
králova sličná dcera k rytířům shlížela,
a hra ji zaujala doposledka a docela.
- 134 Jen tušit, že ho dívka, již nosil v srdci svém,
vidává, měl by důvod k přemnohým radostem,

- a pokud by ji někdy sám spatřil, věřte mi,
že by ho nepotkalo nic krásnějšího na zemi.
- 135 Jak stával na nádvoří a kolem celý dvůr
v družnosti, která lidi zpravuje dodnes chmur,
dokázal se co chvíli tak něžně rozzářit,
že v srdci mnoha krásek bezděky vzbudil vroucí cit.
- 136 Častokrát přemítával: „Zdali se někdy stane,
že dívka mého srdce, nade vše milované,
budu se moci také do očí podívat?
Kterak mou duši rmoutí, že neznám tu, již mám
tak rád!“
- 137 Kdykoli vyrazili králové z hradních bran,
musel vždy s nimi cválat každý pán, každý man,
a nejinak i Siegfried k jejímu zármutku:
však i on pro svou lásku trávil čas často ve smutku.
- 138 Celičský rok už pobyl u dvora králova
a co vám nyní pravím, je pravda doslova:
doposud neviděl tu, které srdce dal,
tu, jež mu způsobila posléz i blaženství i žal.

IV. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Siegfried bojoval
proti Sasíkům

- 139 Rýnskému králi došly z daleké ciziny
nedobré, nebývalé a divné noviny
od reků cizích, zpitých záštím a zlostenstvím.
Veliké pozdvižení nastalo v zemi kvůli nim.
- 140 Nuže, z nich první budiž Ludeger jmenován,
panovník v zemi Sasů a tuze velký pán;
ten druhý, vládce dánský, měl jméno Ludegast
a v čele vojsk se oba chystali opustit svou vlast.

- 141 A záhy překročili burgundskou hranici
muži, jež vypravili zlí opovědníci;
každý se tázal jezdců, proč přiharcovali,
a pak je bez meškání vyprovodili ke králi.
- 142 „Vítejte!“ pravil vládně král pánům na pozdrav.
„O tom, kdo vás k nám poslal, však nemám
dosud zpráv.
Rád bych je brzo slyšel,“ řekl jim na závěr.
I lekli se, jak stroze vzala řeč náhle nový směr.
- 143 „Dovolte, pane králi, povíme vám to hned,
z poselství nehodláme zholat nic zamlčet,
tím méně, kdo nás poslal; zde slyšte oboje;
Ludegast s Ludegerem proti vám táhnou do boje.
- 144 Vy jste si vysloužili, jak víme, obzvláště
mocný hněv obou králů: jednají ze záště,
ze záště, to nám věřte, do Burgund zamíří
a provázet je budou nesčetní smělí rytíři.
- 145 Za dvanáct neděl budou k výpravě pohotovi.
Zaklepte u přátelstva, ať vám včas, králi, poví,
zda bude s vámi bránit hrady i hranice.
Mí vzácní páni u vás rozpolť mnohé přílbice.
- 146 Chcete-li vyjednávat, vzkažte to po poslech,
pak náš voj nepřitrhne k vám, na váš rýnský břeh,
od strašné saské síly se nedočkáte psot,
a ani mnozí páni nepřijdou v boji o život.“
- 147 Vladař jim vládně pravil: „Sečkejte něco chvíl,
než vám svou vůli sdělím, rád bych vše uvážil,
mám dosti dobrých přátel, stěží jim smlčet smím,
že k mému žalu došlo k věcem, tak velmi
významným.“

- 148 Pan král se tuze trápil, zarmoucen ze zprávy,
již slyšel, zprvu tajil v sobě zlé obavy,
konečně kázal přivést Hagen a vazaly
a velel, aby spěšně i pro Gernota vzkázali.
- 149 Tenkrát k němu přišli nejlepší z nejlepších:
„Moc zbrojná hodlá vtrhnout do lén a krajů
mých,“
oslovil je a dodal: „Jste asi zkrušeni.“
Na to mu rytíř Gernot pověděl svoje mínění:
- 150 „Však odvrátíme meči to zpupné plemeno;
umírají jen muži, jimž je tak souzeno,
to máme na paměti, svoji čest neméně
a zlochy uvítáme nikterak nepřiměřeně!“
- 151 Pak pravil Hagen z Tronje: „Tu radu nesdílím.
Sask a Dán ti hrozí zakrátko násilím,
tak brzo nelze svolat sdostatek zbrojných sil,
ale proč nepromluvit se Siegfriedem?“ rek dovětil.
- 152 Král Gunther nato poslům vykázal v městě byt;
byli to nepřátelé, přesto však měli mít
dík jeho chvályhodné štědrosti všeho dost,
než vyzkoumá, kdo z přátel včas pošle brannou
hotovost.
- 153 Pan král se tedy rmoutil tuze a velice.
Jednou ho spatřil Siegfried vprostřed zlé tesknice
a že náš rytíř věděl o poselství jen málo,
prosil ho, aby řekl, co neblahého se mu stalo.
- 154 Takto s ním Siegfried mluvil: „S podivem
shledávám,
že vaše dobrá míra je najednou ta tam.
Vždyť dříve jste se s námi nenutil do veselí.“
Tu pravil král a rytíř nad jiné udatný a skvělý:

- 155 „Což se lze rázem vyznat kdekomu z obtíží?
Je lépe, když je člověk do duše pohříží.
Strast srdce směji poznat jen věrní přátelé.“
Siegfried hned zbledl v tvářích, hned je měl krví
ztemnělé
- 156 a řekl: „Vám jsem, pane, neřekl nikdy ne,
pomohu vám i nyní a starost pomine.
Mluvíte o přátelích, chci patřit mezi ně
a být jím se ctí stále, i ve smrtelné hodině.“
- 157 „Tu řeč vám oplat Pán Bůh, můj pane Siegfriede,
a třeba i váš návrh k platnosti nepřijde,
raduji se, že ke mně chováte vřelý cit,
a pokavad živ budu, chci se vám za něj odvděčit.
- 158 Povím vám, co mi právě působí zármutek
a co chce vbrzku uvést nepřítel ve skutek:
jak mi dal právě vzkázat, vtrhne k nám jeho šik;
to dosud neučinil vůči nám žádný válečník.“
- 159 Siegfried mu řekl: „Proto nebuďte zarmoucen.
Ulehčete své mysli a dovolte mi jen
jednat, jak vyžaduje vaše čest i váš zájem,
a žádost ke všem rekům o pomoc rozešlete krajem.
- 160 Třeba má cizí vojsko na třicet tisíc hlav,
mně stačí, aby tisíc přílb obnášel můj stav
a vyrazím jim v ústret; věřte mi bez výhrad!“
„Za to se ti,“ král pravil, „odvděčím bohatě a rád.“
- 161 „Přidělte mi sbor mužů, ať je jich na tisíc,
protože ze svých vlastních mám po ruce ne víc
než oněch dvanáct reků: potom vás ubráním.
Věřte mi, že vám budu k službám svým věrným
konáním.

- 162 Snad by i hrdinové pan Hagen, Ortwin z Met,
pan Dankwart i pan Sindold mohli sbor provázet
a Volkerovi bychom korouhev svěřili:
bude to korouhevnik nad jiné v boji zmužilý.
- 163 Poselstvo nechte odjet za jejich vladaři
se vzkazem, že nám záhy pohlédnou do tváří,
ale mír našich hradů že bude zachován.“
Potom byl vyrozuměn každý člen rodu, každý man.
- 164 Zakrátko nato posly přivedli ke králi,
jenž kázal, aby ihned na cestu sedlali,
a to je potěšilo; také jim přišla vhod
panovníkova štědrost, jakož i zbrojný doprovod.
- 165 „Vyřídte,“ pravil Gunther, „mým nepřátelům
vzkaz,
ať se svým vojskem doma raději tráví čas,
když se však přesto k Rýnu třeba jen přiblíží,
smím-li svým věrným věřit, čeká je mnoho obtíží.“
- 166 Předali poslům dary; král Gunther posavad
neskrblil nikdy skvosty, měl z čeho rozdávat
a Lüdegerův houfec nemínil pominout.
Potom se z jeho vůle vydali na zpáteční pout.
- 167 Když dorazil houf poslů do Dánska k svému cíli,
když krále Lüdegasta se zprávou seznámili,
když mu je přepečlivě výprava sdělila,
byla mu ona zpupnost Burgundů tuze nemilá.
- 168 Řekli, že je tam reků mnoho a zmužilých,
nicméně že je zvláště upoutal jeden z nich,
pan Siegfried z Nizozemí, prý velký hrdina.
Pramálo potěšila Lüdegasta ta novina.
- 169 Jakmile o novostech zpravili pány Dány,
spěchali pro posily na všechny možné strany,

až nakonec byl mocný Lüdegast ve stavu
vést dvacet tisíc mužů na rýnskou zbrojnou
výpravu.

- 170 I Lüdeger, pán Sasů, dal opovědět boj
a přes čtyřicet tisíc prý čítal onen voj,
s nímž hodlal do Burgundska vyrazit ve zbrani.
Těž do vojsk Guntherových po vlastech byli svoláni
- 171 páni i mani rodu i jeho odnoží
s přáním, ať valné voje královské rozmnoží;
obeslali i houfec rytíře Hageny,
sbor, skrze který mnohým byla smrt záhy souzena.
- 172 Nuže, tak shromáždili válečnou výpravu;
statečný rytíř Volker měl v péči zástavu
a už se spolem za Rýn chystali vyrazit.
Hejtmanem vojsk byl Hagen, jenž vedl všechen
zbrojný lid.
- 173 Sindold a Hunold, reci nikterak zbabělí,
králova zlata hodni, též zbrojně vyjeli
i s bratrem pana Tronje; i Ortwin měl tu čest
společně s nimi vojnu proti svým nepřátelům
vést.
- 174 „Vy, králi,“ pravil Siegfried, „neopouštějte dům;
přenechte břímě války mně a svým hrdinům.
Ochraňujte zde ženy a netrapte se nic.
Ostřihám, doufám, dobře jak vaši cti, tak pokladnic.“
- 175 Chtěli se s námi střetnout ve Wormsu na Rýně,
ale já hodlám zdvihnout boj v jejich otčině,
potáhnu k saským sídlům co možná nejbliže
a brzo z jejich zášti jim vzejdou velké obtíže.“
- 176 Pak vyrazili za Rýn a jeli bez ustání
Hesenskem směrem do Sas. Nastala chvíle zbraní,

- kraj pustošili spouští plenů i požárů
a takto nepřátelé poznali rub svých nesvárů.
- 177 Dojeli na hranici: houfce se stáhly zpět,
a nato Siegfried uznal za vhodné povědět:
„Kdo z vás se panoškům postaví do čela?“
Nikdy moc saská vpádem více škod neutrpěla!
- 178 I pravili: „Ať Dankwart, pán střelhitý a smělý,
velí těm, kdož se střetnou poprvé s nepřáteli;
o to pak menší ztráty přinese brzký boj,
a učinite, ať Ortwin s ním opatruje zadní voj.“
- 179 Tu řekl chrabrý Siegfried: „Já nyní vyjedu
zcela sám do okolí. Snad získám z výzvědů
povědomost, kde právě dlí jejich rytíři.“
A v mžiku před Wormskými stál ve zbroji
a v pancíři.
- 180 Než odharcoval, určil Hagen a Gernotem,
velice chrabrým pánem, za vojevůdce všem,
načež on sám se vydal do nepřátelských Sas
a onoho dnerozfal na mnohých přílbách mnohý pás.
- 181 Po chvíli jízdy spatřil veliké ležení.
Oč přesáhli je počtem páni, v něm srocentí!
Snad přes čtyřicet tisíc vojáků čítalo,
a podívaná na ně ho potěšila nemálo.
- 182 Vtom směrem k rýnským houfcům vyrazil cizí rek,
pečlivě vyzbrojený, na jednu z obhlídek.
Jak Siegfried toho muže spatřil a naopak,
jali se zlobně měřit a zle jim přitom planul zrak.
- 183 Povím vám, kdo to vyjel hlídkovat po kraji,
v ruce štít z pevných plátů, co zlatem blýskají:
sám Lüdegast se vydal předpolí obhlížet
a tenkrát i náš rytíř pobídl mocně oře vpřed.

- 184 Lüdegast rovněž rychle vyrazil k útoku;
oba dva prudce bodli své koně do boků,
sklonili svoje kopí, míříce na štíty,
a v srdci krále Dánů vzklíčily temné pocity.
- 185 Rázem se jejich štíty vzepřely o špice,
jezdci se obcválali jako dvě vichřice,
pak po rytířsku strhli své koně mocí uzd
a chopili se mečů; boj počal povážlivě růst.
- 186 Kov třeskl, Siegfried máchl nad jiné příhodně,
z přílbice zarsřelo jakoby z pochodně,
až kolem jeho rukou se jiskry rojily.
Oba dva našli soka, hodného jejich úsilí.
- 187 Arcit se stejně hněvně bil dánský král a pán,
štíty se zachvívaly pod tíhou strašných ran,
vtom Siegfried spatřil třicet zbrojenců, špehře,
ale než dorazili, náš rek už zdolal soupeře
- 188 ~~M~~ mocnými třemi seky, jež krále ranily
pod jeho běloskvoucí drátěnou košilí
a podél ostří meče vyšla krev z těla ven,
z čehož byl dánský vládce velmi a tuze zarmoucen.
- 189 I pravil nepříteli, že je pan Lüdegast
a že mu za svůj život dává svou dánskou vlast.
Vtom přicválal houf zvědů a spatřil, k jaké bitce
došlo tu mezi pány v době, kdy dleli na obhlídce.
- 190 Siegfried chtěl krále odvést, ale sbor vzápětí
vyrazil na něj zbrojně, on však všem třiceti
vyrvál svou vzácnou kořist mečem i mocnou pěstí
a navíc bez prodlení přivedl i je do neštěstí.
- 191 Všech třicet jezdců pobíl v bojovném zápalu
krom jednoho, jenž koně pobídl do cvalu

- a spěchal horempádem svým o té řeži říci:
ostatně, mohli mnohé vyčíst i z krve na přílbici.
- 192 Jakmile došla zpráva, že jejich král byl jat,
veškeré dánské vojsko začalo naříkat,
a když i jeho bratr zvěděl zlé novoty,
strašně ho rozhněvaly nastalé velké trampoty.
- 193 Mezitím Siegfried soka, nedbaje únavy,
odvedl do ležení burgundské výpravy,
v táboře Hagenovi zajatce přikázal,
a sotva kdo se horšil nad zvěstí, že byl zajat král.
- 194 Pak byl dán Wormským rozkaz chopit se praporů
a Siegfried zvolal: „Činy, hodnější pozoru
stanou se, nezemru-li, ještě dnes! Nuže, vpřed!
Přemnoho saských paní se bude brzy pláčem chvět!
- 195 Nyní, mí bojovníci, slyšte, co bude dále,
oboříme se na šik saského pana krále!
Za mnou! Ať ochutnají břit našich čepelí,
než odtáhneme domů, čeká je mnoho svízeli!“
- 196 I rozběhl se k ořům sbor pana Gernota,
a bylo vidět, kterak v čele se třepotá
vlajka, s níž pěvec Volker vyrazil před voje,
dočista připravené se slávou vyjet do boje.
- 197 Jen tisíc přílbic čítal houfec a táhlo s ním
navíc jen dvanáct reků. Nicméně prach i dým
se zvedal z cest, když jeli po saském pomezí.
A blyštěly se štíty a třpytily se pavězy.
- 198 Zatím se sešikoval do bitvy i voj saský
s nabroušenými meči, jak o tom praví zkazky,
a břitké zbraně měly v rukou ctných hrdinů
před nepřáteli chránit hrady i celou krajinu.

- 199 I panští hejtmanové svá vojska svolali,
vyrazil i pan Siegfried s dvanácti vazaly,
kteří se zúčastnili burgundské výpravy,
a bylo ten den jisté, že mnohá ruka zkrvaví.
- 200 Boj zvedl i pan Gernot, Sindold a Hunold též,
a mnohý rytíř padl hned, jak se strhla řež,
nestačil ani poznat burgundskou zmužilost,
zato však mnoho paní plakalo pro ni víc než dost.
- 201 Chrabrý pan Ortwin, Hagen a Volker vedle nich
rozřáli mnoho přílbic, nádherně zlacených,
až vyřinuly na kov krvavé záplavy,
Hagenův bratr Dankwart se také vmísil do vřavy,
- 202 svou sflu vyzkoušeli v boji i Dánové
a zněly rány břeskné, ryčné a kovové,
kdykoli třeskl o štít ostrý břit nebo hrot.
I chrabří páni saští tropili všude mnoho škod.
- 203 Ovšem jak rýnský houfec vyrazil útokem,
padlo ran ještě více, jak stanul před sokem,
krvavý proud se valil po sedlech do prachu.
Tak dobývali slávy silou svých smělych rozmachů.
- 204 Vtom počal na bojišti jasněji zaznívat
třesk a zvuk dalších zbraní: to do nejtuzších řad
vytrhli Nizozemci s velkým zlostenstvím,
kam se hnul rytíř Siegfried, tam byli jeho muži s ním.
- 205 Už nikdo z reků rýnských jim nestál po boku;
blíž Siegfrieda boj tonul v krvavém potoku,
kamkoliv máchl mečem, pukaly přílbice,
až spatřil Lüdegera a kolem jeho šlechtice.
- 206 Třikrát si tam a zpátky proklestil dík svým zbraním
bitevní vřavou cestu; vposled se vrhl za ním

- i Hagen, pomohl mu
a tenkrát musel mnohý
- 207 Když spatřil Siegfriedovu
pan Lüdeger, když viděl,
meč Balmung a jak zmírá
popadla pana krále
- 208 Muž stanul proti muži,
To houfce obou pánů
než oba sami zvedli
před jejich zuřivostí
- 209 Král Sasků už věděl
že jeho bratr skončil
myslil však, že ho zdolal
rozpoznal v Siegfriedovi
- 210 Tak strašná byla síla,
že Siegfriedův oř klesl
jakmile však se vzchopil,
obnovil souboj s touhou
- 211 I Gernot, Hagen, Dankwart
bili své protivníky
Pánové Ortwin, Sindold
nejinak rozsévají
- 212 Takto si svorně vedla
a často zapraštěla
kopím, jež nad přílbice
a mnoho skvostných štítů
- 213 Nejeden rytíř během
seskočil s koně za zem.
mířili za soupeřem
a bylo vidět kopí
- nasytit mužný hněv,
Dán i Sas prolévat svou
krev.
- strašlivou postavu
jak zvedá nad hlavu
nejeden jeho rek,
zuřivá zášť a velký vztek.
- kov třeskl po zbroji.
se střetly v souboji,
meč k měření svých sil,
každý však rychle ustoupil.
- tu tuze smutnou věc,
dnes jako zajatec,
Gernot, až posléze
opravdového vítěze.
- jíž vládl saský pán,
pod tíhou jeho ran,
naš rytíř srdnatě
po mnohem větší odplatě.
- a Volker s ním co krok
a zhyнул mnohý sok.
i Hunold, v boji skvělí,
záhubu mezi nepřáteli.
- vznešená knížata
pavéza, prořatá
mrštila mocná pěst,
muselo stopy krve nést.
- válečné lýtice
Cestu si klestíce,
Siegfried i Lüdeger
i jejich let a jeho směr.

- 214 Zakrátko Siegfried zřítně
což posílilo jeho
Kolkolem páni saští
ach, kolik jenom Dankwart
- 215 A tenkrát vprostřed vřavy
na Siegfriedově štítu
Pochopil, kdo to jedná
a takto hlasem velkým
- 216 „Mí věrní válečníci,
do tváře Siegmundova
Siegfrieda, jsem teď hleděl:
Toho nám arci poslal
- 217 Dal rozkaz sklonit vlajky
a požádal ho o mír;
s tím, že se Guntherovi
K tomu ho donutila
- 218 Po úradku byl stvrzen
složili štítu puklé
i přílby, na nichž byla
která jim vtiskli reci
- 219 Hagen a Gernot, páni
podle své pravomoci
a přikázali chystat
Sbor zajatých pak vyjel
- 220 Poražený voj Dánů
tím méně Sasy bitva
aby je čekal věhlas:
a vzpomínali přátel,
- zasáhl králův štít,
úmysl zvítězit.
klesali zraněni,
rozsekl trpytných
brnění!
- Lüdeger, mocný král,
korunu rozpoznal.
v seči tak hrdinně,
zavolal ke své družině:
- s bojem už skončete,
syna a dítěte,
dobře ho poznávám.
do saské země ďábel sám.“
- všech saských sil i posil
i dostal, o co prosil,
do rukojemství dá.
moc udatného Siegfrieda.
- klid zbraní z vůle všech,
v ukrutných šermicích
krvavá znamení,
burgundští v bitvách zkušeni.
- nad jiné zmužili,
zajatce určili
nosítka raněným.
na Rýn a pět set jezdců
s ním.
- odtáhl smutně domů;
opravňovala k tomu,
šli skleslí, zoufalí,
jež na bojišti nechali.

- 221 Jejich zbroj vezli k Wormským na hřbetech
soumarů.
Ano, tak všechny děje dovedl ke zdaru
Siegfried i jeho reci; vykonal dobrou věc,
a to mu přiznal každý Guntherův rek
i zbrojenec.
- 222 Pan Gernot vyslal posly a po nich spěšný vzkaz,
aby i blížcí doma se dozvěděli včas,
že všechny rýnské voje dosáhly úspěchu
a že se bily se ctí bez váhání a oddechu.
- 223 Jakmile vjela do bran pážata se zprávou,
všichni ti, kdož se dřívě soužili obavou,
vyslechli celí šťastní novinu, hodnou chvály.
Zvlášt urozené paní na činy rýnských vojsk se ptaly
- 224 z veliké dychtivosti a arci ze zájmu.
I za Kriemhildou přišel posel, byt' potajmu,
neboť se strachovala vyjevit navenek,
že s vojskem táhl také pán jejích něžných myšlenek.
- 225 Jak učinil náš posel krok do fraucimoru,
dívka ho nedočkavě vybídla k hovoru:
„Povíš-li pěkné zprávy, hrst zlata dostaneš
a získáš i mou přízeň; mluv ale pravdu, žádnou
lež!
- 226 Jak vyšel bratr Gernot z válečných psot a slot?
Jak druzí moji draží? Kdo přišel o život?
Kteřípak páni byli nad jiné ctní a rázní?“
Posel jí odpovéděl: „Žádný z nich nebyl raněn
bázní,
- 227 nicméně do všech bojů i do nebezpečí,
má královno, jak pravím, s odvahou největší
bezesporu se vrhal náš nizozemský host:
dív na dív konal Siegfried, projevil velkou zmužilost,

- 228 jakkoliv dokázali mnohé cti dosíci
i Dankwart, i pan Hagen i druzí lenčci,
jakkoliv byli chrabří, všechno je pouhý stín,
uvážím-li, co činil Siegmundův přeedatný syn.
- 229 Třeba smrt přivodili mnohému hrdinovi,
o Siegfriedovi přesto žádná zvěst nevypraví,
co všechno v bitvě zastal; na to je málo slov.
Řady žen šťastných změnil v řady žen trpících
a vdov.
- 230 Miláčky mnohých paní pokrývá krev a prach,
Siegfriedův meč se mocně rozléhal po přílbách,
až pod ním proudy krve crčely z děsných ran:
je vzorem rytířskosti ten udatný a vzácný pán.
- 231 I Ortwin uskutečnil v bojích své záměry
a silou svého meče strašnými údery
přemnoho pánů zranil, více však pobil jich;
také váš bratr byl s to počínán tak úděsných,
- 232 že sotva kdy je konal rek na válečném poli,
kdo je chce správně popsat, nechť velká slova volí!
Každý pán rýnský zkrátka si vedl v oně vřavě
tak, že dal výhost hanbě a otevřel si cestu k slávě.
- 233 Viděli jsme, jak jezdce sráželi ze sedel,
jak na bojišti mocně třesk lesklých mečů zněl;
pravím, že naši v bitvě cválali vpravdě skvěle,
a lépe bylo Sasům, nevidět nikdy nepřitele.
- 234 I vojsko pana z Tronje konalo valně zla,
kdekoliv jeho síla soupeře nalezla:
mnoho jich poslal Hagen na onen, druhý svět,
o čemž by bylo možno v Burgundech dlouho
vyprávět.

- 235 Sindold a Hunold, mani ctných Guntherových lén,
i Rumold zanechali po sobě spoušť a plen
a Lüdegera jistě trápí dnes velký žal,
že s opovědí války k tvým blízkým na Rýn posílal.
- 236 Přesto však v lité vřavě, jež nemá obdoby,
jsme poznali, že mečem soupeři působí
nejvíce škod pan Siegfried, k boji vždy hotový:
rukojmí tuze vzácná dal přivést mému královi,
- 237 když je svou mocí zdolal. Před ním se musel trást,
poražen jeho zbraní, sám vládce Lüdegast
a také jeho bratr král Sasů, Lüdeger.
Slyšte mou zvěst, má paní, nejvznešenější
z rýnských dcer:
- 238 oba dva panovníky zajal pan Siegfried sám,
jakož i mnoho dalších; sotva kdy došlo k nám
více zajatých, než oněch, co jsou dnes vedeni.“
Sotva jí mohl říci lepší zvěst pro potěšení!
- 239 „Zdravých, má paní, slyšte, je více než pět set,
raněných osmdesát; museli přetřpět
dalekou cestu v krvi, pomocí nosítek,
a většině z nich rány uštědřil nizozemský rek.
- 240 Ti, kdož nás chtěli zpupně se zbraní napadnout,
vložili nyní ruce do Guntherových pout
a jejich příchod šíří blaženství po zemi.“
Dívka mu naslouchala s rozjasněnými tvářemi,
- 241 na nichž jí přitom luzně rozkvétal svěží nach.
Těšilo ji, že šťastně po všech zlých trampotách
vrátil se z boje Siegfried, spanilý rek a host, —
a také všichni blízcí, to byla její povinnost.
- 242 Překrásná panna řekla: „Vedl jsi pěknou řeč.
Dostaneš za odměnu aksamit na obleč,

- mám i pět liber zlata pro tebe v pokladnici.“
Jak dobrá věc je říci dobrou zvěst paní šlechetnici!
- 243 Nato byl posel zlatem a stůčkem odměněn
a už se shluklo k oknům bezpočtu sličných žen:
hleděly směrem k cestě z dálného pomezí,
kde kraj se slavně vítal se statečnými vítězi.
- 244 Došli i muži zdraví, došli i ranění:
mohli si beze studu jet pro pozdravení,
vždyť sám pan král se vydal radostně hostím vstříc,
i jemu časy trampot skončily časem veselic.
- 245 Svě lidi přijal vlídně a cizí právě tak:
však příslušelo králi učinit jinak,
než všechny navrátilce zahrnout mnoha díky,
neboť v nich během války měl tuze dobré válečnický.
- 246 Pan Gunther byli dychtiv vyslechnout smutné zprávy
o tom, kdo z jeho blízkých zahynul za výpravy.
Jen šedesát jich padlo za svoji otčinu.
Všechny je ozeleli, to už je úděl hrdinů.
- 247 Mužové, kteří zdraví dojeli nazpátek,
přivezli puklé přílby a štíty z šarvátek.
Sesedli s koňů u bran, kde sídlil panovník
a tam už vojska vítal radostný hlahol, ryk a křik.
- 248 Cizincům pan král určil byt v městském podhradí,
kázal, ať se vši pečí si s hosty poradí,
pěkně je ubytují a vyléčí je z ran.
Tak na svých nepřátelích prokázal, že je dobrý pán.
- 249 Lüdegastovi pravil: „Na pěknou uvítanou!
Kvůli vám byl jsem stížen nejednou krušnou ranou,
pak na oplátku štěstí navštívilo můj dům,
mám radost ze svých houfců: oplát to Bůh
mým přátelům.“

- 250 „Však máte proč být vděčný,“ Lüdeger přitakal.
 „Vždyť rukojmí tak skvělá nedržel žádný král,
 jen prosím, s nepřáteli jednejte vznešeně,
 chovejte se k nám vládně a neujdete odměně.“
- 251 „Nemíním vás tu držet,“ pravil král, „v železech,
 zajatci se však musí zdržovat v našich zdech:
 slibte mi, že se odtud nikdo z vás nevzdálí
 bez mého povolení.“ Nato si ruku podali.
- 252 Dali jim pěkné bydlo a dopřáli jim klid.
 Raněné se vši péčí kázali uložit,
 k ostatním s medovinou a vínem zajeli,
 takže měl každý zbrojný nejlepší důvod k veselí.
- 253 Prasklé a puklé štíty složili do zbrojnic
 a zkrvavělá sedla, jichž bylo ještě víc,
 schovali, neboť v paních zármutek vzbouzela,
 i řada opozdílů už došla, vojnou zemdlelá.
- 254 O hosty se král staral opravdu nemálo,
 třebaž jich tehdá mnoho z jeho mls jídalo,
 cizím i svým dal krmí a chorým vymýt rány;
 však také chtivost boje už přešla posekané pány!
- 255 Svolali ranhojiče a vyplatili všem
 nespočítaně stříbra a zlato nádavkem,
 jenom ať zbaví reky válečných strádání.
 Nakonec byli hosté královsky podarováni
- 256 a každý, kdo už toužil domů, ať chtěl, jak chtěl,
 byl zdržován, jak bývá obvyklé u přátel;
 nejinak se král staral, čeho se dostane
 i jeho bojovníkům, čím uctí svoje poddané.
- 257 Poradil mu pan Gernot: „Uvedte ve známost,
 že kdo chce, ať si jede, každý však jako host

- je k nám zván za šest neděl na dvorské oslavy.
 Kdo si dnes léčí rány, jistě se zatím uzdraví.“
- 258 I Siegfried počal toužit po rodném domově,
 ale když Gunther slyšel o touze rekově
 a požádal ho pěkně, ať ještě zůstane,
 svolil — to kvůli panně, z jinakých přfcin zhoľa ne.
- 259 Jako syn králův nesměl být uctěn ve zlatě,
 vysloužil si však přízně a vděku bohatě
 jak od krále, tak pánů: což všichni neviděli,
 jak převelikou chrabrost projevil v boji s nepřáteli?
- 260 Ano, jen kvůli panně setrval u nich dál,
 těšil se, že ji spatří, a dlouho nečekal,
 brzo se jeho přání změnilo ve skutek,
 až vposled se s ní vydal k domovu jako slavný rek.
- 261 Zatím král kázal, aby rytřství pěstovali.
 I přišli mladí reci, královské vůle dbalí,
 a současně se v lukách konaly přípravy
 k roubení lavic pro ty, kteří se na kvas dostaví.
- 262 V době, kdy král se chystal na příjezd vzácných
 hostí,
 i ke Kriemhildě došly noviny o slavnosti,
 již pro přátele hodlá panovník pořádat,
 a tehdá v síních paní propukl velký shon a chvat.
- 263 Krášlily suknem těla, jakož i čepci hlavy,
 a když i k sličné Utě dolehly čerstvé zprávy,
 že mnoho pyšných reků přiharcuje tak záhy,
 velela vynést z komor šat mnohý a šat velmi drahý
- 264 k potěšení svých dětí a byly přichystány
 obleče tuze skvostné pro sličné paní, panny
 jakož i mladé reky, sezvané ze všech lén;
 i ne jeden host cizí měl do těch krás být přioděn.

V. VYPRÁVĚNÍ

o tom, jak Siegfried poprvé spatřil
Kriemhildu

- 265 V ten čas už páni na Rýn spěchali ze všech stran,
slavnost chtěl spatřit každý, ať zván či nepozván;
z těch prvních, co zde byli zvláště rádi viděni,
dal mnohým vladař darem oře a také odění.
- 266 Už byly připraveny sroubené židlice,
zejména, jak se praví, pro vzácné šlechtice,
z nichž dvaatřicet mělo knížecí krev a rod.
I strojily se dámy na slavnost jako o závod!
- 267 Giselher, mladý rytíř, bez chvilky oddechu
královny hosty dvorně uváděl pod střechu,
jak cizince, tak blízké přijal vždy s Gernotem
i s many obou pánů tak, jak se příslušelo všem.
- 268 Na zlatorudých sedlech se sjeli rytíři,
každý z nich s krásným štítem, v kmentu a krunyři
a v šatech, k oné slávě obzvláště vybraných.
Nejeden poraněný měl v očích opět jas a smích.
- 269 Ten, kdo však dosud strádal v ranách a bolestech,
nesměl teď myslet na smrt a její krutý dech,
nebylo vhod se starat o těla mdlá a chorá,
když každý hltal zprávy jen kolem slavnosti a dvora:
- 270 jak štědře asi strojí královskou tabuli
a co všech různých slastí každému po vůli
bude zde připraveno, ať přijde kdokoli,
a radost z oněch zvěstí zavládla v širém okolí.
- 271 Posléze o letnicích po slunce východu
snad přes pět tisíc pánů v nádherném průvodu
na slavnost vyšlo v šatu, hodném jen úžasu.
I počal se čas zábav a kratochvilných zápasů.

- 272 Moudrému hostiteli neušlo v nejmenším,
jak nizozemský rytíř duchem i srdcem svým
je oddán jeho sestře, třebaže dosavad
nespatřil tu, s níž v kráse žádnou z dam nelze
srovnávat.
- 273 Tenkrát pravil králi sám rytíř Ortwin z Met:
„Má-li se tato sešlost skutečnou slávou skvět,
potom i naše panny uveďte k oslavám,
bude to jistě ke cti nejen jim, ale také nám.
- 274 Čím lahodnějším rytíř může být potěšen
než něhou luzných panen a krásou lepých žen?
A dovolte i sestře vykročit z komnaty!“
kteréžto rady byly s radostí panstvem přijaty.
- 275 Král odvětil: „Tvůj návrh proměním ve skutek.“
A kdo ta slova slyšel, neměl z nich zármutek.
I poslali hned k Utě posla, ať oznámí,
že zvou ji s pannou dcerou i se dvorními dámami.
- 276 Vyňaly tedy z truhel nejeden sličný háv,
vybraly sobě oděv, jak žádal jejich stav,
i náramky i stuhy i jiné přízdoby
a tuze dbaly o to, co jejich sličnost násobí.
- 277 Nejeden mladík tehdá se oddal myšlenkám,
kterak by vzbudil zájem některé z krásných dam;
za to by dal i říši, i vládčí majestát,
a tváří v tvář těm paním nevidaným směl v brzku
stát!
- 278 Panovník velel vybrat průvodce sestřiny:
ať tvoří je sto mužů z královské rodiny
a každý s mečem v ruce ať službu zastane!
Byli to vesměs páni z Burgund a dobří dvořané.
- 279 Už vešla mocná Uta k panovníkovu dvoru
a za ní krásné paní z jejího fraucimoru,

- sto, ba víc, neslo obleč nadmíru vybranou,
sbor mnoha sličných dívek se ubíral i za pannou
- 280 a jak se objevily uprostřed veřejí,
jeden každý rek spěchal v tu stranu s nadějí,
že bude mít to štěstí a spatří ponejprve
Kriemhildu, dívku krásnou a tuze urozené krve.
- 281 V tu chvíli vyšla panna jako den v rozbřesku
z ponurých temných mračen, a bylo po stesku,
ježž dlouho v srdci nosil z rytířů leckterý:
nyní jí tedy spatřil líbeznu, plnou nádhery!
- 282 Její šat skvostně zářil drahými kameny
a tváře obestíral lesk sladce ruměný,
pán sebenáročnější nezaváhal, zda uzná,
že v celém světě není krása tak převelice luzná.
- 283 Jako když záře luny, nad jiné zázračná
a mocnější než hvězdy, se line nad mračna,
tak v čele dam se skvěla, krásná a spanilá.
V tu chvíli mysl reků se nadobyčej vznítla.
- 284 Řad skvostných komorníků šel sborem před
pannou.
Zvědaví na nádheru, sotva kdy vídanou,
vznešení páni valem se přihnuli blíž,
Siegfried hned v žalu tonul, hned v blaženosti
stoupal výš,
- 285 třeba si v duchu říkal: „Nejsem tě nehoden?
Nesním já o své lásce jen pošetilý sen?
Zůstat však tobě vzdálen, omrzel by mě svět.“
Tak přemítaje, počal hned blednout, hned zas
ruměnět,
- 286 ano, náš milý rytíř stál tam tak omámen,
jako by ho pan malíř na bílý pergamen

- kunštovně vymaloval. I budiž řečeno,
že švarnějšího reka neznalo lidské plemeno.
- 287 Průvodci luzných paní všem pánům pokynuli
ustoupit o krok, páni splnili jejich vůli,
srdce se rozbušila, slastně se ztajil dech
a vešly dámy krásné a skvělé v dvorských
způsobech.
- 288 Pak burgundský pan Gernot takovou vedl řeč:
„Stojí zde rek, jenž pro nás udatně zvedl meč,
Gunthere, dobrý bratře, teď sluší se i vám
veřejně všechno splatit. Tu radu ve cti předkládám.
- 289 Bude nám ku prospěchu, jestliže Siegfriedovi
ještě dnes na váš pokyn sestra svůj pozdrav poví;
a protože by muže poprvé pozdravila,
získáš si tou ctí pána, jemuž je vlastní moc a síla.“
- 290 Panovníkovi blízcí se rozeběhli hned
pánovi z Nizozemí tuto řeč povědět:
„Král dovolí vám přijmout zde, v jedné ze síní,
pozdrav své panny sestry a k vaší cti tak učiní!“
- 291 Rytíř tu zprávu v duchu s radostí uvítal,
v té chvíli jeho srdce netřžil více žal,
ano, směl spatřit dceru vznešené královny
a slyšet její pozdrav, dvorný a jistě čarovný.
- 292 Neboť jak uviděla hrdého mládence,
pravila panna, planouc barvami ruměnce:
„Siegfriede, chrabry reku, vítejte slavně k nám!“
Ta slova jeho duši povznášela až k výšinám.
- 293 Poděkoval jí, dívčí ruku vzal do dlaně
a pak šli něžně spolu. Nejednou po panně
pan rytíř v zalíbení a ona právě tak,
arciže pouze kradmo, obraceli svůj vroucí zrak.

- 294 Zda přitom něžným stiskem, zda stiskem
milostným
tu bílou ruku tiskl? O tom já málo vím.
Že by však bylo jinak, zdá se mi k nevěře,
když dívka známkou přízně počtila pana rytíře.
- 295 Popravdě tenkrát v máji, v té krásné roční době,
nemohl v duši cítit více než tehdá v sobě
pocítil milostného blaha a nadšení:
té dívce dal své srdce a nyní kráčel vedle ní.
- 296 Nejedem pán si říkal: „Jaká to podívaná!
Kdyby mně místo jemu šla po boku ta panna
či v objetí mi dlela, nic bych se nehněval.“
Sotva kdy lépe sloužil rek dívce, již byl otcem král!
- 297 Kdokoli z tamních hostů, páni i leníci,
každý měl oči pouze pro krásnou dvojici.
Nakonec směla panna hrdinu políbit
a myslím, že v něm pranic nemohlo vzbudit
sladší cit.
- 298 Dánský král k tomu dodal: „Pro tento polibek
musel se v ranách svíjet nejeden chrabří rek.
Vždyť Siegfriedovu sílu jsem poznal i já sám.
Nedopusť, dobrý Bože, aby zas přiharcoval
k nám!“
- 299 Prikázali všem couvnout k té nebo k oné straně
a dívka vyšla na mši; za pannou spořádaně
kráčeli do kostela i četní šlechtici.
Siegfried si nyní musel společnost dámy odřící.
- 300 Když v průvodu svých paní do minstru mířila,
tu ve svých skvostných šatech byla tak spanilá,
že oči pánů na ní se nestačily pást.
Skutkem se však z těch přání nestala sebemenší
část!

- 301 Náš hrdina se dočkal jen stěží konce mše,
vroucně své šťastné hvězdě děkoval za to vše,
už neměl o náklonnost své dívky obavu,
protože nyní věděl, že ji má v lásce po právu.
- 302 Když oba vyšli z chrámu, otázali se ho,
zda by ji vyprovodil ze stánku božího;
a tenkrát mu dívka vyslovila svůj dík
za to, že Wormským v čele stál jako pravý bojovník.
- 303 „Zaplať vám, dobrý pane, Siegfriede, zaplať Bůh,
vpravdě si zasloužíte, že splácejí vám dluh
s takovou oddaností; vím, kterak si vás cení.“
Tu počal na Kriemhildu pohlížet plný zanícení
- 304 a pravil: „Budu stále všem k službám pohotově
a nikdy neustanu a dostojím vždy v slově
a splním jejich vůli až do konce svých sil,
jen proto, abych, panno, si vaši přízeň vydobyl!“
- 305 Dvanácte dnů pak trval slavnostní ruch a kvas,
a pokud v kruhu přátel trávil dvorský čas,
pokaždé krásná dívka prodlela s rytířem,
jenž přijímal tu poctu s velikým blahem v srdci
svém.
- 306 I bylo vidět reky v sále i v podsálí
paláce Guntherova, jak hráli, plesali
a vesele se měli těch dvanáctero dní.
Ortwin a Hagen byli přitom zvlášť pamětihodní.
- 307 Oba dva štědrou rukou plnili přání všech,
věděli si vždy rady v rozličných žádostech,
každý host jejich péči poznal sám na sobě,
což Guntherově zemi sloužilo tuze k ozdobě.
- 308 Kdekdo chtěl kratochvílí být spoluúčasten,
i poranění vstali a také vyšli ven

uložte tedy štítý v královských komorách,
Giselher radí jinak a dobře, o to nemám strach.“

323 K radosti přátel rytíř setrval na hradě.
Že se zde cítil šťasten, bylo snad nasnadě,
v nižádné jiné zemi nepobyl by tak rád,
to proto, že zde mohl Kriemhildu denně vídávat.

324 Jen kvůli krásné panně zůstal náš hrdina,
kratochvilná mu byla každičká hodina,
vposled však smutně skončil rytířův sladký cit,
protože pro něj musel ze světa mocí odejít.

VI. VYPRAVĚNÍ

o tom, kterak Gunther plul na Island,
aby získal pannu Brunhildu

325 Do Wormsu došly zprávy a mnoho novin v nich
o tom, co krásných panen je leckde po zemích.
I přál si Gunther získat jednu z těch sličných žen
a z toho rozhodnutí byl převelice potěšen.

326 Za mořem v dálné zemi sídlila královna,
nebylo známo, zdali se jí kdo vyrovná
jak v síle jejích paží, tak v moci jejích krás,
své nápadníky ovšem vyzývala vždy na zápas

327 o nejdelší hod kopím a kamenem i skok
a pouze trojí výhrou směl získat lepší sok
srdce té vzácné paní jako svou zástavu,
zato kdo byť jen jednou prohrál, ten přišel o hlavu.

328 Nesčetné boje byly s královnou svedeny,
až o nich zvěděl onen král tuze vznešený,
od první chvíle myslel na krásku bez výhrad,
a mnohý rytíř proto musel svůj život smrti dát.

329 Takto fojt rýnský pravil: „Toužím plout po moři,
snad mě v mém počínání štěstěna podpoří,
dám rád i hlavu v sázku pro lásku dívčinu
a pokud neuspěji, raději pro ni zahynu.“

330 Tu řekl Siegfried: „Doufám, že vám v tom
zabráním.
Královna je všem známa svým krutým chováním,
návisti nápadníků vždy špatně odmění,
a bude tedy lépe zanechat všeho snažení.“

331 Na to pan Hagen dodal: „Spíše se Siegfrieda
zeptejte, zda se s vámi na cestu nevydá,
zda bude schopen snášet svízele výpravy,
když o zlých Brunhildiných skutcích tak
dopodrobna ví!“

332 Král pravil: „Pomůžeš mi, vznešený Siegfriede,
když mi teď o náklonnost té paní tolik jde?
Pokavad se mě kráska milovat uvolí,
pak pro tebe svůj život nasadím rád a kdykoli.“

333 Tu odvětil pan Siegfried, Siegmundův chrabrý
syn:
„Vykonám pro tvé štěstí nejeden chrabrý čin,
dáš-li mi tu, jíž otcem byl rýnský panovník,
sestru mi slib a nechci od tebe mzdu, ba ani dík.“

334 Král řekl: „Na to přijmi slavný stisk ruky mé,
a jestliže se zpátky s Brunhildou vrátíme,
ctná Kriemhilda se stane dozajista tvou paní
a můžete žít spolu v blaženosti až do skonání.“

335 I vykročili páni společně k přísaze,
ani zbla netušíce nesmírné nesnáze,
jež nastanou, než domů král krásku přiveze,
ani žal, jaký pro ni oba dva čeká posléze.

336 Siegfried si mýnil s sebou vzít plášť, ten divný šat,
pro nějž se musel kdysi svízelně potýkat
se skřetem Alberichem v urputném souboji:
ano, tak hodlal vyjet a s takovouto výstrojí.

337 Neboť když se pan Siegfried do pláště zahalil,
probudilo se v reku ve chvíli tolik sil,
jako by dvanáct mužů stálo bok po boku.
Však také kněžnu získal jen mocí divných úskoků.

338 A pravím vám, že člověk, oděný do pláště,
měl díky jeho kouzlům a čarám obzvláště
onu moc, že se snadno neviditelným stal.
Tak zdolal mocnou pannu, pročez ho stihl velký
žal.

339 „Dříve než vyrazíme, Siegfriede, řekni mi,
zda k Brunhildě mám připlout se všemi věrnými,
abych se vpravdě se ctí objevil v jejích zdech.
Dám třicet tisíc mužů obeslat po svých vazalstvech.“

340 Tu pravil rek: „Plout v čele takových zástupů,
mohl bys od královny sklidit jen potupu,
je pyšná, všichni možná by přišli o život,
a proto ti dám radu, která ti přijde lépe vhod.“

341 Podobni bludným rekům se dáme po Rýně
a měli by jet s námi v královské družině
pouze dva vzácní páni chrabrosti příkladné;
tak získáš onu paní a všechno dobře dopadne.

342 Ty a já vyrazíme a jako třetí s námi
pan Hagen, s nímž snad zdrávi projdeme
nástrahami,
a jako čtvrtý ještě Dankwart a nikdo víc,
my čtyři v každém boji budeme mít sil za tisíc!“

343 Nakonec Gunther pravil: „Chci se tě pozeptat,
než vyrazíme, na to, co bych též věděl rád,
abychom před Brunhildou v patřičném stavu stáli:
jaké mít oblečení? To nyní pověz panu králi.“

344 „Nesetkal by ses nikde s rouchy tak skvostnými,
jako v té zemi nosí od jara do zimy.
Musíme na dvůr vstoupit oděni se vši péčí,
aby pak světem o nás nekolovaly špatné řeči.“

345 I pravil smělý vládce: „Pak vyhledám já sám
svou milou paní matku a hned ji požádám,
aby nám zhotovila pro onu návštěvu
s pomocí dvorních panen dost okázalých oděvů.“

346 Tu řekl Hagen, rytíř hrdých a pyšných mravů:
„Proč má vám právě matka chystat šat
na výpravu?
Povíte-li své sestře o našem záměru,
pomůže vám a jistě nezklame vaši důvěru.“

347 Král tedy sestře vzkázal, že přijde záhy za ní
společně se Siegfriedem. Než vešli vzácní páni,
dívka se vyšňořila nad jiné spanile;
uvidět svého reka jí sotva bylo nemilé.

348 I všechny její dámy stanuly samý skvost
po zprávě, že se blíží pan bratr i pan host.
Kriemhilda vstala z křesla a vyšla vzápětí
vstříc pánům, jak se sluší při nejdvořnějším přijetí.

349 „Buď zdrav, můj pane bratře, také tvůj druh
bud' zdrav,“
pravila sličná dívka, „jsem dychtiva tvých zpráv,
co přivádí vás, muže, k nám do fraucimoru
a které z vašich přání je hodno mého pozoru?“

- 350 Král Gunther odpověděl: „Rád ti to povím,
s radostí snášet strasti, to je nám nyní dáno,
pojede se dvořit do dálných cizích lén
a každý na tu cestu by měl být sličně oblečen.“ panno:
- 351 Kriemhilda řekla: „Pojďte, můj bratře, usednout,
povězte, kam se dáte, kde ten dálný kout,
ve kterém krásným paním toužíte srdce dát?“
Pak ruku v ruce vešla s oběma pány do komnat.
- 352 Odvedla vzácné reky až k odpočívadlům,
jimiž byl tuze štědře vybaven její dům,
s obrazy na poduškách i zlatým vyšíváním
a milo bylo pánům v pokojích vyhrazených
paním.
- 353 Pohledům plným citu a jejich sladké něze
pan Siegfried ani panna nemuseli klást meze,
poznal, že mu sám život dražší být nemůže;
však také dívka brzy pojala reka za muže.
- 354 Mocný král posléz řekl: „Má sestro předrahá,
bez pomoci tvé bude marná má námaha,
do Brunhildiny země jdu za dobrodružstvím,
a pouze v šatech krásných ke sličným dámám
vstoupit smím.“
- 355 I opáčila panna: „Můj bratře předrahý,
já pro tvé blaho nechci litovat námahy,
přesvědčím vás, že slovo proměním ve skutek,
a oslyšen být jinde, způsobil bys mi zármutek.
- 356 A proč ty vůbec volíš slova tak ostýchavá?
Jako pán máš jen žádat zcela dle svého práva!
Cokoliv se ti zlíbí, k tomu jsem hotova
a s radostí ti splním,“ pravila dcera králova.

- 357 „Nuže, my chceme, sestro, překrásné odění.
Tvá ručka nejsprávněji hebkost rouch ocení,
jistě si i tvé dívky popílí na látce,
neboť mé odhodlání nezviklá žádný poradce!“
- 358 „Jsem dobře zásobena jemnými tkaninami,
vězte však,“ řekla panna, „že nemám drahokamy,
přikážte mi je přinést, a šaty zhotovím,“
k čemuž dal rýnský vládce souhlas a Siegfried
arci s ním.
- 359 Poté se otázala: „A kdo vás ke dvoru,
můj pane, doprovodí v tak skvostném úboru?“
Král odpověděl: „Pan Siegfried a nadto k panně má
cestovat rytíř Hagen a Dankwart s námi oběma.“
- 360 Dobře si zapamatuj, co ti teď, sestro, povím:
chceme jet vybaveni oděním veskrz novým,
na čtyři dny my čtyři, denně tři obleče,
ať se z lén Brunhildiných za námi hanba
nevleče.“
- 361 Jakmile řekli sbohem naši dva pánové,
obeslala si dívky, ale jen takové,
co rozuměly dobře sukňům i výšivkám:
třicet jich vyvolila Kriemhilda ze svých
dvorních dam.
- 362 Tkaniny z Arábie, sněžného úběle,
a látky zazamanské odstínu jetele
pošily drahokamy. Všem šatům dala stříh
sama svou vlastní rukou, tou rukou
z nejuznešenějších.
- 363 Nevídanou zvěř mořskou snesli pak před dívky,
aby z těch vzácných oblud ušily podšívky,
neboť jen takto páni měli jet vyšňořeni.
Teď slyšte další divy o jejich skvostném oblečení.

- 364 Hedvábů nejjemnějších a vzácných pro oko
z Lybie nebo z končin nazvaných Maroko,
i těch se skvělo v truhlách kněžniných vskutku
dost,
aby jim prokázala sdostatek svoji náklonnost.
- 365 Protože měli konat ne jeden velký čin,
zdál se jim příliš prostný bělostný hermelfn,
i našily naň samet: to je ta látka tmavá
jako mour, kterou dodnes k slavnostem leckdo
oblékává.
- 366 Na zlatě z Arábie se mnohý kámen skvěl,
nesmírnou práci dala tvorba tak umných děl,
šily je sedm týdnů nadměru vybraně
a zatím bylo pánům postaráno i o zbraně.
- 367 Když připravili výzbroj, královské družině
sroubili pevný člunek pro plavbu po Rýně,
aby jím po proudnici do moře dospěli.
Zatím už panny mdlely z té práce plné svízeli,
- 368 mohly však pánům sdělit, že připraveno je
odění, které mělo být částí výstroje,
očekávaná obleč byla už ušita;
však také chtěli vyplout, liknání měli dosyta.
- 369 Poslaly tedy panny se vzkazem pro reky,
aby si vyzkoušeli své nové obleky,
není-li jim šat malý nebo zas veliký,
mřý však byly správné. I zněly díky na díky.
- 370 A kdokoli je spatřil, ten přiznal bez prodlení,
že krásnějšího roucha na širém světě není,
že na islandském dvoře obstojí v plné míře,
že nikdo nezná zvěsti o lepších šatech pro rytíře.

- 371 Díky se neskrblilo, těch bylo habaděj,
potom si řekli sbohem, a byl to smutný děj,
když každý rytíř činil, co přikazoval zvyk,
a jasné oči zvlhly a zazněl mnohý těžký vzlyk.
- 372 Panna pak řekla: „Bratře, zůstaňte raději
a jinde popřávejte svým citům naději
než v oné dálné zemi, kde půjde o život,
i někde blíž se najde dáma, jež má tak skvělý
rod.“
- 373 Tušily, myslím, paní zlé věci ztřejší,
plakaly všechny navzdor slovům, jež konejší,
pláč pobral jejich šperkům na štých všechen lesk
a proudem kanul k zemi; tak veliký byl jejich
stesek.
- 374 Panna pak Siegfriedovi pravila: „Poroučím
bratra vám do ochrany, držte vždy pevně s ním,
ostříhejte tam v dálce života králova!“
To všechno Siegfried slíbil Kriemhildě rád
a doslova
- 375 a takto odpověděl: „Pokavad budu živ,
smíte naň bez obavy pomyslet kdykoliv,
na Rýn se navrátíme s pramalou úhonou.“
Za to ho krásná dívka poctila sličnou úklonou.
- 376 Zlatobarevné štíty složili u řeky,
snesli i všechnu výstroj, zbraně a obleky,
svedli i jejich koně pro cestu po souši
a mnohou paní bylo vidět, jak slzy okouší.
- 377 Přčetné panny z okna hleděly k poříčí,
až vystaví loď větrům, až stěžeň napříčí.
Už opustili pání přístav a pevnou zem
a rýnský král se zeptal: „Kdo z reků chce být
člunařem?“

- 378 „Já splavím,“ pravil Siegfried, „loď pod svým
bezpečím,
mí vzácní hrdinové, a to vám osvědčím.
Znám znamenitě cestu, znám každou proudnici.“
Takto se houfec chystal plut za burgundskou
hranici.
- 379 Pan Siegfried pevnou rukou se chopil sochoru,
břehu se vzepřel silou, jež nezná odporu,
sám statečný král Gunther zasedl u vesla,
a vtom už smělé pány do proudu vlna zanesla.
- 380 Cestou se dobře měli, žili si o víně,
nad něž se sotva lepší zrodilo na Rýně,
komoni byli klidní, měli tam dobrý žlab,
loď plula spolehlivě a čas jim ušel bez útrap.
- 381 Lana se napínala, do plachet vítr bil,
dříve než padl soumrak, upluli dvacet mil,
snadno a bez nehody až k moři dospěli,
ze smělých snah však záhy vzešlo i mnoho svízelf.
- 382 Dvanáctého dne zrána, jak zprávy znamenají,
zanesl prý je vítr k předalekému kraji,
údělům Brunhildiným a Isensteinu vstříc,
krom Siegfrieda však o něm nevěděl nikdo zhola
nic.
- 383 Když vladař Gunther spatřil na každém kopci
hrad
a kolem krásná panství, počal se vyptávat:
„Siegfriede, odpovězte, znáte či neznáte
ty hrady a ty země, na pohled velmi bohaté?“
- 384 I odpověděl Siegfried: „Ty země dobře znám.
Brunhilda mocně vládne všem zdejšími končinám
i hradu Isensteinu, jak už z mých zvěstí víte.
Ještě dnes uhlídáte mnoho žen krásy znamenité!

- 385 Smím-li však, páni, radit, bude nám na prospěch,
vyposlechne-li paní svornou řeč od nás všech,
třeba nás ještě do tmy Brunhildě představí,
lépe být opatrný, mám oprávněné obavy!
- 386 Jak uvidíte krásku v popředí doprovodu,
pak, páni tuze slavní, projeďte v řeči shodu,
že Gunther je mým pánem, já jeho vazalem
a váš král získá všechno, co nás sem vedlo za králem.“
- 387 Chutě se podrobili rekovu názoru,
nebylo slova pýchy, nebylo odporu,
a že se všichni svorně chovali, jak si přál,
prospělo jim to posléz, když spatřil Brunhildu pan
král.
- 388 „To všechno,“ pravil Siegfried, „nečiním bezpochyb
pro tebe, ale kvůli tvé sestře plním slib,
protože je mou duší i životem i vším,
snad se mou ženou stane, snad si ji věrně
vysloužím.“

VII. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak král Gunther získal Brunhildu

- 389 Zatím se přiblížili na dohled se člunem,
a když král Gunther spatřil, hledě k těm pevným
zdem,
jak panny velmi krásné k nim z oken shlížejí
žele, že nepoznává na první pohled právě ji.
- 390 I otázal se ihned rytíře Siegfrieda:
„Zdali jste oním pánem, který nám zprávy dá
o pannách, jež k nám hledí a mají ve tváři
tak převznešený výraz? Která z nich kráskám
vladaří?“

- 391 Pan Siegfried odpověděl: „Pohledte kradmo na ně
a svěřte mi svou libost, kterépak byste panně
dal přednost, kdyby byla volba vám na vůli.“
„Nu, dobrá,“ pravil Gunther, hrdina v bojích
proslulý.
- 392 „Nuže, já vidím dívku, jak v okně postává,
má krásnou tvář i údy, má roucha bělavá,
tu zvolily mé oči pro její nádheru,
mít tu moc, za svou paní jen a jen ji si vyberu.“
- 393 „Volba tvých očí vskutku nesprávná nebyla,
Brunhilda je ta dívka nadmíru spanilá,
po které vroucně prahne tvé srdce, duch i cit.“
Vždyť vším svým počínáním musela se mu zalíbit!
- 394 Vtom paní přikázala pannám, ať ukročí
z oken, kde snadno mohly být terčem pro oči
rytířů z cizí země. Uposlechly ji hned,
o jejich dalších skutcích však dál se bude
vyprávět.
- 395 Brzy zas každá vyšla, nádherně oděna,
jak už je věčným zvykem ženského plemena,
a společně se shlukly u úzkých průzorů,
pozorujíce pilně cizince hodné pozorou.
- 396 I neviděly více než čtyři šlechtice;
pan Siegfried zatím oře vyvedl z lodice,
což spatřily i dámy ze svého soukromí,
a to vše povzbudilo královo sebevědomí.
- 397 Dokonce rytíř Siegfried přidržel na chvíli
komoni, jenž byl arcíř krásný a ztepilý,
uzdu, než král si opřel chodidla o třmeny.
Ty služby však mu byly jen zapomněním
splaceny.

- 398 Teprve pak si koně vyvedl Siegfried sám.
Dnes poprvé se snížil k takovým úsluhám,
že napomáhal sedat druhému rytíři.
I napínaly panny zrak bděleji než špehyři.
- 399 Měli pak oba reci slavní a vznešení
jak sněhobílé oře, tak celé odění,
jeden byl jako druhý a také štít co štít
v pravicích vzácných pánů byl samý lesk a samý
třpyt.
- 400 Uzounké prsosiny a sedla jeden skvost
zářily cestou na hrad, vtělená vznešenost,
rolničky koňů byly ze zlata tepány,
tak slavně přijížděli, jak slušelo se na pány,
- 401 každý si nesl kopí, na konci ostrý hrot,
jakož meč, jehož špice se dotýkala bot,
nadmíru mocně kutý a břitký nejinak
a Brunhilda, ctná panna k nim z okna upírala zrak.
- 402 Arciže páni Hagen i Dankwart jeli s nimi
a zpraveni jsme o tom zkazkami přemnohými,
že oba reky zdobil šat barvy havraní
a zároveň štít velký a nádherného kování.
- 403 Kdekdo též mohl spatřit, jak po šatu jim hraje
třpyt skvostných drahokamů až z indického kraje;
loď zanechali u vod beze vši ostrahy,
nuže, tak jeli na hrad, mocní a plní odvahy.
- 404 Osmdesát šest věží spatřili před sebou,
spatřili i tři falce, nadané velebou,
síň z mramoru, jenž zářil zelení jarních lích,
a Brunhildu v té sni uprostřed jejích sloužících.
- 405 Vjezd ke hradu byl volný i brány dokořán,
mužové Brunhildini se sběhli ze všech stran,

- záhy je bylo vidět, jak hosty vítají,
jak nesou jejich štíty a koně vedou do stájí.
- 406 Pak jeden z komorníků jim pravil: „Svěřte nám
i pancéře a meče.“ „Ne, ty vám nevydám,“
opáčil Tronje Hagen, „ušetrím vám tu péči.“
Siegfried však jejich žádost vysvětlil následovnou
řečí:
- 407 „Na tomto hradě patří, jak pravím, k obyčejí,
že hosté nikdy dovnitř se zbraní nevcházejí,
je moudřejší zbroj vydat dle jejich pořádku.“
S nechutí se rek Hagen podrobil tomu úradku.
- 408 Poctili pány vřem a uvedli je dál,
veliký počet reků odevšad přispěchal
a v šatu, hodném knížat, se hrnul do síně,
kde tuze obraceli pohledy k smělé družině.
- 409 Brunhildu seznámili s tou velkou událostí,
s tím, kterak převznešená družina cizích hostí,
nádherně vyšňořených, na lodi připlula.
I počala se tázat královna krásou proslulá:
- 410 „Obeznamte mě nyní s dalšími zprávami,
kdo jsou ti hrdinové veskrze neznámí,
co stanuli v mém sídle s takovou odvahou,
proč vážili sem cestu, proč nešetřili námahou?“
- 411 Tu jeden z jejich mužů odvětil: „Vzácná paní,
o tom, kdo jsou, já nemám, přiznávám, ani
zdání,
jeden z nich je však Siegfried dle mého názoru,
proto vám věrně radím uvést ho vlídně ke dvoru.
- 412 I druhému z nich patří bezpochyb všechna čest,
a má-li právo žezla, jistě si umí vést

- jako král země dobře a mocí nešetří.
Jen vizte, jak se skvěle vyjímá uprostřed těch tří.
- 413 Ten třetí z nich má tuze hněvný zrak, pevnou pěst,
třeba je velmi švarný, umí se pěkně nést,
očima šlehá mocně a tšká tam i sem,
ten jistě v srdci nosí zpupnost, jež plní úděsem!
- 414 I nejmladšímu patří bezpochyb všechna čest,
a ačkoliv si umí velice mile vést
a líce má až dívčí, je plný kuráže,
mám strach, že mít s ním pŕtuku, on strašné věci
dokáže.
- 415 Třeba je jemných mravů a sličné podoby,
začne-li planout hněvem, pak jistě způsobí
žal mnoha vzácným paním. Jak svědčí jeho zjev,
ten pán se umí chovat a umí prolévat i krev.“
- 416 Královna poté řekla: „Přichystejte mi strůj.
Vyhledává-li Siegfried kraj zdejší jakož můj,
aby mou lásku získal, může si zlámat vaz,
ze strachu se mu nevzdám, musí mě vyzvat
na zápas!“
- 417 Rychle se přioděla a v luzném úboru,
určeném pro slavnosti, za ní pak ve sboru
sto děv, ba ještě více, na sobě tkaniny
krás nesmŕrných, si vyšla prohlédnout cizí hrdiny.
- 418 Provázeli ji reci, islandští leníci
a bylo jich, co rytíř, to jílec v pravici,
pět set, ba víc, až hosty přemohl strach a žal,
a proto také z křesla každý muž rýnský rázně
vstal.
- 419 Když krásná panovnice Siegfrieda spatřila,
jen slyšte, co mu řekla královna spanilá:

- „Siegfriede, buďte u nás upřímně pozdraven,
ráda bych ovšem znala cíl vaší cesty do mých
lén.“
- 420 „Brunhildo, vzácná panno, přijměte vřelý dík
za to, že dáma, které je otcem panovník,
zdraví mě dřív než reka, co stojí blíže vám.
Avšak on je mým pánem, lze-li, té cti se pro něj
vzdám.
- 421 Zrodil se v zemi rýnské, co k tomu dovětit?
Přijel sem, aby získal tvou náklonnost a cit,
a pro tebe se také ke všemu uvolí,
to uvaž! Neustoupí, ať se mu stane cokoli.
- 422 Gunther je jeho jméno a je to mocný král,
a krom tvé pravé lásky nemá, co by si přál,
já jsem jen z jeho vůle, královno, u vás hostem
a nikdy bych sem nejel, nepatřit to k mým
povinnostem.“
- 423 I řekla: „Je-li pánem a ty jen vazalem,
a vrhne-li se do hry s takovým záparem,
že překoná mou sílu, pojmu ho za muže,
hrdlem však propadnete všichni, když úkol
nezmůže.“
- 424 „Jenom nám,“ pravil Hagen, „sdělte rád svého
klání!
Dřív než se Gunther skloní před vámi, vzácná
paní,
čeká vás totiž souboj velice nemilý,
neboť on, krásná kněžno, věří, že svého docílí!“
- 425 „Má kolba má tři části: vrh kamenem, pak skok
a především hod kopím. Zvažte svůj smělý krok,
při němž váš lesk i život patrně pohasne!“
Ano, tak zněla slova té panny vskutku překrásné.

- 426 Statečný Siegfried stanul co nejbliž královi
a poradil mu rychle, ať panně odpoví
hrdě a s pevnou vůlí a nemá žádný strach.
„Budu vás ochraňovat svým uměním v těch
trampotách.“
- 427 I pravil Gunther: „Panno s korunou panovnic,
podmínky kolby splním a třeba ještě víc
podstoupím pro váš půvab navzdory svízelm,
nezískám-li vás, kněžno, rád i svůj život oželfm.“
- 428 Po jeho řeči dívka kázala, aby včas
připravili vše řádně a s péčí pro zápas,
a pak si sama dala přichystat pro souboj
zlatově rudý pancéř a pevný štít i šat a zbroj.
- 429 Dámy jí přiblékly košili na obleč
a hedváb, který dosud neprořal žádný meč,
měl na libyjském útku s umností veškerou
našito lemovánf, skvoucí se velkou nádherou.
- 430 Teď měli Wormští sotva příčinu k veselí.
Dankwart a také Hagen se tuze mrzeli
nad tím, co bude s králem, a plní obavy
přemítali: „Co vzejde Burgundům z této výpravy?“
- 431 Mezitím se pan Siegfried, muž zběhlý v mnoha
lstech,
vykradl k jejich lodi na nedaleký břeh,
kde ukryl dřívě kápi jakož plášť, došel k nim,
ruče se jimi oděl a stal se neviditelným.
- 432 Když přišel zpátky, spatřil, jak páni čekají
na vykázaných místech, až dojde k turnaji.
Potajmu, díky kouzlu, vmísil se mezi ně
a neviděl ho nikdo z rytířů v panské družině.

- 433 Kolbiště vyznačili znamením z čar a za ním
 stanul sbor připravený přihlížet oněm kláním.
 Na sedm set jich bylo, rek co rek v plné zbroji,
 hotových svorně vydat svědectví o prvenství v boji.
- 434 Brunhilda vešla s tuze mocnými zbraněmi,
 jako by měla válčit o trůn i o zemi.
 Řady spon po hedvábu vrhaly zlatou zář
 a pod pablesky kovu jen zlíbezněla její tvář.
- 435 Poté jí služebníci přinesli zejména
 zlatý štít, jehož barva byla až růměná,
 štít široký a mocný, pevného kování,
 kterým se zamýšlela chránit, až dojde ke klánf.
- 436 Na skvostně obroubeném štítovém řemeni
 kameny jako pažit se skvěly zelení
 a s rudou barvou zlata o závod zářily.
 Ten, kdo chtěl pannu získat, musel být velmi
 zmužilý!
- 437 Došla nám zvěst, že kněžna štít potom uchopila.
 Tré pídí v místě pukly činila jeho síla
 a bylo na něm tolik zlata a oceli,
 že ho i s komorníkem stěží tři muži vláčeli.
- 438 Když spatřil Tronje Hagen, kterak štít přinesli,
 povzdechl si, jsa tuze na mysli pokleslý:
 „Co dál, můj pane králi, nyní jde o více
 než o lásku, jde o krk, vždyť je to pravá ďáblice!“
- 439 Povím teď ještě slovo stran její ústroje:
 hedváb až z Azagouku oblékla do boje
 a byl to, jak vám pravím, tak skvostný svrchní šat,
 že po dívce a hávu třpyt šperků neustával hrát.
- 440 Nakonec služebníci přinesli za pannou
 její zbraň oblíbenou a tuze vybranou,

- kopí, jež bylo břitké, pevné a olbřímí,
 uzpůsobené činit strašnou poušť svými ostřími.
- 441 O váze toho kopí slyšte div hodný víry:
 břit oné zbraně činil tři a půl dobré míry,
 tři Brunhildini muži ho zvedli s obtíží
 a tehdá Gunther poznal, že to s ním špatně
 vyhlíží.
- 442 Přemítal: „Čeho ještě se tady nedoberu?
 Zde nekyne zisk ani knížeti Luciperu,]
 ach, kdybych si směl nyní v Burgundech pěkně
 být,
 potom by panna měla nadlouho od mé lásky klid.“
- 443 Tu pravil Dankwart, bratr rytíře Hagen:
 „Pouť za Brunhildou byla pouť neuvážená!
 Jsme přece rytířové, a k čemu dochází?
 Že nás tu jedna žena přivede možná do zkázy!“
- 444 Mne vskutku tuze hněte, že jsme sem přijeli,
 a dostat se pan Hagen zas ke své čepeli
 a nejinak já ke své, zbylo by pomálu
 z veliké nadutosti a pýchy zdejších vazalů.
- 445 Ano, to jsme už dávno měli vzít v úvahu
 a byť bych stokrát složil mírovou přísahu,
 jak uvidím, že na smrt jde pán a vládce můj,
 musí ta švarná panna s životem skončit stůj co
 stůj!“
- 446 „Však bychom si i odchod uměli vynutit,“
 řekl pan Hagen, „jenom dostat zas nazpět štít
 a na sobě mít pancéř a ruku u jílce,
 potom by pyšnou paní nadutost přešla ve chvílce.“
- 447 Při jeho řeči byla královna v doslechu
 a vzhlédla přes rameno, zrak plný výsměchu:

- „Když smýšlejí tak směle, vracíte jim krunýře
a rovněž ostrou zbrojí podělte pány rytíře!“
- 448 Na dívčin příkaz byly zas meče sneseny
a z toho byl pan Dankwart štěstím až ruměný:
„Teď zápaste, jak libo,“ prohlásil chrabrý man,
„mám opět zbraň a dosud neporažen je rýnský
pán!“
- 449 Brzy však její sílu poznovu poznali:
přinesli na kolbiště balvan tak nemalý,
takové mohutnosti a váhy takové,
že se s ním lopotili čtyřikráte tři rekové.
- 450 Jím vrhala vždy potom, co kopí vymrštila
a Wormským ta věc byla velice málo milá.
„Kam,“ pravil Hagen, „láska nám krále zavlekla?
Taková ženská patří Belzebubovi do pekla!“
- 451 Vtom zvedla panna rukou, zářící úbělí
z rukávů vykasáných, štít a už blyštěly
nad hlavou břity kopí, takto se vyšla bít
a král i Siegfried žasli, jak ukrutný má v očích svit.
- 452 A nestát Siegfried v pūtce po boku pana krále,
pak jistě kolba s pannou by nedopadla kale.
Teď se ho ale dotkl, sotva krok od něho,
což tuze vylekalo mocného vládce rýnského.
- 453 „Kdopak se mě to dotkl?“ v duchu se sebe ptal,
ohlédl se a nikdo zde ani opodál.
„To jsem já,“ pravil Siegfried, „pomocník
v trampotách,
z Brunhildy, mocné panny, neměj už, králi, žádný
strach.“
- 454 Pusť štít, já se ho chopím a poslyš bez obavy
s největší pozorností, co ti tvůj přítel praví:

- ty pouze naznač klání, já budu bojovat.“
Král poznal svého druha a jeho slova slyšel rád.
- 455 „O mé lsti se však slůvkem nezmiňuj nikdy více
a věz, že nezvítězí ukrutná panovnice,
třebaže tuze touží dobýt si věhlasu:
jen hled, jak bezstarostně se připravuje k zápasu.“
- 456 A vtom už vzlétlo kopí, mocná zbraň krásné
panny,
dopadlo na štít nový a pevně okovaný
v levici Siegfriedově, zazářil ostrý hrot
a zadržely jiskry jakoby s větrem o závod.
- 457 Mohutné ostří zbraně protálo pevný štít,
i z brnění se blýsklo, když o ně třeskl břit,
král i rek po úderu poklesli v kolenu,
ochránění jen pláštěm před ranou zhoubně
vedenou.
- 458 Krev vystoupila z hrdla chrabrému Siegfriedovi,
on ale v mžiku povstal, zas k boji pohotový,
vytrhl kopí, které probodlo kov i dřív,
a vymrštil je nazpět. Takto se bil náš bojovník!
- 459 „Nicméně její život je třeba retovat,“
pravil si přitom, kopí obrátil hrotem vzad
a proti její strůjce namířil násadu,
jež tuze zaduněla při hromovitém dopadu.
- 460 Kov chrllil jiskry s vichrem jakoby o závod
zpod obrácené zbraně, tak strašný to byl hod,
že dívka nebyla s to takovou ránu snést.
Sotva by stejně mocně máchla kdy Guntherova
pěst!
- 461 Panna však rázem vstala a netrvalo mžik,
řekla: „Nu, za tvou ránu, Gunthere, vřelý dík,“

- v domnění, že zbraň vedl burgundský král a pán.
Ne, byl to jiný rytíř, zůstal však skryt a nepoznán.
- 462 Nato se kněžna rychle a bez otálení
rozběhla, rudá hněvem, k obřímú kameni,
hbitě ho uchopila, mrštila ze všech sil
a vyskočila za ním, až na plátech kov zazvonil.
- 463 Méně než dvanáct sáhů onen hod neměřil,
a přesto dívka skokem překonala svůj cíl.
Potom i rytíř Siegfried vykročil pro balvan,
král sice břímě zvedl, vrhl jím však náš chrabřý pán.
- 464 Siegfried byl smělý, statný i silou vynikal,
i hodil dál než panna i on sám skočil dál
a navíc díky své moci a svému úskoku
rýnského panovníka Gunthera nesl po boku.
- 465 A co pak? Skončil souboj jak hodem, tak
i skokem,
pouze pan král byl přítom patrný lidským okem
a před ním panna kněžna, mračná a pohněvaná,
ano, tak mocný Siegfried zachránil burgundského pána!
- 466 Když tedy obeznala, že král je živ a zdrav,
hlasitě zavolala na shromážděný dav:
„Mí manové, mí blízcí, přistupte zpovzdálí
a prohleste se rychle za Guntherovy vazaly.“
- 467 I položili reci meče a klekli v prach
před vladařem a pánem v burgundských končinách,
před vládcem tuze mocným a chrabřým v konání,
přesvědčení, že Gunther zvítězil v boji nad paní.
- 468 Král pozdravil pak pannu velice vybraně,
vznešená dívka vzala jeho dlaň do dlaně,

- čímž přijal všechna její práva i břemena,
a to vše potěšilo zejména pana Hagen.
- 469 Závěrem panovnice pozvala vítěze
i s pány do paláce a uvnitř posléze
prokazovala péči rekům a zvláště králi,
z čehož se rytíř Hagen i Dankwart velmi radovali.
- 470 Jen chrabřý Siegfried moudře odešel ode všech,
uschoval kápí na loď, na nedaleký břeh,
a když se opět vrátil a stanul v kruhu žen,
optal se lstivě krále, naoko tuze překvapen:
- 471 „Proč, pane, otálíte? Kdy vlastně dojde k hrám,
kterých si dívka žádá, na to se nyní ptám.
Uvidíme, zda panna má vskutku slyš víc!“
Tak předstíral pan Siegfried, že o zápase neví nic.
- 472 Kněžna mu opáčila: „Táži se na příčinu,
proč jste se nestal svědkem nižádného z těch činů,
pro něž jsem okusila vítězství králova?“
Burgundský rytíř Hagen jí odpověděl doslova:
- 473 „V ten čas, kdy naše mysl byla zle zkrušena,
i v čas, kdy mému vládci popřála štěstěna,
pobýval mocný Siegfried u naší lodice,
proto nic neví,“ takto zněla řeč ctného šlechtice.
- 474 Pan Siegfried k tomu dodal: „S radostí slyším
zprávu,
že jste vy, pyšná paní, musela sklonit hlavu
před vítězem a mistrem, jenž překonal váš um.
Teď, urozená panno, nezbyvá než plout
k Burgundům.“
- 475 Královna odvětila: „Ne, neodpluji k vám,
dokavad zprávu blízkým a manům nepodám,

nemohu přece odjet z lén ani ze statků
dříve, než svolám rádce ke společnému úradku.“

- 476 I přikázala poslům vyrazit do všech stran
se vzkazem, aby každý příbuzný, pán i man
vydal se neprodleně a kvapem ke dvoru.
Pak velela všem rozdat nadmíru rouch a úborů.
- 477 Den co den od rozbřesku k samému západu
mřily valné houfce za dívkou ke hradu.
„Ach, ouvé,“ pravil Hagen, „kam jsme to dospěli!
Od Brunhildiných vojů lze čekat řadu svízelf.
- 478 Pěkně se tady sešli s veškerou čeledí
a víme, co si všechno u panny povědí?
Co když nám ve svém hněvu na hrdle ublíží?
Od kněžny se lze nadít přemnoha různých
obtíží!“
- 479 Ale pan Siegfried řekl: „Však já už najdu lék,
jak dočista vás zbavit pochmurných myšlenek:
přivedu ku pomoci do této krajiny
vám neznámý houf reků, nad jiné skvělé hrdiny.
- 480 Neptejte se dál po mně, zakrátko vyrazím,
Bůh vám tu zatím pomoz a zabraň nesnázím!
Přivedu tisíc mužů bez velkých průtahů,
a pravím vám, že neznám houf, jenž má větší
odvahu.“
- 481 „Nezůstaňte tam dlouho, vraťte se brzy zpět
a díky za odpomoc!“ spěchal král povědět.
Rek pravil: „Však se vrátím brzo a bez meškání.
Brunhildě vysvětlete, že jste mě vyslal na své
přání.“

VIII. VYPRAVĚNÍ

o tom, kterak se Siegfried plavil
za svými reky Nibelungy

- 482 I vyšel Siegfried z brány k pobřežním nížinám,
zahalen do své kápě; tam našel malý prám,
potajmu na něj vstoupil, vyrazil na pláň vod
a záhy slavný rytíř uháněl s větrem o závod,
- 483 nespátřen ani okem. Člun letěl rychle vpřed,
arci jen díky jemu mohl se rozletět,
třebaže všem se zdálo, že pluje vichrem hnán.
Ne, to jej hnal sám Siegfried, syn Siegelindin,
vzácný pán.
- 484 Plavil se do večera a poté celou noc,
sto dlouhých mil, ba více, tak obrovskou měl moc,
až připlul k cizím břehům do kraje u hradu,
jenž patřil Nibelungům, ochráncům jeho pokladu.
- 485 Dorazil tam pan rytíř sám samojediný,
přivázal svoji loďku u jedné písčiny,
a odtud vyšel k falci, na skále strmící,
za přístřeším, jak činí utrmácení poutníci.
- 486 Za malou chvíli stanul u tuze mocných vrat,
posádce bylo ke cti, jak hlídala ten hrad,
nadarmo na ně bušil neznámý na prahu,
to pevné místo mělo nadmíru dobrou ostrahu.
- 487 Hlídal je v záři denní, jakož i v nočních tmách
obrovský obr, maje stále zbraň na dosah,
a také rázem zvolal: „Jaký to randabas
nám v noci bušit do bran!“ Nato pan Siegfried
změnil hlas:
- 488 „Otevři rychle pánu, jenž stojí za vraty,
ať nepopudím k hněvu zakrátko třeba ty,

- kdož by si pěkně v klidu raději pospali.“
Dveřník ho vyposlechl hněvem a zlostí sinalý,
- 489 v mžiku měl pohotově i strůj i zbroj i zbraň
a také bez meškání si přílbou zakryl skrání,
chopil se svého štítu a zámek nezámek
vyrazil s velkým hněvem před bránu, kde stál
cizí rek.
- 490 „Kdo ruší naše pány v půlnočním pořádku?“
a přemírou ran zhurta zahájil šarvátku.
Třeba se cizí rytíř počal krýt za svůj štít,
dokázal mu náš obr kováný vbrzku rozpoltit.
- 491 Železným kyjem činil rekovi mnoho škod,
až se pan Siegfried počal strachovat o život,
přítom však boj i bdělost věrného dveřníka
v něm vzbuzovaly vděčnost, jež byla arci veliká.
- 492 Hrad se jen chvěl, jak ocel bušila na ocel,
až k síni Nibelungů ten strašlivý hřmot zněl,
posléz rek soka spoutal, zvítěziv nad obrem,
a záhy zněla falcí zvěst o tom konci nedobřím.
- 493 Třesk a hluk hněvné půtky uslyšel v lůně hor
i Alberich, skřet mocný a roztodivný tvor,
rozběhl se, zbraň v ruce, a spatřil u brány
jak cizince tak obra, jenž ležel, údy spoutány.
- 494 Alberich tuze vztekle s přílbicí na čele,
s pancéřem na ramenou, s brněním na těle,
se zlatým bičem v ruce přiskočil skok co skok
střelhbítě k Siegfriedovi, a byl to velmi silný sok.
- 495 Tím bičem, na němž sedm tlouků se houpalo,
šťt svého protivníka poplenil nemálo,
vskutku, on bil a tloukl silou co nejmvětší,
takže pan Siegfried opět upadl do nebezpečí,

- 496 přesto štít, popleněný v souboji velmi litém,
odhodil a skryl v pochvě i svůj meč s dlouhým břitem.
On nechtěl, aby zhynul oddaný služebník,
neboť byl velkodušný, jak rekům velí řád a zvyk.
- 497 Pak máchl holou pěstí, v potomním výpadu
uchopil Albericha obratně za bradu
a zacloumal mu vousem, až staroch zavzlykal:
hrdina mu svým činem způsobil totiž velký žal,
- 498 a proto stařec vzkřikl: „Kéž se vám, pane, zlíbí
nechat mě při životě! Nedat já věrné sliby
jednomu hrdinovi, jež musím dodržet,
do smrti bych vám sloužil!“ Tak pravil onen
bystrý skřet!
- 499 Jako byl spoután obr, byl spoután Alberich,
teď trpěl v pevných poutech, těžko mu bylo v nich,
a proto se ho zeptal: „Ctný muži, kdo vy jste?“
„Siegfried, a že mě znáte, pokládám, pane,
za jisté!“
- 500 Alberich odpověděl: „Dík za tu novinu!
Však jsem vás právě zažil, rytíři, při činu,
jenž svědčí, že nám právem vládnete jako pán,
všechno vám splním, pokud bude mi život
zachován!“
- 501 Na to mu Siegfried řekl: „Dbej tedy přání mých
a tisíc Nibelungů, nejlepší z nejlepších,
povolej, aby rychle přede mne předstoupili!“
Nedopověděl ovšem, proč je mu třeba zbrojné síly.
- 502 Siegfried pak zbavil obra i Albericha pout,
skřet spěchal Nibelungy ze spánku vytrhnout
a hlasem naplněným úzkostným neklidem
zavola: „Vzhůru, reci, za mocným panem
Siegfriedem!“

- 503 Ruče se zvedli z lůžek a hned se strojili
rekové, v počtu tisíc, velice zmužili,
a rázem za Siegfriedem, samý chvat, samý spěch,
společně zaměřili vzdát mu hold po všech
zvyklostech.
- 504 Zavdali si i vína za svitu skvělých svic,
pan Siegfried vyslovil jim díky, že mu vyšli vstříc,
vyhlásil, že se nyní spolu s ním poplaví,
a chrabří muži rázem počali konat přípravy.
- 505 Tři tisíce jich celkem přišlo co mžik a hned,
z nich tisíc nejmělejších smělo ho provázet,
i přinesli jim přílby i strůj i zbrojný šat,
v kterém se měli zrána do Brunhildiny země brát.
- 506 „Dejte si, reci, velmi záležet na úboru,“
pravil, „v němž nastoupíte pouť k neznámému
dvoru,
nadmíru luzné dámy si vás tam prohlédnou,
a vybavte se proto oblečí tuze pohlednou.“
- 507 S rozbřeskem vyrazili po pláni mořských vod
a vpravdě měl pan Siegfried vybraný doprovod
s komoni příhodnými, ve třpytném oděně,
tak pluli k Isensteinu, skvělí a vskutku vznešení.
- 508 Přemnohé luzné dívky k nim z hradeb hleděly
a královna se ihned optala: „Víte-li,
kdo to k nám právě pluje zdaleka v lodicích,
s plachtami skvostnějšími než nejbělejší padlý
sníh?“
- 509 Král rýnský odpověděl: „To rytířové mí
čekali dosud poblíž vašeho území,
než jim dám příkaz připlout, a nyní se sem plaví.“
A celý dvůr ty reky vyhlížel, tuze nedočkavý.
- 510 Na jedné z oněch lodic stál Siegfried na špici,
stál vprostřed reků v strůji, nadmíru zářící,
a tehdá panna řekla: „Povězte, panovníku,
zda mám je nebo nemám pozdravit podle
vžitých zvyků?“
- 511 „V ústrety jim,“ král pravil, „jděte
„až k předhradí,
ať poznají, že nejsou vidění neradi.“
A jak to po ní žádal, tak činila i jim,
jen jejich pán byl poctěn pozdravem trochu
odlišným.
- 512 Uchystali jim nocleh a uložili zbroj,
ale že na hrad vtáhl tak mocný cizí roj
a bylo odtud těсно houfcům i posádce,
mňnili páni rýnští zůstat už pouze nakrátce.
- 513 Královna potom řekla: „Získá mou povděčnosť
ten, kdo se bude starat, aby zde každý host
králův i můj byl stříbrem a zlatem obtěžkán.“
Tu odpověděl Dankwart, rytíř a Giselherův man:
- 514 „Svěřte mi svoje klíče, projevíím velkou píli,
abych, má vzácná paní, stanovil štědře díly;
vzejde-li z toho hanba, pak na mne dopadne,“
a o tom podal brzy důkazy vskutku případné.
- 515 Bez meškání mu klíče od komor předali
a byl to v rozdávání pán víc než uznalý,
kdo chtěl jen hřivnu, dostal díky této jeho vloze
tolik, že každý chudý počal žít na vysoké noze.
- 516 Rozdával po sto librách bezpočtům přichozích,
a když se na podsíní chlubili mnozí z nich
oblečí, na niž stěží se zmohli dosavad,
začala se ctná kněžna velkým smutkům oddávat

- 517 a řekla: „Pane králi, je víc než nemilé,
že díky komořímu už ani košile
v komoře nezůstane a zlata ani lot.
Kdo s tímhle zmatkem skončí, přijde mi převelice
vhod!
- 518 Když rozdává tak štědře, myslí si bezpochyby,
že půjdu brzo na smrt. Ne tak! Jak mně se zlíbí,
chci ještě užít jmění, jež po svém otci mám!“
Takový komorníček nesloužil žádným královnám!
- 519 Hagen jí pravil: „Paní, dovolte mi pár slov.
Rýnský král, ten má doma hedváb i drahý kov
na rozdávání také, pranic se nestane,
oželíme-li šatstvo, ve vašich truhlách schované.“
- 520 Královna odvětila: „Ne, pro radost a klid
své duše dvacet truhel si přeji naplnit
jak hedvábem, tak zlatem. Budu z nich rozdávat,
potom, až dorazíme na Rýn a na burgundský
hrad.“
- 521 I dala drahokamy uložit do truhel,
sbor jejích komorníků nade vším pilně bděl,
Dankwartovi však poklad už svěřit nesměli
k velkému Guntherovu a Hagenovu veselí.
- 522 Královi nato řekla: „Určeme, já a vy,
komu teď moje panství svěříme do správy.“
„Zvolte si po libosti,“ odvětil na to král,
„vy sama, paní, fojta, který by zemi spravoval.“
- 523 Panna pak vedla s jedním členem své rodiny,
nad jiné mocným strýcem ze strany matčiny,
tuto řeč: „Opatrujte hrady i hranici,
než usedne král Gunther na naši vládcí stolicí.“

- 524 Vybrala nato mužů okrouhle dvacet set,
a ti ji měli cestou do Wormsu provázet.
Na tisíc Nibelungů se připojilo k nim,
rychle se vystrojili a už se hnali přímořím.
- 525 S nimi se vypravilo osmdesát šest dam,
nadto i na sto dívek, popravdě půvab sám,
chutě se bez váhání na cestu vydalo
a ten, kdo zůstal doma, ouvé! ten plakal nemálo.
- 526 Kněžna se rozloučila, jak velel dobrý mrav,
všem drahým blízkým vtiskla polibek na pozdrav
a s pěkným poručením vyplula vodám vstříc
z otčiny, do níž zpátky se nevrátila nikdy víc.
- 527 Cestou jim zněly lejchy i mnohý libohlas,
i různou kratochvílí krátili sobě čas,
potom se zvedl vítr, který měl správný směr,
a oni odplouvali blaženě za zpěvu a her.
- 528 Panna se zdržlivě chovala ke králi,
oba až pro dny doma své city hýčkali,
až pro ony dny wormské, dny slávy na hradě,
kam posléz dorazili, že radostně, je nasnadě.

IX. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Siegfried byl vyslán
předem do Wormsu

- 529 Když devátý den páni trávili na lodici,
pravil pan Tronje Hagen: „Poslyšte, co chci říci:
proč otálíme zpravit o sobě dvůr i lid?
Už dávno měl náš posel do rýnské země vyrazit.“
- 530 „Mluvte svatou pravdu,“ pravil král, jeho pán,
„a pravdě kdo k té jízdě je lépe povolán

- 544 „Siegfriede, buďte vítán a vypovězte nám,
 proč vlastně přijíždíte bez vladaře a sám.
 Jestliže panna kněžna zabila panovníka,
 pak z jeho velké touhy nám neméně zlá újma
 vzniká!“
- 545 „Starosti nechte stranou a poslyšte, co vím:
 král posílá svůj pozdrav vám i všem příbuzným,
 je živ, můj souputovník, a svěřil právě mně,
 abych vám jako posel přinesl zprávy do země.“
- 546 Nyní mě, páni, prosím, bez průtahů a vkratce
 uveďte ke své sestře jakož i ke své matce,
 neboť jim hodlám říci, co vzkázal vzácný pár,
 Brunhilda a král Gunther, jež doprovází samý
 zdar.“
- 547 Giselher nato řekl: „To tedy znamená,
 že musíme hned k panně, ta bude blažena!
 O svého bratra měla už tuze velký strach,
 a vím, že i vás ráda uvidí po všech trampotách.“
- 548 „Pro ni,“ pan Siegfried pravil, „já v každém ohledu
 učiním vše, co mohu, co smím i dovedu,
 oznamte tedy dámám, že jim zvěst vypovím.“
 A právě to se stalo úkolem Giselherovým.
- 549 Mladý rek tedy spěchal k vznešené královně
 jakož i k panně sestře, jimž pravil výslovně:
 „Siegfried, pán nizozemský, dorazil za námi
 a vyslal jej sám Gunther do Wormsu s mnoha
 zprávami.“
- 550 Poselství o královi přináší ke dvoru,
 dovolte mu, ať vstoupí k vám do fraucimoru,
 poví vám všechny děje islandské výpravy.“
 A přesto nerozptýlil dočista jejich obavy.

- 551 Nakvap se přioděly do krásných oděvů,
 vzkázaly, že se těší na vzácnou návštěvu,
 což Siegfried arci přijal přechoťně a rád,
 a Kriemhilda s ním takto počala ihned rozmlouvat.
- 552 „Rytíři, plný slávy, Siegfriede, buďte zdrav!
 O bratru Guntherovi jsme dychtivy všech zpráv,
 mám strach, že u Brunhildy nám zahynul pan král,
 ach! proč mne, dívku bédnou, osud kdy na svět
 povolal!“
- 553 „K slzám však,“ řekl rytíř, „nemáte příčinu,
 spíše mě počastujte za dobrou novinu.
 Pravím, že zdrav je Gunther a že se ubírám
 od Brunhildy a bratra s mnohými zvěstmi přímo
 k vám.“
- 554 Král se svou vyvolenou posílá vzkázání,
 že oba jsou vám zcela a vroucně oddáni,
 zanechte tedy pláče, doputují k vám záhy!“
 Už dlouho neslyšela vzkaz srdci jejímu tak drahý!
- 555 Dívka si osušila stopy svých slziček
 do běloskvoucích obrub, arci i velký vděk
 poslovi projevila za řeč, s níž přišel za ní,
 a hned byl konec pláči i všelikému bédování.
- 556 Nabídla mu i místo ta panna vznešená
 a řekla: „Za poselství se patří odměna,
 na zlato, které vezdy je právem poslovým,
 jste ale příliš bohat, spíše vám vděčnost vyslovím.“
- 557 Rek pravil: „Kdybych vlastnil i třicetkrát víc lén,
 přesto bych dárkem od vás byl tuze potěšen!“
 Panna mu opáčila: „Nu, dobrá, stane se!“
 a řekla komořtmu, ať z komory dar přinese.

- 558 Dostal pak dvacet čtyři náramky ze zlata
s přízdobou, která byla velice bohatá.
Rek si je neponechal; jak už měl v povaze,
rozdal je rázem kolem jak sloužícím, tak ostraze.
- 559 Potom i paní Uta mu vyslovila dík.
„Teď slyšte, oč vás žádá váš král a panovník,“
pravil jim chrabrý rytíř, „splňte mu jeho přání,
až se k vám na Rýn vrátí, bude vám vděčen
do skonání!“
- 560 Především uvítejte své hosty laskavě,
a nadto vás i prosí, abyste výpravě
v ústřety jely koňmo až k Rýnu z pevných míst.
Král věří, že si může být vaší oddaností jist.“
- 561 Kriemhilda odvětila: „Arci jsem hotova
učinit vše, co mohu, dle přání bratrova.
Dostojím ráda v službách našemu vladaři.“
Přitom jí samým štěstím ruměncem vzplanul na tváři.
- 562 Posel byl přijat jako žádný rek doposud,
i polibek by dostal, nebránit jí v tom stud.
Jak půvabné a dvorné bylo i loučení!
Rýnští pak učinili všechno, oč byli prošení,
- 563 zvláště Sindold, Hunold, Rumold, nadmíru vzácní
páni,
přípravou oslav byli velice zaměstnáni:
kázali chystat židle na břeh a blízký luh,
a vůbec dvorští správci byli hned samý shon a ruch.
- 564 Pan Ortwin i pan Gere měli též velký chvat,
protože po přátelstvu dávali vzkazovat,
aby se každý vydal do Wormsu jako host,
a mnoho dam se tehdy šňořilo tuze na slavnost.
- 565 V paláci rozvěsili závěsy na stěny,
prostory sňě byly též uzpůsobeny,
aby v nich mohl pobýt ne jeden cizí rek,
a už se skvěla slavnost, už tu byl její počátek.
- 566 Přátelé rýnských králů cválali ze všech stran
na hrad a na něm každý, kdo tam byl obeslán,
vyčkával navrátilce, až na své půdě stanou,
a kdekdo chystal obleč, doposud v plátnech
poskládanou.
- 567 Vtom proskočily zvěsti, že kdosi spatřil voj
islandské panovnice, veliký nepokoj
zachvátil dvůr i město, zemi i každý dům
a tenkrát mnoho reků vyšlo vstříc mnohým hrdinům.
- 568 Kriemhilda přikázala svým dívkám: „Pokavad
půjdete k uvítání, až budou přistávat,
svá nejskvostnější roucha vyjměte ze skříní,
ať vzácní páni hosté k nim samou chválu přičiní!“
- 569 Burgundští dali pannám pro jízdu připravit
postroje, jakož sedla, jediný zlatý třpyt,
a na nich měly paní vyrazit k pořččí.
Nádheru nádhernější sotva kdy někdo vylíčí!
- 570 Co zlata plálo z koňských třmenů a řemenů,
co na uzdách se skvělo nádherných kamenů!
Rovněž tak přichystali ke skvostným předložkám
stupátka, celá zlatá, k veliké radosti všech dam.
- 571 K výjezdě, k níž, jak pravím, se panny chystaly,
mimochoďníky na dvůr vyvedli z maštalí
a na nich prsosiny z hedvábu rozsávaly
lesk, o kterém lze říci pouze to, že byl neskonalý.
- 572 Osmdesát šest paní, jež vyšly k oslavě,
každá z nich v drahém šatu a s čepcem na hlavě,

zářilo skvělým třpytem slavnostních úborů,
za nimi vyšňořeny kráčky panny ve sboru,

- 573 jenž padesát a čtvero hlav čítal, a co víc,
i rodem byly hodny průvodu panovnic:
přemnoho stuh si vpletly do krásných plavých vlasů
a vůbec podle přání králova dbaly o svou krásu.
- 574 Nad jejich šat a roucha nebylo skvostnějších,
a proto posléz mohla mnohá tvář sličná v nich
před zraky vzácných hostí nadmíru zaplanout.
Ano, tak velkou lepost byl schopen přezírat jen
bloud.
- 575 Nejedna sobolína, hranostaj nejedem
arci tam zářil také a z paží luzných žen
náramky na hedvábu svítily přespanile.
Ne, nikdo nevypoví, čeho je schopna ženská píle!
- 576 Také si drahé pásy připjaly na šaty,
každý pás tuze dlouhý a tuze bohatý,
i sukna byla jemná, až z kraje Arabů,
a pannám bylo slavně v bezpočtu oněch půvabů.
- 577 Sponami měly roucha sepjata na hrudi.
Arciže bývá smutné, když dáma nebudí
svým zjevem větší úžas než svými úbory,
nicméně kněžna měla fraucimor nad fraucimory.
- 578 Když zástup krásek stanul připraven jak má být,
přistoupil k nim houf reků, každý z nich v ruce štít
a dlouhé pevné kopí z pěkného jasanu,
aby jim při průvodu poskytl dobrou ochranu.

X. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Brunhilda byla přijata
ve Wormsu

- 579 Tenkrát uviděli na druhé straně vod
krále i jeho hosty i celý doprovod,
i panny, kterým vedli komoně na uzdách,
a každý spěchal vítat vládce, až spatří rodný práh.
- 580 Islandský houfec valem sestoupil k lodicím,
přišel sbor Nibelungů a připojil se k nim,
pak veslovali proudem čile a vesele
k pažitu, na němž stáli královi věrní přátelé.
- 581 Teď slyšte zvěsti o tom, jak jela v čele všech
královna Uta z hradu na blízky rýnský břeh
s družinou sličných panen, aby se setkaly
s Brunhildinými reky i dámami i vazaly.
- 582 Komoně Kriemhildina vyvedl z hradních bran
sám slovutný pan Gere a tam byl v péči dán
Siegfriedovi, jenž odtud jí sloužil nadále,
za což se od své panny dočkal mzdy vskutku
nemalé.
- 583 S královnou, paní Utou, se ubíral pan z Met,
za nimi dámy s pány počaly vyjždět
k té slávě neskonale, a pokud zprávy svědčí,
sotva kdy průvod paní byl okázalejší a větší.
- 584 Jak patřilo k té chvíli, rytíři hodní chvály
před Kriemhildou se v kolbách směle a skvěle kláli,
zatímco jízdní houfec ke břehu slavně jel,
až poblíž Rýna páni pomohli pannám ze sedel.
- 585 To už měl král i s hostmi pevninu na dosah,
před očima dam dřevce praskaly v zbrojných
hrách

- a štíty zněly třeskem nespočítaných ran.
Jak duněl při tom shonu kov, jímž byl každý okován!
- 586 U vod se shromáždily paní i s dívenkami,
Gunther a jeho hosté opustili své prámy,
Brunhilda ruku v ruce rýnského vladaře,
a z rouch i z drahokamů sršely záře nad záře.
- 587 Kriemhilda vykročila, jak velel dobrý mrav,
vstříc Brunhildě i houfu jejích dam na pozdrav,
bělostnou rukou zvedla věneček ze skrání
a pak ji políbila, jak se má při uvítání.
- 588 Kriemhilda kněžně řekla způsobem vybraným:
„Jsem šťastna, že vás u nás uvítat, paní, smím,
vítá vás i má matka i blízcí vespolek,“
a Brunhilda jí nato úklonou projevila vděk.
- 589 Opět se obejmuly, pak ještě nejednou
a nikdo nevyličí počtu tak pohlednou,
jako tu, kterou tehdá nevěstě přišli vzdát;
vzete, že Uta s dcerou zlíbaly pannu nastokrát!
- 590 Mezitím vylodili sbor Brunhildiných dam,
pánové, připraveni být paním ke službám,
za ruce vzali krásky, jež byly samý třpyt
a panny rýnské zase Brunhildě vyšly posloužit.
- 591 Než minul obřad zdravic, uběhlo mnoho chvil
a ne jeden ret rudý rudé rty políbil,
královské dcery spolu ještě čas pobýly
a libě na ně hleděl mnohý rek, v bojích zmužilý.
- 592 Přitom se četní páni dívali, zkoumajíce,
zda vidí vskutku v světě nejhezčí krasavice,
zvláště ti, kdož je znali dosud jen podle jména;
i shledali, že krása obou je vskutku nelíčená.

- 593 Kdo věděl, co je sličnost a ženská nádhera,
horlil jen pro nevěstu vladaře Gunthera,
nicméně jiní páni, luznosti lépe znalí,
tenkrát před Kriemhildou Brunhildě přednost nedávali.
- 594 Vposled si všechny dámy i dívky vyšly vystříc,
šaty se na nich skvěly a šperky ještě víc,
poblíž nich stály stany z hedvábu na poli
a dál se prostranily po širém wormsském okolí.
- 595 Panovníkovi blízcí se shlukli kolem nich
a kněžny s fraucimorem paní a služebných
odvedli k odpočinku pod stany do stínu
za doprovodu mnoha udatných rýnských hrdinů.
- 596 Pak vyvedli své koně islandští vzácní páni,
o štíty třeskla kopí, začalo velké klání,
prach stoupal jako v místech, jež požár zachvátí,
a reci předváděli, jak dovedou být srdnatí.
- 597 I dívky sledovaly s chutí běh turnaje
a mně se zdá, že Siegfried, po poli cválaje,
často se k stanům schválně hnal skrze shon i ryk,
za sebou veda tisíce Nibelungů, svůj zbrojný šik.
- 598 Po chvíli vladař vyslal rytíře Hagen
s žádostí, aby kolba byla už skončena,
protože sličné dámy sužuje vzduť prach,
a nato hosté rázem ustali v hrách a potyčkách.
- 599 Pan Gernot řekl pánům: „Dopřejte ořům klid
až do večerní rosy. Hledte se připravit
na službu paním cestou na panovnický hrad
a buďte přichystáni, až král dá pokyn osedlat.“
- 600 Když skončil slavný turnaj po celém pažitu,
odešli reci k paním do stinných úkrytů

- a zasvětili chvíle vznešené zábavě.
Tak plynul do odjezdu čas mile celé výpravě.
- 601 Posléze před soumrakem, před chvílí západu,
když na luh padla rosa, bez dlouhých odkladů
pánové vyrazili s paními ke hradbám,
přičemž se mnohé oko těšilo spanilostí dam.
- 602 I během cesty reci poplenili dle zvyku
při kolbě mnoho pláští, šatstva i náprsníků,
a když král Gunther dojel před panovnický dům,
posloužili zas dámám, tak jak se sluší rytířům.
- 603 Panovnice si na čas musely sbohem dát,
Uta a její dcera odešly do komnat,
nádherně zaklenutých, i s celým fraucimorem
a jásot mnoha hrdel zazvučel panovnickým
dvorem.
- 604 Mezitím přichystali bohatou tabuli
pro všechny vzácné hosty, v popředí stanuli
král s Brunhildou a panna, nadměru spanilá,
korunu země nesouc, jen vznešeností zářila.
- 605 Široké byly stoly a krmí víc než dost,
a jak mám o tom zvěsti, nestrádal žádný host,
co si kdo přál a ráčil, to bylo dáno všem,
jakkoliv mnoho reků kvasilo spolu s vladařem.
- 606 Komoři roznášeli, než začal hodokvas,
na zlatých mísách vodu. A marnil by jen čas
ten, kdo by mi chtěl tvrdit, že v čase veselíc
jiný pán lépe hostil, nevěřil bych mu totiž nic.
- 607 Dříve však, než král dlaně ponořil do vody,
vzpomněl pan Siegfried jejich vzájemné dohody,
vzpomněl, co král mu slíbil vážně a výslovně,
než vyjel na námluvy k islandské panně královně.

- 608 „Jak jste si jistě vědom, odpřisáhl jste mi,
stane-li vaše paní na rýnském území,
že mi svou sestru dáte. Je snad už po přísaze?
Neučinil jsem dosti, když došlo cestou na
nesnáze?“
- 609 „Správně jste připomenul mé slovo!“ pravil král,
„cožpak bych já vám, pane, kdy křivě přisahal?
Učiním pro vás všechno a učiním tak rád,
a vydal rázem rozkaz Kriemhildu k hodům
obeslat.“
- 610 Ale když spatřil s pannou přicházet celý sbor,
Giselher běžel rychle zadržet fraucimor:
„Kažte jít zase zpátky celé své družině!
Nikoho vyjma sestru král nepovolal do sně!“
- 611 Kriemhildu ovšem ihned uvedli ke králi,
kde mani mnohých knížat stáli a čekali
uprostřed hradní sně, nikdo se nepohnul
krom Brunhildy, jež sešla k ostatním před
hodovní stůl.
- 612 Tu pověděl král Gunther: „Sestro má předrahá,
sestro má plná ctností, váže mě přísaha,
svolil jsem, když mě žádal o tebe jeden rek,
věrně mou vůli splníš, rozhodneš-li se pro sňatek.“
- 613 I řekla mladá kněžna: „Ustaňte s prosbami,
můj drahý pane bratře, vyznávám před vámi,
že splním vaše přání, ano, můj vladaři,
koho mi přisoudíte, s tím půjdu ráda k oltáři.“
- 614 Přesladký pohled vehnal na rekovu tvář nach.
Prohlásil, že své panně bude stát ve službách,
a když pak v kruhu svědků blíž k sobě přistoupili,
zeptali se i dívky, zda sňatek s ním jí bude milý.

- 615 Maličko zaváhala, panensky zmatena,
hrdinovi však přála sláva i štěstěna,
a proto dívka vposled neřekla nikoli.
Arci i Siegfried nato pravil, že k sňatku přivolf.
- 616 A že mu dala slovo a také on své jí,
vzácný pán nizozemský co nejunpřímněji
královskou dceru objal a před očima všech
svými rty v políbení spočinul na dívčiných rtech.
- 617 Kruh se zas rozestoupil, vzápětí pospolu
i Kriemhilda i Siegfried usedli ke stolu
na čestná místa v čele a přistoupilo k nim
rytířstvo, k Siegfriedovi Nibelungové především.
- 618 Naproti nim král Gunther s Brunhildou stoloval,
kněžnu však zčista jasna zachvátil mocný žal.
Když uviděla reka s Kriemhildou při tabuli,
rázem se panně z očí horoucí slzy vyhrnuly.
- 619 Král rýnský se jí optal: „Má paní, zdalipak
smím vědět, proč vám slzy zkalily náhle zrak?
Nesluší se snad lépe smích na panovnici,
jíž připadly dnes hrady, kraje i četní lenčci?“
- 620 „Já musím,“ řekla panna, „plakat a povím vám
proč: kvůli vaší sestře, proto žal v srdci mám,
protože při ní sedí jen pouhý nevolník,
pro její ponížení mám v očích pláč a na rtech
vzlyk.“
- 621 Král Gunther odpověděl: „O tom dnes prosím
dosti,
vysvětlím vám až jindy všeliké okolnosti,
pro něž jsem dal svou sestru za ženu
Siegfriedovi.
Bohdá však, že jim osud blažené žití přihotoví.“

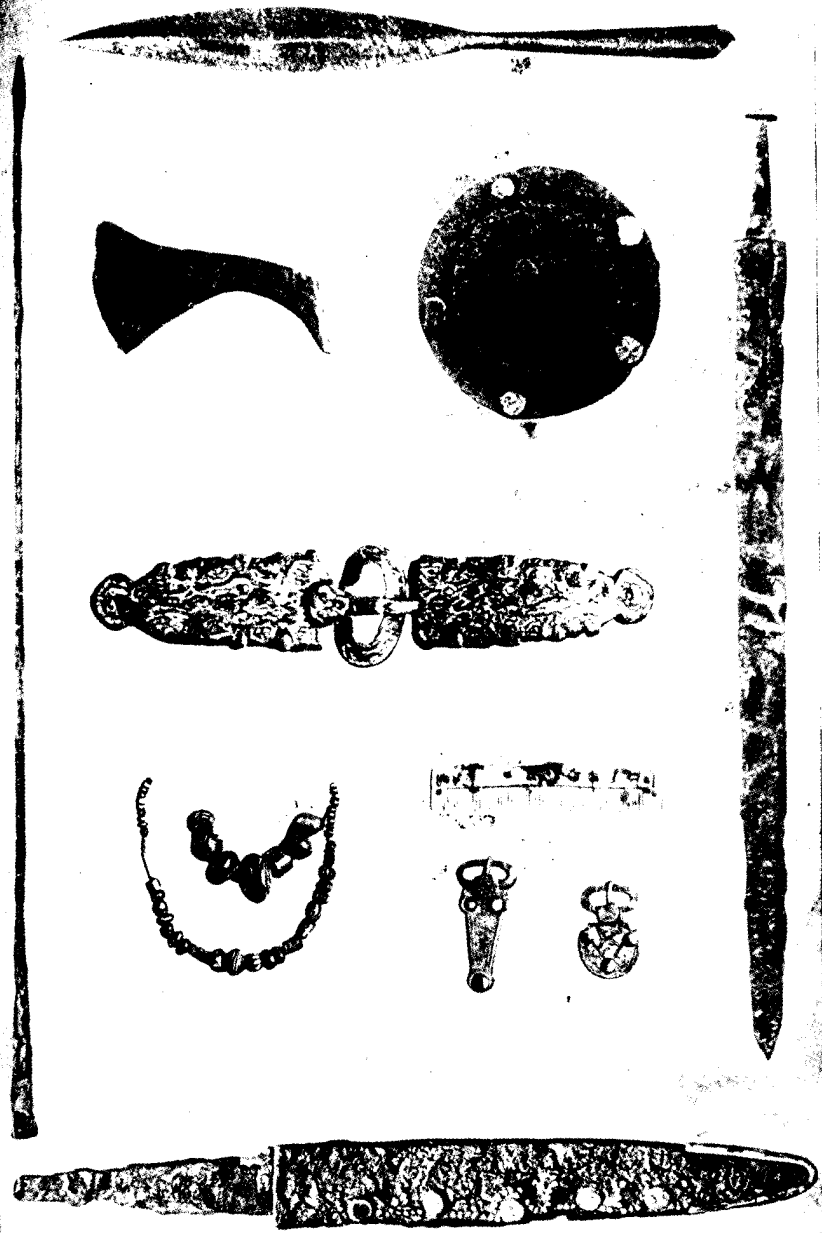
- 622 „Lituji,“ řekla panna, „i její cti i krás,
a vědět, kudy odtud, opustila bych vás,
neboť je těžké sdílet s vámi dál jeden krov,
zdráháte-li se o tom povědět třeba jen pár slov!“
- 623 Gunther jí na to pravil: „Má paní, věřte mi,
že tento rytíř vládne hrady a zeměmi
tak jako já; jak pravím, je vládcem přemocným,
a proto jsem přál sestře přesladkých zásnub
právě s ním.“
- 624 Král se však marně snažil utěšit její žal.
Zatím už mnohý rytíř od stolu opět vstal
a znovu započaly hry plné zápalu,
hrad se chvěl, ale vládci čas plynul tuze pomalu.
- 625 Říkal si, že by kněžně raději tiskl ret,
a také v duchu počal s nadějí přemýšlet,
kolik že asi blaha mu vzejde z její přízně,
a obracel k své dámě pohledy plné sladké trýzně.
- 626 Rytířům dali pokyn ukončit hry i klání,
protože král už hodlá ulehnout se svou paní.
Brunhilda vyšla spolu s Kriemhildou ze síně
a ani stínek záští nepadl dosud mezi ně.
- 627 Houf sluhů následoval dvě vzácné dvojice,
komoři vpředu nesli rozžaté smolnice,
pánové utvořili dvě panské družiny,
a zvláště Siegfried kráček s mnohými ctnými
hrdiny.
- 628 Už vešli do svých komnat a oba slavní páni
velice přemýšleli, jak v půtkách milování
zvítězí nad svou milou. Ulehli blažení
a Siegfried se pak brzy potěšil ve svém snažení.

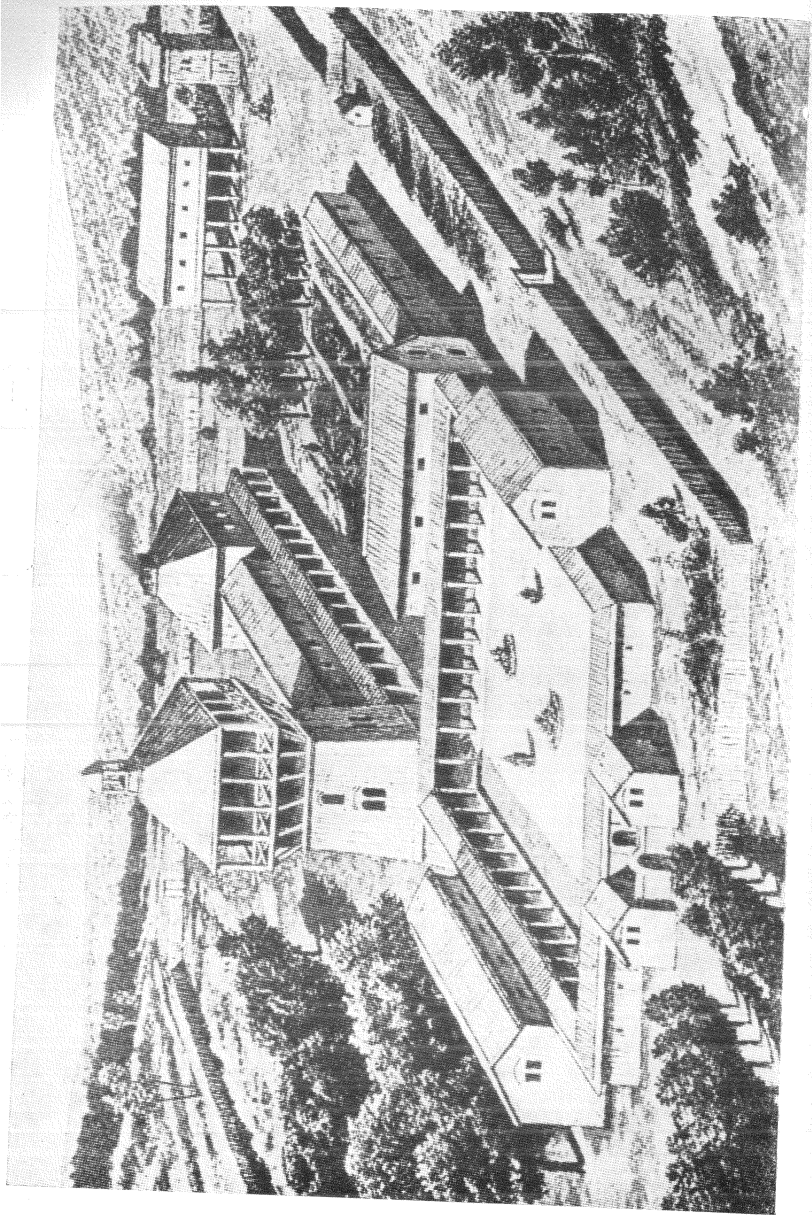
- 629 Když Kriemhilda a Siegfried se dotkli podušek
a když svou paní objal, v duchu se ptal náš rek,
zda života či lásky si nyní cení víc;
za tuto, za jedinou by nechtěl dívek na tisíc.
- 630 O jejich sladké chvíli netřeba mluvit dál,
spíše vám ale povím, kterak si počínal
pan Gunther se svou chotí. Převznešenému králi
asi by se víc noci u jiných paní zamlouvaly.
- 631 Z jizby už vyšli reci, dámy i sloužící,
rýnský král zavřel dveře na pevnou petlici,
doufaje, že se bude radovat z jejích krás,
leč od svatební noci ho dělil ještě dlouhý čas.
- 632 Královna přistoupila v bělostné košili
a rytíř sobě pravil: „Teď získám ve chvíli,
co jsem si přál tak dlouho popravdě každodenně.“
Takovou touhou tedy král hořel ke své krásné ženě.
- 633 Vzápětí schoval svíci v nejdlehlějších tmách
a spěchal k luzné panně ukryté v poduškách.
Přilehnul ke své choti blažen a přešťasten
a objal tu, s níž mohlo soupeřit v kráse málo žen.
- 634 Však by mu také chvíle ve slastech plynuly,
jen kdyby vzácná paní mu byla po vůli,
nicméně místo přízně našel zlost a vzdor,
k zármutku Guntherově se postavila na odpor
- 635 a řekla: „Vzácný pane, je víc než zpozdilý,
domnívat se, že takto stanete u cíle!
Dokud se to, co od vás chci vědět, nedovím,
zůstanu dále pannou.“ Hněv pohnul srdcem
královým,
- 636 počal jí plnit roucho v milostném zápasu,
nicméně krásná dívka sáhla hned po pásu,

velice pevně tkaném, jež měla na těle,
pročež si pan král záhy vytrpěl mnohé svízele:

- 637 spoutala ho tím pásem, jež měla na sobě,
a pověsila na zeď; visel pak na skobě,
aby svou touhou kněžnu nerušil ve spánku,
po celou noc a přitom měl na malinkém kahánku.
- 638 Teď žebрал ten, kdo dříve ji toužil ovládnout:
„Vznešená panovnice, zbavte mě oněch pout,
vím, že je všechno marné, nepřemohu vás v boji,
a proto také mřím příště vás nechat na pokoji.“
- 639 Panna však pěkně spala nedbajíc o něho,
král musel viset na zdi až do dne bílého,
kdy paprsek jim oknem jitrní čas ohlásil,
a tenkrát vládci v těle zbývala sotva špetka sil.
- 640 „Není to pro vás, králi, věc krajně nemilá,
spát v poutech pouhé ženy?“ královna pravila.
„Co až vás takto čeled uvidí na stěně?“
Gunther však zticha nebyl: „Vám je to k necti
neměně,
- 641 nežli mně je to k hanbě,“ odpovětil onen pán.
„A má-li i váš věhlas být dále zachován,
nechte mě k sobě lehnout. Vzbouzím-li ve vás chlad,
nebudu příště rukou na vaše roucha dotírat.“
- 642 Odvázala ho tedy a král, pout zbavený,
opět se uvelebil na loži u ženy,
jež slastí s ním se zřekla. Ulehl ovšem tak,
aby se rouch té panny nedotkl vskutku nikterak.
- 643 Vstoupila čeled s šatstvem, jež bylo uchystáno
oběma v hojném počtu pro čas, až vzejde ráno.
Všichni se radovali, smuten byl pouze král,
třebaže v čase denním korunu nosil zase dál.

- 644 Potom, jak přikazoval pradávný rýnský zvyk,
ruče se vypravili panna i panovník
do chrámu na mši svatou, Bohu se poklonit,
a nejinak pan Siegfried a po něm valem všechen lid.
- 645 Snoubencům připravili, jak nařizuje mrav
všem vládcům pomazaným, i korunu i háv.
Dostali požehnání a jako manželé
vstali už jedenkaždý s korunou slavně na čele.
- 646 Na šest set panošků získalo tehdá meč
na počest pana krále, proto je o tom řeč;
po celé zemi vládly radovánky a smích
a v rukou nových reků zvučely hroty na kopích.
- 647 Dívky jim přihlížely, při oknech sedíce,
a všechny štíty v slunci blýštěly velice,
král však stál stranou štěstí, v němž tonul celý dvůr;
zatímco kdekdo plesal, Gunther měl čelo plné chmur.
- 648 Siegfried, ač hleděl na svět jinýma očima,
poznal, co asi králi potěchu odnímá,
a také brzo zašel za rýnským vladařem:
„Jak se vám v noci vedlo? Povídejte mi o tom všem!“
- 649 „Tržil jsem,“ pravil Gunther, „hanbu a škodu k tomu,
hotovou pekelnici přivedl jsem si domů,
spoutala si mě pásem, jež měla na sobě
a za všechnu svou lásku musel jsem viset na skobě.
- 650 Do rána jsem se nehnul, zakoušel jsem jen strach,
mezitím co si klidně hověla v poduškách;
nuže, teď jsem ti věrně sdělil svůj zármutek.“
„Je mi té věci líto,“ opáčil nizozemský rek,

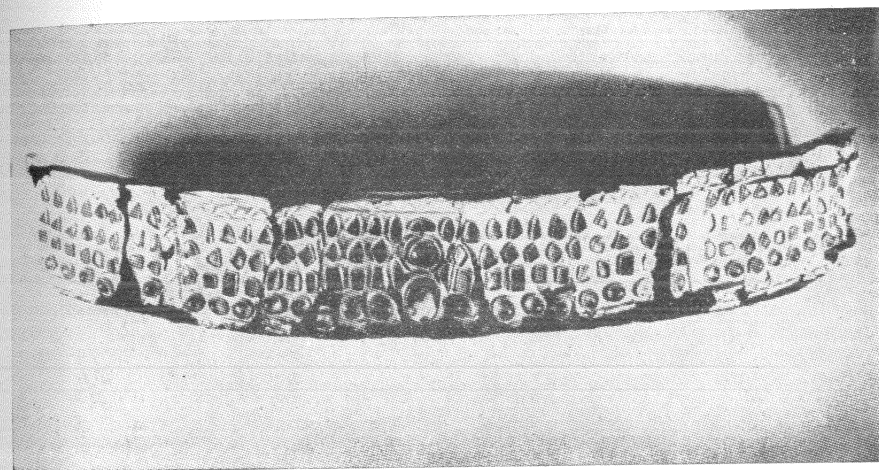

2

3

4

Dv was er in der kerche daz er wol waten rüch.
 swes er dar xv bedorfte des lag an im ge-
 rüch. er begynde mit sinnen werben sechiv
 wip. di trvten wol mit eren des chynen
 Sivrides lip. **O**o hiez sin vat Signvrit
 chynen sinen man. er wolde hohgeite
 mit liebn vrwenden han. diu mere man
 do frvte in ander chynige lant den vren-
 den vñ den chynen gab er ross vñ gvt gvalt.
Swa man vant dehanen der rit solte sin
 von art der sinen mage diu edeln kinde
 lin. diu ladet man xv dem lande dvrk
 hohgeit. mit dem yngen konige swant
 genamen si sit. **V**on der hohgeite
 man mochte wnder sagen. Signvrit vñ
 Siglunt di mochten wol beagn. mit gvte
 michel ere des telte vil ir haut. des sach
 man vil der werden in xim riten in daz lant.
Cier hondert swert degene di solden tragn
 chleit. mit samt Sivride vil manich sechiv
 meit. von werthe was vnnvxech wan si
 in waren holt. vil der edelen steine die
 fröwen leiten in daz golt.
Sie si mit porten wolten wrohen. vñ ir
 wat. den yngen stolzen rechen des newal
 niht rat. der wut der hiez do sieden vil
 manegn chynen man. ce einen Svnewein
 du sin sin Sivrid wol riters namn gewan.

Twentevrie kreembild etzeln gefiert wurd

Twentevrie sy ze pechlarer comen

Den selben stunden
do er den vergen slug daz schiff floz
hinaw daz was im leit genug e ers
gericht under müden er began Ja goth
er vil krefstlich zu des guntzer

11

Iuenteur wie Seifrid prünhlden gewan
Al den selben zeten da was daz schiff gegew
Der Burg also nihent da sach der künig stan
Oben in dem fenster vil manig schone maht
Daz er n nicht erkan te daz was guntzoren laid
¶ Er fragt seifriden den gefellen son
Ist er daz nicht chind umb daz mageton
Die dort her gen ons schawent her inder auf die flut
wie n herre hiesse sy sind vil hoch genit
¶ Do sprach der herre seifrid nun silt n taugen spehen
vnder den quillfawen vnd silt mit dame jehen
welche n nennen vollzet vnd hatt irs gemalt
Daz tun ich spruch guntzer an vitter chind bald

12

13

- 651 „a přesvědčím tě o tom, pokavad souhlasíš,
že ještě příští noci budeš spát u ní blíž
nežli dnes a že více neodmítne tvůj cit!“
Tato řeč mohla krále jen a jen v nouzi potěšit.
- 652 „S tvou láskou,“ pravil Siegfried, „se to tak špatně
nemá,
včera se myslím vedlo dost nestejně nám dvěma,
já mám tvou sestru nyní více než sebe rád,
a ty svou choť už zítra nejinak budeš milovat!“
- 653 Pak pravil: „Do tvé jizby přijdu, až skončí den,
do kouzelného pláště dočista zahalen.
Nikdo mě nesmí poznat při dnešním podniku,
a proto sluhy zavčas pošli spát do čeledníku.
- 654 Pážatům v ruku zhasím svíci i smolnici,
to na znamení tobě, že jsem už v ložnici.
Posloužím ti a zkrotím vzdor i moc dívčinu,
dnes budeš jejím chotěm, nebo dnes mocí zahynu!“
- 655 „Souhlasím,“ pravil vladař, „jak myslíš, tak mi služ,
jen šetři ona práva, jež má jen vlastní muž,
jinak čiň, co ti libo, všechno ti prominu,
i kdybys naposledy zabil tu strašnou ženštinu.“
- 656 „Slibuji,“ řekl Siegfried, „skutečně na svou čest,
že si dnes frejovnický nebudu u ní vést,
tvá krásná sestra, pane, ta je má jediná!“
I uvěřil král tomu, co pravil chrabry hrdina.
- 657 Ve veselí a ruchu plynul čas kratochvílí,
až konec všemu křiku i klání učinili:
to ve chvíli, kdy paní se braly do síně,
komoři přikázali jít z cesty bujné družině
- 658 a rázem byl dvůr prázden koňstva i zástupů.
Nato se v doprovodu dvou pánů biskupů

- Pak svému muži každá svou zpupnost ukáže
v míře, k níž dosud jinak by nenašla dost kuráže!“
- 674 Pan Gunther s hrůzou čekal, jak pochodí náš rek.
I zastyděl se Siegfried, zalomcoval jím vztek,
načež se s velkou silou a s vůlí ještě větší
obořil na Brunhildu, nedbaje vůbec nebezpečí.
- 675 Král už byl dychtiv konce a zatím naopak
královna Siegfriedovi sevřela ruce tak,
že zrudly proudem krve, vystál si víc než dost
trápení, ale vposled potrestal její troufalost
nikdo víc.
- 676 a přiměl k povolnosti odbojnou nevěstu.
Rek mlčel, král však poznal z rozličných šelestů,
jak tiskne kněžnu k loži, vtom zazněl strašný křik,
křik bolesti, již dávce způsobil chrabří bojovník.
- 677 I sjela rukou k bedrům a sáhla po pásu,
reka však nespoutala, v urputném zápasu
on zkontroloval ji, až praštěl každý kloub, každý úd.
Tak získal král svou ženu, a tak byl souboj
rozhodnut.
- 678 Pravila: „Vzácný pane, ponech mě naživě,
budu se k tobě chovat mírně a smířlivě
a můžeš mě mít v lásce beze všech nesnází,
jsi mistrem nad paními, o tom jsi podal důkazy.“
- 679 Siegfried ji nechal ležet a bez meškání vstal,
jako by si chtěl svléci oděnění opodál,
přítom vzal panně prsten, ozdobu ze zlata,
aniž si vůbec všimla, kterak jí byla odňata.
- 680 Obral ji také o pás, který byl krásně tkán,
a kdoví, zda to činil ze svévolí ten pán,
že jej pak dal své choti, pykal však za ten čin.
Mezitím vládce Gunther ulehl po bok Brunhildin,
- 681 načež se oddal lásce po právu manžela
a ona hněv i ostych odložit musela.
Při jeho důvěrnostech pobledla její tvář
a královna síla ztratila všechnu svatozář.
- 682 Její moc nepřesáhla poté moc jiných žen,
král hýčkal sličné tělo, tou krásou okouzlen,
nyní už by svým vzdorem neprosadila nic,
což způsobil svou láskou pouze pan král a
nikdo víc.
- 683 Bylo to milování luzné a lahodné
a ležela s ním v dobrém až do bílého dne.
Zatím pan Siegfried zticha opustil jejich práh
a pak ho jedna paní přijala v libých milůstkách.
- 648 Na otázky své choti mlčel však jako hrob,
i pás a prsten dal jí až za pozdějších dob,
až jí, své ženě, vložil korunu na čelo.
Nemohl jednat jinak, proto se jinak nedělo.
- 685 Nazířel byl pan Gunther už v lepším rozmaru
než jitra předešlého, k blaženství, ke zdaru
i k radosti své země i mnoha rytířů
a všechny tuze hostil u plných mis a talířů.
- 686 Čtrnáct dní panovala ta sláva nad slávy,
ani mžik neuplynul bez ryčné zábavy,
hosté se pěkně měli a byli spokojeni.
Vždyť na tu slavnost rozdal král rýnský opravdové
jmění!
- 687 I všichni jeho blízci mu byli po vůli,
zvláště na potulné pěvce nezapomenuli,
dar k jeho chvále dostal každý, kdo požádal,
a s ořem, zlatem, stříbrem i oblečí pak táhl dál.
- 688 I Siegfried z Nizozemí a ti, co přišli s ním,
všech tisíc jeho mužů, veškerým oděním,

složeným v jejich truhlách, i komoni i sedly
kdekoho obdařili, takže si jako páni vedli.

- 689 Mnohý host chtěl už domů a byl mu pomalý
čas, než ty krásné dary nadobro rozdali.
Přesto však odcházeli nad jiné obstarání,
a tak i konec hodů byl podle Guntherova přání.

XI. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak se Siegfried navrátil
domů se svou chotí

- 690 Když pravil králi sbohem poslední jeho host,
povolal také Siegfried k sobě svou hotovost:
„I my se přichystáme na cestu k domovu.“
Ta slova potěšila vzácnou choť královičovu
- 691 i řekla svému muži: „Kdy chcete odejet?
Splňte mi jedno přání: neodjíždějme hned,
s bratřími ještě musím vymezit podíly.“
Nícméně její záměr byl Siegfriedovi nemilý.
- 692 Všichni tři zeměpáni přišli pak za rekem:
„Buďte si celý život jist naším povděkem,
až do smrti vám, pane, chceme být k užítku.“
Siegfried jim poděkoval za velkodušnou nabídku.
- 693 „Z pevných míst, jakož zemí,“ Giselher prohlásil,
„jimž vládneme, vám chceme vymezit dobrý díl,
o naše širé kraje a mocná území
podělte se vy, pane, i sestra s námi se všemi.“
- 694 Když rytíř slyšel slova tak pěkná od knížat,
rozhodl se jim rázem odpověď na ně dát:
„Bůh zachovej vám všechno zboží i lenní lid
i zemi vašich dědů, má choť se může obejít

- 695 bez panství, jež jí chcete dát za podíl a za díl.
Rád bych jí, zdrav-li budu, korunu na skrář vsadil
a potom sotva pozná bohatší ženu svět.
Arci vám ve všech přáních i příště míním vyhovět.“

- 696 Kriemhilda na to řekla: „Vzdáváte-li se lén,
nechtě je nám přinejmenším voj zbrojných
každý král by rád získal burgundský doprovod,
poctivý počet manů z vojska mých bratří přijde
vhod.“

- 697 „Tak se staň,“ pravil Gernot, „stačí jen, řekneš-li!
Dost je těch, kdož by s tebou s radostí odešli,
z tří tisíc našich reků na tisíc nechtě je tvých,
budou tvou dvorní stráží na nizozemských
územích.“

- 698 I obeslán byl zprvu Hagen a Ortwin z Met,
zda chtějí se svým houfcem Kriemhildu provázet,
Hagen však vztekle vykřikl: „Pán burgundského
domu,
ten by nás nepostoupil docela jistě praníkomu!

- 699 Ohlédněte se rychle po jiném doprovodu,
však víte, kde má místo lid Hagenova rodu,
nám všem je dáno zůstat na dvoře u krále,
sloužili jsme mu věrně a budeme i nadále.“

- 700 A tak se také stalo. Před cestou z otčiny
Kriemhilda shromáždila dvě skvělé družiny:
třicet dvě sličné panny a reků na pět set.
Samotnou kněžnu hrabě Eckewart slíbil provázet.

- 701 Pánové, paní, panny a houfci šli všem dát
poslední pozdravení, jak žádal mrav i řád,
a když se polsbili, měli se k odchodu.
Wormský hrad opustili na rtech smích, v duši pohodu.

- 702 Přemnozí jejich blízci je cestou provázeli
 po krajích pana krále a nocleh, vpravdě skvělý,
 obstarali jim všude k spokojenosti všech.
 Zakrátko Siegmundovi vzkázali spěšně po poslech
- 703 a také Siegelindě sdělili novinu,
 že dcera paní Uty z lén wormských na Rýnu
 a rovněž jejich Siegfried se ubírají k nim.
 Takové zvěsti patří jistě k těm nejblaženějším.
- 704 Král pravil: „Dík, že spatřím za svého života,
 jak z Kriemhildiných skrání koruna blýskotá.
 To arci málo lesku mým zemím nepřidá,
 moc vlády proto vložím na bedra svého Siegfrieda.“
- 705 Siegelinda pak dala za jejich pěkný vzkaz
 všem poslům kov i samet, který měl rudý vlas,
 natolik ji ty zprávy zbavily mnoha chmur
 a už dle dobrých zvyků se pilně šňořil celý dvůr.
- 706 Když slyšeli, kdo všechno přijíždí jako host,
 počali rychle roubit lavice pro slavnost,
 kdy Siegfriedovi vsadí korunu na hlavu,
 a Siegmund vyslal pány přivítat rýnskou výpravu.
- 707 Já neznám, ani ze zpráv, přijetí takové,
 jaké jim připravili xantenští vládcové.
 Překrásná Siegelinda Kriemhildě jela vstříc
 v průvodu mnoha reků a mnoha vzácných krasavic.
- 708 Cválali slavné jízdy naproti celý den.
 Jak příchozí, tak zdejší, každý byl unaven,
 když na zpáteční cestě spatřili mocný hrad,
 a to byl onen Xanten, kde se měl Siegfried
 králem stát.
- 709 Siegmund a Siegelinda, oba dva na rtech smích,
 mnohokrát zulíbali Kriemhildu po tvářích,

- Siegfrieda arci také, a bylo po starosti;
 neméně vřele vítán byl celý velký průvod hostů
- 710 a jízdní předvedeni před Siegmundovu sň.
 Tam koně přidrželi, stanuli u jezdkyň
 a pomohli jim dolů. Nejedem vzácný pán
 cítil se převelice ke službě paním povolán.
- 711 Byť každá rýnská slavnost má lesk co největší,
 zde reky podělili tak skvostnou oblečí,
 že nádhernější roucha neoblékli co živi;
 o jejich blahobytu lze vypravovat pravé divy.
- 712 Každý měl, čeho žádal, a knížecky byl ctěn,
 čeleď se přizdobila kameny zvučných jmen
 i perlami i zlatem s rudými odstíny,
 a to vše bylo dílem štědrosti Siegelindiny.
- 713 Posléz pan Siegmund pravil před svými přáteli:
 „Svolávám pány blížké, aby dnes viděli,
 jak synovi má ruka korunu na skrání vsadí.“
 Xantenští hrdinové byli té řeči tuze rádi.
- 714 Syn získal právo soudit, zemi i korunu
 a mistrně svůj úřad zastával na trůnu,
 přál sluchu postiženým a každý špatný čin
 k hrůze všech zlochů trestal: tak vladařil choť
 Kriemhildin.
- 715 Své spravedlivé soudy dokázal vynášet
 a krajům se ctí vládnout po celých deset let,
 a tenkrát mu syna povila manželka,
 což pro celý rod byla zvěst přešťastná a převelká.
- 716 Pokřtili chlapce Gunther; po strýci získal jméno,
 jež sebemenší hanbou nebylo poskvrněno,
 být do matčina rodu, mohl žít bez obav,
 i výchovu měl skvělou, jak vyžadoval jeho stav.

- 717 Po čase Siegelinda opustila náš svět
a po ní mohla ovšem jen snacha obdržet
moci, jež nad zeměmi jsou dány vzácným paním.
Arciže provázeli nebožku velkým bédováním.
- 718 Pokavad zvěstí zprávy z končiny kolem Rýna,
Guntherovi v témž čase povila také syna
Brunhilda, krásná paní, a dědic krajiny
byl pojmenován Siegfried dle proslulého hrdiny.
- 719 Jak přepečlivě nad ním celý dvůr tehdá bděl!
Po vladařově přání ne jeden učitel
vedl ho k mnohým ctnostem a k mužné povaze.
Žel, mnoho jeho blížkých skončilo posléz neblaze!
- 720 Nicméně v oněch dobách šla světem jedna zvěst,
že nizozemské panstvo si umí skvěle vést,
z těch příčin že je hodno chvály i úzasu
a právě tak rod rýnský se těšil cti a věhlasu.
- 721 Do těch dob v Nizozemí nesesedl na trůnu
král mocnější než Siegfried, neboť svou korunu
vztáhl i na Schilbungův a Nibelungův lid.
Právem se mohl pýšit, že smí tak slavně vladařit.
- 722 Držel i vzácný poklad, největší z pokladů,
jež na původních pánech si získal pod vládu
svou pevnou rukou v boji u paty jedné z hor,
kde mnohý rytíř zemřel, když se mu stavěl na
odpor.
- 723 Bezpočet poct mu patřil, ale i bez nich není
popravdě nižádného důvodu k rozmyšlení,
zda někdy lepší rytíř se vzepřel ve třmeni:
svou silou děsil všechny a právem byli zděšeni.

XII. VYPŘÁVĚNÍ

o tom, kterak Gunther pozval Siegfrieda
na slavnost

- 724 Brunhildě stále táhla hlavou táž myšlenka:
„Ta Kriemhilda je jářku nadutá panenka!
Což nám pan Siegfried není věrností zavázán?
Už dlouho žádné služby nekonal pro nás onen
man!“
- 725 Tížilo ji to v srdci, arciže potají,
hněťlo ji, že tu o nich žádných zpráv nemají,
že Siegfriedův kraj účty věrností neskládá,
a proč se to vše děje, byla jí pravá záhada.
- 726 Jednou se obrátila královna na manžela
s přáním, že by zas ráda Kriemhildu uviděla.
Ačkoli mu svou touhu do ouška svěřila,
kněžnina prosba byla královi veskrz nemilá.
- 727 I pravil mocný vladař: „Kterak ji pohneme,
když sídlí za horami, k návštěvě země mé?
Nařídít jí to nelze. A co nám potom zbývá?“
Brunhilda odvětila slovy, jež byla tuze lstivá:
- 728 „I když je leník bohat na moc i na zboží,
nemůže opominout, co mu pán uloží.“
Král se jen zasmál: Siegfried by přišel jako host
a Gunther by v tom nikdy neviděl manskou
povinnost.
- 729 „Prosím tě,“ opáčila, „učíš mi po vůli,
abychom Nizozemce k návštěvě pohnuli,
všichni je jistě rádi spatříme v zemi naší,
vždyť nevím, co by vpravdě mohlo být mému srdci
dražší.“
- 730 Jak je tvá sestra jemná, jaké má způsoby!
Myšlenka na Kriemhildu mi blaho působí.

- Jak pěkně jsme tu časy o svatbě trávil!
Je to čest, že ji pojal za ženu pán tak zmužilý!“
- 731 Tak dlouho naléhala, až král dal svolení:
„Vězte, že jsou mi oba nad jiné milení,
netřeba už nic říkat, zajisté, vzkáží jim,
že je rád jako hosty na rýnském dvoře uvidím.“
- 732 Královna odpověděla: „Povězte ještě, pane,
kdy vyšlete své posly, a až se toto stane,
kdy průvod našich přátel vstoupí k nám do země?
Až vyhlásíte jména svých jízdných, uvědomte mě.“
- 733 „Hodlám k nim, paní, vyslat třicet svých hrdinů!“
odvětil a hned svolal jízdeckou družinu,
pověděl jim, co dává svakovi vzkazovat,
a Brunhilda jim zatím kázala vybrat krásný šat.
- 734 „Slyšte, mí hrdinové,“ zněla řeč vladařova,
„všechny mé vzkazy sdělte do písmene a slova
Siegfriedovi i sestře a ujistěte je,
že nikdo v širém světě jim více blaha nepřeje.“
- 735 Já i má choť je chceme vši péči častovat,
proto je požádejte, ať přijdou na náš hrad
před časem slunovratu. Ať myslí na příjezd,
mnoho mých pánů touží švagrovi prokazovat čest.
- 736 Vzkažte i Siegmundovi uctivé pozdravy,
ať o náklonnosti mé i mého dvora ví,
a zvláště sestru proste, ať neopomine
vyrazit ke svým blízkým na slavnost, skvělou
nad jiné.“
- 737 Od Brunhildy i Uty i od ostatních dam
měli též projev úcty sdělit všem šlechticům
i rekům nizozemským. Po radě s přáteli
král dal svým poslům pokyn, a oni ruče vyjeli.

- 738 Na koních, které pro ně živila dvorní stáj,
v královské strůži zbrojně opustili svůj kraj
a vzhledem k dlouhé cestě chvátali na oře.
Vladař dal navíc poslům houf zbrojných k jejich
podpoře
- 739 a po třech týdnech vyvstal před nimi jejich cíl,
mocný hrad Nibelungův. Tam je král vypravil,
tam, v norské marce našli nizozemského reka.
Komoní sotva stáli po krušné jízdě do daleka.
- 740 Siegfried a jeho paní byli hned zpraveni,
že jsou zde rytřfrové v takovém odění,
jaké je zvykem nosit jen a jen v Burgundech.
Kriemhilda vyskočila z lůžka, kde dlela, jeden
spěch,
- 741 přikázala své panně vyhlédnout z okna ven,
na dvoře stál pan Gere s poselstvem z rýnských lén,
ano, jej uviděla kněžnina sloužící,
a to byl pravý balšám na Kriemhildinu tesknici:
- 742 „Pohleďte na dvůr, pane,“ pravila ke králi,
„stojí tam slavný Gere s wormskými vazaly,
vyslal je bratr Gunther po proudu rýnských vod.“
„Buď vítán,“ řekl Siegfried, „i on i jeho doprovod.“
- 743 K rekům se rychle sběhl velký houf čeledí
a všichni přemýšleli o tom, jak povědí
poselstvu mnoho pěkných přátelských pozdravů.
Siegmund měl rovněž radost, když spatřil rýnskou
výpravu.
- 744 Pan Gere s pány dostal příhodné obydlí,
opatřili jim koně a pak je vybídli
k návštěvě síně, v které král s chotí pobýval.
Na přiměřený pokyn družina poslů vešla dál.

- 745 V tu chvíli vladař Siegfried s Kriemhildou povstali,
uvítali se s Gerem, jakož i s vazaly
rýnského zeměpána, a král i s panovnicí
vzácnému markraběti nabídl místo na židlici.
- 746 „Dříve než usedneme, zmoženi únavou,
my, poslové, vás chceme seznámit se zprávou,
kterou vám posílají po naší družině
Brunhilda i král Gunther, přeslavní vládci na
Rýně.
- 747 Od vaší matky Uty neseme také vzkaz,
od vašich bratří rovněž a pozdravuje vás
i všechno příbuzenstvo královské rodiny,
která nás vypravila z Burgundska, naší otčiny.“
- 748 „Zaplať Bůh,“ pravil Siegfried, „jsem vskutku
rád, že smím
spoléhat na oddanost stvrzenou přátelstvím.
Tak smýšlí i má paní. Povězte další zvěsti:
zdali mí drazí Wormští tráví čas ve slávě a štěstí?“
- 749 Řekněte, zdali nikdo po našem odchodu
nečinil zle mým blízkým rýnského původu?
Neboť já vezdy budu svým švagrům ku pomoci,
a proto ať mé zloby se děší všichni jejich soci!“
- 750 „Nestrachujte se,“ pravil ctný markrabí a pán:
„Všechno jas důstojenství jim zůstal zachován,
my pak jsme pověřeni pozvat vás na slavnost:
pravím, že pro ně není na světě vítanější host.“
- 751 I vaši paní prosí, ať se k nám na Rýn vydá
před příštím slunovratem, až skončí zimní bída;
kněžninou cestou budou určitě potěšeni!“
Siegfried však na to pravil: „To bude těžké
pořízení!“

- 752 Pan Gere ještě dodal: „Zvlášť poznamenávám,
jak tuze prosí Uta, abyste přijel k nám,
i Giselher a Gernot by chtěli slyšet ano,
proč jste tak předaleko, nařkají si každé ráno.“
- 753 Brunhilda, moje paní, se svými pannami,
je rovněž nedočkavá, kdy už jí oznámí,
že vyrazíte na Rýn. Byla by blažena!“
I Kriemhildě se zdálo, že ta zvěst mnoho znamená.
- 754 Gere byl pokrevenec královnin, proto král
nabídl mu své křeslo, poselstvu vína dal
a také Siegmund vyšel do síně k Burgundským,
pozdravil pány hosty přelaskavě a pravil jim:
- 755 „Rekové Guntherovi, buďte mi vítáni!
Nuže, když má můj Siegfried Kriemhildu za paní,
neměli byste více pobývat v našem kraji?
Tak blízcí každým slovem a tak sem zřídka zavítají!“
- 756 Slíbili, že zas přijdou, když mu to bude milé,
a bylo po únavě od oné pěkné chvíle,
usadili své posly k přehojné tabuli,
vladař dal pokyn sluhům a krmě se jen hrnuly.
- 757 Devět dní pobývali na dvorském hodokvasu,
až konečně se rekům ponachýlil běh času
a řekli, že by rádi nazpátek vyjeli.
I vyslal Siegfried posly za xantenskými přáteli
- 758 optat se, radí-li mu navštívit wormský hrad:
„Pan král i jeho přítelň mě k sobě dává zvát
po vyslancích své země na kvas a na turnaj.
Rád bych se za ním vydal, je to však předaleký
kraj.“
- 759 Kriemhildu, moji paní, do Wormsu také zvou.
Chci se, mí milí, řídit i vaší odezvou.

- Jak snese cestu? Kdyby jim hrozil nepřítel,
což o to, já bych třeba přes třicatero zemí jel!“
- 760 „Je-li vám,“ řekli páni, „výjezda po chuti,
pak bychom k tomu měli jen připomenutí:
nechat vás tisíc přílbic provází na slavnost,
abyste se ctí obstál v Burgundské zemi jako host.“
- 761 Tu promluvil král Siegmund, pán nad Nizozemím:
„Proč o výpravě na Rýn dosud tak málo vím?
Rád bych jel s vámi také, bude-li vám to vhod,
přivedu si sto reků a posílám váš doprovod.“
- 762 „Chcete se s námi také do Burgund ubírat?
Nuže, můj milý otče, tomu jsem vskutku rád!
Za dvanáct dní se vydá za hranici náš voj!“
A každý, kdo chtěl výstroj, obdržel oře, šat
i zbroj.
- 763 Jakmile Siegfried pravil, že přijme pozvání,
byli hned rýnští poslí k domovu vysláni
a po nich král svým švagrům v Burgundech
poslal vzkaz,
že se k nim s potěšením vypraví na kolbu i kvas.
- 764 Kriemhilda se svým chotěm, jak máme o tom
zprávu,
každému z poslů dala darů, že nebyl v stavu
odvézt je na svém oři. Bohatí vladaři
štědřili tak, že náklad museli pobrat soumaři.
- 765 Syn spolu s otcem kázal vystrojit zbrojný lid
a Eckewart, jenž velel obratem shromáždit
ta nejkrásnější roucha ze Siegfriedových lén,
byl vybíráním hávů pro dámy velmi zabaven.
- 766 Jízdní si přichystali sedla i postroje,
panstvo jim dalo všeho a vypravilo je,

- právě tak jako dámy, skutečně okázale.
Opravdu, skvělý průvod jel na dvůr
burgundského krále.
- 767 Pan Gere zatím cválal a spěchal převelice
s poselstvem krajem dolem, přes hory, přes hranice,
srdečně pozdravován, do sídla na Rýně,
a nesedl dříve než na nádvoří u síně.
- 768 Když se však sběhli mladí i staří ze všech stran
zvídat, jak bývá zvykem, pravil jim vzácný pán:
„Až sdělím zprávu králi, sdělím ji i vám všem,“
a žádal, aby vládce přijal jej s celým komonstvem.
- 769 Brunhilda zahrnula poselstvo vděčností
za to, že brzo přišli, král samou radostí
až povyskočil z křesla a pak je oslovil:
„Nuže, jak žije Siegfried, jenž pro mne nešetřil
svých sil?“
- 770 Rek pravil: „Přijali nás radostí rumění
on i tvá paní sestra a po pozdravení
posílá syn i otec. Opravdu, pravím vám,
vroucnější uvítání sotva kdy ještě uhlídám.“
- 771 Královna položila poslovi otázku:
„Zda přijde také kněžna? Platí dál za krásku,
půvabnou jako dříve a znalou jemných mravů?“
Pan Gere odpověděl: „Také se chystá na výpravu.“
- 772 Potom je uvítala Uta a její spěch,
s nímž zvěsti o Kriemhildě žádala na poslech,
svědčil, jak vroucně lpěla na blahu dceřině.
Rek pravil, že je zdráva a dojde v brzké hodině.
- 773 I o podarech byli Burgundi zpraveni,
vše, co dal Siegfried poslům, zlato i oděň,

všechno si směli mani tři králů prohlédnout
a pronášeli vesměs o dárci tuze pěkný soud.

774 Tu pravil rytíř Hagen: „Jemu se dává snadno,
ten kdyby živ byl věčně, nedobere se na dno
pokladu Nibelungů, ježž drží jen on sám.
Dostat se tak to zlato jednou sem, do Burgundska
k nám!“

775 Přesto se převelice lid krále Gunthera
na vzácné hosty těšil, od rána do šera
man co man rýnských králů vrhal se do díla
a mnoho pěkných lavic horlivá čeleď sroubila.

776 Pan Sindold a pan Hunold, rytíři vpravdě skvělí,
na podstolí a šenky pečlivě dohlíželi
a dali zříditi pro kvas přemnoho sedátek.
Pomáhal jim pan Ortwin a král jim vyslovil
svůj vděk.

777 Kuchmistr rytíř Rumold mistroval velice
všeliké mocné kotle, hrnce i pánvice
a tuze na nich smažil a tuze vařil v nich
prerozmanité krmě pro libost vzácných příchozích.

XIII. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Siegfried se svou paní
jeli na slavnost

778 Ponechme nyní stranou všechn ten shon a chvat
a ruče o Kriemhildě pospěšme zvěstovat,
jak z kraje Nibelungů vyjela s paními,
vybavenými rouchy popravdě nevidanými.

779 Na soumary a muly truhlice naložili,
před nimi cválal Siegfried i reci jemu milí

i jeho krásná paní, dychtívi kratochvil.
Žel, z jejich radovánek vposled jen žal a smutek zbyl.

780 Doma jim zůstal pouze Siegfriedův malý syn.
Čeho se musel dožít chlapeček vladařčin!
Z té výjezdy mu vzešlo přemnoho svízeli
a rodiče své dítě už nikdy neuviděli.

781 Provázel je i Siegmund, vědět však o ději,
který se u Burgundů měl udát později,
sotva by vážil cestu na slavnost wormských pánů,
kde skrze svého syna utrpěl posléz krutou ránu.

782 Poslali předem zprávu o brzkém příchodu
a v ústrety jim vyjel v nádherném průvodu
houf z manstva Guntherova i z přízně Utiny.
I král se pilně chystal na příjezd vzácné družiny.

783 Vydal se za Brunhildou k paniným komnatám:
„Jak přivítala sestra vás, když jste přišla k nám,
tak byste měla nyní přivítat zase ji.“
„Mám kněžnu ráda,“ řekla, „proto si nic víc
nepřeji.“

784 „Přijedou,“ pravil vladař, „zítra, jak vzejde den.
Půjďte-li ji vítat, prosím vás, dbejte jen,
abyste zavčas před hrad vyjela panstvu vstříc,
ano, jen málo návštěv rozradostnilo by mě víc!“

785 Napotom panovnice šla do fraucimoru,
kázala shledat množství přeskvostných úborů,
sbor dam se počal chystat k vítání vzácných hostí,
a nemusím snad říkat, že s neskrývanou horlivostí.

786 Král také ruče svolal rytíře ze svých lén,
v mžiku se sešli reci ke službám sličných žen,
královna vyrazila, samá zář, samý třpyt
a za ní chvátal každý rozmilé hosty pozdravit.

- 787 Jak dovedli je libě a vlídně uvítat!
Tak skvěle uvítání neuchystala snad
Brunhildě kdysi ani Kriemhilda v Burgundech!
Arci, kdo kněžnu spatřil poprvé, ten jen tajil dech!
- 788 Když dorazil pan Siegfried se všemi hrdiny,
tu bylo vidět všude po šfru planiny
pojíždět smělé reky v houfcích a skupinách
a každý musel snášet zmatek a ruch i dým a prach.
- 789 Jakmile Gunther spatřil v té vzácné výpravě
Siegmundu se Siegfriedem, pravil jim laskavě:
„Vítejte, páni, u nás se všemi přáteli!
Radujeme se tuze, že jste k nám na Rýn přijeli.“
- 790 Siegmund, cti dbalý, řekl: „Kéž vás Bůh odmění!
Co jste s mým synem poutem švagrovství spojeni,
mé myšlenky mě stále do Wormsu ponoukaly.“
„Jsem šťasten,“ pravil Gunther, „že se to stalo
skutkem, králi!“
- 791 Siegfried byl také přijat se slávou jako pán,
bez stínu nepřátelství. Že byl tak přivítán,
o to se zasloužili zvláště bratři vladařovi:
o větších počtech hostím vám asi sotva někdo poví!
- 792 Též zlíbilo se setkat oběma královnám
a prázdnila se sedla přemnohých krásných dam,
reci jim pomáhali s komoňů do trávy,
a kdo rád sloužil paním, teď věru nebyl liknavý.
- 793 Vzápětí přistoupily královny k sobě blíž
a pánům dozajista nebylo na obtíž
hledět, jak jedna druhé se ladně uvedla.
Mnohý rek zůstal blízko panny, již snesl ze sedla,
- 794 a komonstva si dlaně vložila do dlaní.
Úklonou vyjevila vybrané chování,

- nato si všechny dámy nabídlly libě ret
a rekům obou králů to bylo milé na pohled.
- 795 Za malou chvíli nato se k městu rozjeli,
král kázal jednat vlídně se svými přáteli,
ať poznají, že u nich jsou vřele vítáni,
a leckdo před pannami se pustil ruče do klání.
- 796 Chrabrý pan Hagen z Tronje a s ním pan Ortwin
z Met
jali se velmi pilně rozkazy udílet.
Že mají mocnou vůli, to bylo zřejmé všem.
Teď jeli v službách hostí krok co krok s milým
přívodem.
- 797 Veliký třeskot štítů při každém výpadu
zazníval ještě dlouho před vjezdem do hradu
a dlouho král i hosté prodleli u brány,
kde k ukrácení chvíle mnohé hry byly konány.
- 798 Před palác dorazili v smích a radovánkách.
Přikrývky z krásných látek, nádherné po všech
stránkách,
splývaly z dámských sedel po mimochodnících.
Vtom vyběhl vstříc jízdným roj Guntherových
sloužících
- 799 a vyprovodil hosty do komnat k oddechu;
Brunhildu bylo vidět, jak letmo, ve spěchu
na Kriemhildinu krásu jak letmo, ve spěchu
tu krásu záře zlata co chvíli upře zrak:
nezastínila nikterak!
- 800 Zatím se rozlaholil křik chasy po městě.
To rytíř Dankwart spěchal všem, kteří po cestě
výpravu provázeli, na příkaz pana krále
obstarat po příbytích přístřešky příhodné a kalé.

- 801 V městě i v síni hostím sloužili krměmi
lépe než kterýkoliv jiný král na zemi,
co žádali, to měli za pouhopouhý mžik
a v ničem neoslyšel své hosty rýnský panovník.
- 802 Postarali se o ně přátelsky, bez hněvu,
král u plných mis hostil převzácnou návštěvu,
Siegfrieda jako kdysi uvedli do čela,
družina skvělých reků ho sníl doprovázela
- 803 a dvanáct set jich k němu přisedlo z obou stran.
Jen kněžně bylo divné, jak to že pouhý man
těší se počtám pánů, již rozdávají léna.
Přesto mu dosud přála, dosud mu byla nakloněna.
- 804 A když se na stůl králův snesl stín soumraku,
byl zrosen mnohý kabát vznešených pijáků
vínem, jež bez ustání nosili číšníci.
Nebylo jedné služby, již by jim chtěli odřící!
- 805 Ve snaze, aby byly zvyklosti zachovány,
přepyšně uložili jak paní tak i panny,
každý host se měl dobře, král jim přál velice
a pilně se všem staral o lahůdky i ložnice.
- 806 Když se noc nachýlila k novému rozbřesku,
tu opět drahokamy vzplály stem pablesků,
jak dámy vyjímalý svá roucha z truhel ven,
vybírajíce sobě obleče pro nastalý den.
- 807 Už časně ráno vyjel nejeden bojovník,
rytíř i zbrojnoš před sním, opět se strhl ryk,
a dřív než zpěvem zazněl o královské mši chrám,
věnovali se mladí ke chvále vladařově hrám.
- 808 Zaduli pozouněří úsvitu v ústřety,
hlasitě zazvučely flétny i kornety,

- až celý hrad se mocně ozvěnou hudby chvěl,
vznešení hrdinové usedli houfně do sedel,
- 809 počali měřit síly v urputném turnaji
a bylo vidět reky, jak čile jednají,
jak jejich mladá srdce umějí chrabře bít,
a mnohý pyšný rytíř pozvedl na kolbišti štít.
- 810 V oknech se objevila nejedna luzná tvář,
paní i panny v hávech, jež byly samá zář,
hleděly, jak se dole rek s rekem čacky klál
a vposled v kruhu blízkých k sedání vyjel sám
pan král.
- 811 Při těchto radovánkách jim rychle minul čas,
až spojil se hlas zvonů v hlaholný vícehlas,
sbor krásných dam se chopil uzd mimochodníků
a obě panovnice vyjely s houfem leníků
- 812 před chrám, kde sestoupily s komoňů na pažit.
Nic nebylo s to dosud jejich vztah znevážit,
společně pod korunou do minstru vstoupily,
brzy však jejich shodu zkalil hněv tuze zavilý.
- 813 Nicméně po mši zase odjely se slávou,
to už dvůr hostitelův započal s přípravou
hodů, jež opět byly hojné a lahodné
a tak si pěkně žili až do jedenáctého dne.

XIV. VYPŘÁVĚNÍ

o tom, kterak obě královny se navzájem pohaněly

- 814 Jedenkrát před nešpory se udál velký sběh
manstva, jež na nádvoří měřilo v zápasech
pro rozptýlení síly. Rytířským zbrojným hrám
přihlížel mnohý divák, nejeden pán a drahně
dam.

- 815 Brunhilda sledovala s kněžnou běh šarvátek
a každé přitom tanul na myslí jeden rek.
Kriemhilda promluvila: „Mám chotě hrdinu,
který by mohl vlastnit i celou zdejší končinu.“
- 816 „To přece nepokládáš, Kriemhildo, za možné?
Žít jenom ty a Siegfried a jiný velmož ne,
mohla by zdejší panství být jemu poddána,
dokud však žije Gunther, jen on zde platí
za pána.“
- 817 Kriemhilda řekla: „Pohleď, ať Siegfried zamíří,
kam chce, jak vzosně kráčí před všemi rytíři,
a stane-li, jak září: je lunou vprostřed hvězd.
Jsem blažena, že smíme manželské pouto spolu
nést.“
- 818 Brunhilda odvětila: „Arci je zmužilý,
arci je také sličný, leč ani na chvíli
nepochybuješ, že Gunther, tvůj bratr, stojí výš.
Ten předčí všechny krále, jak také jistě nahlížíš.“
- 819 Kriemhilda odtušila: „Siegfried je vzácný rek,
nemohla bych ho chválit bez zvláštních pohnutek,
jeho čest, jeho sláva je věru neskrovná,
věř, Brunhildo, že ve všem se tvému choti
vyrovná.“
- 820 „Kriemhildo, neber ve zlém, slovo, jež nyní padne,
ale mám ke své řeči důvody myslím řádné,
dle toho, co mi oba tvrdili od těch chvil,
co vešli do mé země, co si mě Gunther podrobil,
- 821 co po rytířském boji jsem se mu poddala,
musím mít tvého reka za jeho vazala:
když říkal, že je manem, za mana mít ho budu!“
Kriemhilda opáčila: „To bych tu byla pro ostudu!“

- 822 Což by mí vzácní bratři byli tak zpozdilí,
že by mě s nesvobodným rytířem spojili?
Proto tě nyní prosím, Brunhildo, v dobré víře,
zanech už oněch řečí, jež neodpovídají mře.“
- 823 Brunhilda ale řekla: „Těch řečí nenechám.
Tak! Vzdát se svého manstva! Váš lid i Siegfried
vůči nám přece mají poddanskou povinnost!“
Ta slova vyvolala v Kriemhildě tuze velkou zlost.
- 824 „Asi se jich vzdát musíš, protože do tvých práv
nepatří jejich služby. Siegfriedův rod i stav
Guntherův převyšuje v přemnohých ohledech,
ušetří mě svých řečí a této rozprávky už nech.“
- 825 Zároveň s podivením si kladu otázku,
když prý jsme vzhledem k sobě v poddanském
závazku,
proč nedostáváš dávky od mého manžela?
Takovou zpupnost bych už nerada víckrát
slyšela!“
- 826 Brunhilda odtušila: „Ne, to je přespříliš!
Chtěla bych ráda vědět, čeho tím docílíš.
Osobuješ si pocty, které jsou rovny mým?“
Takto dvě paní byly raněny jedním zlostenstvím.
- 827 Kriemhilda opáčila: „Nu, uvidí se záhy,
zdali je vskutku manem rek srdci mému drahý!
Dnes prokáži jak Wormským, tak našim, kdekomu,
že dřív než panovnice mám právo vstoupit
do dómu!“
- 828 Dnes osvědčím i tobě svůj panský prapůvod
i to, že má můj manžel okázalejší rod.
Nejsem ta, která hanbu ze sebe nesnímá,
proto svou služku spatříš vlastněma svýma očima,

- 829 jak v čele reků kráčí na dvoře burgundském!
 Chci, aby bylo zřejmé, kým pod korunou jsem,
 že vlastní září předčím září všech panovnic!“
 Tak v obou paních vzplanul převeliký hněv ještě
 víc.
- 830 Brunhilda nato řekla: „Má-li se skončit spor
 co do tvé poddanosti, pak veď svůj fraucimor
 od mého oddělení, až na mši půjdeme.“
 Kriemhilda odvětila: „Tak stane se dle vůle mé!“
- 831 „Přistojte se, mé panny,“ pravila služebným,
 „sotva já tolik hany na sobě strpět smím,
 ať tedy lidé žasnou nad vaší oblečí!
 Brunhilda brzo pozná, kterak mi křivě zlořečí.“
- 832 Dámy ji uposlechly, daly se do příprav,
 jedna každá si vzala nejnádhernější háv,
 a takto panovnice si vyšla se dvorem,
 arcíže vyšňořena neméně skvostným úborem.
- 833 Čtyřicet a tři dívky líbezných půvabů,
 oděné v lesklých látkách ze země Arabů,
 své průvodkyně na Rýn, přivedla před kostel
 a v bráně už se houfec nizozemského manstva
 skvěl.
- 834 Lidé si neuměli vysvětlit záhadu,
 proč kněžny odděleně krácejí k obřadu
 a nejdou pěkně spolu, jak dříve bývalo.
 Toho se mnohý lekal a čekal strastí nemálo.
- 835 Brunhilda došla dříve před slavný dómský vchod
 a mnohým vzácným pánům rytířům přišlo vhod,
 že mohli projevovat dvornosti dvořankám,
 ale vtom dorazila Kriemhilda v průvodu svých
 dam.

- 836 I nejdražší háv dívky z rytířské rodiny
 byl ničím proti rouchům té skvělé družiny.
 Kněžna jim ze svých truhel poskytla dnešní den
 víc, než by mohlo štědit svým kráskám třicet
 královen.
- 837 Ba i ten, komu bylo splněno každé přání,
 neviděl dosud nikdy vyšňořenější paní,
 tak byla jejich roucha skvostná a nezvyklá,
 což všechno tenkrát kněžna Brunhildě naschvál
 podnikla.
- 838 Střetly se před branami do oněch svatých míst
 a Brunhilda, v níž vzplála strašlivá nenávisť,
 vykřikla na Kriemhildu, že nesmí o krok dál:
 „Nesmí jít nevolnice před paní, jíž je chotěm
 král.“
- 839 Kriemhilda ve svém hněvu jí dala odpověď:
 „Pro tebe bylo lépe smlčet, cos řekla teď,
 protože nyní budeš ty sama znectěna:
 což může ženou krále být vazalova kuběna?“
- 840 „Komu to spíláš kuběn?“ řekla choť králova.
 Kriemhilda na to: „Tobě, neboť jsi taková,
 tvé tělo objal první Siegfried, můj milý rek!
 Ne, nebyl to můj bratr, kdo tobě odňal věneček!“
- 841 Nu, vidíš, jak jsi hloupá! Byla to bídná lest
 tvrdit, že by ses dala vazalem k lásce svést!
 Bez příčiny si stýskáš, nadarmo plýtváš slovy!“
 Brunhilda odvětila: „To věru povím Guntherovi!“
- 842 „Pro mne a za mne, pověz. Přelstila tě tvá pýcha,
 porobit sis mě chtěla řečí, jež byla lichá,
 to je mi velmi líto a proto nyní věz:
 mé mlčení, má věrnost skončily navždy právě
 dnes.“

- 843 Brunhilda zaplakala a její sokyně
vkročila před ní rázně do brány svatyně
s průvodem všech svých paní, zášť rostla víc a víc
a slzy zakalily trpyt dříve jasných zřítelnic.
- 844 Třebas mše byla krásná a libý vícehlas,
Brunhildě v oné chvíli se tuze vlekl čas.
Jak tížily ji údy, jak tížil ji i duch,
jak těžce musel posléz mnohý rek splatit onen
dluh!
- 845 Brunhilda vyšla z chrámu, vyšly i sloužící.
„Kriemhilda má mi ještě ledaco dořící,“
pomyslíla si, „vskutku, jazyk má jako břit!
Pokud se Siegfried chvástal, musí mi smrtí
zaplatit!“
- 846 Jakmile kněžnin houfec vykročil z kostela,
Brunhilda na slovíčko Kriemhildu zdržela:
„Spflala jste mi kuběn, teď mi to dokážete,
a vezte, že mě tuze ta vaše povídačka hněte.“
- 847 „Chytřejší bylo mlčet, buďsi však, podám vám
svůj důkaz, tento prsten. Pokud si vzpomínám,
dal mi ho můj choť potom, co vám čest panny
vzal.“
V životě nepoznala Brunhilda strašlivější žal:
- 848 „Ne, lžete! Tento prsten ukradli zloději
a po krádeži skryli co nejpečlivěji,
nyní se prokazuje, čím je to vlastně dílo!“
Ano, tak velké zášti obě dvě dámy zachvátilo.
- 849 Kriemhilda odtušila: „Jak? Že šlo o krádež?
Pro tvou čest bylo lépe nevyslovit tu lež.
Vidíš pás na mém těle? Budiž ti důkazem,
že Siegfried ležel nejen v mém loži, ale i v loži
tvém.“

- 850 Hedvábí toho skvostu tkali až v Ninive,
drahokamy se leskly, vzácné a zářivé,
a kněžnu nad tím leskem přemohl zármutek:
o tom všem by měl vědět pan král i každý jeho
rek!
- 851 I zavolala s pláčem: „Pravím vám, pošlete
se vzkazem pro rýnského pána a knížete.
Povím, co jeho sestra k mé hanbě hlásá všem;
že prý jsem jedno lože sdílela s panem
Siegfriedem.“
- 852 Král s průvodem svých pánů se vydal za svou
kněžnou
a optal se jí řečí nad pomyšlení něžnou
na původ jejích smutků: „Vy pláčete? A nač?“
A ona odpověděla: „Mne musí, pane, soužití pláč.“
- 853 Tvá sestra touží uvést mé jméno v pochybnost,
i žaluji ti na ni, že sočí na mou ctnost,
kuběnou Siegfriedovou, tou prý jsem podle ní!“
Pan Gunther odpověděl: „To není kalé tvrzení!“
- 854 „Nosť můj zlatý prsten a rovněž tak můj pás.
Musela bych svůj život mít za zbůhdarmý čas,
kdybys, můj milý králi, nesmyl mou pohanu.
Učiníš-li tak, pane, navždy ti vděčna zůstanu.“
- 855 I pravil vládce Gunther: „Budiž sem povolán,
aby nám vydal počet, sám nizozemský pán.
Buď popře, že se chvástal, buď dozná onen čin.“
V okamžení byl tedy povolán manžel Kriemhildin.
- 856 Když Siegfried shledal, kterak jsou všichni
pohněváni,
nevěda, co se stalo, zeptal se: „Vzácní páni,
proč pláče tyto dámy? A právě tak bych rád
poznal i pravý důvod, proč král mě dává obeslat.“

- 857 Gunther mu odpověděl: „Je to věc nemilá!
Jen poslyš, co mi právě Brunhilda sdělila:
podle ní prý ses chvástal, že tebe, Siegfrieda,
prvního milovala. Kriemhilda prý to povídá.“
- 858 Nizozemský rek pravil: „Vyprávěla-li vám
všechno to, co mi pravíš, pak svou choť potrestám
a burgundskému panstvu prohlásím na svou čest,
že takovou řeč před ní mi ani nenapadlo vést.“
- 859 „Pak učiň slovo skutkem,“ odvětil wormský kníže,
„přísahu navrhuješ, přísaha ať tě víže
a všeho podezření tě zprostitím rád a hned.“
A už se kolem obou kruh rýnských počal utvářet.
- 860 I zvedl Siegfried ruku a slavně přísahal.
„S radostí tedy vidím,“ dovětil mocný král,
že jste nic neučinil, že nejste vinen tím,
z čeho vás nařkla sestra a že vás viny zprostit
smím.“
- 861 Pan Siegfried poznamenal: „Lituji velice,
že v Brunhildě kdy vznikla hořkost z té různice.
Mou paní za to jistě stihne má odplata.“
Nato si pohleděla do očí obě knížata.
- 862 „Je třeba,“ pravil Siegfried, „vést ženy se vši péčí
i k tomu, aby nikdy nevedly hloupé řeči.
Zakáži je své choti, tak učiň také ty.
Hanbím se za Kriemhildu a její hloupé klevety.“
- 863 Nejedna paní s druhou i mluvit přestala
a Brunhilda z těch dějů byla tak zoufalá,
že s ní měl velký soucit mnohý pán z rýnských
lén.
Záhy pan Hagen zašel za nejmocnější
z wormských žen

- 864 zeptat se, zda mu poví, k čemu ten zármutek,
a když mu odvětila, přísahal rýnský rek,
že Kriemhildin muž za to zaplatí krutý díl,
jinak by se on, Tronje, už nikdy štěstí nadožil.
- 865 Tak na smrt Siegfriedovu počali pomýšlet
a zakrátko k nim přišli Gernot i Ortwin z Met
i Giselher, syn Uty, nejvznešenější z dam,
jenž ovšem věrně toto podotkl k jejich úradám:
- 866 „Proč si tak počínáte, mí dobří šlechtici,
vždyť on si nezaslouží záští tak smrtící,
popravdě pro nicotnost mu zkázu chystáte,
však víte, kterak ženy bývají v hněvu přepjaté!“
- 867 „Zde nesmí,“ pravil Hagen, „pytlačit kukačka.
Rytíř, jenž toto strpí, má ctnosti mrzáčka.
Chvástal se, že mu kněžna poskytla něžný cit,
to musí splatit smrtí, nebo já nechci více žít.“
- 868 Rýnský král odpověděl: „On s námi dnes i dřív
dobře a čestně jednal. Chci, aby zůstal živ.
Proč má on, mocný rytíř, tržít mou nenávisť?
Choval se k nám všem vlídně a oddaně, tím jsem
si jist.“
- 869 Na to pan Ortwin vzkřikl: „Všechna moc toho
muže
je mu teď málo platná a nic mu nepomůže!
Já na něm, když král svolí, rád spáchám násilí.“
Tak proti Siegfriedovi nespravedlivě brojili.
- 870 Dál nepromluvil nikdo. Nicméně později
pan Hagen počal živit v královi naději,
že Siegfriedovou smrtí by získal wormský dvůr
četné a širé kraje, a tím v něm vzbudil mnoho
chmur.

- 871 Nechali zatím úrad a zašli k sedání.
 Spatřili, kterak panstvo se s dřevci prohání
 a cestou z chrámu k sni se láme mnohý hrot;
 kláli se před Kriemhildou, což přišlo Wormským
 sotva vhod.
- 872 „Ne, odvrzte,“ král pravil, „svou zákázonosnou
 zášť.
 Sloužil nám povždy věrně a naši slávě zvlášť,
 navíc je schopný divů a mocný v souboji,
 zpozoruje-li něco, sotva kdo před ním obstojí.“
- 873 „I kdežpak,“ řekl Hagen, „starosti pusťte z hlavy,
 já vím, jak potichoučku se brzo všechno spraví.
 Siegfriedovi zle zhořkne Brunhildin žal a pláč,
 Hagen se smířit nechce a dá mu poznat, co je
 zač.“
- 874 „Jak míníte,“ král pravil, „uskutečnit svůj cíl?“
 „Dovolte,“ řekl Hagen, „abych vše vysvětlil:
 vyšleme na Rýn posly, zde u nás neznámé,
 vypovědět nám vojnu na pokyn, který vydáme.“
- 875 Před hosty oznámíte, že brzo s rytíři
 půjdete bránit zemi. Až se zvěst rozšíří,
 slíbí vám Siegfried pomoc a skončujeme s ním.
 Předtím však na Kriemhildě převýznamnou věc
 vymámím.“
- 876 I schválil král čin manův, čin vskutku neblahý,
 a započali snovat nekalé nástrahy,
 záměr však zatím zůstal v tajnosti uchován;
 tak pro hádku dvou paní šel posléz na smrt
 mnohý pán.

XV. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak byl Siegfried zrazen

- 877 Čtvrtého jitra nato spatřili na Rýně
 houf třiceti dvou mužů v jízdecké družině.
 Oповědnky vojny přijal sám panovník
 a z jejich zvěstí povstal ve fraucimoru pláč a křik.
- 878 Když byli uvedeni s poselstvím ke králi,
 prohlásili se všichni za věrné vazaly
 vladaře Lüdegera, který byl kdysi jat
 a v rukojemství veden Siegfriedem na burgundský
 hrad.
- 879 Král jim dal přinést křesla hned po pozdravených.
 „Neusedneme dříve,“ pravil však jeden z nich,
 „dokud vám nepovíme své poselství a vzkaz:
 oproti vám se u nás pozvedá mnohý zhoubný
 hlas,
- 880 Lüdeger radí k boji, boj chce i Lüdegast,
 za to, že jste mu kdysi způsobil velkou strast,
 a proto hodlá vpadnout k vám, do burgundských lén.“
 Když to král Gunther slyšel, počal být velmi
 rozezlen,
- 881 nicméně pěkným ptáčkům dal zaopatřit byt.
 Jak mohl jejich pikle vůbec kdo odhalit,
 jak mohl Siegfried tušit tajemství podvodu!
 Posléze však i strůjcům byly ty léčky na škodu.
- 882 Královi věrní zatím pokradmu vedli sněm.
 Pan Tronje nepřestával se svým zlým záměrem,
 a byt i mnozí chtěli k dobrému děje věst,
 rek Hagen dál a dále prosazoval svou bídnou lest.
- 883 I namanul se Siegfried k jedné z těch tajných rad
 a takto bez meškání se pánů počal ptát:

- „Proč vidím truchlit krále i jeho poddané?
Činí vám někdo újmu? Pak se mu pomsty
dostane!“
- 884 „Mne právem,“ pravil Gunther, „trápí zlý
nepokoj,
Lüdegast s Lüdegerem mi vyhlásili boj
a zřejmě záhy vtrhnou s válečnou mocí k nám.“
Hrdina odpověděl: „Tomu rád přitřž udělám.“
- 885 Pro vaši čest a slávu nebudu šetřit sil
a učiním těm pánům, co jsem už učinil,
vyvrátím jejich tvrze, poplením území
a za to, že slib splním, ručím vám hlavou před
všemi.
- 886 Vy, králi, se svou mocí neopouštějte dům
a břímě jízdy svěřte mně a mým hrdinům;
rád pomohu vám, páni, a uhlídáte vkrátku,
že nepřítel se od nás dočká jen zármutků a
zmatků.“
- 887 „To je mi pěkná zpráva,“ obratem pravil král,
jakoby doopravdy se z řeči radoval,
a překypoval díky, proradný pokrytec.
Hrdina ještě dodal: „Netrapte se už pro tu věc.“
- 888 Pak vystrojili špízne i další zbrojence
pro utvrzení hostí v omylné domněnce,
takže i Siegfried valem svolal své rytíře,
aby si přichystali válečnou strůj a pancíře.
- 889 „Siegmunde, milý otče,“ pravil pak chrabrý syn,
„zůstaňte u mých přátel, vždyť, dá-li Hospodin,
brzo se navrátíme do Burgund zdrávi zpět
a vy si u Gunthera můžete zatím pohovět.“

- 890 Potom se jako v bitvách chopili korouhvic
a bylo i dost Wormských, již netušili nic
o skrytém smyslu příprav k válečnickému dění
a stanuli mu poblíž ve velkém počtu shromáždění.
- 891 Už obtížili oře díly své výstroje,
už byli přichystáni vyrazit do boje,
když vyhledal pan Hagen Kriemhildin fraucimor,
aby dal paní sbohem, než vyrukuje zbrojný sbor.
- 892 „Je krásné,“ řekla kněžna, „provdat se za muže,
jenž chrabře v každé nouzi přátelům pomůže,
který vždy spolehlivě i můj rod ochrání,
a na to budu hrdá až do hodiny skonání.“
- 893 Hagene, jste můj blízký, podržte v paměti,
že s vámi jednám věrně a bez zaujetí,
přeneste svoji vděčnost na mého manžela,
neměl by pykat za to, že jsem vám kněžnu
zhaněla.
- 894 Mrzí mě, co se stalo. Můj muž mě vyplatil,“
dodala, „a ne málo, dostala jsem svůj díl
za to, že vaší kněžně jsem způsobila žal.
Můj ctný a chrabrý rytíř mě převelice potrestal.“
- 895 „Nu, však se zase brzo smíříte s panovnicí,
Kriemhildo, vzácná paní, musíte mi však říci,
co pro vašeho chotě učinit smím a mám,
a posloužím vám ve všem, nikomu raději než
vám.“
- 896 „Já budu bez starosti,“ pravila posléze,
„zkrotí-li trochu v sobě horlivost vítěze,
pak zcela bez pochyby vyjde živ ze vřavy,
bude-li opatrný, přestojí boje ve zdraví.“

- 897 „Máte-li,“ řekl Hagen, „o něho v bitvách strach,
pak povězte mi, paní, víc o svých obavách
a kterak jim lze čelit, jakými mocemi?
Ovšemže ho chci chránit, ať v sedle nebo
na zemi.“
- 898 Řekla: „Jsme téže krve, můj rod je jako tvůj,
poroučím ti své štěstí, s věností opatruj
muže, jenž opanoval mé srdce i můj cit.“
A pak mu pověděla, co měla spíše zatajit.
- 899 „Můj choť je velmi mocný a chrabrá nejinak.
Když kdysi jeho rukou na hoře zhybnul drak,
tenkrát se v jeho krvi vykoupal chrabrá pán
a odtud ve všech bitvách je zcela uchráněn všech
ran.
- 900 Přesto se o něj bojím, stojí-li v dešti střel,
aby břit sokův náhle mu tělem neprojel,
abych snad neztratila reka, jenž je mi vším,
a častokrát na to s úzkostí v duši pomýšlím.
- 901 A poněvadž ti věřím, protože jsi můj strýc,
a doufám, že tvou věnost nezkalí nikdy nic,
povím, kde může vniknout do jeho těla břit:
důvěrně se ti svěřím s tajemstvím, jak ho poranit.
- 902 Tehdá když proudy krve z dračích ran crčely
a když se rytíř chystal k zázračné koupeli,
padl mu náhle z lípy list mezi lopatky.
Hle, proč je zranitelný, proč mám strach z každé
šarvátky!“
- 903 Tu pravil Tronje Hagen: „Vyšij mi hedvábím
na ono místo křížek, ať o něm dobře vím,
abych ho mohl chránit, až boje nastanou.“
A to se stalo jeho záhubou místo
záchranou.

- 904 Kriemhilda řekla: „Ano, vyšiji hedvábím
na tomto místě křížek a poznamenám jím,
kde třeba choť chránit, až stane před šikem,
až v nejlítější seči vyrazí za protivníkem.“
- 905 „Ochráním ho, má paní,“ odvětil rýnský rek.
Žel, doufala, že příslib přinese užitek
a zatím byl pan Siegfried zrazen a podveden.
Však také Hagen vyšel nadměru vesel z jizby ven.
- 906 Nyní už věřil v úspěch zcela a naprosto.
Myslím, že žádný rytíř nebyl by toho s to,
čeho se v dobré víře dočkala královna.
Tak věrolomným piklům se stěží něco vyrovná!
- 907 Nazítrá s dobrou myslí vprostřed své družiny
předjel pan Siegfried koňmo s tisíci hrdiny
a s touhou, aby byli přátelé pomstěni.
Hagen, jenž cválal poblíž, obhlížel jeho oděň.
- 908 Jak spatřil křížek v tkáni, hned kradmo, neviděn,
vypravil za vladařem dva muže ze svých lén,
aby mu předstírali vzkaz od Lüdegera
o zachování míru v krajinách krále Gunthera.
- 909 Když tu zvěst slyšel Siegfried, obrátil koně vzad
mrzut, že nesmí soky svých přátel vytrestat.
Jen stěží dal v tom směru na rýnské lenky!
Pak zajel za Guntherem, jenž neměl nouzi o díky:
- 910 „Nebe vám oplat vaše šlechtné pohnutky
i ochotu má přání proměnit ve skutky.
Vím, čím jsem povinován: splatit vám velký dluh,
žádnému ze svých přátel nevěřím více, přej vám
Bůh!
- 911 Nu, a když nepovedu boj zítra ani dnes,
rozhodl jsem si vyjet s lovčími do Vogéz

na medvědy a kňoury. Pěstuji často lov.“
Což navrhl pan Hagen, muž podlých záměrů
i slov.

912 „Každému mému hosti budiž teď zpráva dána,
že ho zvu s námi na hon. Vyrazíme hned zrána,
ať tedy vstane zavčas; nepřidá-li se k nám,
může čas trávit u dam, i toto arci uvítám.“

913 Siegfried, co pravý kníže, odvětil bez výhrad:
„Vyrazíte-li na lov, připojím se k vám rád.
Stačí mně jeden lovcí, cvičení slídníci
a vypravím se chutě na zamýšlenou štvani.“

914 „Jen jeden muž je málo,“ odvětil panovník,
„půjčím vám čtyři lovce, znají zvěř, každý zvyk,
každý kout, kde se toulá, dám vám je, chcete-li,
abyste nezabloudiv, abyste dobře dojeli.“

915 Zatímco dobrý rytíř vyhledal manželku,
vysvětlil Hagen králi krátce a bez lelků,
kterak by měl být zabit rek Siegfried, vzácný pán.
Ne, tento bídný skutek neměl být nikdy vykonán!

XVI. VYPRAVĚNÍ

o tom, kterak byl Siegfried zahuben

916 Gunther a Hagen, páni udatní víc než dost,
zvolili věrolomně pro honbu velký hvozd;
tam chtěli hubit zblízka, přesnými zásahy
medvědy, kňoury, zubry, k čemuž je třeba odvahy.

917 Na vozech s sebou vezli přerozmanitou stravu
a s lovci jel i Siegfried, muž tuze hrdých mravů,
žel, zakrátko měl zhynout při jednom praménku:
to Brunhilda jim vnukla svou radou tuto
myšlenku!

918 Před honbou rytíř zašel za chotí do komnat;
zatím dal na soumary naložit lovcí šat
svůj i svých služebníků a za Rýn vyslat prám.
Kriemhilda stěží měla kdy důvod k horším
předtuchám.

919 Rek pravil, svoji paní na ústa políbiv:
„Dej Bože, abych opět spatřil tě zdráv a živ,
a ty mě také, paní. Užívej kratochvil
v kruhu svých milých blízkých, na mně je, abych
jinde byl.“

920 Kněžna si připomněla, zdráhala se však říci,
co od ní zvěděl Hagen. V tu chvíli panovníci
přemohl žal a smutek, že spatřila kdy svět,
Kriemhilda zaplakala a slzí bylo nespočet.

921 „Neodjížděj dnes na hon,“ smlouvala s hrdinou,
„zlý sen jsem v noci měla, kterak tě planinou
hnali dva divoáci, až pažit zčervenal.
Nikoli bez důvodu mě trápí hrozný pláč i žal.“

922 Převelice se bojím nekalých záměrů,
a ptám se, zda si někdo nezískal důvěru,
jen aby nám zlé činil v zášti a ve zlobě.
Zůstaň dnes doma, pane, vroucně to žádám
po tobě!“

923 „Za pár dní přijdu,“ pravil, „zpátky,
mé potěšení.
Kdopak by mi zlé činil? Takový tvor zde není,
každý z tvých blízkých jedná co nejlaskavěji
a zdejší rytířové mi dobré dobrým splácejí.“

924 „Ne, Siegfriede, můj pane, mám o tvé žití strach,
zlý sen jsem v noci měla, sen o dvou skaliskách,
která tě zavalila. Zmizels mi v sutí skal.
Bolelo by mě srdce, kdybys mě takto zanechal.“

- 939 náš rytíř ho však mečem sekl tak najisto,
že žádný jiný lovec by toho nebyl s to.
Jak padlo, přivázali psa opět k řemeni.
Burgundští byli ihned o zjištěném lovu zpraveni
- 940 a lovčí řekli spolkem: „Račte vzít v počet, pane,
že zakrátko nám v lesích zvířáček nezůstane,
alespoň něco zvěře ponechte v lovištích!“
což vyvolalo na rtech chrabrého bojovníka smích.
- 941 Ze všech stran bylo slyšet halas a hluk a ryk,
tak mocný byl psí štěkot i všecken lidský křik,
že ozvěnou je vracel i chlum i horský klín.
Na dvacet čtyři smečky pustili psáři do smrčin!
- 942 Nespočet zvěře musel opustit naši zemi
a ne jeden pán tehdá se kojil nadějemi,
že on je nejzdatnější, nicméně, že jím není,
měl poznat, až se Siegfried s kořistí vrátil do ležení.
- 943 Velký hon poznenáhlu se chýlil ke konci,
čas nyní patřil všemu, co nesli za honci,
nádherným kožešinám a tučné zvěřině:
však to byl pěkný dárek do panovnické kuchyně!
- 944 Kníže dal pokyn lovcům chystat se k tabuli
a myslivci hned nato na rohy zaduli
na znamení všem pánům, že urozený král
dorazil do tábora a k oddechu se odebral.
- 945 Tu pravil jeden lovčí nizozemskému pánu:
„Slyším roh, vzácný kníže, od stanoviště stanů
volají lovce zpátky, neohlásmo se?“
Zadul a rázem další hlaholy zněly po lese.
- 946 Pan Siegfried pravil houfci: „Nu, pojedme i my,“
a klidně v sedle vyjel se svými věrnými.

- Vtom vyplašili v místech, kde sídlí medvědi,
jedno to strašné zvíře. Hrdina houkl k čeledi:
- 947 „Přátelé, dopřejme si i trochu zábavy.
Padl jsem na medvěda, ať se pes připraví,
to zvíře přivedeme k výradu v průvodu.
Neuteče-li rychle, nezachrání si svobodu.“
- 948 Vypustili psa, šelma se dala na útěk
a za ní koňmo cválal Kriemhildin pán a rek.
Zvěř prchla do pustiny nedostupné a zrádné,
doufala totiž pevně, že ji tam lovec nedopadne.
- 949 Rytíř však skočil s koně a dal se do běhu,
medvěd si klidně hověl, nebyl už ve střehu,
na útěk bylo pozdě, o malou chvíli dřív
rek zvěře chytil, spoutal, nicméně dravec zůstal živ.
- 950 Ačkoli kousal, škrábal, už se mu nevedlo,
hrdina si ho pevně přivázal pod sedlo
a hnal ho do ležení za pěknou zábavou.
Zvesela si jel rytíř, pán chrabrý s myslí laskavou.
- 951 Jak nádherně, jak skvěle se nesl k táboru
s oštěpem pevným, velkým, na mocném toporu!
Až k ostruže mu sahal překrásně kutý meč,
a zlatý roh mu visel přes rameno a přes obleč.
- 952 O lepší strůji k lovu odnikud nemám zprávy.
Hedvábný skvostný kabát byl jako uhel tmavý
a čapku náš pan rytíř měl ze soboliny.
Jak skvostný lem se leskl na toulci ctného hrdiny!
- 953 Srst panthera, srst vůně libé a tuze kalé
ten toulec pokrývala. A s sebou nosil stále
i luk, jež jiný člověk napjal jen mocí pák,
a pouze on je k tomu nepotřeboval nikterak.

- 954 Oděný z vydří kůže, které měl na sobě,
od hlavy k patě bylo pošito k ozdobe,
z obou stran hladké srsti zářil řad zlatých spon,
a tak se skvěl náš mistr, když vyjel na burgundský
hon.
- 955 Velký a mocný Balmung mu blýskal po boku,
tento meč neselhával při žádném útoku,
kam šel, tam přílba pukla, tak výtečný měl břit,
ano, náš skvělý lovec směl se jím právem honosit.
- 956 Navíc — abych vše sdělil co nejobsáhleji —
měl šípy okované zlatými tuleji
a zvcí celé pídě po šíři čepelí.
Ti, které střela stihla, veskrze záhy zemřeli.
- 957 Nuže, tak cválal rytíř a lovec bez hany
a vyšel mu vstříc mnohý Guntherův poddaný.
Družina štolbů ihned komoně předvedla
a medvěd za ním běžel přivázan pevně u sedla.
- 958 Když Siegfried s koně skočil, sňal rychle zvířeti
z pracek a z tlamy pouta. Nato se vzápětí
rozštěkal, vida kořist, kdejaký lovčí pes.
V táboře nastal zmatek; medvěda lákal zpátky
les,
- 959 couvl však do kuchyně, neboť se lekl křiku,
a z místa musel prchnout celý houf kuchařků,
začaly létat kotle i žhavá polena
hej! z rožňů popadala i jídla dobře pečená.
- 960 Pánové vyskočili, manové za nimi,
medvěd se ozval zvuky velice zlobnými,
a proto král dal pustit psy z opratí a šňůr.
Jak snadno mohl skončit tento den bez hrůzy
a chmur!

- 961 Popadli luky, kopí a rychle, jeden chvat,
lovčí co lovčí počal zvěř pronásledovat,
nestříleli však vzhledem k dotírajícím psům,
všichni jen halasili, až se chvěl celý hvozd i chlum.
- 962 Medvěd se počal smečce vzdalovat sáh co sáh,
jen Siegfried s mečem v ruce mu cválal na dosah,
pak máchl, zvěř se sotva vzbopila k odporu
a padla; rek se vydal s kořistí zpátky k táboru
- 963 a kdo ho viděl, svědčil, jak mocný je to pán.
Potom byl houfec lovců ke stolům povolán,
usadili se spolu na krásné lučině
a jedli pestré krmě z královské lovcí kuchyně.
- 964 Jen číšníci se s vínem neobjevili včas,
jinak by to byl pravý rytířský hodokvas.
Ne, nemít mnozí mysl plnou zlých úkladů,
nemohl nikdo pronést k tabuli jednu výhradu!
- 965 Po chvíli Siegfried pravil: „Je s velkým podivem
při tomto stolování, jinak tak pečlivém,
že nám zde chybí víno a také číšníci.
Když takto hostí lovce, mám chuť se lovu odřici!“
- 966 „Také jsem doufal, že nás dnes lépe pohostí,“
odvětil vládce Gunther s falešnou dvorností,
„arci vám zapravíme svůj dluh co nejdříve!
To Hagen odpovídá za naše krky žíznivé!“
- 967 Pan Hagen k tomu dodal: „Můj králi Gunthere,
v domnění, že si panstvo tento den vybere
k honbě a lovu Spessart, víno jsem poslal tam,
žel, proto nám tu chybí, přišťe se chyby
vystřihám.“
- 968 „Nečekejte mé díky za prázdeň pohárů,“
odvětil rytíř Siegfried. „Sedmero soumarů

- 983 vyskočil s velkým hněvem a vůlí k odporu,
třebas měl v srdci oštěp mocného toporu,
a ihned, arci marně, se sháněl po zbrani.
Jinak by Hagen sklídl odplatu za své konání.
- 984 Rytíř však hledal darmo, nemohl uchopit
ani svůj meč a našel u studánky jen štít.
I pozvedl ho, rázem se za Hagenem dal,
a tak mu neunikl man, jemuž vládl rýnský král.
- 985 Pak počal bít on, člověk smrtelně raněný,
soupeře vlastním štítem, až drahé kameny
létaly valem vůkol a pukal plát co plát.
Takto chtěl svého soka za bídný skutek
potrestat.
- 986 Pan Tronje pod ranami poklesl do prachu
a celá pláň se chvěla svistem těch rozmachů,
mít svůj meč, dávno poslal Hagen na věčnost,
ano, tak běsnil Siegfried a právem přemohla
ho zlost.
- 987 Posléz však padl bledý a blízko mrákotám,
rekova síla byla bezmála už ta tam,
zesinal barvou smrti a takto označen
brzy byl oplakáván slzami mnoha krásných žen.
- 988 Nuže, náš rytíř klesl do květů na pažit
a zalit krví cítil, že nebude víc žít.
I počal trpce spílat a pozvedat svůj hlas
proti těm, kdož ho smrti vydali bídně napospas.
- 989 Posledním dechem vzkřikl: „Chamradi zlá
a nízká,
za všechno dobré člověk na oplátku smrt získá!
Za věrnost jsem se dožil mzdy v skutku bohaté!
Celému svému rodu ničemnou službu konáte.

- 990 Svě vlastní pokolení od věků do věků
poskvrnili jste hanbou. Křivě, jen ze vzteku
jste mi, vy pomstychtivci, připravovali pád.
Nížádný dobrý rytíř nebude s vámi obcovat!“
- 991 Všichni se sběhli k místu, kde ležel poraněn,
pro nejednoho pána to nebyl šťastný den
a muži věrní valem a právem truchlili,
protože padl rytíř nad jiné ctný a zmužilý.
- 992 Rovněž král země rýnské zatruchlil nad rekem,
raněný ale pravil: „Cožpak je třeba těm,
kteří jsou strůjci skutku, litovat následků?
Zanechat všeho zprvu, neměl jste hanbu
vposledku.“
- 993 Tu pravil Hagen hněvně: „Co byste želeli,
je konec našich smutků, je konec svízeli,
teď nebude živ nikdo silnější, než jsme my,
ne, díky mně je konec se všemi jeho mocemi.“
- 994 Pan Siegfried odpověděl: „Snadno si mluvíte,
odhalit ale pikle, doposled ukryté,
obhájil bych svůj život lehko i proti vám.
Nyní jen pro Kriemhildu se kormoutím a žalost
mám
- 995 a polituj mě, Bože, že mi byl dán kdy syn,
neboť i na něm ulpí pohana pro zločin,
spáchaný rodem blížkým jak původem, tak stavem.
Kdybych byl toho mocen, žaloval bych jej za to
právem.“
- 996 A ještě hořce dodal, než pozbyl života:
„Pokud vás, mocný králi, láska a dobrota
neopustily zcela, v časech, jež nastanou,
chovejte moji paní pod milostivou ochranou.

997 Dejte jí poznat v dobrém svůj pokrevenský vztah
a bděte se ctí knížat nad ní i v trampotách,
vždyť sotva jiné paní větší žal poznaly!
Ach, darmo na mne čeká i otec vládce s vazaly!“

998 Kolem se všechny květy krvavě zbarvily,
smrtný zápas začal, pouze však na chvíli,
protože smrt má zbraně ostré až k nevěře.
I řeč už opustila chrabrého pana rytíře.

999 Jak reci uviděli, že Siegfried není živ,
na zlatý štít ho zvedli a uložili dřív,
než zahájili radu, arciže zejména
o tom, jak zastřít pravdu o skutku pana Hageny.

1000 Přemnozí páni řekli: „Nu, je to velká bída,
ale ať o tom skutku nikdo z nás nepovídá
víc než to, že se rytíř vzdálil své družině
a že ho loupežníci zabili v jedné smřčině.“

1001 Pak řekl Tronje Hagen: „Dopravím tělo k nám
a na to, co se dozví kněžna, já málo dbám,
když dovedla tak tuze Brunhildě ublížit.
Vůbec mě nezajímá, nakolik raním její cit.“

XVII. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Siegfried byl oplakán
a pochován

1002 Vyčkali ještě noci, pak překročili Rýn.
Na žádnou jinou honbu nepadl větší stín!
Nad jejich zhoubným dílem plakaly spousty žen
a mnohý rek byl brzy pro ně i mečem zahuben.

1003 Poslyšte nyní dobře mé další vyprávění
o skutku tuze zpupném, o mstě, již rovno není:

pan Hagen totiž v touze po další odplatě
přikázal tělo odnést ke Kriemhildině komnatě

1004 a mrtvého dal tajně položit u dveří
s tím, že až před rozbřeskem zvon ke mši udeří,
Kriemhilda tudy půjde do chrámu na ranní,
protože byla zvyklá vstávat, než vzejde svítání.

1005 A vskutku v čas, kdy zvony povždy mši oznámí,
královna vykročila se svými pannami;
jak vstaly, dala přinést roucha i smolnici,
a právě tehdy spatřil Siegfrieda jeden sloužící.

1006 Viděl ho ležet v krvi, i všechen šat jí vsál,
dosud však nepochopil, že je to jeho král,
se smolnou loučí v ruce se vydal do komnat,
čímž na sebe vzal úděl Kriemhildě hroznou
zprávu dát.

1007 Dámy už chtěly vyjít, být zavčas na službách,
komorník ale pravil: „Nepřekračujte práh,
u dveří leží rytíř, zabitý zhoubnou zbraní!“
A vtom se kněžna dala do nesmírného naříkání.

1008 Ještě než uviděla tvář svého manžela,
dobře si na rozhovor s Hagenem vzpomněla:
na to, jak chotě chránit. Srdce jí sevřel žal
a tehdy pocit štěstí jí navždy z duše vyprchal.

1009 Poté se nešťastnice s krásnými tvářemi
náhle a beze slova zhroutil na zemi,
a tak ji našli v mdlobách, bolestí zdrcenou;
probudila se s nářkem, až síň se chvěla ozvěnou.

1010 Panny jí řekly: „Zdá se, že je to cizí pán.“
Odvétila, krev na rtech a srdce plné ran:

„Ne, ne! To je můj Siegfried, a onen zhoubný čin
spáchal pan Tronje Hagen na podnět její,
Brunhildin!“

1011 Dala se k hrdinovi vést houfem slouzcích,
krásnou tvář stiskla v dlaních, bělostných jako
snh,
a třeba ležel v krvi, poznala chotě hned;
rek z kraje Nibelungů nemohl hoře nevzbouzet.

1012 Předobrá paní vzkřikla, až k pláči zoufalá:
„Běda mně a mé bídě, marně bych hledala
na štítě stopy meče, šlo zřejmě o úklad,
za to se pomstím smrtí až budu vraha dobře
znát!“

1013 I z houfu započaly znít nářky na nářky,
tak těžce panny nesly bolest své vladařky
i bolest svou, že zhoubně dobrý pán tratil krev,
že takto Hagen pomstil Brunhildin pošetilý hněv.

1014 „Komoří!“ vzkřikla v hoři, které se nevidá,
„jděte a vzbudte many rytíře Siegfrieda,
a Siegmunda se ptejte, zdali mi nepomůže,
až uslyší, proč trpím, oplakat statečného muže.“

1015 I spěchal posel k místům, kde v spánku ponořen
ležel sbor Nibelungů ze Siegfriedových lén.
Teprv když uslyšeli pláč, uvěřili zvěsti,
která je připravila o všechnu blaženost a štěstí.

1016 Pak chvátal za Siegmundem. Když vstoupil
do komnat,
spatřil, že pán je vzhůru, král nebyl schopen
spát
a myslím, že měl v srdci tušení o zločinu,
o tom, že nepohlédne do očí více svému synu.

1017 „Vstávejte, dobrý králi, přicházím na rozkaz
ctné Kriemhildy, mé paní, nastal jí trpký čas,
srdce jí svírá bolest, nad jiné veliká,
pomáhejte jí v žalu, neboť se i vás dotýká.“

1018 Král Siegmund vstal a pravil: „Co je to za bolest,
jež Kriemhildu tak trápí, že o ní neseš zvěst?“
I zvolal posel v pláči: „Žel, nesmím zůstat němý,
byl zabit rytíř Siegfried, přeudatný pán
z Nizozemí.“

1019 Král Siegmund odpověděl: „Přestaňte se šprýmy,
přestaňte se zprávami, tak tuze krutými,
už o nich nehovořte zde ani přede všemi,
vždyť já bych neoplakal do smrti reka
z Nizozemí!“

1020 „Nevěříte-li zprávě o reku z Nizozemí,
poslyšte, kterak pláče paní i s panicemi
i se vším služebnictvem proto, že dokonal!“
Jak strašně se král zděsil a jak byl místný jeho
žal!

1021 Potom se zvedl z lože, sto jeho pánů s ním,
skočili k zbraním dlouhým a dobře kaleným
a uháněli k místům, odkud zněl pláč a křik.
Přišlo i tisíc reků, Siegfriedův mocný zbrojný šik.

1022 A teprv nárek plaček, že zemřel jejich pán,
rytířům, nadobycěj zmateným z oněch ran,
připomenul, že nejsou oděni, jak se sluší,
tak velice se žalost zmocnila jejich dobrých duší.

1023 Král pravil okamžitě, jak přišel za paní:
„Ach, jak jsme mohli přijmout takové pozvání!
Ptám se, kdo mi vzal syna, kdo vám vzal manžela
v zemi, jež s námi povždy přátelské svazky
sdílela?“

- 1024 Kriemhilda odvětila: „Mít důkaz, kdo to je,
zahořknu vůči němu, nenajdu pokoje,
dokud se nedožije pádu tak hrozného,
že jeho blízcí budou naříkat pouze pro něho.“
- 1025 Král poté vztáhl ruce k mrtvému knížeti.
A jak ho objal, vzbudil takové dojetí,
že vzlykot jeho přátel rozechvěl celý dům
a dál se nesl z hradu dolů až k wormským
příbytkům.
- 1026 Nadarmo Siegfriedovu ctnou paní těšili.
Z krásného reka sňali kabát i košili,
omyli jeho tělo, na máry zvedli je
a manským srdcím bylo přetěžko, že už nežije.
- 1027 Nibelungové k tomu dodali vespolek:
„Chceme se pomstít za smrt, již zemřel chrabří
pachatel toho skutku bytuje v zdejších zdech!“
a jeden každý rytíř si běžel pro zbraň, jeden
spěch.
- 1028 Hned tisíc a sto přilbic stanulo ve zbrani,
pod štíty, samí páni, nadmíru vybraní,
a velel jim král Siegmund, jenž myslel jen a jen
na pomstu svého syna, jak mu byl také povinen.
- 1029 Dosud však nevěděli, s kým by se měli bít.
Nebyl to sám král Gunther a všechen jeho lid,
průvodci Siegfriedovi na honbu do lesů?
Kriemhilda pohleděla na reky plna úděsu
- 1030 a třebaže ji trápil zármutek bez hranic,
o život Nibelungů se počala bát víc.
Proto k nim promluvila s myšlenkou jedinou:
zabránit srážce přátel s bratrovou zbrojnou
družinou.

- 1031 „Siegmunde, králi,“ řekla v nezměrném zoufalství,
„co si tu chcete počít? Vždyť sotva kdo z vás ví,
kolik má Gunther manstva, a ať je, jaké je,
boj s nimi by byl zhoubný a bez nejmenší naděje.“
- 1032 Oni však zvedli štíty, prahnouce po boji,
a třebaš panovnice je měla k pokoji,
pramálo tehdá dbali rozkazů nebo rad.
I trápilo ji tuze, že nechtěli pře zanechat.
- 1033 „Siegmunde, králi,“ řekla, „čas není příznivý,
vyčkejme vhodnějšího, a potom já i vy
pomstíme chotě spolu. Prokážeme-li vinu
vrahovi mého muže, já mu ji jistě neprominu.
- 1034 Přemnozí rýnští páni jsou zlí a nadutí,
nevnucujte jim zápas, jemuž je vyhnutí,
na třicet jejich mužů je sotva jeden tvůj,
jednou je Bůh však stejně jako nás oni opatruj!
- 1035 Zůstaňte nyní u mne v hoří a ve stesku
a pomozte mi, reci, chýlí se k rozbřesku,
do rakve uložíme milého manžela.“
Tu všichni odvětili: „Stane se, jak jste velela!“
- 1036 Nikdo už nevyllčí nesmírné bedování,
jež tehdá bylo slyšet z úst rytířů a paní,
až k městu zněly nářky, sotva kdy slýchané,
a na hrad přibíhali přemnozí vzácní měšťané.
- 1037 Upřímně spolu s hosty uctili hrdinu.
Vždyť přece neslyšeli o žádném přečinu,
pro něž by Siegfried musel být zbraní zahuben!
S paními setrvalo v slzách i mnoho městských žen.
- 1038 Poslali ke kováři vzkaz, ať si přichvátá
a zhotoví jim rakev ze stříbra, ze zlata

a dobře okovanou přepevnou ocelí.
Všem při tom bylo smutno a velké hoře trpěli.

- 1039 Pravili, že už svítá. Noc zvolna odcházela
a vzácná paní dala dopravit do kostela
milovaného muže a ctného šlechtice.
Přátelé, co jich bylo, kráčeli za ní plačíce.
- 1040 Zvonily zvony z věží, když došli k průčelí,
v tu chvíli zpěvy kněží do všech stran zazněly,
sám vládce Gunther přišel a s ním i celý dvůr,
i hněvný Hagen spěchal za mocným nářkem,
plným chmur.
- 1041 Král pravil: „Ach, jak trpíš, spanilá sestro má!
Proč se nám nevyhnula ta hrozná pohroma,
ta smrt v nás navždy bude probouzet zármutek!“
Kriemhilda odvětila: „Truchlíte z pravých
pohnutek?“
- 1042 Kdybyste mluvil pravdu, nic by ho nepotkalo,
ale jak nyní vidím, na mne jste myslel málo,
když mě vrah loučil s chotěm tak tuze ničemně.
Proč jenom dobrý Pán Bůh nedopřál smrti
spíše mně?“
- 1043 Oni však zapřali. I řekla smutná paní:
„Kdo může podat důkaz nevinu, ať se brání:
ať přistoupí zde k márám, a tak se před svědky
vyjeví ihned pravda nepochybnými prostředky.“
- 1044 Dodnes lze vídat onen podivuhodný jev:
na těle zabitého vyvstane znovu krev,
přistoupí-li vrah k márám. I tehdá rudý proud
zvěstil, že Siegfried musel z Tronjovy viny
zahynout.

- 1045 Krev stejně jako tehdá se z rány řinula
a mocný nářek předčil truchlení minulé,
ale král Gunther pravil: „Povím vám, kdo je vrah,
ne Hagen, loupežníci! Zahubili ho v smrčinách!“
- 1046 „Já o těch loupežnících,“ pravila, „dobře vím.
Bůh na nich jednou dopřej pomsty svým nejbližším!
Vy, Hagene, jste vinen a, Gunthere, vy též.“
Rekové Siegfriedovi zatoužili zas počít řež,
- 1047 nicméně kněžna řekla: „Teď sdějte můj žal!“
A záhy potom k místu, kde mrtvý spočíval,
přišli i její bratři, Giselher, mladý rek,
i Gernot, s ostatními sdělet svůj žal a zármutek.
- 1048 Upřímně oplakali manžela sestřina,
a když se rozhlásilo, že mše už začíná,
sběhli se muži, ženy, děti i všechen lid,
i ten, kdo mu byl cizí, spěchal své hoře projevit.
- 1049 „Rozmilá sestro,“ řekli Gernot a Giselher,
„utiš se, nelze jinak, a tak svůj osud ber,
ostatek tobě oba vynahradíme rádi.“
Žel, takovouto ztrátu sotva už někdo vynahradí.
- 1050 K polední bylo dílo na rakvi hotovo,
i uložili do ní z már tělo královo,
ale dle Kriemhildina přání je nepohřbili:
museli o ně ještě mnozí mít péči mnohou chvíli.
- 1051 Zavinuli je do rouch vzácných a plných krás,
myslím, že oko suché měl sotva kdo v ten čas,
obzvláště paní Uta i její panice
plakaly pro mrtvého přeudatného šlechtice.
- 1052 Zanedlouho se z chrámu ozvaly chorály,
mrtvý už ležel v rakvi a lidé spěchali

- zádušní dary za něj odevzdat v kostele.
Krom nepřátel měl Siegfried nadmíru dobré
přátele.
- 1053 Kriemhilda, bědná paní, pravila komořím:
„O lidech, mně i jemu věrných, teď hovořím.
Ponesou se mnou svízel truchlení za něho,
jim rozdejte mé zlato pro spásu duše mrtvého.“
- 1054 Nebyla tehdá v kraji pacholata tak malá,
aby v čas pohřbu za něj oběti nekonala.
Sto mší, ba ještě více, se zpívalo ten den
a z přátel Siegfriedových chtěl jich být každý
účasten.
- 1055 Dozněl zpěv, lid se hrnul ven před chrámový
vchod
a panovnice řekla: „Jak by mi bylo vhod
nemuset v noci sama bdít u vzácného reka!
Je mrtev a mne nyní na světě už jen hoře čeká,
- 1056 přesto tři dny a noci, než rakev zakují,
chci ještě cítit blízkost toho, jež miluji.
Co když mě přitom Pán Bůh též smrtí obvění?
Potom by bylo rázem po Kriemhildině trápení.“
- 1057 Wormští se odebrali zpět do svých příbytků,
a v chrámě nastoupili s Kriemhildou na hlídku
rekův dvůr, kněží, mniši, aby s ní prodleli.
Měli noc tuze těžkou, i den byl plný svízeli.
- 1058 Tenkrát mnozí páni drželi tvrdý půst,
přesto dal Siegmund donést pro osvěžení úst
vína a krmí všechněm, kdož chtěli pít a jíst.
A bylo Nibelungům přesmutno v přítmí oněch míst.
- 1059 Zvlášť lidé znalí zpěvu, jak máme o tom zprávy,
po tři dny měli úkol nad jiné namáhavý,

- za to se jim však sešlo obětí nemálo
a mnoho nuzných kněží jměňčko tehdá získalo.
- 1060 Rovněž ten, kdo třel bídu a neměl v kapse nic,
obdržel darem peněz z knížecích pokladnic.
Pro spásu chrabré duše rozdali mezi chudé
na tisíc hřiven zlata, jež mrtvému už nebudě.
- 1061 I ne jeden díl polí od vdovy získaly
kláštery zbožných mnichů a mnohé špitály,
žebráky podělila stříbrem a oděvem,
a takto prokázala svou lásku k choti vskutku všem.
- 1062 A dřív než třetího dne mše zrána zazněla,
naplnil se dvůr chrámu veskrz a docela,
to obecný lid přišel mrtvého oplakat,
šli jako za přítelem a každý z celé duše rád.
- 1063 Přes třicet tisíc hřiven, jak víme z doslechu,
rozdali přitom lidu pro věčnou útěchu;
v oněch dnech byly celé zástupy obdařeny,
nicméně jeho život neměl už ani haléř ceny.
- 1064 Posléz byl konec zpěvům i mši i modlitbám,
nikdo však se svým žalem nevěděl kudy kam.
Tehdá se vydal průvod z kostela ke hřbitovu
a kdo se s mrtvým loučil, ten plakal zas a plakal
znovu.
- 1065 Ano, jen pláč se šířil řadami truchlících,
nikomu nebytoval té chvíle v srdci smích,
nad hrobem četli misál, zněly i chorály
a mnozí vzácní kněží poslední služby konali.
- 1066 Než došla paní vdova z kostela ke hrobu
podstoupila boj s hořem, jež nemá obdobu,
i zkrápěli ji vodou z čirého pramene
a těžko bylo ženě věrné a žalem zlomené.

- 1067 Je div, že nepodlehla záhubné bezmoci,
 třebaže mnoho paní jí přišlo pomoci.
 „Mužové Siegfriedovi,“ pravila po chvíli,
 „zdali byste mi ještě jediné přání splnili?“
- 1068 Dopřejte mi to štěstí, ať ve tmách smutku září,
 chci ještě jednou hledět do jeho krásných tváří.“
 I prosila tak mocně, hořce a oddaně,
 až vposled rozlomili nádherné víko na schráně
- 1069 a přivedli ctnou paní ke skvostné truhlici;
 do bílých dlaní vzala tvář krásou zářící,
 zlíbala svého reka, třeba už dokonal,
 a její jasné oči orosil krví velký žal.
- 1070 Pak přišlo rozloučení, ta bolest nad bolest,
 nebyla schopna kroku, i museli ji nést,
 bezmocnou panovnici, vzácný a sladký skvost,
 a z nesmírného hoře div neodešla na věčnost.
- 1071 Když vznešeného pána do hrobu pochovali,
 počal se šířit smutek popravdě neskonalý,
 naříkal průvod králův, houf z nibelunských lén
 a zvláště vládce Siegmund byl velkým žalem
 přemožen.
- 1072 V zástupu zarmoucených našli se nejedni,
 kteří se postívali tři následovné dni,
 tělo však špatně snáší pouta tak přetěžká,
 i smutek vposled přejde, a tak je tomu dodneška.

XVIII. VYPRAVĚNÍ

o tom, kterak se král Siegmund
 opět vrátil domů

- 1073 Tchán Kriemhildin se potom obrátil na vdovu
 se slovy: „Je čas myslet na cestu k domovu,

- nevítanými hosty jsme nyní na Rýně,
 odjedme, dobrá paní, a zamiřme k mé otčině.
- 1074 Proč se tu máte trápit pro onen podlý čin,
 proto, že v zdejší zemi byl zahuben můj syn,
 váš urozený manžel? Věřte v mou náklonnost,
 nepochybujte o ní, prokáži vám ji víc než dost.
- 1075 Budete u nás, paní, užívat všech svých práv,
 jimiž vás nadal Siegfried, dokud byl živ a zdrav,
 i korunu i kraje vám vezdy zachovám
 a mani Siegfriedovi s radostí poslouží i vám.“
- 1076 Zbrojencům poté řekli, že je čas k návratu,
 a ti se přichystali v honu a ve chvatu,
 neboť už u nepřátel neměli klidnou chvíli,
 i ženám jakož pannám šaty a roucha zabalili.
- 1077 Zatímco Siegmund toužil mít pod sebou už sedlo,
 s Kriemhildou přibuzenstvo naléhavou řeč vedlo
 a prosilo, ať doma u matky zůstane.
 Nato jim paní řekla: „Nikdy bych nezůstala, ne!“
- 1078 Jak bych se mohla dívat den co den na někoho,
 kdo ublížil mně, bědně, tak velice a mnoho?“
 „Má milovaná sestro,“ odvětil Giselher,
 „setrvej zde, žít s matkou je povinností věrných
 dcer.“
- 1079 Ty, kdož tě obtížili žalem a soužením,
 nemusíš o nic žádat, zaopatřím tě vším.“
 Ona však odvětila: „Což pro mne neznamená
 soužit se k smrti totěž, co hledět denně na
 Hagen?“
- 1080 „Toho tě, milá sestro, uchráním,“ pravil rek.
 „U bratra Giselhera nalezněš útulek

- 1094 Když shledal král, že kněžna svou vůli nezmění,
Kriemhildě poceloval tvář na rozloučení:
„Už jedme! Je to návrat pramálo veselý,
teprve teď jsem poznal míru svých běd a svízeli.“
- 1095 Pak vyrazili z brány ke břehům rýnských vod,
bezpečni sami sebou, nechtěli doprovod
pro případ, že si někdo usmyslí zbrojně vést:
houf Nibelungů věřil obraně na svou vlastní pěst.
- 1096 Na hradě ani sbohem nikomu nedali,
jen Giselher a Gernot přiběhli ke králi
projevit vřelou účast jemu i výpravě.
Oba dva chrabří reci jednali velmi laskavě
- 1097 a kníže Gernot řečí, důstojnou hrdiny,
pravil: „VÍ Bůh i nebe, že já jsem bez viny!
O zášti k Siegfriedovi jsem neměl poněť,
a proto, vzácní páni, je upřímné mé dojetí.“
- 1098 Giselher jim dal vlastní průvodce k hranicím,
již bděli nad tím houfcem smutným a trpícím,
dokavad nedojeli do nizozemských lén.
Sotva kdo z blízkých doma byl jejich vjezdem
potěšen.
- 1099 O jejich počínání nemám dál žádné zdání,
vím jen, že v rýnské zemi plakala smutná paní,
plakala neustále, útěchy nemajíc
a konejšit ji uměl jen Giselher a nikdo víc.
- 1100 Brunhilda ve své pýše sklízela tehdá žně.
Na Kriemhildiny slzy hleděla nevázně,
neučinila nikdy pro usmíření zbla,
za což se od Kriemhildy dočkala strašnějšího zla.

XIX. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak do Wormsu převezli
poklad Nibelungů

- 1101 Když se stal pro Kriemhildu vdovský stav nezbytím,
tu Eckewart, ctný hrabě, a jeho manstvo s ním
zůstali v jejích službách a každý pomáhal
mrtvého oplakávat a tišit její velký žal.
- 1102 Ve Wormsu blízko chrámu jí postavili dům,
a tam se oddávala svým hořkým zármutkům,
dům rozlehlý a skvělý s čeledí sdílela
co věrná návštěvnice nedalekého kostela.
- 1103 Nejinak nelenila za oněch teskných dob
den co den navštěvovat miláčkův blízký hrob,
tam prosívala Boha o jeho věčnou spásu
a věrně proplakala pro svého reka mnoho času.
- 1104 Uta i její dámy jí stále těšily,
nicméně neuspěly v upřímném úsilí,
na ránu v jejím srdci nenašly žádný lék,
žal po nejdražším choti nemizel z jejích myšlenek.
- 1105 Sotva kde by ses shledal s věrnější manželkou
a sotva kde bys poznal žalost tak převelkou!
Plakala pro něj stále do smrti dnem i nocí,
dokavad nedosáhla pomsty svým konáním a mocí.
- 1106 Od těch dob, co rek spatřil naposled světlo světa,
popravdě smutná paní po více než tři léta
neoslovila vůbec rýnského vladaře,
ani se Hagenovi nepodívala do tváře.
- 1107 Tu pravil Tronje králi: „Nu, dokážete-li
být se svou sestrou opět dobrými přáteli,
poklady Nibelungů se přestěhují k nám
a tak vás její přízeň dovede k četným výhodám.“

- 1108 „Zkusme to,“ pravil Gunther, „s bratřími mluvívá,
ať k ní mým jménem zajdou, snad bude smířlivá
a laskavě nás přijme. Možná, že si dá říci.“
„Přesto však,“ pravil Hagen, „nevěřím ve smír
s panovnicí.“
- 1109 Nicméně Gunther vyslal nejprve Ortwina
a markraběte Gera do domu sestřina
a potom i své bratry požádal, ať k ní jdou.
I snažili se oba promluvit mile s Kriemhildou
- 1110 a takto zněla slova chrabrého Gernota:
„Želíte už tak dlouho rekova života,
král nevedl však ránu, prokáže vám to lehce!
Slyšíme vás jen plakat, a vaše hoře končit nechce!“
- 1111 „Kdo viní z vraždy krále? Hagen ho zavraždil,
a kdybych odhalila včas jeho temný cíl,
o místě zranitelném určitě bych mu nic
nevyzradila,“ řekla ctná žena z rodu panovnic.
- 1112 „Neohlížet se tehdá na jeho vyzvídání,
nemusela bych nyní plakat, já smutná paní.
Já neodpouštím vrahům, původcům zhoubných
ran!“
Když ji však počal prosit Gieselher, tuze švarný
pán,
- 1113 řekla: „Tak dobrá, přijmu krále,“ a minul mžik,
už s průvodem svých přátel stál před ní panovník.
Jen Tronje neměl chuti přidat se k družině,
věda, jak ona trpí proto, že jednal zločinně.
- 1114 Nakonec přivolila ke smíru s Guntherem
a král svou sestru nadto políbil závěrem.
Kdyby byl kdysi s vraždou projevil nesouhlas,
mohl teď v dobré mře s Kriemhildou trávit
pěkný čas!

- 1115 Doposud před blízkými nikdo tak neplakal
při smíru jako ona. Smír zjitřil její žal,
přesto všem odpustila, nikdy však jednomu,
Tronjemu, jenž svým činem způsobil její pohromu.
- 1116 Zakrátko docílili bez velkých dohadů
toho, že dala souhlas k převozu pokladu
z krajiny Nibelungů k nim, do burgundských lén.
Byl jejím jistým darem, a tím byl nárok
zdůvodněn.
- 1117 I vydali se bratři královi pro poklad
a osm tisíc mužů jim neváhala dát
Kriemhilda na výpravu za zlatem v podzemí.
Alberich hlídal příchod s věrnými, svými strážemi,
- 1118 a hned jak spatřil Wormské přijíždět ke skrýši,
zavolal obezřele na svoje nejbližší:
„Odevzdám pánům poklad a nevyvolám svár
jen tehdá, pokud kněžna posílá pro svůj jistý dar.“
- 1119 Přesto by ovšem byla s pokladem jiná věc,
kdybychom nepozbyli s vladařem nakonec
i čarodějnou kápi. To má zlý důsledek!
Kápi měl neustále u sebe Kriemhildin ctný rek
- 1120 a přinesla mu škodu, z níž pomoci už není,
ke svému zlu si kápi vzal od nás do držení,
k jeho zlu naše země mu byly poddány.“
Komoří potom běžel vstříc pánům s klíčem
od brány.
- 1121 Když Kriemhildino manstvo přitáhlo před horu,
a její blízcí s nimi, bez všeho odporu
pokladem obtížili nejednu lodici
a po moři i řece vypluli k rýnské hranici.

- 1122 Teď slyšte o pokladu podivuhodnou zprávu:
na dvanáct těžkých vozů jen stěží bylo v stavu
za čtyři dny a noci jej vyvézt z oněch míst,
a přitom každý musel vykonat den co den tré jízd.
- 1123 Hromady drahokamů a zlata nespočet
obsahoval ten poklad, a koupit celý svět,
o halěř nesnížil bys hodnotu posledku.
Ne bez příčiny Hagen byl chtivý toho majetku!
- 1124 I čarodějný proutek náležel k pokladu,
kdo jeho moci užil, mohl si pod vládu
přisvojit celou zemi do konce života.
Alberichovi blízcí doprovodili Gernota
- 1125 i s Kriemhildiným jméním na rýnské území,
a jakmile ho měla pod svými mocemi,
kněžna jím naplnila sklepy i mnoho věží
a nemám zprávy o tom, že někde větší poklad leží.
- 1126 Ale i kdyby stokrát vzácnější zboží měla,
pokud by vešel život do Siegfriedova těla,
jeho choť by s ním nesla i almužnickou hůl.
Sotva kdo k svému srdci věrnější ženu přivinul!
- 1127 Majetek, jenž byl u ní ve Wormsu uschován,
arci teď přitahoval hrdiny ze všech stran,
kněžninu velkou štedrost okusil každý host
a veškeren svět potom velebil její vznešenost.
- 1128 Zahrnovala dary i bohaté i chudé,
až posléz Hagen pravil: „Nu, pokud ještě bude
nějakou chvíli živa, mnohý pán vykoná
v službách té paní věci, z kterých nám vzejde
úhona.“
- 1129 „Poklad je,“ pravil Gunther, „její dnes jako dřív,
na její rozhodnutí nechci mít žádný vliv,

- jsem rád, že já a kněžna jsme opět smířeni.
Neptám se, komu dává zlato a drahé kamení.“
- 1130 Hagen mu na to pravil: „Ne, obezřelý pán
ví, že by poklad ženám neměl být svěřován.
Z kněžniných darů vposled povstanou nesnáze,
které by mohly skončit pro rýnské pány neblaze.“
- 1131 „Přísahal jsem své sestře,“ odpověděl mu král,
„že už jí neublížím a rád bych na tom stál,
jsme přece sourozenci, chci jednat upřímně.“
Na to pan Hagen řekl: „Přenechte vinu tedy mně.“
- 1132 I vzaly za své mnohé sliby a pěkná slova,
zabrali jmění, které vlastnila kněžna vdova,
Hagen se zmocnil klíčů od každé truhlice
a když to slyšel Gernot, hněval se proto velice.
- 1133 Giselher také pravil: „Pan Hagen působí
mé sestře velkou újmu. Co do mé osoby,
zahubil bych ho, nebýt my oba téhož rodu.“
A Siegfriedova paní oplakávala další škodu.
- 1134 I navrhl pan Gernot: „Z pokladu sestřina
pochází pouze svízele. Vhodme ho do Rýna,
tak přestane mít vládce, tím méně vladařku.“
A tu se dala kněžna před Giselherem do nářku:
- 1135 „Pomysli na mne, bratře, drahý a rozmilý,
chraň mne i moje zboží, mé vdovské podíly.“
Rek na to sestře pravil: „Žel, musím odejet,
vyplním však tvé přání, hned jakmile se vrátím
zpět.“
- 1136 Pak opustil král rýnský burgundské končiny,
a s ním i vzácní páni z vládcovy družiny,
jen Hagen zůstal doma naschvál a ze zloby,
ze záští ke Kriemhildě, po celé ono údobí.

- 1149 Král Etzel nato pravil:
zdali je kněžna hodna
a zdali je tak sličná,
ať nemají mí blížcí
- „Příteli, řekněte mi,
něst korunu mých zemí
jak se nám vypráví,
o moje štěstí obavy.“
- 1150 „Dozajista se, pane,
nebožce paní Helše
tak luzné dámy není
a toho, s kým se sezdá,
- spanilá královna
svou krásou vyrovná,
ve světě, pokud vím,
obdaří velkým blaženstvím.“
- 1151 Král pravil: „Rüdegere,
a bude-li v mém loži
slibuji ti svým slovem
Pak splníš moji vůli,
- jeď k ní, máš-li mě rád,
Kriemhilda uléhat,
velikou odměnu.
a to ti nezapomenu!
- 1152 Z mých komor ať vám dají
abys jel se svým houfcem
dostatek oblečení
neboť věz, že můj posel
- na cestu všeho dosti,
skutečně bez starostí,
i ořů s sebou měj,
musí mít všeho habaděj.“
- 1153 Na to mu odpověděl
„To bych byl vskutku mužem,
kdybych, můj pane, na Rýn
já vystrojím se ze svých,
- markrabí Rüdeger:
jenž zná jen slovo
ber,
jel tebou vystrojen,
z tvé vůle udělených lén.“
- 1154 Tu pravil mocný vladař:
pro paní, kterou toužím
Nu, ochraňuj Bůh kněžnu
Posloužíš mému štěstí,
- „Kdy se dáš na cestu
mít za svou nevěstu?
a rozmnož vaši čest!
přijme-li vládně naši zvěst.“
- 1155 Pan Rüdeger mu pravil:
teprv, až nashromáždím
v té míře, abych dostál
neboť já do Burgundska
- „Přejdeme hranice
zbrané a přilbice
cti v každém ohledu,
na pět set mužů povedu
- 1156 a věřím, že nás Wormští
až spatří naši skvělost
- velebit neustanou,
a sílu nevidanou.

- Chci, aby řekli: není
jenž by tak skvostné posly
- druhý muž na trůně,
vypravil k naší koruně.
- 1157 Také, můj milý králi,
proto, že jejím citům
byl synem Siegmundovým,
- v nejmenším neměj žal
pan Siegfried panoval;
stál i zde, na tvém
hradu
a překypoval ctnostmi,
lze mu jich připsat
dlouhou řadu.“
- 1158 Král Etzel odpověděl:
byla-li pánu ctnému
o její vznešenosti
a dozajista se mi
- „To není pohana,
přede mnou oddána,
nelze mít pochyby
i pro svou krásu zalíbí.“
- 1159 Markrabě nato řekl:
že za tři dny a týdny
předtím jen Gotelindu,
s jízdou a oznámím jí,
- „Pak vezte, milý králi,
bychom se rozžehnali;
svou paní, obeznám
že posly povedu já sám.“
- 1160 Když na hrad Bechelaren
vzbudili v markrabince
vesele uvítala
a smutně vzpomínala
- se vzkazem dojeli,
smutek i veselí:
námluvy na Rýně
Helchy, své sličné vládkyně.
- 1161 Posel, jenž vzácnou paní
naplnil její srdce
zda nová kněžna bude
na Helchu pomyslela
- seznámil se zprávou,
navíc i obavou,
jako ta minulá:
a rázem v slzách tonula.
- 1162 Rüdeger následoval
z čehož byl vladař Etzel
Ve Vídni dali ušít
markrabě ovšem v městě
- ředvoj už sedmý den,
nadmíru potěšen.
komonstvu kabátce,
chtěl pobýt pouze
nakrátce.
- 1163 Doma už Gotelinda
a o nic méně ráda
- čekala manžela
ho nevyhlížela

- Rüdegerova dcera, I mnohá krásná panna
byla už nedočkavá, kdy opět spatří svého pána.
- 1164 Arciže dřív než vyjel z vídeňských městských bran,
dal všechnu novou obleč bechelarenský pán
naložit na soumary s nadmíru velkou péčí,
takže ji přepravili bez nesnází a nebezpečí.
- 1165 Doma pak na svém hradě se ihned průvodu
postaral náležitě o dobrou pohodu
a zaopatřil v městě každému útulek.
Hraběnka byla ráda, že přijel její pán a rek
- 1166 a markraběcí dcera vyšla vstříc hraběti.
Nic by v ní nevzbudilo vroucnější dojetí
než jeho vjezd i příjezd vojsk z hunské krajiny!
Však také tuze mile oslovila ctné hrdiny:
- 1167 „Můj otče i mí páni, buďte nám vítáni!“
což ihned každý rytíř bez všeho zdráhání
mladinké markrabince svým díkem oplatil.
Gotelinda, ač dobře věděla, jaký mají cíl,
- 1168 pro jistotu, když v noci ulehla na loži,
rozhodla se, že choti nejprve položí
otázku, kam král Hunů manžela poslá.
„Rád ti to povím, paní milovaná a rozmilá.
- 1169 Mám nyní na námluvy královým jménem jet.
Spanilá paní Helcha vydechla naposled,
a proto cválám na Rýn s nabídkou koruny,
Kriemhilda, vzácná paní, povládne možná nad
Huny.“
- 1170 I řekla Gotelinda: „Dej, aby se tak stalo!
Jde řeč, že jejích ctností není prý nijak málo,
bohdá, že nám všem k stáru nebožku vynahradí!
Na trůně zemí Hunských ji uvidíme všichni rádi.“

- 1171 Markrabí pravil: „Choti dobrá a laskavá,
dej houfci, jenž se nyní do Burgund vydává,
všeho, co poskytuje tvá komora i špíz.
Sebevědomí reka tím nejmocněji posílíš.“
- 1172 I řekla: „Každý bude, neodmítne-li mi,
podělen arcí dary, nad jiné hojnými,
dříve než vyrazíte na rýnskou výpravu.“
Rek odušil: „Tak učíš, mně po vůli, jim po právu.“
- 1173 Hej! Kolik skvostných látek vynesli z komor ven,
že od hlavy až k patě byl každý vybaven.
Postarali se o vše i o kožešiny.
Pan Rüdeger pak svolal své nejskvělejší hrdiny
- 1174 a sedmého dne zrána v čele všech rytířů
vyrazil z Bechelaren. Přítb, zbraní, pancířů
i šatstva vezli mnoho, přesto však v Bavořích
cestou je nepostihl jediný nájezd ani pých.
- 1175 Dvanáctého dne nato spatřili rýnská léna;
zvěst o tom nezůstala ve Wormsu utajena,
i dvůr byl brzy zpraven, že na burgundský hrad
blíží se cizí hosté, a král se počal poptávat,
- 1176 zda nikomu zde v domě nic o nich známo není.
Soumaři hostí byli nadmíru obtíženi,
nebylo tedy pochyb že jsou to mocní páni.
V městě si obstarali přístřeší vhodná k nocování
- 1177 a našlo se dost místa pro houfce cizích hostí.
Arci se ihned stali předmětem pozornosti:
copak je vede na Rýn, tázal se dvůr i dav.
Král poslal pro Hagena, zda o nich nemá
bližších zpráv,
- 1178 Hagen však pravil: „Dosud jsem neviděl ty pány.
Povím však, odkud přišli, ze které zemské strany,

- hned vzápětí, co reky trochu blíž seznáme.
Ne-li, pak pocházejí z končiny zcela neznámé.“
- 1179 Etzelův houf si zatím opatřil byt i stravu,
pan markrabě se oděl do nádherného hávu
a společně s ním celá družina vyrazila
ke dvoru, všichni v šatech velice mistrovského díla.
- 1180 „Pokud mě,“ pravil Hagen, „mé oko nešálí,
neboť je to už dlouho, co jsme se vídali,
podobá se ten jízdný dost Rüdegerovi,
což je pán z kraje Hunů, hrdý, vždy k boji hotový.“
- 1181 Král na to odpověděl: „Nadarmo přemítám,
proč se pan z Bechelaren vypravil právě k nám.“
Ale jen dozněla řeč rýnského vladaře,
už Tronje Hagen hleděl Rüdegerovi do tváře,
- 1182 protože zatím sešel na hradní nádvoří
a spatřiv pět set hostí, stojících před oři,
přivítal spolu s many rytíře z hunských lén.
Ne, nikdy žádný průvod nebyl tak skvostně vystrojen!
- 1183 Když oslovil své hosty, pan Tronje zvýšil hlas:
„Vznešené hrdinové a reci, vítám vás,
vás, kníže z Bechelaren, i vaše vazaly,
a takto slavně Huny na wormsském dvoře přijali.
- 1184 I Guntherovi blízcí byli už na dohled
a záhy Rüdegera oslovil rytíř z Met:
„Neviděli jsme, věřte, až do nynější chvíle
na našem dvoře reky tak nadobyčej srdci milé.“
- 1185 I děkovali hosté rytířské družině,
pak s celým doprovodem vstoupili do síně,
kde v kruhu mnohých pánů je očekával král
a podle dvorných mravů při jejich vstupu ihned
vstal.

- 1186 Jak vybraně a mile vykročil hostům vstříc!
A právě tak i slovy, jimž nelze vytknout nic,
pronesli on a Gernot k poselstvu zdravici.
Král potom pevně sevřel Rüdegerovu pravici,
- 1187 usadil po svém boku rytíře do křesla,
čeledi kvapem velel, aby všem přinesla
na jejich počest číše a přikázal jim dát
to nejchutnější víno, jež zrodil rýnský vinohrad.
- 1188 Giselher s Gerem rovněž přispěchal za výpravou,
i Dankwart jakož Volker, rozradostnění zprávou
o hostech z Hunske země, společně přišli hned
před královský trůn pánům svá pozdravení povědět.
- 1189 Nato se Tronje Hagen obrátil na krále:
„Jednejme s pány posly vládně a uznale,
odměňme Rüdegera za jeho náklonnost,
ať naši přízeň pozná choť Gotelindin a náš host.“
- 1190 Král pobídl pak reka: „Musíte mi vše říci
o králi Etzelovi, o hunské panovnici
a jak je s jejím zdravím i s panovnickovým.“
Markrabí odpověděl: „To všechno vám rád
vypovím,“
- 1191 a potom povstal z křesla a všichni hosté s ním.
„Rád bych vás ovšem dříve seznámil s poselstvím,
neboť je nesmím smlčet. Dovolte mi teď říci,
co vám dal vzkázat vládce, krajině Hunů panující.“
- 1192 Král pravil: „Sněte říci, co vám pán ukládá,
aniž se o tom dříve musí vést porada.
Mně jakož i mým rekům vypovězte svůj vzkaz
a čest i sláva přitom provázejž poselstvo i vás.“
- 1193 Tu pravil čacký posel: „Můj velitel a pán
cítí se k věrným službám navěky zavázán

- vám i všem vašim blízkým, jež máte po kraji,
a to jsou slova přátel a těch, kdož faleš neznají.
- 1194 Slyšte dál: velkou žalost musel král vytrpět,
lid pláče, jeho kněžna opustila náš svět,
zemřela mocná Helcha, má paní jediná,
a sirotou se stala přemnohá panská dívčina,
- 1195 jíž kněžna vštěpovala vybraný mrav a ctnost;
po celé naší zemi panuje neradost,
nemají věrnou duši, která by nad ní bděla,
a proto panu králi nechtějí vrásky zmizet z čela.“
- 1196 „Zaplát Bůh,“ pravil Gunther, „za jeho jemnocit
i za vůli, mým blízkým jakož mně k službám být,
jeho vzkaz je mi milý a libě uchu zní,
i my mu chceme sloužit, mý mani i mý přibuzní.“
- 1197 Nato mu pravil Gernot, burgundský hrdina:
„Svět bude věčně žet odchodu Helšina,
byla to paní vzácná, všech dvorných mravů
znalá,“
čemuž pak řada reků s Hagenem v čele přitakala
- 1198 a posel pokračoval dál ve svém poselství:
„Přeje-li si král Gunther, nechť ještě více ví
o tom, co pán, mně drahý, vám vzkázal v jedné
z chvil,
kdy z úmrtí své Helchy se převelice kormoutil.
- 1199 O Siegfriedově smrti došla zvěst na náš hrad
až k sluchu mého krále. Lze-li jí víru dát
a svolíte-li, pane, může se kněžna vdova
stát panovnicí Hunů. Takto zní prosba vladařova.“
- 1200 Král mu dal velmi dvornou a vlídnou odpověď:
„Zlíbí-li se vám, slyšte, co mřím o tom teď,

- a do tří dnů se blíže vyslovím k vaší zprávě:
dřív než se optám sestry, nemám proč mluvit
odmítavě.“
- 1201 Popřáli poté hostím příjemnou pohodu,
takže pan z Bechelaren měl dosti důvodů
věřit, že u Burgundů má přátel nemálo.
Hagen tím splácel péči, jíž se mu kdysi dostalo.
- 1202 Po tři dny hrabě v klidu obýval panský dům;
král zatím obezřele vzkázal svým přátelům,
zdali se domnívají, že bude výhodné,
když pro Etzelův návrh se jeho sestra rozhodne.
- 1203 Radili všichni ano, jen Hagen radil ne
a řekl, že je vůle veskrze rozdílné:
„Jste-li muž uvážlivý, nesmí být z námluv nic,
i kdyby sama chtěla, nevycházejte Hunům vstříc.“
- 1204 Král řekl: „Proč mám šmahem skoncovat
s jednáním,
když tím své sestře třeba ve štěstí zabráním?
Jsme přece sourozenci a rád jí dopřeji
všeho, co je jí ke cti; nu, ano, pomáhejme jí!“
- 1205 „Braňte se,“ pravil Hagen, „takovým úvahám.
Jen kdyby vám byl Etzel znám jako mně je znám!
Jestliže přisvědčíte a svolíte-li k sňatku,
nadějete se jednou mnohého záští jakož zmatků.“
- 1206 „Ale proč?“ pravil Gunther. „Nevídím důvodu,
proč by mi Etzelova zášť byla na škodu,
nemusím se s ním vídat, až se s ní ožení.“
„Ne,“ trval na svém Hagen, „nedal bych k svatbě
svolení.“
- 1207 I panu Gernotovi a Gisellerovi
vzkázali, ať se také před králem vysloví,

- má-li být Etzelovi Kriemhilda slíbena.
I oni souhlasili se všemi kromě Hagena.
- 1208 Pan Giselher mu pravil: „Projevte jednou snahu,
můj pane Tronje, přispět ke Kriemhildinu blahu.
Po všem tom hrozném smutku, jímž trpí díky vám,
nestůjte dále v cestě kněžniným šťastným
námluvám.
- 1209 Způsobil jste mé sestře nesmírný zármutek,“
závěrem ještě dodal Giselher, mladý rek,
„a právem pro vás v srdci pouze hněv nalezla,
protože sotva někdo způsobil dámě více zla.“
- 1210 „Svěřím vám tedy, páni, své chmurné předzvěsti,
když se s ní Etzel sezdá, bude to neštěstí,
královna na nás může strojit zlé nástrahy,
bude mít mnoho manstva, a to je hodno úvahy!“
- 1211 Když Hagen svou řeč skončil, vyslechli Gernota:
„Pak stvrďme, že se nikdy za jejich života
nebude konat k Hunům z Burgundska výjezda.
Takto se zachováme věrně i čestně, jak se zdá.“
- 1212 Hagen však odpověděl: „Plytváme marně slovy,
já vím, že od ní jako od choti Etzelovy
můžeme jednou čekat nemálo svízeli
a lépe, kdyby hosté s nepořízenou odjeli.“
- 1213 Pan Giselher, syn Utin, odvětil pohněván:
„Tak hanebně by neměl hovořit žádný pán,
všemu, co jí je ke cti, by měl být každý rád,
řkejte si, co chcete, já budu při ní věrně stát.“
- 1214 Když to pan Hagen slyšel, přešel ho všecken smích:
pan Giselher i Gernot, dva páni z nejlepších,
i mocný Gunther vposled dospěli k názoru,
že v Kriemhildině věci se zdrží všeho odporu!

- 1215 Posléze řekl Gere: „Jdu poradit své paní,
ať smýšlí blahovlně o Etzelově přání.
Nejeden rek mu v bázni poslušnost přísahal,
možná, že kněžna najde u krále balšám na svůj žal.“
- 1216 Rytíř šel tedy za ní a ihned na prahu
po uvítání pravil bez dlouhých průtahů:
„Jen vítejte mě vládně, patří mi odměna
za šťastnou zvěst, jež pro vás konec všech smutků
znamená.
- 1217 O vaši ruku žádá, má paní, po poslech
král, jemuž není rovna na dohled, na doslech,
jenž korunu i kraje drží dle cti a práva.
Vyslal k nám vzácné reky, což vám pan bratr
vzkázat dává.“
- 1218 Tu řekla smutná paní: „Vám i mým nejbližším
sám Pán Bůh zakazuje tropit si hloupý šprým
jak ze mne, tak z mé bídy. Což mohu potěšit
čímkoliv srdce muže, který už poznal pravý cit?“
- 1219 A marná byla slova a marné úsilí,
ač Giselher i Gernot ji také prosili,
ať hledá ve svém hoři konečně útěchu,
a pravili, že sňatek jí bude jistě k prospěchu.
- 1220 Přesto však nikdo kněžnu nepřiměl k závazku,
aby se s jiným rekem dělila o lásku,
a proto posléz řekli: „Když tedy není jiná,
alespoň račte přijmout posla, jenž přišel na břeh
Rýna.“
- 1221 Královna odušila: „Nemohu odřici
návštěvu vznešenému a ctnému šlechtici,
pánovi z Bechelaren. Nebýt však vyslán k nám
on, ale jiný posel, určitě se s ním nesetkám.“

- 1222 Pak ještě dovětila: „Pánové, vzkazte mu,
ať zítra zrána za mnou přijde a ke všemu,
co se mé vůle týká, dostane vysvětlení.“
Tu přemohl ji opět zármutek, jemuž konce není.
- 1223 Markrabě nepomýšlel na nic tak upjatě
než právě na setkání v kněžnině komnatě.
On věřil ve svou chytrost, věřil, že za řeči
jistě ji při návštěvě svou výmluvností přesvědčí.
- 1224 Po jitrních službách božích posléze druhý den,
obklopen velkým davem a skvostně přioděn
zamířil průvod hostů k ní do fraucimoru;
šli s Rüdegerem v čele a každý v drahém úboru.
- 1225 Kriemhilda, zarmoucená, ve stejnou hodinu
na posla Rüdegera, vzácného hrdinu,
čekala v každodenním smutečném oděvu;
její dvůr se však velmi vyšňořil na tu návštěvu.
- 1226 Kněžna mu vyšla v ústret k bráně, kde přijala
nadobyčejně vlídně hunského vazala.
Jen devět a dvě pánů do komnat vešlo s ním
za poct, jež příslušely poselstvům nejvznešenějším.
- 1227 Usadila jak reka tak pány do křesel.
Dvůr kolem smutné paní stál rovněž nevesel,
před ní dva markrabové, vzácní a vybraní,
pan Eckewart a Gere, slitovní ve všem konání.
- 1228 Poblíže kněžny dlelo i mnoho krasavic,
v Kriemhildě se však zračil jen smutek a nic víc,
šat na vdovině hrudi byl zvlhlý od nářku
a v takovémto hnutí zastihl hrabě vladařku.
- 1229 Vznešený posel pravil: „Dovolíte-li mi,
předstoupím nyní před vás i s mými věrnými

- a povím, co můj vládce vzkazuje ve zprávě,
kvůli níž pobýváme na této naší výpravě.“
- 1230 Královna odpověděla: „Žádáte o souhlas?
Nu, máte jej z mé vůle, vyslechnu ráda vzkaz,
jejž přináší tak vzácný posel a milý host.“
Ostatní ale dobře slyšeli v hlase nelibost.
- 1231 Rüdeger z Bechelaren vypověděl svou zvěst:
„Náš vznešený pán Etzel si osobuje čest
poslat vám věrý pozdrav do země na Rýnu
a vězte, luzná paní, proč vypravil svou družinu:
- 1232 nabízí vám svou lásku, jež nezná zklamání,
i svazek, v kterém oba budete sezdáni
tak, jako byl on s Helchou, pro niž má v srdci žal
a na jejíž ctnou duši mnoho dní hořce vzpomínal.“
- 1233 „Markrabě Rüdegera,“ pravila královna,
„mé velké ztrátě sotva se jiná vyrovná,
kdo o ní ví, ten po mně lásku chtít nemůže:
já měla největšího hrdinu světa za muže.“
- 1234 Udatný rytíř řekl: „Hoře a svízele
utiší nová přízeň nového přítele,
ten, kdo si dobře zvolí, zaplaší zármutek,
vždyť na trápení srdce je láska nejmocnější lék.
- 1235 Dáte-li ruku králi a mému pánovi,
potom vám dvanáct říší poslušnost vysloví,
a nadto třicet knížat vám v službách dostojí,
protože si je všechny podrobil svými výboji.
- 1236 Budete také vládnout nad mnoha vazaly,
kteří mé kněžně sliby poddanství skládali,
a také nad paními u dvora Helšina
z veskrze vzácných rodů.“ Tak pravil chrabřý
hrdina.

- 1237 „Zachce-li se vám sdílet s králem trůn mého pána,
potom jsem zmocněn říci, že i vám bude dána
nejvyšší moc i právo nebožkou nabyté
a jeho manstvu smíte panovat, jak si zlíbíte.“
- 1238 „Což je mi dovoleno být opět blažena?
Jakou slast pro mne svazek s rytířem znamená,
když pro jiného reka mám tolik trápení,
že se už moje žalost do smrti v radost nezmění!“
- 1239 „Královno tuze mocná,“ pravili Hunové,
„u nás je všeho v míře skutečně takové,
že nevyjdete z blaha, když neřeknete ne.
Také má náš král reky statné a skvostně oděné,
- 1240 a když se vaše dámy a Helšín fraucimor
na vašem dvoře spojí v jediný luzný sbor,
vzbudí to v srdcích pánů nesmírnou potěchu.
Jen dbejte naší rady, bude vám, paní,
k prospěchu.“
- 1241 „Nuže, teď řeknu slovo, pro dnešek poslední,“
pravila vládně, „zítra, až se den rozední,
sdělím vám rozhodnutí stran vaší nabídky.“
A proti tomu páni už nemohli mít námitky.
- 1242 Ihned, jak vyrazili zpět ke svým příbytkům,
na královnino přání vyhledal její dům
Giselher se svou matkou. I pověděla jim,
že pro ni nelze jinak než dál žít se svým
zoufalstvím.
- 1243 Giselher jí však řekl: „Sestro, já slyšel zvěst,
hodnou mé dobré víry, o léku na bolest,
jímž vyléčí tě Etsel, zaslíbíš-li se mu.
Myslím, vzdor jiným rádcům, že ti to bude
k dobrému.“

- 1244 Pak pravil: „Mnoho věcí se dočkáš u něho,
vždyť není v širé zemi vládce tak mocného
od Labe k mořským břehům, od Rhôny k Porýní!
Spíše bys měla plesat, že tě svou chotí učiní.“
- 1245 Královna řekla: „Bratře, k čemu mě vybízíš?
Mně sluší hořekovat, plakat a nést svůj kříž,
kterak bych byla schopna okázaly dvůr vést?
Žal připravil mě dávno jak o krásu, tak o svěžest.“
- 1246 I Uta naléhala důtklivě na dceru:
„Jen měj, mé dítě, k radám svých bratří důvěru,
věř přátelům a dojdeš potěšení i klidu.
Však jsem se dosti dlouho musela dívat na tvou
bídu!“
- 1247 A tehdy poprosila Kriemhilda o pomoc
Boha, ať jako v dobách manželství dá jí moc
rozdávat zlato, stříbro i hedváb pro okrasu.
Žel, byla navždy veta po štěstí uplynulých časů!
- 1248 Potom si ale řekla: „To ovšem znamená,
že se dám pohanovi já, žena pokřtěná,
za to mě jistě hanbou zahrne celý svět!
I kdyby mi dal jmění, královi nesmím vyhovět.“
- 1249 A na tom setrvala. Přesto však na loži
hloubala, jak a kterak s nabídkou naloží,
celou noc měla oči slzami zamželé
dotud, než vyšla na mši, než zazněl chorál v kostele.
- 1250 I králové v čas mešní navštívili chrám Páně
a přemlouvali sestru, jen ať dá pěkně na ně
a za hunského krále se zasnoubí a vdá.
Tvrdit, že z toho měla radost, by byla nepravda.
- 1251 Pak povolali posly vladaře Etzela.
Výprava už co chvíli na návrat myslela,

- ať bude tak či onak příznivý výsledek,
a proto řekli spolkem, aby se jejich pán a rek
- 1252 rýnského krále zeptal, jak na věc nahlíží;
cesta zpět bude dlouhá a plná obtíží,
ať tedy neotálí, čas šlape na paty.
Pak odjel posel s pány do Kriemhildiny komnaty
- 1253 a přelstěnou řečí požádal vládkyni,
ať dobré rozhodnutí konečně učiní
a odpoví, co vzkáže hunskému vladaři.
Myslím však, že jí více nemohl vyčíst ve tváři,
- 1254 nežli že žádná láska ji dávno nevábí.
„To ale není správné,“ pravil pan markrabí,
„proč chcete svoji krásu pohřbít zde v ústraní,
když se vám touží kořit i pánové tak vybraní.“
- 1255 Přesto však málo dbala onakých názorů,
až Rüdeger jí slíbil v důvěrném hovoru,
že by rád její žalost pomohl utišit,
čímž trochu zapůsobil na její poraněný cit.
- 1256 Rek pravil panovnici: „Nehořkejte už,
i kdyby se v mé zemi nenašel jiný muž
než já a moji mani, mř blížící i můj rod,
každý váš škůdce musí nám vydat počet ze svých
škod.“
- 1257 V tu chvíli s převelikým pocitem úlevy
pravila: „Přisahejte, že první, pane, vy
budete vždy mé škůdce ochoten potrestat.“
Markrabě odpověděl: „Ano, to splním tuze rád.“
- 1258 Nato pan z Bechelaren se všemi vazaly
k ochraně cti té paní jí odpřisáhali
slib, kterého se nikdy nesměli odříci,
a všechno věrně stvrdil pan Rüdeger svou pravici.

- 1259 Tehdá si paní vzácná, pokud jde o věrnost,
potichu řekla: „Nyní mám přátel víc než dost,
teď nemusím, já bědná, dát v ničem na řeči
a nakonec i pomstím svou lásku ze všech největší,“
- 1260 a přemítala: „Etzel má reků nespočet,
všem budu mocna vládnout a tudíž mnoho smět,
i rozdávat si mohu z bohatých pokladnic.
Zato zde z mého jmění nenechal Hagen zhola
nic.“
- 1261 Poslovi řekla: „Kdybych nebyla dobře znalá
toho, že král je pohan, asi bych neváhala
a dala Etzelovi souhlas a slavný slib.“
Markrabě na to pravil: „V tom směru buďte
bez pochyb,
- 1262 vždyť mnozí jeho páni jsou věrní křesťané,
sotva co zlého pro vás stran víry povstane,
snad ho i přimějete nakonec ke křestu,
a proto klidně svolte, chce-li vás za svou nevěstu.“
- 1263 I bratři naléhali na to, ať přivolí:
„Odvrhni, milá sestro, i žal i nevoli,“
a prosili tak dlouho, až tváří v tváře všem
zaslíbila se králi, arcíže s velkým zármutkem.
- 1264 Na závěr ještě řekla: „Vydám se tedy k vám,
já, přeubohá paní, se na pouť k Hunům dám,
pokud mě vyprovodí přátelé v průvodu,“
a stvrdila svou rukou před reky danou dohodu.
- 1265 „I pokud by vám pouze dva jízdni v patách jeli,“
pravil pan z Bechelaren, „můj průvod je tak
skvělý,
že se vši slávou za Rýn vyprovodí i vás.
Neměla byste, paní, dál u Burgundů ztrácet čas.

- 1266 Na pět set věrných pánů mě cestou provází,
jim smíte zde i u nás udílet rozkazy
a navíc já vám budu, má paní, připraven
pomoci, kdykoliv mně připomenete tento den.
- 1267 Jen dejte na mé rady a nezklamete se.
Ať čeled chystá koně, ať sedla přinese,
vyvolte si i dívky do jízdni družiny,
cestou se houfec zvětší o mnohé chrabré hrdiny.“
- 1268 Zbyly jí ještě uzdy z dob reka Siegfrieda,
nebylo tedy obav, že se snad nevydá
fracimor paní k Hunům s dostatek vznešeně.
I sedla měly pěkná, nemluvě ani o ceně!
- 1269 Také si na výpravu chystala každá z nich
nejlepší ze svých šatů nejlépe strížených,
když zvěděly, jak slavný je hunský panovník.
Odešly ke svým truhlám, odemkly zámky pevných
věk
- 1270 a půl páta dne potom schráněly, samý spěch,
všechno, co poskládaly po dobrých úkrytech.
I kněžna sňala z dvířek svých komor petlice
a chystala se štědit Rüdegerovy šlechtice.
- 1271 Z pokladu Nibelungů jí lecco zůstalo
a ona chtěla Huny obmýšlet nemálo,
to zlato neuneslo ani sto silných koní!
Nicméně Hagen zvěděl vše o tom konání i o ní
- 1272 a pravil: „Od Kriemhildy už přízeň nečekám,
proto ať všechno zlato je podrobno nám.
Mám nepřitele nadat takovým bohatstvím?
Co hodlá s jměním konat, to já už předem dávno
vím!

- 1273 Doveze-li ho Hunům, hádám, co nastane:
popudí oproti mně své obdarované,
a navíc ani nemá dost koní na přepravu.
Zadržím všechno zlato, pospěšte jí dát o tom
zprávu.“
- 1274 Kriemhildu ony zvěsti nemálo pohněvaly,
a když s tou zprávou přišla za třemi bratry králi,
slíbili, že se rázně zlu přítrž udělá.
Ale když skutek utek, Rüdeger pravil zvesela:
- 1275 „Má paní, proč své zlato tak oplakáváte?
Náš pán má pokladnice nesmírně bohaté,
až spatří vaši krásu, on vám z nich nadělí,
že nestačíte dávat. To odpřisáhnu, chcete-li.“
- 1276 „Můj Rüdeger,“ řekla Kriemhilda, „věřte tomu,
že nad největší jmění panovnického domu
byl poklad, jež mi Hagen vzal v hněvném úporu.“
Tu přišel bratr Gernot před Kriemhildinu komoru,
- 1277 z královské moci ruče do zámku vložil klíč
a všechny hřivny zlata dal vynést rychle pryč.
Páčila třicet tisíc, ba víc, ta nádhera,
a tu pak vydal hostím k radosti krále Gunthera.
- 1278 Nato pan z Bechelaren a Gotelindin pán
pravil: „I kdyby poklad byl nyní kněžně dán
zpátky tak, jak byl poslán od Nibelungů sem,
sotva by se ho dotkla ona i já jen malíčkem.“
- 1279 Nevezmu si nic, zlato odnese nazpátek,
mám s sebou na výpravě od všeho dostatek,
určitě vyjdu se vším bez velkých nesnází,
i bez vašeho jmění houf slavně domů dorazí.“
- 1280 Zatím však naložily paniny sloužící
do dvanácti schrán hřivny, nad jiné zářící,

- které si kněžna přála mít cestou při sobě,
 a s nimi mnoho šperků pro dámy k jejich ozdobě.
- 1281 Tušíc, že Hagenovi divná moc přisluší,
 určila pět set liber jakožto záduší
 na paměť zesnulého. Tento dar Kriemhildin
 měl hrabě z Bechelaren za obzvlášť ušlechtilý čin.
- 1282 Pak řekla hořce: „Zdali mám mezi přáteli
 takové, kdož by se mnou můj osud sdíleli
 a provázeli by mě do cizí končiny?
 Obdrží arci peněz na oře, zbroj i tkaniny!“
- 1283 Pan Eckewart dal ruče královně odpověď:
 „Jsem první, kdo vám sloužil, posloužím vám
 i teď,
 byl jsem vám,“ řekl rytíř, „věrný už od počátku,
 až do smrti chci zůstat ochráncem vaší cti i statků.“
- 1284 Na cestu s sebou vezmu pět set svých lenků,
 budou vám stále k službám, jak mají ve zvyku,
 a takto celý život zůstanu s vámi spjat.“
 Kriemhilda nestačila rekoví za to děkovat.
- 1285 Přátelé zaplakali, když na dvůr vyvedli
 komoně přichystané k cestě, už pod sedly,
 zvlášť smutek paní Uty i jejích dívenek
 nad Kriemhildinou pouť byl patrný i navenek.
- 1286 Houfec sta panen tvořil Kriemhildin doprovod
 v oděních, jak si žádal i mrav i stav i rod,
 a tehdá v jejich očích se mnohá slza skvěla,
 třebaže šťastné časy čekaly na ně u Etzela.
- 1287 Pan Giselher i Gernot a s nimi celý šik
 předjeli před svou sestru, jak přikazoval zvyk,
 aby ji provázeli, až za Rýn zamíří,
 alespoň po část cesty s tisíci svými rytíři.

- 1288 Přišel i Ortwin s Gerem, rekové hrdinní,
 nechyběl ani Rumold, pán panských kuchyní,
 už vyslali i špízné ke břehům Dunaje
 i Gunther s hosty vyjel z městských bran kousek
 do kraje,
- 1289 a z Wormsu vyrazili před slavnou výpravou
 do hunských lén i rychlí poslové se zprávou,
 aby se jejich ústy donesla ke králi
 zvěst, že dík markraběti mu kněžnu za choť
 získali.

XXI. VYPRAVĚNÍ

o tom, kterak se Kriemhilda ubírala
do Hunské země

- 1290 Necháme nyní posly cválat a povím vám,
 kterak se kněžna brala vstříc mnoha krajinám
 a jak se Gernot vrátil i s Giselherem zpět,
 poté co s paní jeli až tam, kam slušelo se jet.
- 1291 Až k Pforingu svou sestru oba dva provázeli,
 načež ji poprosili, zda mohou být tak smělí
 a obrátit zas k Rýnu se svými komoni.
 Víme, že při rozchodu blízcí vždy slzu uroní!
- 1292 Pan Giselher jí pravil: „Říkám ti upřímně,
 budeš-li někdy v úzkých, dej o tom zvěst i mně,
 budeš-li si mě žádat, pošli mi pilný vzkaz
 a já se potom k Hunům vypravím jako na rozkaz.“
- 1293 Políbila se vroucně s členy své rodiny,
 a markraběcí mani s rýnskými hrdiny
 také si tuze mile svá sbohem pravili.
 Královna měla v patách doprovod velmi spanilý,
- 1294 sto čtyři panny v šatech, jež byly ušity
 z pestrých a drahých látek. Klusaly pod štíty,

- 1309 Rūdeger bez okolků zamířil za ženou,
byl přijat arci s tvář velice blaženou,
že se své choti vrátil ve zdraví z Wormsu zpátky,
a radost zaplašila předchozí úzkosti a zmatky.
- 1310 Po pozdraveních rytíř požádal celý sbor,
aby jak markrabinka, tak její fraucimor
sesedly, přičemž páni pilně a ve spěchu
konali dámám služby bez únavy a oddechu.
- 1311 Jakmile uviděla kněžna stát na pažitě
markrabinku a dámy, i ona okamžitě
přitáhla koni uzdu, jak rychle dovedla,
a za pomoci sluhů též sestoupila ze sedla.
- 1312 Pan Pilgrim s Eckewartem spěchali seznámit
Kriemhildu s Gotelindou. Kolem stál všude lid,
ale když vykročili, rozestoupil se dav
a kněžna políbila ctnou markrabinku na pozdrav.
- 1313 Rūdegerova paní jí řekla spanile:
„Má znejmilejší kněžno, těším se ze chvíle,
kdy na své vlastní oči vás vidím v našem kraji,
a myslím, že mě nikdy pěknější děje nepotkají.“
- 1314 „Zaplat' vám za to nebe,“ pravila Kriemhilda.
„Když mně a králi Pán Bůh dost zdraví a sil dá,
pak den, kdy jsme se sešly, bude vám k cti
a chvále.“
To ještě netušily, co zlého přihodí se dále.
- 1315 Dívky se uvítaly nejinak vybraně,
nejeden rek se dámám propůjčil k ochraně,
a když pak po pozdravech usedly na lučině,
z panenek, dosud cizích, se brzy staly přítelkyně.
- 1316 Přinesli hojnost vína pro osvěžení dam
v čas poledního klidu. Pak vydali se tam,

- kde stály velké stany a polní obydlí,
a také onde hostím všemožnou péčí nabídlí.
- 1317 Odpočivali přes noc do chvíle rozbřesku,
zatím hrad Bechelaren uvedli do lesku
a připravili krmě pro vzácnou společnost;
Rūdeger sám dbal o to, aby měl každý všeho dost.
- 1318 Už zdálky bylo vidět špehýrky dokořán
a otevřená křídla bechelarenských bran.
Přijíždějící hosty přivítal každý rád
a hradní pán dal příkaz dům k odpočinku
přichystat.
- 1319 Rūdegerova dcera s průvodem služebnic
vyšla své panovnici mile a vlídně vstříc
a markrabinka opět stanula blíže ní.
Panicím Kriemhildiným daly též po pozdravení
- 1320 a nato ruku v ruce vstoupily do hradu,
v němž strměl skvostný palác z mohutných
základů
a pod nímž řeka Dunaj v údolí šuměla,
usadily se k oknům a rozprávěly zvesela.
- 1321 Žel, není dalších zvěstí o jejich počínání
krom stesků, které měli prý Kriemhildiní páni
proto, že jejich jízda ubíhá pomalu.
Zatím se chystal k cestě i houfec zdejších vazalů
- 1322 a markrabě se staral o hosty na zámku.
Kriemhilda dala tucet nádherných náramků
a nejlepší své roucho, jež měla při sobě,
Gotelindině dceři na upomínku k ozdobě.
- 1323 Z pokladu Nibelungů nezbylo kněžně mnoho,
přesto však dokázala vzpomenout na kdekoho

- podarem ze jměníčka, které jí zůstalo;
i markraběcí čeled' obdarovala nemálo.
- 1324 Podobně Gotelinda na dobrou oplátku
obdařila jak hosty, tak jejich čeládku,
a sotva mezi nimi se našel jediný
bez šperku nebo roucha z komory markrabinčiny.
- 1325 Po hostině se průvod přichystal na cestu
a matka ujistila královskou nevěstu
svou velkou oddaností. Odplatou za důvěru,
tak pěkně projevenou, objala kněžna její dceru,
- 1326 a ta jí pověděla: „Máte-li za vhodné,
abych vám byla k službám, vzkažte a toho dne
mne otec jistě pošle rád na Etzelův hrad,“
z čehož ctná paní mohla dívčinu věrnost obezpat.
- 1327 Koně už zase stáli před hlavní hradní bránou,
vznešená panovnice se rozloučila s pannou,
když předtím její matce svá sbohem pravila,
a stejně učinila i mnohá dívka spanilá.
- 1328 Od této šťastné chvíle se neviděly více.
Pod Mōlkem na ně hradští čekali u silnice
s klaretem v zlatých džbánech, všem pro
osvěžení:
přáli si, aby hosté jeli dál rádně uctění.
- 1329 Na onom pevném místě byl Astold sezením,
ten jim dal naučení a vypověděl jim,
jak do rakouských Mautern dunajským krajem
dál,
a tam se o královnu zas tamější lid postaral.
- 1330 Tehdá se biskup Pilgrim rozloučil s krásnou paní,
neteři popřál štěstí v budoucím počínání

- a také vážnost rovnou vážnosti Helšině.
Hej! Kolik poct ji vbrzku čekalo v hunské
končině!
- 1331 Posléze k řece Traisen dali své jízdě směr
a chránil je šik manů, jimž vládl Rūdeger.
Cestou je vystřídali královští harcovníci
a zahrnuli slávou i mnohou ctí svou panovnici.
- 1332 Etzel měl při Traisenu hrad libý pro oko,
Traisenburg zvaný, známý daleko široko
svou velkou mohutností. Tam Helcha, královna,
štedřila kdysi v míře, jíž máloco se vyrovná.
- 1333 A Kriemhilda teď mohla být stejně dobrotivá,
po létech smutku mohla být nyní šťastně živa,
nespočetnými reky ctěna a vážena,
a sklízet samou úctu, od hunských pánů zejména!
- 1334 Moc vlády Etzelovy znal vpravdě celý svět
a právem jeho many pokládal za výkvět
rytířstva křesťanského jakož i pohanského.
Nebylo udatnějších než ti, co žili blíže něho!
- 1335 U dvora vládly mravy, sotva kdy vídané:
pohanství žilo s řádem, který ctí křesťané,
svorně a bez rozdlů, obvyklých ve víře:
král obmýšlel svým zbožím poctivě všechny rytíře.

XXII. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak král Etzel přijal
Kriemhildu

- 1336 Na Traisenburgu dlela královna čtyři dny,
po cestách přesto nebyl ani mžik poklidný,
zpod kopyt stále stoupal prach jako z ohňů dým,
to Etzelovi mani cválali panstvím rakouským.

- 1337 Panovníkovi Hunů už došla pilná zvěst,
pro kterou zapomenul na žal i na bolest,
že kněžna se už slavně ubírá po kraji.
I spěchal za Kriemhildou přestasten, že se setkají,
- 1338 a zdálky bylo vidět, jak táhne po silnicích
přemnoho jeho reků, podivně hovořících,
i nekřtěných i křtěných, šik nespočetných hlav,
mířících panovníci v ústrety a vstříc na pozdrav.
- 1339 Harcovali k ní reci z Ruska i z Byzance
a na koních tak hbitých jakoby do tance
přicválali i páni z Polska a z Valachie.
Na každém bylo zřejmé, že dle svých obyčejů
žije.
- 1340 Ubíralo se s nimi i mnoho Kyjevanů
a také Pečeněhů, nezkratitelných pánů,
již z tětiv napínaných až k prasknutí své střely
na ptactvo ve výšinách nadmíru prudce vypouštěli.
- 1341 V Rakousích, najmě v městě na řece Dunaji,
kterému odjakživa lidé Tulln říkají,
poznala mravy plemen, známých jen ze zvěstí.
Žel, mnohým holdovníkům přinesla posléz
neštěstí.
- 1342 Čtyři a dvacet knížat v nádherné ústroji
patřilo k Etzelovu jízděmu předvoji
a tito okázalí a hrdí šlechtici
prahli jen po jediném: pohlédnout na panovníci!
- 1343 Vévoda Ramung vedl houfy svých Valachů.
Sedm set ořů bilo kopyty do prachu,
letíce jako ptáci vstříc mocné vládkyni,
i kníže Gibich svolal svůj pyšný šik jen kvůli ní,

- 1344 přeudatný pan Hornbog z královské družiny
přicválal za Kriemhildou s tisíci hrdiny,
za halasu a hluku po zvycích svého lidu,
a rovněž další páni si nedopřáli chvíle klidu.
- 1345 Dánský rek, smělý Hawart, se přihnal jedním
harcem
s Iringem, mužem čestným i štědrým chleboďarcem,
a také Durynk Irnfrit, nadmíru skvělý pán,
s dvanácti sty svých zbrojných a dbali on i každý
man,
- 1346 aby se jejich sláva před kněžnou zaskvěla.
Tři tisíce přílb čítal šik pana Blödela,
panovníkova bratra z hunského plemena,
a ani jeho jízda nebyla méně vznešená.
- 1347 Nakonec přijel Etzel s knížetem Dietrichem
a šikem reků skvělých a chvalně známých všem,
již darmo neplatili za dobré šlechtice,
a pycha Kriemhildina vzrostla v tu chvíli velice.
- 1348 Rūdeger zatím takto svou paní nabádal:
„Blíží se hlavní průvod, nyní vás přijme král,
povím vám, kterým pánům vtisknete polibek,
neboť tak velkou poctu si nezaslouží každý rek!“
- 1349 Královnu snesli ruče s komoně na trávu,
panovník už byl také žádostiv pozdravu,
sestoupil rovněž s oře a všichni reci s ním,
a hbitě ke Kriemhildě vykročil s velkým
blaženstvím.
- 1350 Co vím, dva vévodové, nadmíru vybraní,
nesouce dlouhou vlečku, kráčeli za paní,
mezitím vládce Etzel jí vyšel v ústrety
a ona políbila knížete mile na retý.

- 1351 Poodhrnula roušku, pokrývající tvář.
 „Popravdě,“ pravil mnohý, „zlato má menší zář
 a Helcha sotva měla krásnější vzezření!“
 Při uvítání s králem stanul pan Blöddel blíže ní,
- 1352 i políbila jeho, vladaře Gibicha,
 mocného Rüdegera a pana Dietricha,
 úhrnem dvanáct reků, více však nikoho,
 další jen pozdravila, těch bylo arci přemnoho.
- 1353 Zatímco král dlel s kněžnou, započal nový děj,
 mládenci zahájili odvěký obyčej,
 přeslavnou kolbu s dřevci pro panské potěšení
 a kláli se dle zvyků i křesťané i nepokřtění.
- 1354 Manové pana z Bernu s rytířským zápalem
 lámali kopí v boji nadmíru troufalém,
 roj třísek stále vzlétal nad hlavy během her,
 i po německých hostech zůstalo v štítech mnoho
 dř
- 1355 a zdálky bylo slyšet, kterak se dřevo tříští,
 zvláště, když páni hunští se střetli na kolbišti
 s vladařovými hosty, co rek to vzácný rod.
 Posléz král s panovnicí počali myslet na odchod
- 1356 a tehdá oba vblízku spatřili krásný stan,
 a kolem rozprostřené přístřešky do všech stran,
 kde měli po všem dění trávit čas oddechu;
 reci už provázeli půvabné panny pod střechem,
- 1357 pod níž trůn potažený nádherným hedvábím
 byl velmi okázale samotným markrabím
 připraven pro Kriemhildu a všichni na dílo
 hleděli s velkou chválou; i královi se líbilo.
- 1358 Co říkal Etsel kněžně, to nevím doslova,
 vím jen, že bílou ručku tiskla dlaň vládcova,

- že seděli tam sladce, ale že do ústraní
 Rüdeger nedovolił panovi odvést vzácnou paní.
- 1359 Venku už dali pokyn ukončit všechen boj,
 ve cti a slávě ustal hlomozný nepokoj,
 načež se hunští reci rozešli po poli
 k přístřeškům rozmístěným po široširém okolí.
- 1360 Slunce už dávno zašlo, ulehli ke spánku,
 nicméně spali pouze do prvních červánků,
 kdy do sedel svých ořů usedli poznovu,
 aby se opět kláli na počest panovníkovu.
- 1361 Poté král kázal Hunům ostříhat jeho čest
 a vyjel z Tullnu k Vídni. Byl konán skvělý vjezd,
 řady dam v krásných rouchách čekaly ve městě
 a ihned slavně vyšly vstříc Etselově nevěstě.
- 1362 Každý se měl, jak ráčil, našli tam všeho dost,
 s nadšením sledovali přípravy na slavnost
 a mnohý host byl vlídně uveden do domu.
 Zkrátka, kvas pana krále způsobil radost kdekomu.
- 1363 Žel, všichni nenalezli ve městě obydlí.
 Rüdeger tedy kázal, aby jim nabídli
 v staveních po okolí místočko k oddechu.
 U Kriemhildy dlel tehdá, jak alespoň vím
 z doslechu,
- 1364 pan Dietrich s mnoha reky, již se k nim připojili.
 I starali se tuze, jak hostům zkrátit chvíli
 a všemu jejich dění dát utěšený ráz.
 Také pan z Bechelaren s přáteli libě trávil čas.
- 1365 Posléze v městě Vídni v čas letnic o svátku
 král objal panovnici a došlo ke sňatku,
 čímž rázem obdržela od pana Etzela
 vazalstva, že ho tolik v Xantenu nikdy neměla.

- 1366 Ten, kdo ji dosud neznal, zahrnul pochvalou
 královnu jako paní nadmíru uznalou:
 „Mysleli jsme si zprvu, že nemá v kapse nic,
 a zatím ona štědrí, že by nám nikdo nedal víc!“
- 1367 Sedmnáct dní a noc slavili onu slávu
 a neslyšel jsem nikdy a od nikoho zprávu
 o lepším panovnickém svatebním veselí.
 Však také svatebčané se do krásných rouch oděli!
- 1368 Ani když kněžna měla moc nad Nizozemím,
 nesloužilo jí tolik hrdinů pokud vím,
 a třeba Siegfried vlastnil pokladů nemálo,
 Etzela o to více rytířů obklopovalo.
- 1369 Sotva kdy na slavnosti rozdali čeládce
 tolikeré, tak pěkné a drahé kabátce,
 jako tam rozdávali společně s oděním
 na počest Kriemhildinu Etsel a jeho páni s ním.
- 1370 Cizinci ani zdejší nebyli skrblicí,
 nechtěli žádnou žádost nikomu odrfci,
 mysleli jenom na to, kterak by štědrili,
 až mnozí vposled málem zůstali jenom v košili.
- 1371 Kriemhildě po všem smutku nastal čas věhlasu
 a přesto se dál s pláčem vracela do časů
 rýnských a Siegfriedových, kdy byla jeho ženou,
 v záři své slávy ovšem plakala s tváří odvrácenou.
- 1372 Pokud se týče dárců, sotva kdo rozdával
 více než Dietrich z Bernu, co mu dal darem král,
 syn Botlungův, pán Hunů, to rozdál právě tak.
 I Rüdeger v tom směru vykonal zázrak nad
 zázrak
- 1373 a kníže Blödel z Uher štědril tak bohatě,
 že přímo plýtvat dary ve stříbře, ve zlatě,

- vyprázdnil řadu truhel, vyplácel plnou dlaní,
 a z toho bylo zřejmé, jak dobře žijí hunští páni.
- 1374 Panovníkovi pěvci, Wärbel a Swämmelin,
 dostali darem více než vrchovatý klín,
 myslím, že tisíc hřiven, možná i větší díl
 tehdá, když pod korunou král kněžnu na trůn
 usadil.
- 1375 Za osmnáct dní poté vyjeli z městské brány,
 za Vídní byly cestou hry dřevci pořádné,
 mnohý štít pukl ranou mnohého hrdiny,
 a takto Etsel dospěl k hranicím hunské krajiny.
- 1376 Na hradě zvaném Heimburg trávili nato noc
 a spočítal bys těžko královu zbrojnou moc
 i sílu všeho vojska, jež táhlo krajinou,
 i krasavic, jež tehdá spatřili cestou otčinou.
- 1377 U hradu Meisenburgu nasedli na loď,
 a mužů jakož ořů plulo tam po vodě
 tolik, že řeka byla podobna lučině.
 Paní, mdlé cestou, jely teď poklidně a nečinně.
- 1378 Svázali lodě k sobě nad jiné pevněji,
 aby je uchránili vln jakož peřejí,
 a plachty jejich stanů vypjali žerděmi,
 takže se paním zdálo, že prodlévají na zemi.
- 1379 I na hrad králův došla zvěst o všech novostech,
 muži i ženy rádi slyšeli o hostech,
 zvláště dámám, které dříve tvořily Helšin dvůr,
 měly teď nastat časy s Kriemhildou bez hoře
 a chmur.
- 1380 I vyšly jí vstříc mnohé šlechtické panice,
 jež po Helšině smrti žily, zle truchlice,

- 1394 Já myslím, že to všechno našeptal kněžně das,
jen proto zapomněla na Gunthera i čas,
kdy se zas políbili navzájem smíření;
zato teď horké slzy jí potřísnily oděň.
- 1395 Také se ve dne v noci panovnickova žena
trápila pomyslením, že byla zasnoubena
s pohanem a že vposled se jejím chotěm stal,
což všechno způsobili Hagen a Gunther, bratr
král.
- 1396 Svých úmyslů se dále už nemínila zřici.
Říkala si: „Mám jmění, jsem slavnou panovnicí,
mohu své nepřátele vytrést bohatě
a obzvláště pan Hagen by neměl ujít odplatě.“
- 1397 Proto chci, aby za mnou přijeli moji drazí,
pochybuji, že s nimi mí škůdci nedorazí,
a pak se snadno pomstím za svého manžela!
Zdali se toho dočkám?“ sama si dopověděla.
- 1398 Nicméně byl k ní každý, ať panovníkův man,
ať každý její rytíř, návistí připoután,
Eckewart, správce komor, stál v účtě u přátel,
a tak se její vůli málokdo opřít chtěl i směl.
- 1399 Den co den přemítala: „Požádám pěkně krále,“
snad ve své laskavosti, již prokazuje stále,
dá pozvat její blízké k nim, na Etzelův hrad.
Bohužel, její spády nebyl s to nikdo rozpoznat.
- 1400 Když za nočního času přilehla jedenkrát
k vladaři, jenž svou paní měl vskutku k smrti rád,
a když on objal tělo své vzácné milenky,
tu opět ke svým škůdcům obrátila své myšlenky.
- 1401 „Můj znejmilejší pane,“ královna pravila,
„pokud vám tato prosba nebude nemilá,

- dejte mi milostivě možnost se přesvědčit
o tom, že i k mým bratřím chováte v srdci vřelý cit.“
- 1402 Král pravil bez vytáček, neboť byl člověk přímý:
„Dokáži vám, jak smýšlím s vašimi příbuznými.
Mou radostí je vidět i Wormské veselé.
Vždyť jsem svým sňatkem získal své nejmilejší
přátele.“
- 1403 Královna řekla: „Pane, je známo také vám,
jak vznešené mám bratry. Tuze se trápívám,
že nemohli být nikdy v našich zdech uvítáni,
a proto prý mně také zdejší lid říká cizí paní.“
- 1404 „Má milovaná choti,“ panovník odušil,
„nebude-li jim líto na dalekou pouť sil,
pozvu sem z pánů rýnských, koho si určíte.“
Kriemhildu potěšilo slovo tak pěkně určité.
- 1405 „Budete-li tak laskav,“ pravila vládkyně,
„pak vypravte své posly do Wormsu na Rýně,
aby mým blízkým řekli mou vůli a můj vzkaz,
a mnohý rytíř jistě přijde a ponavštíví nás.“
- 1406 „Co rozkážete,“ pravil, „stane se, jak se patří,
a jistě bude pro vás návštěva rodných bratří
méně než pro mne pohled na syny Utiny;
jak lituji, že nejsou z poněkud bližší krajiny!
- 1407 Nu, ano, když vás těší takové pozvání,
pak budou bez prodlení do Wormsu vysláni
moji dva dvorní hudci,“ dovětil panovník,
načež dal pro ně vzkázat a neuplynul ani mžik,
- 1408 už hudci přispěchali k paní a ke králi.
Etzel jim ihned pravil, aby se chystali
s poselstvím do Burgundska, na panovníkův hrad
a také kázal vybrat oběma tuze pěkný šat.

- 1409 I dvacet čtyři jejich zbrojence přidělí
a nato Etzel poslům pověděl, že jim velí
vyřídít wormským rekům pozvání ke dvoru;
pak stanovila kněžna čas k důvěrnému hovoru.
- 1410 Král pravil: „Cílem vaší burgundské výpravy
je popřát Wormským zdraví, vzkázat mé pozdravy
a prosbu, zda se k Hunům vypravit nechtějí,
protože neznám hosty, jež bych tu viděl raději.
- 1411 Kdyby mi moji švagři chtěli být po vůli
a kdybyste je vskutku k výjezdu pohnuli,
ať přijedou už v létě na slavnost do mých lén;
spatřím-li svoje svaky, budu, jak pravím,
přešťasten.“
- 1412 I pravil hrdý Swämmel: „A přesně v který čas,
můj pane, zahájíte svou slavnost jakož kvas?
To se ptám kvůli Wormským, otáží-li se na to.“
„O slunovratu,“ pravil, „bude s tou slávou
započato.“
- 1413 „Stane se,“ pravil Wärbel, „vše, co si rače přát!“
Královna potom posly pozvala do komnat,
kde věci tuze tajné z jejích úst slyšeli,
z čehož pak mnoha rekům povstalo mnoho
svfzeli.
- 1414 Pravila hucům toto: „Dojdete majetku,
dovedete-li dobře mou vůli k posledku
a správně u nás doma mé vzkazy povíte.
Pak vám dám velké jmění a šaty skvostně ušité.
- 1415 Především v rýnské zemi nesmíte nikdy říci,
že často vídáváte svou kněžnu panovnici
smutnou a zarmoucenou. Naopak vzkazte všem,
že na burgundské reky pamatovala pozdravem.

- 1416 Naléhejte, ať přijmou královu nabídku,
zabaví mě značných trampot, což bude k užitku,
lid se mě stále táže, proč žiji bez rodiny,
být rekem, dávno bych se vydala sama do otčiny.
- 1417 Zejména Gernotovi pospěšte povědět,
že k němu chovám přízeň, již sotva poznal svět,
a že ho tuze prosím, pro naši čest a slávu,
aby ty nejskvělejší pány vzal s sebou na výpravu.
- 1418 Mluvte i s Giselherem: ať nezapomíná,
že nikdy nebyl strůjcem zármutku sestřina,
že budu proto ráda, vypraví-li se k nám,
ráda ho spatřím u nás a ráda ho tu uvítám.
- 1419 Povězte i mé matce, že žiji ve slávě,
a pokud Hagen přijme pozvání zdráhavě,
otažte se, kdo jiný by mohl jízdu vést,
když pouze on je znalý už od dětství všech
hunských cest.“
- 1420 Poslové nevěděli, co v jádru znamená
vzkaz, aby nejzdili bez Tronje Hageny,
až pozdě pochopili, že jim byl ke zkáze,
že kvůli Hagenovi mnohý rek skončil neblaze.
- 1421 Dostali ještě mnoho jak vzkázání, tak psaní,
a také tolik zlata, že jeli jako páni,
i šatem velmi skvostným byl každý obtěžkán
a tak je propustili pan král i kněžna z hradních
bran.

XXIV. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Wärbel a Swämmel vyřídili
poselství svých pánů

- 1422 Jakmile Etzel vyslal poselstvo k panu králi,
hned o tom četné zvěsti kolovat započaly,

- neboť pán Hunů kázal zároveň po krajích
sezvávat na kvas hosty. Žel, na smrt jeli mnozí
z nich!
- 1423 Zatím už hudci nesli za hunskou hranici
zprávu, že rýnsťtí vládci a jejich lenčci
jsou zváni k účastenství na kratochvilných dnech,
jež pořádá král Etzel, a proto povstal velký spěch.
- 1424 Nejprve k Bechelaren popohнали své koně,
tam posly přivítali, postarali se o ně
a Rūdeger jim svěřil, arcize spolu s ním
Gotelinda i dcerka, pozdravy pánům
burgundským.
- 1425 Nepustili je ovšem jen s prázdnou z hradní brány,
naopak, obdařili bohatě hunské many.
Rūdeger vzkázal Utě i vládcům rýnským lén,
že není markraběte, jenž je jim více nakloněn,
- 1426 a také pro Brunhildu měl slova uznání,
jak jsou jí všichni spolkem věrni a oddáni.
Po těchto slovech hudci se rozejeli dál
s markrabinčinou prosbou, aby je Pán Bůh retoval.
- 1427 Před Bavyry se Wärbel z poselstva králova
rozejel k biskupovi do města Pasova,
jaký však vzkaz dal Pilgrim poslat svým přátelům,
nevím, jen vím, že dříve než opustili jeho dům,
- 1428 daroval hudcům zlato při dobré myšlence
a ještě k tomu dodal: „Rád bych své sestřence
uviděl, rád bych prožil s nimi pár šťastných chvil
a já bych sám už sotva do Burgund cestu
podstoupil.“
- 1429 Kudy dál jeli na Rýn, o tom už nemám zpráv.
Niméně ani stříbro, oděnění ani háv

jim nikde nepobrali. Lapkům v tom bránil strach
před hněvem vládce Hunů, mocnáře v mocných
končinách.

- 1430 Tak Wärbel jakož Swämmel už po dvanácti dnech
spatřili svahy Burgund, hrad Worms i rýnský břeh
a záhy Gunther s pány zvěděli novinu
o cizokrajných poslech. Král chtěl znát pravou
příčinu
- 1431 a pravil: „Kdo z vás, páni, o cizincích co ví,
a kdo ví, odkud jedou, ať mi to vypoví.“
Nevěděl ovšem nikdo, ale jen po ten čas,
co Hagen posly spatřil a odpověděl na dotaz:
- 1432 „Já vidím hunské hudce, a není myslím sporu,
že nesou nové zvěsti k panovnickému dvoru.
Jistě je vaše sestra posílá za vámi.
Všemocný pán jim vládne, uvítejme je s poctami.“
- 1433 Zatím už hosté vjeli na hradní nádvoří;
tak vznosně žádný hudec neklusal na oří!
Čeled se shromáždila, aby je uvedla,
postarala se o byt i o výstroj a o sedla.
- 1434 Třebaže jejich jízdní oděv byl skvostně šit,
takže v něm směle mohli před krále předstoupit,
u dvora chtěli chodit krásněji oblékáni,
a proto rozhlásili, že oděnění je zdarma k mání.
- 1435 Arci se lidé bažní seběhli obratem,
zakrátko celí šťastní odešli se šatem
a roucha nádhernější oblékl host co host,
protože králův posel má šatem budít vznešenost.
- 1436 Posléze hunští hudci vstoupili do síně,
Burgundy potěšilo, že přišli mezi ně,

- a rázem jako pravý královský obřadník
pozdravil je pan Hagen, za což si získal jejich dík,
- 1437 a se zájmem se počal vypyávat na Huny:
„Jak žije vládce Etzel s manstvem své koruny?“
I řekl jeden z huců: „Takový blahobyt
nevládl nikdy v zemi. Věřte, je blažen on i lid.“
- 1438 Palác se hemžil panstvem: došli až ke králi,
kde panovnické posly přátelsky přijali,
tak jak se sluší přijmout vyslance z ciziny
a Wärbel spatřil poblíž vladaře mnohé hrdiny.
- 1439 Král uvítal své hosty, jak žádal zvyk a mrav:
„Přijměte, hunští hucí, mé slovo na pozdrav
a totéž arci platí i vaší družině!
To vám sám Etzel kázal navštívit zemi na Rýně?“
- 1440 I poklekli a Wärbel odvětil na otázku:
„Tak jest! A že k vám cítí i oddanost i lásku,
naš král a vaše sestra vyslali výpravu
za vámi do Burgundska se vzkazem pěkných
pozdravů.“
- 1441 Tu pravil mocný kníže: „Nu, tím jsem potěšen,“
a ptal se dál: „Jak žije mocný pán hunských lén
i Kriemhilda, má sestra, jež tráví časy s ním?“
Hudec mu odpověděl: „Rád, králi, vypovím, co vím.“
- 1442 Na světě nenajdete tak šťastnou dvojici
jako je dva, to vězte! I jejich lenčí
i rytíři i blázci, všichni jsou blaženi
a radost z naší cesty projeví v čas loučení.“
- 1443 „Nuže, dík za pozdravy, které mi nesete
zdaleka od mé sestry a pana knížete.
Rád slyším, že váš vladař je vesel, živ a zdrav
a jeho mani rovněž. Však jsem se neptal bez obav!“

- 1444 Také dva mladší vládci se objevili v síni,
oba se o poselstvu dověděli až nyní,
Giselher, mladý rytíř, je viděl tuze rád,
především kvůli sestře, a počal mile rozmlouvat:
- 1445 „Vítejte, vyslancové, do těchto pevných míst,
měli byste k nám na Rýn konávat více jzd,
máte zde mnoho přátel, kteří vás rádi vidí,
však u nás uhlídáte jen dobré skutky dobrých
lidí.“
- 1446 „Věřím, že stále o nás příznivě smýšlíte.
Ach, znát jen,“ pravil Swämmel, „slovo tak
určité,
aby vám vyjádřilo, jak mile zdraví vás
pan král a vaše sestra, o jejichž cti jde jeden hlas!
- 1447 Kněžna vám připomíná i všechen vroucí cit,
který jste jí vždy věrně uměli vyjevit,
vězte však, že jsme zvláště za králem vysláni:
naš panovník mu po nás posílá pěkně pozvání,
- 1448 aby se s panstvem vydal do Hunske země k nám,
a pověřil mě něčím, na co se nyní ptám:
jestliže snad svou sestru nechcete vídat dál,
pak máte prosím vzkázat, čím se vás dotkl náš
pan král,
- 1449 že se tak vyhýbáte dunajské končině?
I kdyby váš rod nebyl rodu mé vládkyně,
zaslouží si král s vámi pobývat mnohé chvíle,
a pokud se tak stane, bude to jeho srdci milé.“
- 1450 I pravil vládce Gunther: „Já za sedmero dnů
vám sdělím svoje zdání, na němž se dohodnu
se svými nejbližšími; ubytujte se teď
pěkně a po libosti a čekejte mou odpověď.“

- 1451 Nicméně Wärbel pravil: „Můžeme být tak smělí
a žádat o svolení, zda bychom dříve směli
pozdravit paní Utu, než dojde na oddech?“
Giselher na to řekl dvorně a k potěšení všech:
- 1452 „Kdopak by vám chtěl bránit, abyste za ní šli!
Vždyť právě na to ona toužebně pomýšlí,
už kvůli naší sestře přijdete matce vhod,
až kvůli rodné dceři přijme vás i váš doprovod.“
- 1453 Giselher šel pak s posly do komnat za Utou,
jež přijala je řečí milou a pohnutou,
pozdravila se s Huny, jak žádal její stav,
a poslové jí řekli vybraným slovem řadu zpráv.
- 1454 „Královna,“ pravil Swämmel, „vám projevuje
vďek,
oddanost jakož lásku, je plna myšlenek
na to, jak by vás mohla víc vídat, vzácná paní,
a věřte mi, že nemá na světě vroucnějšího přání.“
- 1455 Panovnice však řekla: „To nelze nikterak,
třeba by milou dceru rád spatřil matčin zrak,
protože nyní dělí kraj světa mne a ji
a tak jí smím jen popřát, ať s chotěm šťastni bývají.“
- 1456 Dejte mi ovšem zprávu včas před svým odjezdem,
kdy vyrazíte z Wormsu. Neuhlídala jsem
už dlouho u nás posly s takovým blahem v duši.“
I přislíbili hudci, že dají zprávu, jak se sluší.
- 1457 Jakmile hunští posli se ubytovali,
král obeslal své blízké pány i vazaly,
aby mu přišli ihned povědět ke dvoru,
co o pozvání míní. I bylo mnoho hovoru,
- 1458 nejvznešenější páni z vládcova okolí
doporučili králi, ať k jízdě přivolí,

- jediný Tronje Hagen se stavěl proti ní
a důvěrně mu pravil, že si tím škodu učiní.
- 1459 „O tom, co bylo, všme všechno jen já a vy,
z panovnice je třeba mít stále obavy,
protože jsem jí chotě přivedl ke zkáze.
Copak lze hunskou jízdu předkládat vůbec
k úvaze?“
- 1460 Král pravil: „Dávno skončil všechen hněv
Kriemhildin,
vždyť nám už před odjezdem odpustila ten čin
polibkem usmířením. Můj pane Hagene,
všichni to uznávají, vy jediný však zřejmě ne.“
- 1461 „Jen ať vás,“ pravil Hagen, „řeč poslu nemýlí!
Pravím, že pokud byste k výjezdě svolili,
mohli by vás tam znectít, ba shladit ze světa!
Kriemhildě stále tane na mysli msta a odvěta.“
- 1462 I Gernot si vzal slovo při panských úradách:
„Jen proto, že vás tíží odůvodněný strach
ze smrti v zemi Hunů, máme i my se vzdát
shledání s naší sestrou? To považuji za zlořád.“
- 1463 Giselher nejinače oslovil hrdinu:
„Nechce-li se vám s námi, Hagene, pro vinu,
která vám v srdci hlodá, zůstaňte v bezpečí,
nechte jet k sestře pány, již větší chrabrost
osvědčí.“
- 1464 Tu počal Hagen sptit velice zle a prudce:
„Kromě mne, pane, není příhodnějšího vůdce,
jenž by vás mohl dovést na hunský hodokvas.
Nevzdáte-li se cesty, přesvědčím o tom je i vás.“
- 1465 Kuchmistr Rumold přesto namítl v další zmínce:
„Uvažte, zde je hojnost pro vás i pro cizince,

- nikdo z nás, pokud nechce, nevyjde ze slasti,
Hagen to myslí dobře, nikdy nás nehnal do pasti.
- 1466 Když Tronje mluvil darmo, Rumold vám poradí,
neboť vám stojí k službám věrně už od mládí.
Učiňte mu to k vůli, zůstaňte na Rýně
a Kriemhilda i Etzel ať si jsou v hunské končině.
- 1467 Kde byste v širém světě užívali dnů lépe?
Na naše pevné brány nepřítel nezaklepe,
můžeme se zde šnořit od hlav až po paty,
trávit čas s dobrým vínem a s paními i s děvčaty.
- 1468 Važte si i své krmě, žádný král neslyne
kuchyní vybranější! Když ani pro ni ne,
držte se páni, doma pro poklid našich dam
a nehoňte se zbrkle za nebezpečím bůhví kam.
- 1469 Radím vám tedy zůstat zde, v naší štědré zemi,
kde si snáz dokážete poradit s obtížemi,
jichž v Hunské zemi člověk se ani nedohádá!
Zůstaňte doma, reci, takto zní Rumoldova rada!“
- 1470 Gernot však odpověděl: „Nezůstaneme, ne!
Když si má sestra na nás tak pěkně vzpomene
a když nás zve sám Etzel, k čemu pak pochyby?
Vždyť nemusí jet nikdo, komu se cesta nelíbí.“
- 1471 „Ať jízda,“ pravil Hagen, „jakkoliv dopadne,
nemějte za zbytečné a za nepřipadné,
radím-li vám vzít s sebou vše nutné k obraně,
postarejte se, páni, před cestou dobře o zbraně!
- 1472 A trváte-li na svém, pak obejďte hned
nejlepší svoje reky, které lze obejít,
a já z nich tisíc jízdných pro náš houf vyberu.
Jen tak se uchráníme kněžniných lstivých
záměrů!“

- 1473 „Tou radou se chci řídit,“ odpověděl nato král,
a do všech koutů země své posly rozeslal.
I sjelo se mu reků tři tisíce, ba víc,
nicméně co je potká, o tom, žel, netušili nic.
- 1474 Cválali k svému vládci šťastni a veselí,
a všichni, co pak z Burgund s výpravou vyjeli,
dostali pěkné oře a také pěkný šat.
Ano, dost mužů bylo ochotno jízdu vykonat.
- 1475 Pan Hagen potom bratra Dankwarta vypravil
pro osmdesát manů z řad jejich zbrojných sil.
Každý pak v krásné strůži a v lesklém pancíři
přiválal před Gunthera. Byli to praví rytíři.
- 1476 Přijel i chrabří Volker, ctný hudec, jakož pán,
z třiceti jeho manů každý byl přichystán
na cestu v šatu hodném panovnického trůnu
a Volker sám dal králi slib provázet ho k vládci
Hunů.
- 1477 O panu Volkerovi vám povím vše, co vím:
byl to pán urozený a ke svým poddaným
směl číst mnohé dobré burgundské vazaly,
navíc byl skvělým hudcem a proto mu tak říkali.
- 1478 Pan Hagen vybral reky nad jiné srdnaté,
bylo jich celkem tisíc a nesčetněkráté
měl možnost přesvědčit se, kterak se v boji činí.
Udatnost oněch pánů potvrzovali také jiní.
- 1479 Poslové od Kriemhildy byli už neklidní,
ze strachu před Etzelem už počítali dni
a vymáhali návrat sobě i výpravě,
Hagen však stále váhal, v tom jednal vypočtávě,
- 1480 až vposled králi pravil: „Nepropouštějme je,
dříve než bude pro nás bezpečná naděje,

- že sedmero dnů po nich opustíme svou vlast.
Tak snáze rozpoznáme, nelíčí-li se na nás past.
- 1481 Kriemhildě potom zbude jen tuze málo chvil,
aby nám někdo léčku jí k vůli nastražil,
a navíc každý pokus jí bude na škodu,
když tolik smělých pánů pojedje v našem
průvodu.“
- 1482 Zakrátko šat i štíty i strůže se sedly,
které svým chrabrým rekům pro jízdu vyhlédli,
byly už připraveny na cestu k vládci Hunů,
pak teprv povolali poselstvo k vladařovu trůnu
- 1483 a toto pravil Gernot, když v sni stanuli:
„Král hodlá Etselovi učinit po vůli,
navštíví, jak jste řekli a požádali jste,
slavnost i svoji sestru. To pokládejte za jisté.“
- 1484 „Poslové,“ pravil Gunther, „musíte nám však říci,
na které dny váš vladař ohlásil veselici,
kdy nás král mñní spatřit a očekává nás?“
„O slunovratu začnou,“ odvětil Swämmel, „hry
i kvas.“
- 1485 Král nadhodil pak hudcům, že mohou bez
meškání
konečně také spatřit Brunhildu, jeho paní,
že by jí chvíle s posly nebyla nemilá,
když to však Volker zhatil, málo se na něj zlobila.
- 1486 „Brunhilda, naše kněžna,“ pravil jim onen rek,
„není dnes v míře plnit svůj denní pořádek
a nemůže vás přijmout. Poproste zítra znovu.“
Druhého dne však paní zas nedostála svému slovu.
- 1487 Protože vládci mají být velkomyslní,
král z lásky k poslům kázal, ať pro ně naplní

široké štíty zlatem, však ho měl v sklepcích dost.
I jeho blízcí byli k poselstvu samá laskavost.

- 1488 Giselher, Gernot, Gere a také Ortwin z Met,
šmahem se předváděli v umění rozdílet,
nosili poslům dary jeden lesk, jeden třpyt,
oni však vzhledem k svému vládci si nechťeli
zbla vzít,
- 1489 a posel Wärbel takto promluvil ke králi:
„Ty dary bychom rádi na Rýně nechali,
nemůžeme je odvézt popravdě z nezbytí:
zakázal to náš vladař a sami jsme dost movití.“
- 1490 Panovník slyšel nerad takové názory:
odmítnout pánu mocné země i komory!
Museli tedy posléz pobrat i kov i šat
a s burgundskými dary do hunských lén se ubírat.
- 1491 Ještě se chtěli s Utou pozdravit před cestou,
sám Giselher jim dopřál poslední chvíle s tou,
která mu dala život. I svěřila jim vzkaz,
že z Kriemhildiny slávy se bude těšit vždy a zas,
- 1492 a dala hudcům dárky, arcíže pro lásku
k dceři i kvůli zeti. Krom krásných opasků
věnovala jim zlato. Vzali je od paní
jen z úcty k upřímnosti, jíž řídila své konání.
- 1493 Nato se rozloučili se všemi na hradě,
s paními jakož s pány, pak v dobré náladě
vyjeli směrem do Šváb a provázal je tam
Gernotův branný houfec k ochraně proti
nástrahám.
- 1494 Když se houf Wormských vrátil, po pěkném
rozloučení
jeli dál Etselovou všemocí ochráněni,

- takže šat ani koně jim nikdo nepobral.
Takto se ubírali do země Hunské, jeden cval.
- 1495 Přátelům všude cestou hlásili novinu,
že brzy velká síla burgundských hrdinů,
pozvaných na kvas k Hunům, opustí rýnský břeh
a zvláště biskup Pilgrim byl zpraven o všech
novostech.
- 1496 Nejinak v Bechelaren udatní harcovníci
spěchali markraběti i markrabince říci,
že se i cestou u nich Guntherův průvod stává,
a oba arci měli velikou radost z oné zprávy.
- 1497 Potom své koně dále ke Granu pobídl.
Ten hrad si Etsel zvolil za svoje obydlí,
a když mu byly vzkazy z rýnských lén sděleny,
zaplesal hurský vladař radostí celý ruměný.
- 1498 Jakmile panovnice zvěděla ze zvěstí,
že její bratři přijdou a pouť se poštěstí,
velice zajásala a posly za dílo
nadmíru obdařila, což kněžnu velmi šlechtilo.
- 1499 „Wärbele, odpovězte, povězte, Swämmele,“
pravila, „jsou k nám zváni mí rodni přátelé:
kteří mí znejmilejší přijedou tedy k nám?
Vyprávějte, co Hagen podotkl k vašim novinám?“
- 1500 „Tento pán jednou zrána dokročil do rady,
neboť měl k vašim vzkazům veliké výhrady,
když všichni prohlásili, že k Hunům vyrazí,
pravil jim Hagen hněvně, že se tím ženou
do zkázy.
- 1501 Přijedou vaši bratři, tři vládci na Rýnu,
ale kdo bude tvořit královskou družinu,

o tom už sotva máme co říci bez pochyb,
jen to, že chrabrý hudec Volker jim rovněž dal
svůj slib.“

- 1502 Královna odpověděla: „Volkera oželím
a nebude mě mrzet, nesetkám-li se s ním,
Hagena však chci vidět, smělého šlechtice,
a jestliže ho spatřím, zaraduju se velice.“
- 1503 Kněžna pak nemeškala, šla k panovníkovi
a přistoupila k němu líbezně se slovy:
„Našel jste zalíbení, králi, v těch poselstvech?
Co jsem si tolik přála, stane se skutkem v brzkých
dnech!“
- 1504 „Tvé přání je mým štěstím,“ odvětil mocný král,
„a určitě bych méně osudu děkoval,
kdyby muž vlastní krve chtěl navštívit můj dům.
Po zprávě o tvých blízkých je konec mnohým
zármutkům!“
- 1505 Hofmistři od té chvíle neměli na práci
nic menšího než chystat židlice v paláci
pro hosty, jejichž příchod byl Hunům tuze milý.
Oni však přesto krále o všechno štěstí připravili!

XXV. VYPRAVĚNÍ

o tom, kterak se Nibelungové ubírali
k Hunům

- 1506 Nechme teď Huny konat, co právě konají,
a reky, nad něž lepší nenajdeš po kraji,
vizme jet do ciziny na slavnou návštěvu
s nesmírně velkým počtem jak výzbroje, tak oděvů.
- 1507 Tisíc a šedesát rytířů z vlastních lén
a devět tisíc zbrojných, jak jsem byl poučen,

- vystrojil ke slavnosti burgundský král a pán.
Však byl ten skvělý průvod nadmíru doma
oplakán!
- 1508 Když vynášeli na dvůr náruče koňských uzd,
starému biskupovi špýrskému přitom z úst
vyklouzlo jen pár slůvek: „Už nesou jízdní strůj,
Pán Bůh je,“ pravil Utě, „na onom kvasu
opatruj!“
- 1509 Uta pak zašla k synům a řekla doslova:
„Neodjíždějte, reci, z bran svého domova,
já měla dnešní noci sen převelice zlý,
o tom, jak všichni ptáci v mé zemi zkázu
nalezli.“
- 1510 „Kdo ze snů,“ pravil Hagen, „bere si rozumy,
ten potom ani dobře rozpoznat neumí,
kdy čest ho má vést k míru a kdy zas k odporu.
Už aby šel náš vladař dát sbohem do fraucimoru!
- 1511 Jen jeďte k Etzelovi na jeho hunský hrad,
tam bude možno králi dost služeb prokázat,
až u Kriemhildy začne kvas plný kratochvil.“
Tak radil Hagen k cestě, proti níž v duchu stále
byl.
- 1512 Možná by nezamlčel svůj odpor k výpravě,
přerušil ho však Gernot a pravil kousavě,
zdali si na Siegfrieda častokrát vzpomene.
„Proto jste od té cesty zrazoval, pane Hagene?“
- 1513 „Ze strachu,“ pravil Hagen, „nikdy nic nečiním,
poručíte-li, reci, pak vzhůru! jeďte k nim,
rád s vámi poharcuji přes hunskou hranici!“
Však u nich také rozťal mnohý štít, mnohou
přlfbici!

- 1514 Už přistavili lodě, vojska byl plný břeh,
snesli i všechno šatstvo a všude vládl spěch,
sotva se zastavili od rána do šera.
Pak zvesela z bran vyšla družina krále Gunthera.
- 1515 V zářečí postavili na lukách při Rýně
přístřeší jakož stany a v téže hodině
král pozdržel svou paní, aby s ní v úkrytu
strávil čas libou láskou až do samého úsvitu.
- 1516 Zvuk pozounů a fléten ohlásil nový den
a oznámil všem odjezd. Dříve než vyšli ven,
naposledy svou milou zulfbal mnohý spáč.
Ale to všechno brzy Kriemhilda proměnila v pláč.
- 1517 Utiným synům sloužil rek tuze oddaný
a když už brůny byly k výjezdě sedlány,
potajmu svěřil vládci burgundské koruny
své obavy a úzkost z královské cesty za Huny.
- 1518 Ten pán měl jméno Rumold a pověst hrdiny
a pravil: „Kdo má za vás vést správu krajiny,
když vám už zřejmě nikdo v návštěvě nezabrání?
Pravím, že jsou mi divné ty vzkazy Etzelovy
paní!“
- 1519 „Kraj poručím já tobě a svoje děcko též,
služ věrně našim dámám a zarmoucené těš.
Toto je moje vůle, tak jednej nadále,
nemyslím však, že sestra chce s námi jednat nekale.“
- 1520 Pak přichystali oře králi i průvodu,
polfbili své blízké, ve chvíli odchodu
rozbušila se srdce pýchou i nadějí
a paní zaplakaly. Plakaly, žel, i později.
- 1521 Ve chvíli, kdy už reci sedali na oře,
stanuly dámy smutně, myslíce na hoře,

- jež dobře vytušily za dlouhou odlukou.
Pocitily, že srdce jim darmo ztěžka netlukou.
- 1522 Když smělí Burgundové se posléz hnuli vpřed,
tu celý kraj se počal v podivném shonu chvět,
szlazi muži, ženy po obou úbočích,
oni však přesto měli při jízdě v duších pouze smích.
- 1523 Nibelungové jeli překrásně oděni,
na sobě nesli tisíc kroužkových brnění,
přesto se žádné dáme nevrátil její pán,
a to vše pro Kriemhildu, pro paměť
Siegfriedových ran.
- 1524 Dali se přes Východní Franky až k Mohanu,
Hagen jel před Burgundy, jel na krok od pánů,
a vedl všechny voje, neboť byl znalý cest.
Maršálkem byl pan Dankwart, rýnský rek dbalý
na svou čest.
- 1525 Z Východních Frank se brali do schwalbenfeldské
župy
a byl to skvostný pocit pohlédnout na zástupy,
na knížata a pány, jak pyšně cválají.
Dvanáctého dne zrána král doharcoval k Dunaji.
- 1526 Pan Tronje Hagen stále ujížděl v čele všech,
on, přítel Nibelungů v rozličných starostech,
dorazil rychle na břeh, vyklouzl ze trmenů
a s převelikým kvapem připoutal koně ke kmenu.
- 1527 Rozvodněný proud hučel, přívozník byl ten tam
což dalo záhy podnět k nemalým trampotám,
protože nevěděli, jak přeplout beze škod.
I sesedali reci na břehy oněch mocných vod.
- 1528 „Zlé věci,“ pravil Hagen, „ti hrozí, rýnský králi.
Na vlastní oči vidíš, kterak se voda valí,

- řeka je rozvodněna a záhubný je proud,
myslím, že dnes tu může mnohý tvůj rytíř
zahynout.“
- 1529 „Co nám to pravíš, Tronje, mluv s námi vlídněji,
při své cti,“ pravil vladař, „neber nám naději!
Spíše nám hledej přechod a pátrej po brodu,
kde přepravíme šatstvo i koňstvo mého průvodu.“
- 1530 „O život,“ pravil Hagen, „já trochu více dbám,
než abych ho tu zhoubně dával všanc hlubinám,
neboť chci, aby dříve mou vlastní čepelí
přemnozí hunští páni a hrdinové zemřeli!
- 1531 A proto posečkejte, udatní rekové,
jdu hledat převozníky, snad najdu takové,
co budou s to nás převézt do Gelpfratových lén.“
Nato pan Hagen vyšel, svým dobrým štítem
vyzbrojen.
- 1532 Měl plnou zbroj i výstroj, nejenom dobrý štít,
ale i pevnou přílbu, jež byla samý třpyt,
při pancíři mu visel meč vpravdě olbřímí
a schopný strašně škodit oběma svými ostřími.
- 1533 Jak hledal převozníka, pátraje nazdařbůh,
zašvelily vlnky, i zbystřil ihned sluch.
Zvuk způsobily víly v líbezném prameni,
kde se ty vodní paní koupaly pro osvěžení.
- 1534 Třeba se zcela tiše k ručejí přiblížil,
povšimla si ho záhy dvojice sličných vil
a obě dvě se šťastně a rychle ukryly.
Hagen jim sebral hávy, nečinil jim však násilí.
- 1535 Tu řekla Hadeburga, jedna z těch vodních žen:
„Hagene, chrabrý reku, toužíš být seznámen

- s tím, kterak rýnská jízda u Hunů obstojí?
Povíme ti to, pane, pomůžeš-li nám k závoji!“
- 1536 A pak se lehce vznesly z vln jako ptačí pár.
Jak poznal, že jsou schopny všelikých mocných čár,
počal být rytíř zvědav na jejich předpověď,
na to, že věci příští se od nich dozví právě teď.
- 1537 I řekla jedna víla: „Pravím ti, jeďte k nim,
zde je má ruka, pane, věř, že tě nešálím,
k Etzelovi si všichni jedete pro slávu,
doposud větší věhlas nečekal žádnou výpravu.“
- 1538 Hagen se zaradoval z věštby tak příznivé
a spěchal, aby roucha vrátil co nejdříve,
ale když měly opět svůj divotvorný háv,
pověděly mu pravdu o výpravě už bez obav.
- 1539 Druhá z víl, Sigelinda, pronesla chmurnou zvěst:
„Slyš, synu Aldrianův, to všechno byla lest,
sestra mé matky lhala, abys jí háv dal zpátky,
navštívíte-li Huny, čekají na vás zhoubné zmatky.“
- 1540 Navrať se rychle domů, je svrchovaný čas,
třeba jste byli zváni na kratochvilný kvas,
zhynete všichni v zemi hunského pana krále.
Smrt půjde stále v patách tomu, kdo poharcuje
dále.“
- 1541 Hagen však na to pravil: „Co mi to pravíte!
Nesmíte přece tvrdit šalby tak očitě,
že jedno záští může být záhubou nás všech!“
I počaly mu blíž lícit běh dějů v příštích dnech
- 1542 a první víla řekla: „Ne, je to nezbytl!
Budete veskrz všichni krvavě pobiti,
jen jedinému muži věštíme záchranu
a šťastný návrat domů: jen královskému kaplanu!“

- 1543 Tu vzkřikl hněvný Hagen a byl to zlostný křik:
„Cožpak se vůbec může dovědět panovník,
že na výpravě k Hunům přijdeme o život?
Nu, a teď pověz, vílo, jak překonáme spousty
vod?“
- 1544 „Dobrá, když přesto toužíš jet k hunským vladařům,
pak věz, že proti vodě je převozníkův dům,
jen on tu při Dunaji sídlí a nikdo víc.“
Po této odpovědi Hagen už nechtěl vědět nic
- 1545 a obrátil se, mrzut po všech těch zlověstech,
jedna z víl ale řekla: „Hagene, nač ten spěch?
Počkej a dopovím ti, jak přejít přes Dunaj.
Markrabí zvaný Else spravuje celý tento kraj,
- 1546 má bratra jménem Gelpfrat, mocného hrdinu
a pána celých Bavor. Přes jeho krajinu
berte se obezřele, čekejte nesnáze,
i vůči převozníku dávejte přednost rozvaze.
- 1547 Pokud si nezískáte po dobrém toho muže,
on, člověk tuze zlobný, vás poškodí, seč může.
Proto mu slibte zlato za jeho námahu.
Je oddán Gelpfratovi, jemuž zde koná ostrahu.
- 1548 Neozve-li se ihned, jak bude zavolán,
pověz mu, že ho volá Amelrich, dobrý man,
jenž kdysi kvůli záští odešel z těchto míst.
Na toto slovo přijde, tím si, můj rytíři, buď jist.“
- 1549 V tu chvíli Hagenovi nebylo do řeči,
sklonil se před vílami s úctou co největší
a potom kráčel mlčky, maje břeh na očích,
až blízko řeky spatřil dům na protějších úbočích.
- 1550 I počal mocně volat přes řeku do dálek:
„Převez mě, převozníku,“ volal ten chrabří rek,

„náramek celý zlatý ti za tvou službu dám,
chci pomoc, musím dále, přes proud
se nepřeplovím sám.“

1551 Člunař však zůstal zticha. Byl to muž bohatý,
a proto jenom zřídka přijímal úplaty,
i jeho čeleď byla nadutá nemálo,
a tak stál Hagen u vod a zhola nic se nedálo.

1552 I zvolal znovu hlasem tak preveliké síly,
že všechny vlny vůkol mocněji zabouřily:
„Jen převez Amelricha, Elseho vazala,
kterého z této země nepřátelská zášť vyhnala.“

1553 Na hrotu meče zvedl vysoko nad hlavu
náramek, celý zlatý, jako svou zástavu
za převoz do markrabství, a vskutku na ta slova
člunař se chopil vesel a vyplul z dílu Gelpfratova.

1554 Měl doma mladou žínku, zatoužil po zlatě,
kdo však je lačný jmění, neujde odplatě,
za rudý kov chtěl sloužit, a přišel o život,
namísto mzdy ho čekal Hagenův zhoubný břit
a hrot.

1555 Převozník plul, až přídu zabořil do písčiny,
ale když posléz poznal, že volal někdo jiný
než rytíř toho jména, když spatřil Hagena,
vykřikl na něj slova hněvná a neuvážená:

1556 „Amelrich a vy, pane, jaká to shoda jmen!
Rekovi, jehož čekám, nejste však podobeni,
je to můj rodný bratr po obou rodičích.
Nepřevezu vás nikam, když jste si ze mne ztropil
smích.“

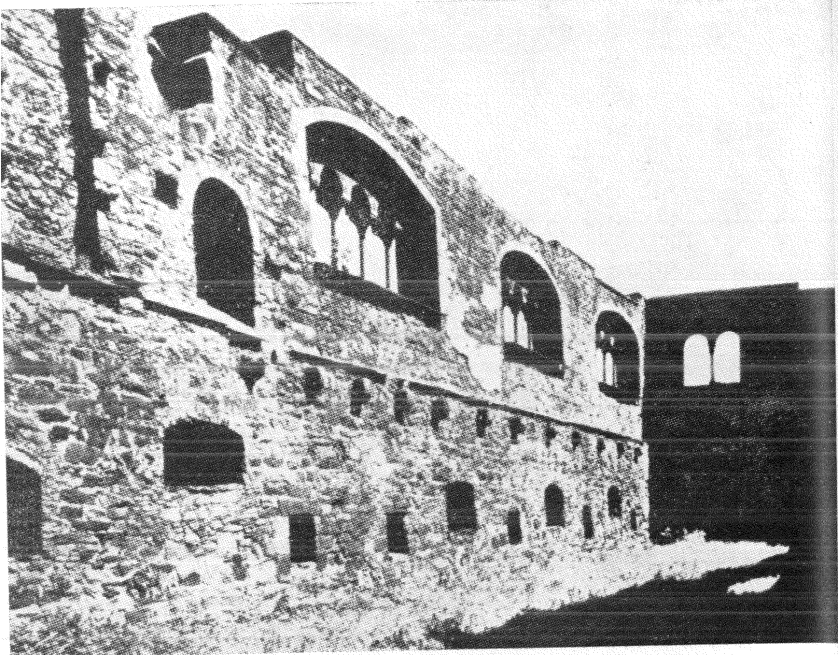
1557 „Nedej Bůh!“ pravil Hagen. „Přicházím z ciziny
a mimoto mám v péči i mnohé hrdiny,

U Ho ist in alten maren wunders vil geseit
Von halden lobebarn von garna chünere,
Von hiden hochgeriteu von wene vil von Hagen
Von chyn er rechen strie muget ir ne wunt hove ligen
Ez wibe in Burgonden ein schone magetin.
Daz in allen landen niht schönerz mohte sin.
Ez hriembilt waz si geborn unde was ein schone wip.
Daz in ir mûren degenen vil verhesen den lip.

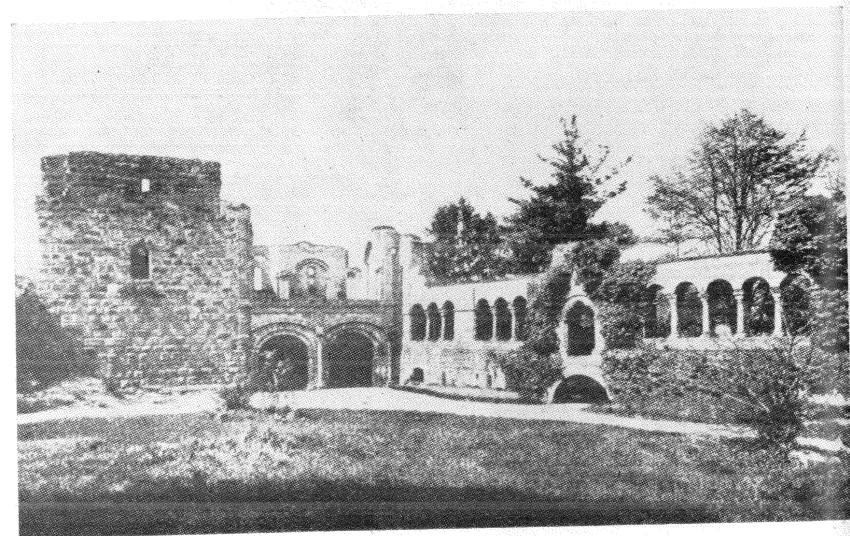
Bl. 2. 8. 1. Sp. 6. 1. 1. 1.

Er bringet ir iru mare / her in irze laut.
Daz in irun sibilunge / slûch der halden hant.
Zal bunde vuo sibilunge / der iriden kuniges kint.
Er frumte starkiu wunder / mit siner krefte sint.
Daz er helt aleine an alle helfe reit
er vant vor einem perge als nur ist gesit
pi sibilunges horte vil manigen chyn man
die warn im ee vil oronde vntz er ir chünid da gen
Daz er horte sibilunges / der waz gar getragen
Vz er ame holt berge an horet wunder sagen.
Wie in wolden teilen / der sibilunge man.
Daz sich der degen sifit / den helt er wuarn bozm.

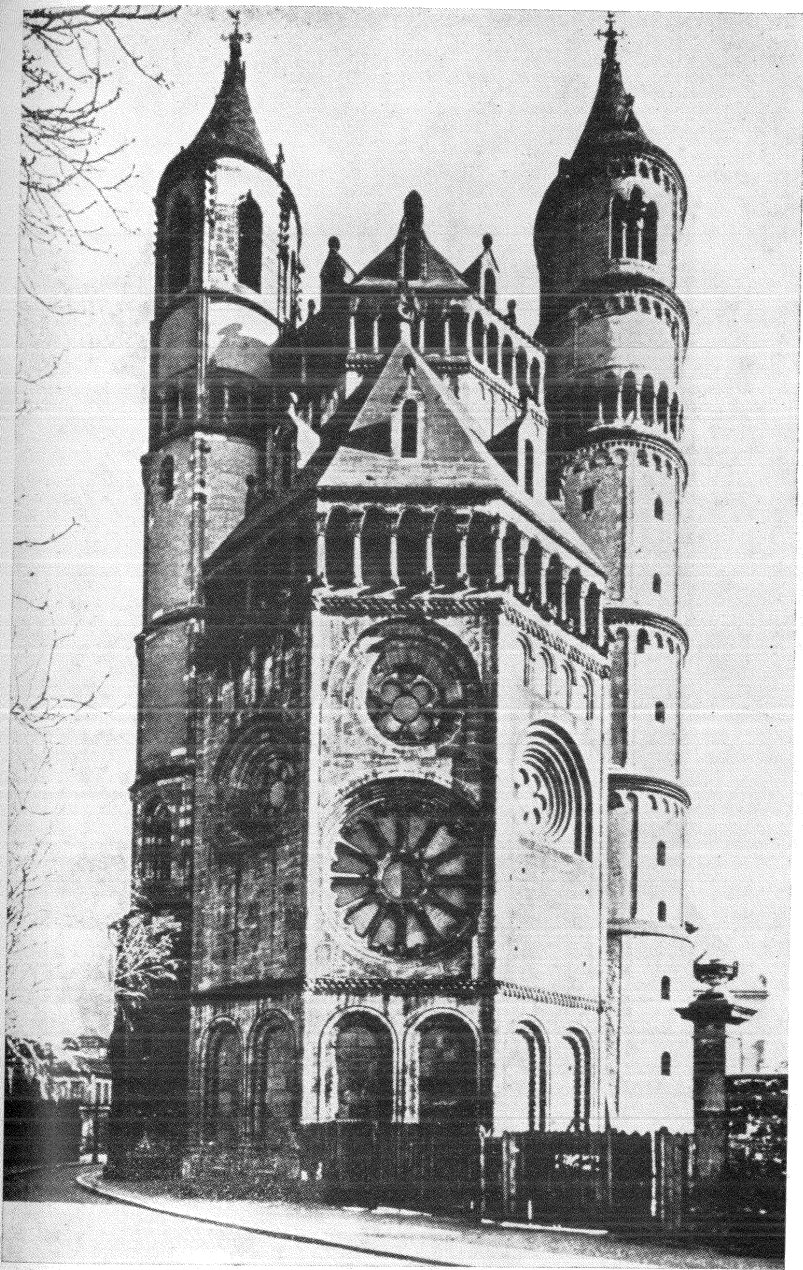

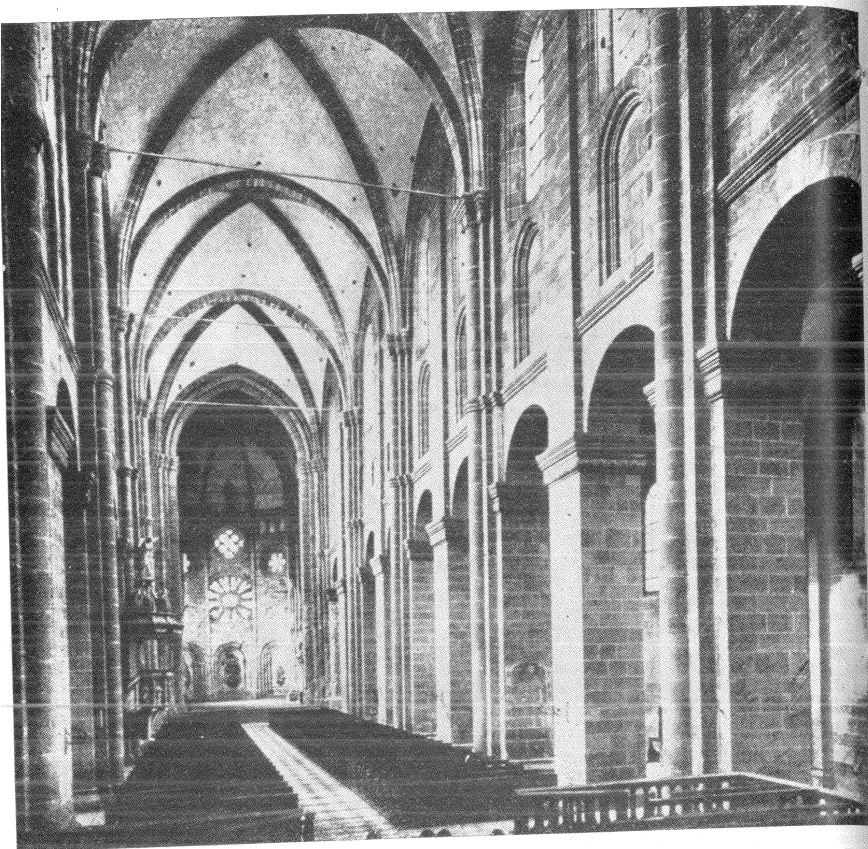
18

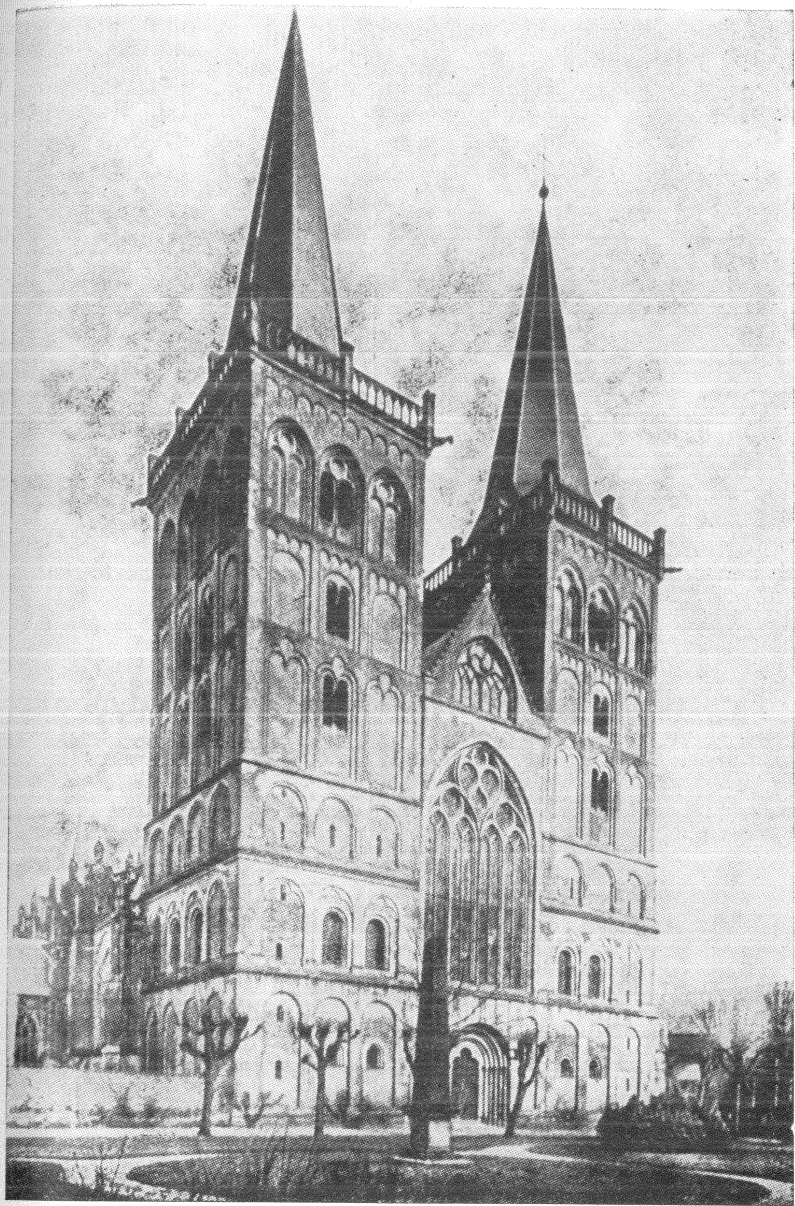
19

20

21

22

proto si ve vši shodě vezměte náramek,
přeplujte se mnou přes proud a vysloužíte si můj
vděk.“

1558 „Já ale neučiním,“ pravil muž, „co bys chtěl,
neboť mí páni mají nemálo nepřátel
a z těchto příčin převoz cizincům odmítám.
Je-li ti život milý, pak opusť bez meškání prám.“

1559 „Neváhej,“ pravil Hagen, „jsem v špatném
rozmaru,
spíše se dohodněme na zlatém podaru
a převez tisíc reků a koňů tolikéž.“
Převozník ale vzkřikl: „To, pane, marně po mně
chceš.“

1560 Uchopil svoje veslo, kus mocně vydulý,
a máchl jím tak mocně k rekově nevůli,
že chrabří rytíř Hagen poklesl v kolenou:
sotva kdy smlouval přívoz s duší tak neomalenou!

1561 Hned nato hněvný člunař se chopil sochoru,
a aby protivníka přinutil k odporu,
namířil na temeno, udeřil ze všech sil,
až se tyč roztříštila. Slyšte však, co si vysloužil:

1562 jen zkázu! Neboť Hagen ihned a bez meškání
tasil, v tom okamžiku, jak sáhl po své zbrani,
stál převozníka, hlavu utopil v proudnici,
a to se dozvěděli vkrátku i rýnští šlechtici.

1563 Lodník byl tedy mrtev, ale člun v tentýž čas
plul k Hagenově smutku, pryč, vlnám napospas,
obrátká zpět ho stála nemálo úsilí,
Tronje však popoháněl prám, co mu síly stačily.

1564 Loď sebou mocně hnula při každém záběru,
náhle však veslo prasklo. To bylo k závěru,

- právě když stácel přídu za reky k pevnině.
Přestože jiné neměl, nezůstal sedět nečinně,
- 1564 ovinul prasklé místo štítovým řemením,
obrátil bárku k Wormským a zavesloval k nim.
Král čekal na rytíře u lesa na břehu.
Jakmile přistál, páni se dali rychle do běhu
- 1566 a reka přivítali nikterak nevlídně.
Ale když uviděli na zrudlém lodním dně
krev, dosud vlašnou, z rány, již vyřal člunařovi,
o překot naléhali, ať jim vše o své cestě poví.
- 1567 Brzo i pan král shledal, že na dně rumění
krev, doposavad vlašná, a bez otálení
optal se na lodníka: „Zřejmě díky vaší síle,
která je arci strašná, nesměl se dožít této chvíle?“
- 1568 „Ne, člun byl opuštěný,“ zalhal rek prohnane,
„kdo si ho sice u vrb připoutal na laně,
přesto však námezdníka, jenž plaví přes řeku,
jsem nenašel, tím méně jsem způsobil smrt
člověku.“
- 1569 Tu pravil kníže Gernot nikterak vesele:
„Bojím se, že dnes umřou mnozí mí přátelé,
nejsou-li převozníci, aby nás převezli.
Jak překonáme Dunaj? To je mi svízle tuze zlý!“
- 1570 Na to pan Hagen vzkřikl: „Pacholci, velím vám
do trávy složit sedla! Pokud si vzpomínám,
po mně se lepší člunař neplavil Porýním!
Dnes překonáte řeku, o to se, páni, přičiním.“
- 1571 Protože sami chtěli přeplout co nejrychleji,
zahnali dříve koně do vody pod peřejí,
ořům se podařilo zářečt dostihnout,
třebaže umdlávali a některé z nich snesl proud.

- 1572 Jak vidno, hunské cesty se nemfnili vzdát,
museli ovšem člunu svěřit i kov i šat,
ale pan Hagen uměl tak skvěle řídit prám,
že v krátké chvíli všichni dopluli k cizím
končinám.
- 1573 Nejprve tisíc manů přeplavil do Bavor,
pak všechny svoje reky a nakonec i sbor
devíti tisíc mužů, všeliký zbrojný lid;
po celý den pan Tronje nepoznal vskutku, co je
klid!
- 1574 Teprv když téměř všechny přes řeku přeplavil,
vzpomněl si znovu na zvěst kouzelných vodních
víl,
tu, kterou divným děním věděl už od rána,
což málem stálo život panovníkova kaplana.
- 1575 Pan Hagen kněze našel, jak skloněn ke schráně,
opatruje v ní svátost, svěřenou k ochraně,
ale rek na to nedal, vrhl se na něho
a odtud sluha boží musel snést mnoho trpkého.
- 1576 V mžiku ho srazil z lodi. Nato se ze všech stran
ozvalo: „Pomoc, pomoc!“ tak volal mnohý pán,
pan Giselher se tenkrát rozhněval obzvláště,
a přesto nechtěl Hagen ustoupit v ničem od zástě.
- 1577 Tu Gernot, mocný vládce nad mnoha úděly,
pravil: „Co vyzískáte, Hagene, zemře-li?
Spáchát čin někdo jiný, tuze ho potrestám.
Pročpak jste ve zlém s knězem, provinil se snad
proti vám?“
- 1578 Pan kaplan zatím s proudem zápasil bez oddechu,
čekaje pomoc z lodi. Čekal však bez úspěchu,
naopak, rek ho ještě srazil dál do hlubin
a každý odsuzoval takový zlý a hněvný čin.

- 1579 Vida, že nikdo z lodi kněz, kterého už tuze zamřil zpátky na břeh ač nedovedl plavat, mu ruku nepodává, znavila nehoda, a s boží pomocí, dokázal vlny přemoci.
- 1580 Když stanul, bědný, v trávě, třesa svým hábitem, pohleděl na něj Hagen s nezvratným pocitem, že byl tou vílí věštbou varován po právu, a řekl si: „Smrt čeká na celou naši výpravu.“
- 1581 Jakmile vylodili i náklad průvodu, jež manové tří králů plavili přes vodu, pan Hagen bárku rozbil a vrhl do řeky, což arci prapodivně zapůsobilo na reky.
- 1582 Pan Dankwart pravil: „Bratře, můžeš mi povědět, proč toto všechno činíš? Jak přeplujeme zpět, až při návratu na Rýn sem houfce dospějí?“ Hagen mu řekl pravdu, ovšem až mnohem později,
- 1583 a nyní pouze pravil: „Učinil jsem tu věc, protože, je-li s námi nějaký zbabělec, který by nám chtěl prchnout pro úbyť odvahy, stihl by ho zde konec ostudný, zlý a neblahý.“
- 1584 S houfci jel také jeden burgundský hrdina, jenž nikdy v boji ruce neskládal do klína, a onen pán, rek Volker, důvtipem proslulý, pravil, že je mu počín Hagenův zcela po vůli.
- 1585 Pak naložili náklad a osedlali oře; neměli dosud ztráty, z nichž by jim vzešlo hoře, krom ztráty jejich kněze; ta byla jediná, kaplan teď musel pěšky putovat na hrad u Rýna.

XXVI. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Dankwart zahubil Gelpfrata

- 1586 Když se král opět shledal na břehu se všemi, otázal se: „Kdo z pánů zná zdejší území tak, abychom si cestou nezašli bůhví kam?“ Tu pravil mocný Volker: „O to se, pane, postarám.“
- 1587 „Páni a panošici,“ zvolal však Hagen. „Stát! Něco vám po přátelsku povím, ač sotva rád, musím vám nyní říci ponouřou novinu: nikdy už nespátříme svou rodnou zemi na Rýnu.“
- 1588 Řekly mi to dnes ráno dvě víly těchto vod, nevrátí se z nás nikdo, přijdeme o život, proto vám radím, reci, přichystejte si zbroj a bděte, neboť hrozí boj.
- 1589 Ještě jsem tajně doufal, že lhou ty věstkyně, řekly mi, že se zpátky navrátí jedině jeň proto jsem ho vydal a nikdo jiný z nás, vlnám a vodám napospas.“
- 1590 Zpráva se rozletěla, až ji znal každý šik a tuze zbledl mnohý udatný bojovník a právem projevoval úzkost a obavu, že místo radovánek na cestě přijde o hlavu.
- 1591 Přepluli řeku v místě, jemuž se v zemi říká Mehring a kde pan Else ztratil dnes převozníka. „Určitě,“ pravil Hagen, „jsem si už po kraji vysloužil nepřátele, a ti nám pokoj nedají.“
- 1592 S člunařem jsme se bili za jitra s úsvitem, dávno už všude vědí o ranním zabitém a obořil se na nás. Budme však na stráži a Gelpfrat jakož Else se brzy se zlou potáží.

- 1593 Víím, že jsou tuze smělí a budou útočit,
přesto však jedme zvolna a přejme ořům klid,
aby si nemysleli, že jsme snad na útěku.“
„Souhlasím,“ řekl na to Giselher, jeden
z předních reků.
- 1594 „Kdo bude naším vůdcem po zdejší končině?“
„Pan Volker, ten ví dobře o každé pěšině,
naš předatný pěvec, ten o všech stezkách ví.“
A než to dovětli, hudec už skončil přípravy
- 1595 a stanul v plné zbroji. Připjal si přílbici,
oblékl pestré polní roucho i suknicí
a na kopí mu rudě zavlála korouhev.
Také on spolu s králem posléze zhoubně prolil
krev.
- 1596 Jakmile Gelpfratovi donesli chmurné zvěsti
o člunařově smrti, jak zvěděl o neštěstí
i mocný rytíř Else, přemohl oba žal,
obeslali své many a rek co rek hned hotov stál.
- 1597 Slyšte, jak bylo dále: dřív než se nadáli,
shromáždili se muži nadmíru troufalí,
kteří už v mnoha bojích rozdali mnoho ran;
sedm set hlav ba více měl houfec, jenž byl
obeslán.
- 1598 Pod vedením svých pánů se dali do cvalu
za svými nepřáteli, leč příliš zápalu
bylo v té touze mstít se na chrabrých cizincích,
takže ji naposledy zaplatil smrtí mnohý z nich.
- 1599 Pan Hagen sešikoval jízdectvo do sledů
s péčí, v níž neměl rovna v nižádném ohledu,
takže teď jeho bratr pan Dankwart i on sám
s vazalstvem harcovali v týlu všem rýnským
družinám.

- 1600 Když počal padat soumrak, cítil už utkvěle,
že boj a svízel čeká na jeho přítele.
Cválali po Bavorech, každý z nich v ruce štít,
tak dlouho, až se soupeř odhodlal na ně obořit.
- 1601 Už chvilku vojsku v patách po stranách cesty zněl
veliký dusot kopyt, to se hnal nepřítel.
„Brzo nás,“ pravil Dankwart, „jejich houf
napadne,
přitáhneme si přílby, to bude nejvýš případné.“
- 1602 Komoně zarazili teprve z nezbytí;
v tmách spatřili, jak štítý co mžik se zatřpytí.
Do ticha pravil Hagen: „Co je to za štvaničí?
Kdo nám to cválá v patách?“ Teď musel
Gelpfrat něco říci!
- 1603 Markrabě a pán Bavor mu tedy odvětil:
„Stíháme valem houfce nám nepřátelských sil,
protože dosud nevím, který to smělý rek
řal mého převozníka a způsobil mi zármutek.“
- 1604 Pan Tronje nato řekl: „Ten převozník byl tvůj?
Nechtěl se s námi plavit! Mně tedy poděkuj
za ztrátu svého reka, bylo to nezbytné,
zahubil jsem ho z obav, že dříve on mne k smrti
tne.
- 1605 Jinak měl dostat zlato, nemluvě o šatech,
pokavad by nás, pane, převezl na tvůj břeh,
ale on mi dal hrubě najevo nelibost,
pozvedl na mne sochor, což ve mně probudilo
zlost.
- 1606 Však jsem se také bránil! Sáhl jsem po jílci
a vyřal zhoubnou ránu onomu zběsilci.
Nyní dle vaší míry nabízím odškodné.“
Viděl však, že se s pány po dobrém sotva dohodne.

- 1607 „Ubírá-li se tudy sbor Guntherův, pak vím,“
odpověděl pan Gelpfrat, „že nám svým násilím
uškodil zřejmě Hagen. Žádám si jeho hlavy:
za život převozníkův nechť je nám rek dán
do zástavy!“
- 1608 I vycválali, kopí před štíty skloněna,
pan Gelpfrat zaútočil na pana Hageny,
i Else jakož Dankwart vyjeli proti sobě,
změřili svoje síly a počali boj v mocné zlobě.
- 1609 Změřili hrdinové své síly někdy víc?
Pan Gelpfrat Hagenovi vyrazil s kopím vstříc,
až praskly prsosiny, rek padl s koně vzad,
a takto rýnský rytíř musel chuť boje obeznat.
- 1610 I pole obou houfců řinčelo zbraněmi.
Pan Tronje arcit dlouho neležel na zemi,
vstal ihned po nájezdu rytíře Gelpfrata
a na mysli mu nyní tanula pouze odplata.
- 1611 O tom, kdo pánům hlídal oře, zvěst nepraví,
vím pouze, že se každý postavil do trávy
a oba zvedli zbraně k novému zápasu.
I jejich čeleď vpadla do válečného tartasu.
- 1612 Hagen se na Gelpfrata zmužile obořil,
markrabě mu však náhle ze štítu vyřal díl,
tak velký a tak mocný, až jiskry sršely.
I nevěděl v tu chvíli man rýnský, nezahyne-li,
- 1613 a proto takto zvolal: „Dankwarte, na pomoc!
Tísni mě jeden rytíř, který má strašnou moc,
nepomůžeš-li, bratře, vypustím brzo duši.“
Chrabrý pan Dankwart pravil: „Nu, rozsoudím
spor, jak se sluší,“

- 1614 přiskočil ruče blíže, pozvedl pravici,
vzal jednou ranou život cizímu šlechtici,
a třeba se chtěl Else za bratrovu smrt mstít,
byl nucen s velkou škodou odtáhnout on i jeho
lid.
- 1615 Mrtev byl mocný Gelpfrat, on sám byl posekán
a osmdesát mužů tržilo tolik ran,
že bitku nepřezili. Tak nahlédl pan Else,
že musí před Rýnskými prchnout a že už jinak
nelze.
- 1616 A ještě za útěku bavorské zbrojné roty
zazníval třeskot zbraní daleko do temnoty,
jak nepřítel stíhal houf pana Hageny.
Věc těch, kdož neprchali dost rychle, byla ztracena.
- 1617 Tu zvolal rytíř Dankwart: „Dost pronásledování!
Obrátme opět zpátky, ať uhánějí páni
dál sami, však jsou zbiti sdostatek krvavě.
Dbejte mé dobré rady a vraťme se zas k výpravě.“
- 1618 Když přišli na bojiště, kde došlo k oné seči,
pravil pan Tronje Hagen: „Věnujme nyní péči
obhlídky našich mrtvých a součtu našich ztrát,
jichž se náš houfec musel dík zlobě Gelpfratově
vzdát.“
- 1619 Oplakali však pouze čtyři své bojovníky,
a za ně zaplatily bavorské zbrojné šiky
více než stovkou mužů, kteří zde zemřeli.
Jen proto měl pan Hagen štít rudou krví
ztemnělý.
- 1620 Tu zasvitla zář lunny na podmračeném nebi
a Tronje Hagen pravil: „Dnes není zapotřebí
vyprávět Guntherovi o nás a o boji.
Ať se král dočká rána bez starostí a v pokoji!“

- 1621 Když posléz dorazili k hlavnímu tažení,
byli už bojovníci velice zemdleni.
„Kdy skončí dnešní jízda,“ tázal se mnohý z nich.
„Až v místech,“ pravil Dankwart, „pro odpočinek
příhodných.“
- 1622 Musíme cválat dotud, než opět vzejde den.“
I Volker, jenž byl péčí o průvod pověřen,
maršálka se dal optat: „Nuže, kde zvolíme
luh pro pohovu koní, kde uložíme pány mé?“
- 1623 Pan Dankwart odpověděl: „Sám o tom nemám
zdání,
musíme s odpočinkem sečkat až do svítání
a potom ulehne, kde se nám namane.“
Takové řeči byly Burgundům sotva vítané.
- 1624 Pozornosti všech totiž unikla v nočních tmách
krev na oděni mužů, jakož i na přílbách,
teprv když slunce vyšlo nad hory, spatřil král
na recích stopy boje a velice se rozhněval:
- 1625 „Těším se u vás, pane, tak malé důvěře,
že jste mě nepostrádal, když kroužky pancéře
vám ruměněly krví? Kdo vám to učinil?“
„Pan Else,“ pravil Hagen, „a Gelpfrat přepadli
naš týl“
- 1626 oplátkou za člunaře: byla to odvěta,
Gelpfrata však můj bratr sprovodil ze světa
a Else v tísní prchl před naším stíháním.
Nám padli čtyři muži, zato však plná stovka jim!“
- 1627 Už nevíme, kde Gunther toho dne ležel polem,
víme však, že se ihned v místě i kraji kolem
šířily pilné zvěsti o jejich výpravě.
Pak vjeli do Pasova, přijati víc než laskavě,

- 1628 a z příjezdu se těšil především jejich strýc,
pasovský biskup Pilgrim, nekormoutil se nic,
že k němu zavítali s tak mocným průvodem,
a také dal svou přízeň najevo doopravdy všem.
- 1629 Po přátelsku jim vyšli v ústrety k hlavní cestě.
Protože mnozí reci nenašli místo v městě,
část se jich přeplavila na druhý říční břeh
a tam se usídlili pod přístřešky a ve stanech.
- 1630 Museli u nich pobýt přes noc až do rána
a jejich péče byla vlídná a vybraná.
Dál nezbylo než sedlat do markraběcích lén
a záhy jejich průjezd byl v Bechelaren ohlášen.
- 1631 Jakmile tedy Wormští nabrali nové síly,
pokračovali v cestě. U hranic narazili
na rytíře, jenž dřímal; když k němu dojeli,
Hagen mu ruče odňal meč s tuze břitkou čepelí.
- 1632 Eckewart, — neboť takto se jmenoval ten rek, —
měl v mžiku mysl plnou pochmurných myšlenek,
že ztratil svůj meč skrze neznámé šlechtice
a že byl špatným strážcem Rüdegerovy hranice.
- 1633 I popadla ho lítost: „Hanba mně, bědnému,
ta jízda rýnských pánů vede jen ke zlému!
Od Siegfriedovy smrti je radost má ta tam,
ach, pane Rüdegeru, špatně si nyní počínám!“
- 1634 Když Tronje Hagen slyšel tu kormutlivou řeč,
dal mu šest zlatých kroužků a navíc vrátil meč:
„Je to dar na přátelství a ty ho dostáváš,
neboť jsi jednal chrabře! O samotě jsi držel stráž!“
- 1635 Eckewart odpověděl: „Zaplať Bůh za podar,
želím však vaší cesty a nečekejte zdar.“

- U Hunů stůjte bděle, pravím vám, buďte jist,
že pro smrt Siegfriedovu vás čeká velká nenávisť.“
- 1636 „Před ní nás,“ pravil Hagen, „jen Pán Bůh
ochrání,
teď máme větší starost o nocleh v ústraní,
kde by dnes mohlo panstvo i manstvo ulehnout.
Kde nalezneme v kraji pro sebe nejvhodnější
kout?
- 1637 Nemáme ani sousta a schváčení jsou koně,
zde není možno koupit nic pro nás ani pro ně,
dobrého hostitele by bylo potřeba,
abychom nemuseli tuto noc trávit bez chleba.“
- 1638 Eckewart odpověděl: „Záhy vás dovedu,
chcete-li, k hostiteli, jenž v žádném ohledu
na světě nemá rovna, uvidíte ho vkrátce
v Rüdegerově sídle, a je to jeho pán a vládce.
- 1639 Bytuje blízko cesty, kdekoho pohostí
z duše rád ve svém domě a v srdci vřelosti
má jako kvítí vprostřed májové lučiny.
Bývá vždy šťasten, smí-li obsloužit dobré hrdiny.“
- 1640 Král Gunther nato pravil: „Vyřidte, prosím vás,
chcete-li být mým poslem, Rüdegerovi vzkaz,
zda přijme mne, mé blízké i lid a čeládku,
za což smí očekávat mou nejvděčnější oplátku.“
- 1641 Eckewart neodmítl: „Vyřídím vaši zvěst!“
a pak se tuze rychle připravil na odjezd,
aby včas řekl všechno, co přislíbil, že řekne.
Pan markrabě už dlouho neslyšel poselství tak
pěkné!
- 1642 Posla, jenž cválal ruče za panem Rüdegerem,
hradní pán zdálky poznal a pravil: „Tímto směrem

jel Eckewart, ctný rytíř a vazal Kriemhildin.“
Zprvu se bál, zda na něm nespáchal někdo křivý
čin,

- 1643 proto mu vyšel kvapem naproti před bránu,
rytíř však svůj meč ihned odhodil na stranu,
a rychle sdělil zprávu, aniž by smlčel slovo,
předstoupiv před knížete a před komonstvo
vladařovo.
- 1644 Takovou řeč k nim vedl: „Posílají mě k vám
král Gunther, který vládne burgundským končinám,
i Giselher i Gernot, dva bratři královi,
a všichni jsou vám k službám vezdy a věrně hotovi.
- 1645 Pan Hagen i pan Volker se připojují k nim
s oddanou horlivostí, a ještě dověřím,
co maršálek pan Dankwart by věděl tuze rád:
zdali by směli všichni i s vojskem u vás nocovat.“
- 1646 Rüdeger odpověděl s úsměvem na tváři:
„Kterak mě blaží zpráva, že rýnsťští vladaři
by stáli o mé služby. Což jim lze odřící?
Vždyť jejich příjezd ke mně je nejvyš potěšující!“
- 1647 „Pan maršálek vám dává vědět i o počtech,
jež bohdá s panovnký přijmete ve svých zdech:
rytířů bude tisíc, šedesát hrdinů
a devět tisíc přlbic.“ Pán slyšel rád tu novinu.
- 1648 „Blaží mě,“ pravil kníže, „že rýnským rytířům
poskytne pohostinství můj markraběcí dům,
protože jsem jim dosud neměl čím posloužit.
Jeďte jim vstříc, mí blízcí, a s vámi všechen
zbrojný lid.“
- 1649 Hned panoši i páni se k ořům hrnuli,
neboť jim vládcův příkaz byl velmi po vůli,

- svých přepůvabných panen i přelíbezných žen.
Zástup dam zářil šperky a tkaninami zvučných jmen.
- 1663 Na skvostných šatech měly nádherné kameny,
které se tuze leskly, tak byly oděny
v okamžiku, kdy Wormští ze sedel sesedali.
Však to byl také houfec dvorný a dobrých
mravů dbalý!
- 1664 Na šest a třicet panen s dalšími paními
nadmíru urostlými a tuze vнадnými
šlo mu vstříc provázeno četnými vazaly
a všechny tyto dámy své hosty vládně vítaly.
- 1665 Pak daly markrabinky po pěkných polibcích
třem panovníkům rýnským, Hagen stál vedle nich
a hostitelův příkaz platil i na něho,
dívka se ale lekla obličje tak strašného,
- 1666 její tvář byla náhle bledá, hned nachová,
musela ovšem jednat dle přání otcova.
I Dankwart i pan Volker dostali polibek
a hudec jím byl poctěn, protože to byl dobrý rek.
- 1667 Giselher, vládce rýnský, nadmíru zmužilý,
se s urozenou dívkou za ruce chopili
a Gunther zase s matkou. Tak potom kráčeli
v průvodu bojovníků za jáсотu a veselí.
- 1668 S Gernotem šel sám kníže a posléz v síni spolu
s paními jakož s pány usedli kolem stolů
a dali přinést džbány; čas plynul při víně
tak jako nikdy rekům na žádné jiné hostině.
- 1669 Nejednen pohled tehdá zaléтал zas a zas
za markraběcí dcerou, panicí plnou krás;

- počinání tak libé a zjev tak překrásný
vzbouzely právem v recích přesladké myšlenky
a sny.
- 1670 Mohli však snít, co chtěli, byli to snílci planí!
Mnohý zrak také mířil za mnohou krásnou paní
i dívkou při tabuli, těkaje tam i sem,
a Volker hostitele zahrnul velkým obdivem.
- 1671 Aby byl doposledu dvorský mrav dodržen,
páni se oddělili od dam a vyšli ven,
zatímco v jiné síni chystali tabuli
pro hosty s mnoha jídly, jež všemi slastmi slynuły.
- 1672 Z dam pouze markrabinka usedla ke chvále
i ke cti hostů za stůl; dcera však nadále
zůstala v kruhu panen, tak jak se slušelo,
a rýnským rekům bylo z toho jen málo veselo.
- 1673 Po hojném hodokvasu a tučně hostině
zavolali zas dívky nazpátek do síně
a v družné řeči padl nejednen žert a šprým.
Obzvláště rytíř Volker znal vládnout tímto uměním.
- 1674 Vznešený rýnský hudec pak pravil před všemi:
„Pán Bůh vás ráčil nadat mnohými přízněmi,
markrabě, vzácný pane: za paní svého domu
dostal jste ženu krásnou a šťastné živobyť k tomu.
- 1675 Věřte, být zeměpánem a nosit korunu,
nechtěl bych vedle sebe nikoho na trůnu
než vaši krásnou dceru, půvabnou panici,
je vznešená, je vládná a tuze okouzluјící!“
- 1676 Markrabí odpověděl: „Což se kdy podaří
mé dceři zalíbit se králi a vladaři?
Žijeme z vůle jiných, sdílíme v cizině,
k čemu je potom krása takové mladé dívčině?“

- 1677 Tu řekl Gernot, znalý všech dvorských pořádků:
„Nu, kdybych já sám nyní přemýšlel o sňatku,
zvolil bych si ji za choť s radostí největší!“
a po něm Tronje Hagen se také vmísil do řeči:
- 1678 „Na sňatek přece myslí náš vládce Giselher,
Rüdegerova dcera je z rodu vzácných dcer,
a pokavad by nesla korunu na Rýně,
rád bych stál s manstvem v službách tak sličné
paní vládkyně.“
- 1679 Jeho řeč markraběcí manžele potěšila,
ano, ta slova byla oběma tuze milá,
zvláště i když druzí páni shledali nakrátce,
že mladá markrabinka je dívka vhodná pro vládce.
- 1680 Kdo by měl nyní vůli zvednout hlas k odporu?
I povolali pannu vzápětí ke dvoru
a slíbili ji slavně za Giselhera vdát,
načež i on dal slovo, že bude dívku mít vždy rád.
- 1681 Nato jí přisoudili hrady i mnohý díl,
což Gunther, vládce rýnský, přísahou potvrdil
a k čemuž i pan Gernot přivolil shodně s ním.
Markrabí králům pravil: „Já pevná místa
nevlastním,
- 1682 nabízím vám však srdce věrné a oddané.
Co na zlatě a stříbře má dcera dostane,
neunese sto koní, to bude její věno.
Rekovo přibuzenstvo s ním bude, doufám,
spokojeno.“
- 1683 Obstoupili je kolem, jak velel dávný zvyk,
a s blahou myslí mnohý mladičkový bojovník
stanul teď zcela blízko Giselhera a jí,
v myšlenkách shodných s těmi, jež i dnes mladí
mívají.

- 1684 A když pak položili dívence otázku,
zdali s tím švarným pánem touží žít ve svazku,
v němž popravdě žít chtěla, zmatena doposud,
tuze se roztesknila a přemohl ji dívčí stud.
- 1685 I poradil jí otec, že dobře odpoví,
řekne-li svoje ano rýnskému rekovi.
Jak dychtivě k ní paže vztáhl pan Giselher!
Žel, málo okusila lásky a jejích sladkých her.
- 1686 Nato se její otec rozhodl povědět:
„Vznešení panovníci, až pojedete zpět,
odvede si mou dceru do Burgundska pan král
zcela tak, jak je zvykem.“ A tomu každý přitakal.
- 1687 Pozvolna slábnul halas smíchu a hovoru,
pannám už dali pokyn jít do fraucimoru,
i hosty čekal spánek až do blého dne
a pak zas nové krmě znamenité a lahodné.
- 1688 Po snídání však Wormští řekli, že musejí
vyrazit dále k Hunům. „Nu, snad vás přimějí,
pověděl nato kníže, „abyste nepílili.
Málokdy přijdou hosté tak vítaní a srdci milí.“
- 1689 „To nelze,“ pravil Dankwart, „kde byste sebral
chléb,
kde víno a kde krmě, máte tak plný sklep,
abyste mohl tolik mužů mít ke stravě?“
Hostitel ale řekl: „Učiňme konec rozpravě,
- 1690 neodříkejte, prosím, mí milí páni reci,
dva týdny máme u nás co vařit a co péci
jak vám, tak vašim jízdným i průvodnému lidu.
Dosud, dík Etselovi, jsme nepoznali nikdy bídu.“
- 1691 Třebaže odmítali, zdržel je hostitel
až do čtvrtého rána. A o tom, jak se měl

- každý host v jeho péči, šly zvěsti po krajích.
I oděním a koněm obdařil nejednoho z nich.
- 1692 A přesto přišel konec a sbohem vespolek,
na markraběcí štědrost nebyl však žádný lék,
on rozdával své dary každému podle chuti
k potěšení všech hostů, neznaje slova odmítnutí.
- 1693 Mezitím panošici před bránu vyvedli
komoně rýnských pánů v postrojích pod sedly
a už se shlukli reci, každý z nich v ruce štít,
dočista připraveni do hunske země vyrazit.
- 1694 Dříve než hosté vyšli před markraběcí dům,
hostitel předal dary přemnohým Burgundům.
On dovedl žít se cti a štědit hojnou měrou:
rytíře Giselhera obdařil krásnou pannou dcerou,
- 1695 pan Gunther přijal darem rytířské brnění,
což byla čest, jíž byli nemnozí poctěni,
král jinak nepřijímal dary, leč tento zvyk
porušil právě nyní a úklonou vzdal dárci dík.
- 1696 Pan Gernot dostal darem zbraň dobře kovanou,
s níž posléz byl s to skvěle vést ránu za ranou:
i markrabinka přála tomuto konání,
netušíc, že svým ostrím jí chotě k smrti poraní.
- 1697 Pak dala kněžna návrh, aby si Hagen vzal
také dar, a to od ní. Přijme-li dar sám král,
nemůže on, když jede veliké slávě vstříc,
odejít od nich s prázdnou. Rytíř však zprvu
nechtěl nic.
- 1698 „Viděl jsem zde dost věcí,“ pravil rek, „ze všeho
nic bych si nevezal s sebou do kraje hunskeho

- krom štítu, jenž je v síni na stěně pověšen.
S tím štítem bych rád vstoupil do Etselových
mocných lén!“
- 1699 Když paní uslyšela řeč pana Hageny,
žalostně zaplakala, velice zkrušena,
to kvůli Nudungovi, jenž vládnul oním štítem
a zbraní Witegovou zahynul v boji tuze litém.
- 1700 Pak smutně odvětila: „Proč jeho držitel
nedopřál Pán Bůh žítí? Nicméně nežije-li,
dám vám štít po rekovi, jenž zemřel za boje.
Ta vzpomínka mě souží a pláč mi nedá pokoje.“
- 1701 I vstala, poodešla pár kroků od křesla,
sňala štít rukou bílou a pak ho odnesla
s vírou, že se s ním ve cti mnohého odváží,
Hagenovi, jenž podar si ruče připjal na paži.
- 1702 Přes pestrou malbu zbroje, přes drahé kameny
byl napjat světlý hedváb, nádherně stržiený:
neozářilo slunce štít skutý umněji!
Však by stál tisíc hřiven, být zhotovený k prodeji.
- 1703 Nato pan Tronje Hagen přikázal odnést štít,
zatím se přišel také pan Dankwart rozloučit
a zároveň i přijmout od dcery knížecí
roucha, jež brzy mohl u Hunů s pýchou obléci.
- 1704 Nuže, tak nádhernými dary je zahrnuli
jen díky markraběcí přízni a dobré vůli,
a přesto záhy vznikl rozbroj tak zavilý,
že Wormští Rüdegera nakonec v boji zabili.
- 1705 Také pan Volker přišel před markraběncin trůn,
aby jí dvorně zahrál na housle sladkých strun,
zazněla jeho píseň něžného nápěvu,
a tak pan rytíř skončil v Bechelaren svou návštěvu.

1706 Teď poslyšte, čím kněžna poctila toho pána:
kázala, aby byla vyňata z truhly schrána
s náramky, jichž byl tučet, a připjala mu je
se slovy: „Jeďte s nimi tam, kde král Etzel panuje.

1707 Noste je na slavnosti pro moje potěšení,
a až se navrátíte, ať o jiném řeč není,
než o tom, že jste jednal k mé poctě jako rek.“
Však také rytíř splnil panino přání sdostatek.

1708 Markrabě nato pravil: „Sám hosty povedu,
chci, aby cestou měli klid v každém ohledu
a také aby nikde neutrpěli škodu,“
a kázal rychle chystat soumary svého doprovodu.

1709 Markrabě mnil vyjet s pěti sty vazaly
Koňmo a v krásném šatu, ano, tak cválali
na Etzelovu slavnost šťastni a veselí.
Od těch dob Bechelaren už nikdy neviděli.

1710 Před cestou poceloval své blízké na pozdrav,
Giselher jednal stejně, neboť tak velel mrav,
i mnohý rek svou paní objal a políbil,
brzy však dámy měly oplakat štěstí oněch chvil.

1711 Veškerá okna byla dočista dokořán,
mani už nasedali, nasedal hradní pán
a mnoho slzejících dam tenkrát nalezlo
náповěď, hádám, v srdci, jaké je čeká ještě zlo.

1712 Plakaly pro své blízké, jako by vytušily,
že se jim nenavrátí, a zatím jejich milí
s veselou vyrazili daleko do kraje
a směrem k zemi Hunů cválali podél Dunaje.

1713 Pan Rūdeger se optal burgundských hrdinů:
„Zdalipak máme ještě dál tajit novinu,

že průvod rýnských reků už mřít k Etzelovi?
Vždyť radostnější zprávu se hunský vládce sotva
doví.“

1714 I rozjel se hned posel, v rakouském údolí
zvěstil a dále šířil po celém okolí,
že páni z rýnských zemí harcují za Huny.
Co mohlo více těšit lid Etzelovy koruny?

1715 A zatím další posli střelbitě vyrazili
se zprávou, že se průvod Burgundů blíží k cíli:
„Chystej se, vzácná paní, Kriemhildo, už je čas,
tví bratři přijíždějí s velikou slávou mezi nás!“

1716 I počala své hosty Kriemhilda vyhlížet
tak, jako vyhlížíme přátele z dobrých let,
a vkrátku uviděla komonstvo z rýnských lén.
Také pan král byl zprávou o hostech tuze potěšen.

1717 „Jsem ráda,“ řekla paní, „že rýnští rytíři
jedou si v lesklých krouzcích, s pěknými pancíři
a mají nové štíty! Kdo touží po zlatě,
ať myslí na mou žalost, odměním se mu bohatě!“

XXVIII. VYPRÁVĚNÍ o tom, kterak Burgundové dorazili k Hunům

1718 Zvěst o příchodu rýnských vojsk slyšel vyprávět
i Hildebrand, rek bernský, věkem už téměř
kmet.
Sdělil ji pánu z Bernu, jenž tomu nebyl rád,
přesto však velel panstvo z Burgundska vládně
přivítat.

1719 Jeho rek Wolfhart vyslal čeled, ať pospíchá
osedlat koňstvo vládce bernského Dietricha,

- načež on sám jim vyjel říci své pozdravy
na pažit, kde už svítíl řad stanů rýnské výpravy.
- 1720 Pan Tronje Hagen spatřil komonstvo zdaleka
a podle zvyku vyzval panstvo, ať nečeká:
„Povstaňte, chrabří reci, blíží se koňmo ti,
kdož mají na rtech pozdrav. Pospíchejme jim
naproti!
- 1721 Přijíždějí k nám páni, které já dobře znám!
Jsou z kraje Amelungů ti, kdož se blíží k nám,
sám Dietrich z Bernu vede své hrdé hrdiny!
K pohrdání tou poctou není zde žádné příčiny.“
- 1722 Pan Dietrich a s ním každý rytíř a bojovník
sesedli potom s koní, jak velel dvorský zvyk.
Odebrali se k hostům, stanuli před nimi
a oslovili pány pozdravy tuze dvornými.
- 1723 Teď poslouchajte dobře zvěst hodnou pozoru,
co řekl Dietrich králům při prvním hovoru.
Pravil, že jejich cesta mu radost nečiní:
Rüdeger nepověděl Wormským nic o své vládkyni?
- 1724 „Nu, buďte pozdraveni pánové Gunthere,
Gernote, Giselhere, Hagene, Volkere
i Dankwarte! Zda víte, co se zde povídá?
Že kněžna stále pláče pro svého reka Siegfrieda!“
- 1725 Pan Hagen odpověděl: „Ať pláče sebevíc,
mrtvému Siegfriedovi už nepomůže nic!
On leží dávno v hrobě, bude tam ležet dále
a Kriemhilda má myslet jen a jen na hunského
krále!“
- 1726 „Nechme ran, pro něž přišel pan Siegfried o život,
Kriemhilda je však živa a schopna mnoha škod,“

- řekl mu nato Dietrich, „a proto právě dnes,
příteli Nibelungů, se panovnice dobře střež!“
- 1727 „Proč bych se jí měl stříci,“ opáčil na to král,
„ano proč? Také nevím na co bych se dál ptal,
Etsel mi poslal posly a po nich pozvání
a sestra dala vzkázat, že jsme jí tuze vítáni.“
- 1728 „Radím vám,“ pravil Hagen rýnskému královi,
„požádat pana z Bernu, ať pěkně vypoví,
sám nebo se svým houfcem, co o Kriemhildě ví,
abyste dobře poznal stav její mysli také vy.“
- 1729 I šli tři rýnští vládci, mocní a vznešení,
s Dietrichem pohovořit dál od shromáždění.
„Vznešený pane z Bernu, teď promluv, řekni nám,
co víš, zvláště je-li tobě stav Kriemhildiny mysli
znám.“
- 1730 Tu pravil kníže z Bernu: „Co ještě více říci?
Já každického rána slyším tu žalostnici
žalovat Pánu Bohu na strašné násilí
a plakat, že jí, smutné, Siegfrieda mocí zabili.“
- 1731 „Na tom, co jste nám řekl, nikdo nic nezmění,“
dovětil hudec Volker, „dle mého mínění
musíme nyní na hrad! U královského trůnu
vyjeví se nám brzo, co na nás čeká v zemi Hunů.“
- 1732 I jeli Burgundové k hunskému panovníku
okázale a skvěle podle svých rýnských zvyků.
Hunští je sledovali, zvědaví zejména
na Guntherova mana, rytíře Tronje Hageny.
- 1733 Hagen byl přemnohými zkazkami opředen
pro skutek, pro nějž zhyнул pán nizozemských lén,
nejmocnější rek Siegfried a manžel Kriemhildin,
a celý dvůr se na něj vyptával právě pro ten čin.

- 1734 Popravdě byl pan Hagen postavy ztepilé
a klenba jeho hrudi svědčila o síle,
nohy měl mocně vzrostlé, ve vlasech šediny,
strašlivý záblesk v oku a pyšnou chůzi hrdiny.
- 1735 Příchozím připravili příbytky pro pobyt.
Zvlášť měli sídlit páni, zvlášť jejich zbrojný lid,
což muži hněvné kněžny činili na rozkaz
své paní, aby čeled mohla být povražděna snáz.
- 1736 Hagenův bratr Dankwart v maršálském úřadu
dbal o to, aby houfce nežily o hladu,
důtklivě ho měl k tomu sám rýnský panovník
a on se pilně staral o všechny, aniž čekal dík.
- 1737 Tu vyšla kněžna, dala krom Giselhera všem
mrazivé pozdravení s falešným úsměvem,
jen s ním se políbila, stiskla mu pravici,
a když to Hagen spatřil, přitáhl pevně přilbici
- 1738 a bez meškání pravil: „Po tomto pozdravu
je třeba jednat bděle. Mám, reci, obavu,
že se tu zdraví s králem jinak než s vazaly.
Nebylo asi dobré, že jsme sem cestu konali.“
- 1739 „Přátelé,“ řekla kněžna, „jsou u nás vítáni,
ale já chápu jinak přátelská shledání,
copak mi přinášíte z mé země na Rýně,
abych vás mohla vítat přátelsky v naší končině?“
- 1740 Hagen jí odpověděl: „Při první myšlence,
že přijímáte dary pouhého zbrojence,
jenom to trochu tušit, neboť jsem bohat dost,
jistě bych vám byl, paní, přivezl dárek na slavnost!“
- 1741 „Nu, budu se ptát dále, ať všechno dobře vím.
Což poklad Nibelungů, copak se stalo s ním?“

Jak jistě dobře víte, dříve mi patřilval,
ten jste mi měli přivést na kvas, jež pořádá můj
král!“

- 1742 „Má paní,“ pravil Hagen, „já jsem už drahně let
na poklad Nibelungů neměl proč pomyslet,
byl na příkaz mých pánů do Rýna ponořen
a v Rýně musí zůstat dotud, než bude soudný
den.“
- 1743 Královna odpověděla: „Myslela jsem si to,
ale mé jmění bylo po právu nabyto,
ovšem vy, vy mi z něho nesete pramálo,
třebaže se mi pro ně častokrát srdce svíralo.“
- 1744 „Že málo? Čerta nesu!“ pan Hagen opáčil,
„já mám co nést svůj pancíř, k tomu je třeba sil,
můj štít je také těžký a rovněž s sebou mám
přilbu i meč, ty ale nikomu nedám, ani vám.“
- 1745 Nato všem rekům spolkem pravila vládkyně:
„Zde platí zákaz vstoupit se zbraní do sně,
zbroj, až ji odepnete, uložím pod zámek.“
„To se však sotva stane,“ řekl jí na to rýnský rek,
- 1746 „taková čest je pro nás přespříliš veliká,
abyste ukládala zbroj místo dveřníka,
taková věc se, paní, nesluší královnám,
jak říkával můj otec, a proto se jí ujmu sám.“
- 1747 „Proč Hagen i můj bratr mi projevují vzdor?
Proč nechtějí své štíty uložit do komor?
Běda, jsou varováni! Ano! mít jistotu
o tom, kdo jim dal zprávu, je konec jeho životu!“
- 1748 Tu pravil kníže Dietrich prudce a ve hněvu:
„To já jsem, krutá ženo, varoval návštěvu,
jak převzácné tři krále, tak pana Hageny,
a tvoje hrozba smrti pro mne jen málo znamená.“

- 1749 Paní se zastyděla, ustala v pohružkách,
protože vpravdě měla z Dietricha velký strach,
odešla, aniž řekla slovíčko Burgundským,
a jen své nepřátele změřila zrakem tuze zlým.
- 1750 Nato svou ruku podal jako rek rekovi
pan Dietrich Hagenovi a stiskl se slovy,
jež byla vskutku hodna dvorného šlechtice:
„Pravím, že vaší jízdy lituji vskutku velice,
- 1751 když s vámi takto mluví samotná královna!“
„To všechno,“ pravil Hagen, „se zase urovná.“
Tak spolu rozmlouvali, až si jich všiml král,
pán hunský a svých manů se na cizince pozeptal.
- 1752 Takto král mluvil s Huny: „Prosím vás o zprávu
o rytíři, jenž vede přátelskou rozpravu
s Dietrichem, panem z Bernu. Hrdě si počíná,
ať má rod jakýkoliv, vypadá jako hrdina.“
- 1753 „To je pan Tronje,“ řekl jeden muž, kněžnin man,
„a jeho rodný otec měl jméno Aldrian,
třeba se tváří vládně, je to muž strašlivý
a v nejmenším vám nelžu, brzo to poznáte i vy.“
- 1754 „Kterak já mohu poznat, že budí velký strach?“
Ano, král neměl zdání o temných nástrahách,
jež panovnice chystá členům své rodiny,
netušil, že z nich odtud nevyjde ani jediný!
- 1755 „Já jsem znal Aldriana, složil mi lenní slib,
dobył zde cti a slávy, a, myslím, bez pochyb
po právu u mne získal zlato i ostruhy
a také Helšin povděk za všechny svoje zásluhy.
- 1756 O panu Hagenovi já také mnoho vím;
dvě vzácná dítkta byla kdysi mým rukojmím,

Hagen a Španěl Walther; zde dozrál ten i ten,
Walther pak s Hildegundou prchl, on sám byl
propuštěn.“

- 1757 Takto král s ním byl spojen dávnými
vzpomínkami,
pro něho rytíř Tronje byl starý dobrý známý,
který mu v mládí konal dost služeb hodných vděku,
žel, zato mnoho přátel mu zhoubně zhubil
v mužném věku.

XXIX. VYPŘÁVĚNÍ

o tom, kterak Kriemhilda Hagenovi
vyspílala a kterak on před ní nepovstal

- 1758 Nato se rozloučili dva reci vybraní,
pan Hagen a pan Dietrich. Po tomto setkání
Guntherův man se ruče ohlédl přes rameno
po dobrém společníku. Přání mu bylo vyplněno,
- 1759 jakmile spatřil hudce, stál u Giselhera,
a rytíř Tronje ihned požádal Volkera,
aby ho doprovodil. Volker byl zmužilý
a Hagen dobře věděl, že se v něm nikdy nezmylí.
- 1760 Doposud všichni stáli na dvoře před hradem,
nevšimli si, že oba odešli úkradem
před palác mocných tvarů, ano, tam kráčeli
oni dva hrdinové popravdě nijak zbabělí.
- 1761 Usedli na lavici u jedné budovy
naproti hlavní síni manželky královny,
na plecích se jim skvěly nádherné pancíře
a každý, kdo je spatřil, chtěl poznat vzácné rytíře.
- 1762 Jako dvě lité šelmy byli hned zpovzdáli
rekové obhlíženi hunskými vazaly,

- uviděla je také choť krále Etzela
a při pohledu na ně její tvář tuze ztemněla.
- 1763 Vzpomněla starých strastí a přemohl ji pláč,
páni se horempádem tázali proč a nač
a kdo jí srdce zkrušil tak těžkou teskníci.
„Pan Hagen,““ odvětila, „mí dobří páni leníci.“
- 1764 I pravili jí: „Jakže? Tak náhlá proměna?
Před chvílkou jste tu stála navýsost blažena!
Kdo váš pláč zapříčinil, smrtí jej zaplatí,
třeba byl roven rekům, kteří jsou nejvyš srdnatí.“
- 1765 „Ach, mstiteli své strážně se tuze odvděčím
vším, čeho bude žádat, ať jenom řekne čím.
Na kolenou vás prosím, pomstěte kněžnin žal.
Kéz by z vás někdo strůjce mých smutků smrtí
potrestal!“
- 1766 Šedesát chrabrých reků hned uchopilo zbroj
a v Kriemhildiných službách se chystalo svěst boj,
v němž chtěli ztrestat smrtí hudece i Hagena
a měla to být bitka bez opovědi vedená.
- 1767 Když uviděla houfec, tak malý na počet,
panovnice se rázem počala zlostí chvět:
„Nechte svých předsevzetí, nemáte vyhlídky,
chcete-li v tomto počtu s Hagenem vstoupit
do bitky.“
- 1768 Ten pán má pověst muže velice mocného,
mocnější je však rytíř, jenž sedí u něho,
udatný hudec Volker, muž zlý a zavilý.
Jim byste v tomto počtu mnoho škod neučinili!“
- 1769 Po této řeči dalších čtyři sta rytířů
chopilo se svých mečů, přislb jakož pancířů

s úmyslem oba zabít: nic méně nechtěli! —
Z čehož však hunským pánům povstalo mnoho
svízeli.

- 1770 Když spatřila své many, k šarvátce hotové,
královna zavolala: „Mí chrabří rekové,
sečkejte ještě chvíli, nečiňte zatím nic,
dříve chci pod korunu svým nepřátelům vyjít
vstříc.“
- 1771 Teď uslyšíte slova, jež vmetu do tváře
Hagenu, leníkovi rýnského vladaře!
Zapírat bude sotva, neboť je pyšnivce,
a co se dále stane, to ovšem není moje věc.“
- 1772 Zakrátko spatřil Volker, jak z domu směrem
k nim
vychází panovnice i s lidem průvodným,
a ve chvíli, kdy zjistil, kam kráčí s celým šikem,
promluvil takto s chrabřým druhem
a spolubojovníkem:
- 1774 „Pohleďte, reku Tronje, kráčí k nám ona paní,
která nám slibovala laskavé uvítání.
Při žádné panovnici jsem dosud nespátřil
tolik přlfb, tolik mečů a tolik mocných zbrojných
sil.“
- 1774 Nechová se tak, pane, ze záští proti vám?
Radím vám proto dobře, čiňte, co povídám,
a tuze bděle chraňte svůj život a svou čest,
neboť jen hněv ji může k tomuto počínání vést.
- 1775 Kdo se chceš vyhnout smrti, teď ostražitý buď!
Přemnohý její rytíř má tuze mocnou hrud,
pod rouchem jistě nese každý z nich po pancíři,
nemohu vám však říci, za kým z nás, pane,
vlastně mříví.“

- 1776 Tu pravil chrabřý Hagen s velikým zlostenstvím:
„Ti mřří jistě za mnou a proč, to také vím,
třřímají v rukou zbraně břitkého kování,
těmi mně ale sotva v návratu na Rýn zabrání.“
- 1777 Volkere, milý druhu, povězte upřímně,
až Kriemhildino manstvo vyrazí proti mně,
při všř své lásce ke mně, budete při mně stát?
Za to i já vám budu sloužit vždy ochotně a rád.“
- 1778 Na to mu hudec pravil: „Mřřím vám pomoci,
i kdyby sám král přišel s celou svou všemocí
a obořil se na nás; dokavad budu živ,
necouvnu ani o přřd, já jsem vám k službám
kdykoliv.“
- 1779 „Zaplať Bůh, že mi chcete stát, pane, po boku,
co potřebuji více, dojde-li k útoku?
Budete-li stát při mně, jak cítím z vařř řeči,
pak nechť se tito pání vyzbrojř s přřvelikou pěčí.“
- 1780 Pan Volker poté pravil: „Povstaňme z lavice,
až panovnice přijde, protože šlechtice
ctř každá pocta panřm, zvlářřt panřm četných
lěn.
Kdo poctu prokazuje, ten bude také povždy ctěn.“
- 1781 „Při vařř lásce ke mně,“ pravil pan Tronje, „ne!
Třřeba si za chvíličku někdo z nich vzpomene
vyprávět, že to činřm pro svoji záchranu.
Ne, přřd nikřm, jak pravřm, z lavice nynř
nevstanu.“
- 1782 Je lépe, když si kněžny nikdo z nás nevřřimne,
proč jí mám vzdávat poctu, nenávidř-li mne,
to, pane, neučinřm, dokavad budu řřt,
a sotva mě svřm zášřřm přřpravř o mřřu a klid!“

- 1783 A položil si pyšně přřes obě kolena
meč, jehož hruška byla nádherně zelená,
neboť ji zdobil jaspis, hlat jako luční stráň.
Kriemhilda pochopila, že je to Siegfriedova zbraň,
- 1784 a při pohledu na meč stanula dojata;
měl pochvu celou rudou a jřlec ze zlata,
královna zaplakala, vzpomenuc dávných ran,
a zřřejmě přřavě proto vyložil zbraň náš chrabřý pán.
- 1785 Nejinak si pan Volker přřitáhl na dosah
svřj ostrř břitký smyčec, s nřmž netrávil čas
v hrách,
ale jen v lřtých bojřch: je zde řřeč o meči.
I sedřli dál, oba nedali na nebezpečř,
- 1786 neboť si byli jisti svou velkou mocř tak,
že by je nepřřinutil nikdo a nikterak,
aby se v báznř zvedli. Nato k nim přřistoupila
kněžna a panu Tronje pravila slova málo milá:
- 1787 „Kdo vás k nám pozval,“ řřekla, „povězte, Hagene,
jak jste se opovářřil jřzdy tak řřileně?
Vřte, co jste mi spáchal, a přřijřždřte sem!
To byste neučinil, být nadán zdravřm rozumem.“
- 1788 Na to pan Hagen pravil: „Ne, nezvali jste mě,
zato vřřak jste mě krále pozvali do země,
jsou to mřř lenř pání, já jejich poddanř,
a byl jsem přřř všech jřzdách, které kdy byly konány.“
- 1789 „Chtěla bych nynř vědět, proč Tronje spáchal čin,
pro nějž ho přřavě střřhá hněv můj, hněv královnř?
Siegfrieda jste mi zabil, drahého manřřela,
jehož bych do své smřti nikdy dost neožeřlela!“
- 1790 Pravil: „Co k tomu řřeci? Řřečř už bylo dost.
Jsem stále onen Hagen, jenž poslal na věčnost

- hrdinu z Nizozemí. * Siegfrieda stihl trest
za Kriemhildu, jež zpupně zhaněla Brunhildinu
čest!
- 1791 Vznešená panovnice, zapírat nemíním,
uškodil jsem vám skutkem, a skutkem tuze zlým,
ať se mstí za vás, kdo chce, ať dáma nebo rek,
nechci lhát, já vám, kněžno, způsobil velký
zármutek.“
- 1792 „Slyšte, páni! Nemá, proč by vám zapíral
svou vinu na mém hoři! Co se s ním stane dál,
to mě už, hunští reci, pramálo zajímá.“
Každý však stál a pouze po druhých těkal očima,
- 1793 u vědomí, že kdyby s Hagenem zkřížil zbraně,
oba dva páni by se zle obořili na ně
a sklidili by slávu, nikoliv poprvé.
A tak tu v bázni stáli, ač slíbili boj do krve.
- 1794 Jeden z nich řekl: „Na mne nehledte, pravím vám,
že na svém slibu kněžně už dále netrvám,
ne, života si cením více než podarů.
Nám přece může vzejít jen zkáza z jejich
nesvárů!“
- 1795 Tu pravil druhý rytíř: „Já si to myslím též.
Kdyby mi někdo zlatem naplnil celou věž,
s tím hudecem bych se nebil ani dřív ani dnes,
protože z jeho očí jde na mne vskutku strašný děs.
- 1796 I Hagena znám dobře z dob jinošského věku,
netřeba mi nic říkat o tomto chrabrém reku,
ve dvaceti dvou bitvách sledoval jsem ho v boji,
jak mnoha paním hoře skrze smrt jejich blízkých
strojí.
- 1797 On táhl mnohokrát s Waltherem ze Španěl
do válek, v kterých nikdy svoji čest nezhaněl,

- vykonal mnohé činy pro slávu svého krále
a je mu třeba přiznat, že všechny slouží k jeho
chvále.
- 1798 A to mu tehdá bylo velice málo let,
mladíček z oněch časů počal už šedivět,
už dozrál, dnes mu v patách úděs a hrůza jdou
a navíc má meč Balmung, jež získal známou
proradou.“
- 1799 Tím padlo rozhodnutí a bylo po boji,
k lítosti Kriemhildině stáhli se v pokoji
a v bázni, že je Volker tne nebo probodne
smrtelně zhoubnou ranou; v bázni, jak zdá se,
důvodné.
- 1800 Udatný hudec pravil: „Jak vidno, pravdu měli
ti, kdož nás varovali před zlými nepřáteli,
musíme se teď rychle navrátit ke dvoru,
sice se opovází zaplést mé krále do sporu.“
- 1801 Jak známo, leckdo často zkrotí hněv z obavy,
vida, že za přítele se přítel postaví,
před unáhleným činem dá přednost rozvaze
a ušetří si takto ty nejdůležitější nesnáze.
- 1802 Pan Hagen řekl: „Ano, půjdeme ke králi.“
I šli, až na nádvoří u dvora potkali
houf Burgundů, jenž čekal, až bude uvítán,
a Volker zvolal hlasem, který se nesl do všech
stran:
- 1803 „Jak dlouho,“ pravil Wormským, „chcete stát
nečinně
uprostřed cizích reků? Vejděme do síně,
ať z Etselovy řeči zvíme, co zamýšlí.“
I shlukli se vždy po dvou s Huny, a takto k vládci
šli.

- 1804 Pan Dietrich z Bernu krácel první a spolu s ním
pan Gunther, mocný vládce nad krajem
burgundským,
s Irnfritem šel pan Gernot, rek tuze zmužilý,
Rüdeger s Giselherem společně k síni mířili,
- 1805 i ostatní se s Huny chopili za ruce,
jen mezi dvěma reky nedošlo k rozluce,
Hagen a Volker spolu šli do posledních chvil
a mnohým paním hoře ten zbrojný svazek způsobil.
- 1806 Za pány panovníky, již vládli na Rýnu,
vykročil průvod jejich tisíce hrdinů
společně s šedesáti rytíři, to je s těmi,
jež povolal pan Hagen pro hunskou jízdu ve své
zemi.
- 1807 Hawart a Iring, páni nad jiné vybraní,
také se za vladaři vedli, dlaň ve dlani,
i Dankwart jakož Wolfhart, rek nadobycěj skvělý,
panstvu své dvorské mravy nadmíru pěkně
předváděli.
- 1808 Ve chvíli, kdy se v síni objevil rýnský král,
všemocný vládce Etzel už dále neváhal,
tváří v tvář hostům povstal a netrvalo mžik,
pozdravil je tak mile jako snad žádný panovník:
- 1809 „Buď vítán vladař Gunther i Gernot v našich
zdech
a vy též, Giselhere, já jsem vás po poslech
dal pozvat v dobré víře z rýnského kraje k nám
a o nic méně vřele ani váš průvod nevtám.
- 1810 Stejně ať prosím přijmou mou vřelou zdravici
pan Volker a pan Hagen, dva chrabří šlechtici.
Poslyšte pěkný pozdrav, jak můj tak královnin,
neboť i z její vůle poselstvo navštívilo Rýn.“

- 1811 „Ano, vím,“ pravil Hagen, „jak mile jsme k vám
zváni!
Kdybych k vám nejel proto, že jedou i mí páni,
sám bych snad k vaší slávě vyrazil za vámi.“
A potom král vzal hosty za ruce, s mnoha
poctami
- 1812 uvedl pány k místům, kde sedával i on,
a všichni komorníci byli hned samý shon,
nalévajíce rekům do zlatých pohárů
medovinu a víno k uvítání a ke zdaru.
- 1813 Král Etzel nato pravil: „Věřte či nevěřte mi,
ale nic milejšího mě ve vezdejší zemi
nemohlo nikdy potkat než vaše cesta za mnou;
pomohli jste tím kněžně zaplašit žalost
přenáramnou.
- 1814 Však jsem se také v duchu tázával dost a dost,
pročpak byl u nás vítán ne jeden vzácný host,
ale proč, pro čí vinu nevítal jsem tu vás,
a proto, když vás vidím, nastává pro mne blahý čas.“
- 1815 Rüdeger, hrdý rytíř, odvětil královi:
„O bratrech naší paní popravdě kdekdo ví,
že jsou to páni věrní. Buďte rád, že k nám přišli
i s množstvím skvělých reků, z nichž každý rovněž
dobře smýšlí!“
- 1816 Burgundští hrdinové přijeli k Etzelovi
právě v den slunovratu a sotva vám kdo poví
o tom, že někde lépe byl přijat jiný rek,
pan král šel s hosty pojíst, nastal čas vín a lahůdek,
- 1817 nad které neměl sladší než žádný hostitel,
u plných mis a džbánů se každý dobře měl,
jedlo se jakož pilo k spokojenosti všech
a divuplné zvěsti šly světem o těch hrdinech.

XXX. VYPŘÁVĚNÍ

o tom, kterak Hagen a Volker drželi
v plné zbroji stráž

- 1818 Den končil, stmívalo se a s chvílí soumraku
zemdlení páni reci se plni rozpaků
tázali, zda se smějí odebrat do ložnic.
Hagen to sdělil králi, král Gunther nenamítal nic
- 1819 a Etzelovi pravil: „Bůh vám přej klidnou chvíli,
dovolte, abychom se ke spánku uložili,
chcete-li, sejdeme se, až vzejde nový den.“
Etzel dal hostům sbohem velice mile naladěm,
- 1820 vtom však je obklopili Hunové ze všech stran,
načež jim pravil Volker, nadmíru chrabřý pán:
„Máte-li nyní chuť činit nám nesnáze
a bránit Wormským v cestě, skončí to pro vás
neblaze.
- 1821 Koho svým smyčcem seknu, ten pozná, co jsem zač,
a všichni jeho blízcí propuknou brzo v pláč,
ustupte tedy stranou, nemluvím nazdařbůh,
jste stavu rytířského, ale kde zůstal jeho duch?“
- 1822 Když domluvil pan hudec slovy tak zlobnými,
dovětil Hagen Hunům, již stáli za nimi:
„Volker vám říká pravdu, važte si jeho rad,
rekové Kriemhildini, a jděte nyní pěkně spát!
- 1823 Z toho, co zamýšlíte, nebude asi nic,
chcete-li, přijďte ráno, to se snad sluší víc,
ale dnes nám, svým hostům, dopřejte oddechu,
což myslím bude rekům i jejich cti jen
k prospěchu.“
- 1824 Burgundům přichystali sál velmi rozlehlý,
kde našli mnoho lůžek, v kterých pak ulehli,

každé z nich pěkně dlouhé a s velkou pelestí.
A přesto na ně kněžna líčila samé neštěstí!

- 1825 Příkrývky prošivané, šité až v Arrasu,
pokrýval hedváb skvostný, hodný jen úžasu,
v arabské zemi tkaný, nejlepší z nejlepších,
a na nich lemování, třpytivé jako padlý sníh.
- 1826 Přehozy ze sobolů i z bílých hranostajů
bylo tam rovněž vidět a reci z rýnských krajů
měli v nich spát a dřímat až do bílého dne!
Žádný král s manstvem neměl bytování tak příhodné.
- 1827 Giselher přesto pravil: „K čemu ta ložnice?
A k čemu jsme my přešli přes hunské hranice?
Sestra nás zvala slovy plnými dobroty
a zatím její záští jí zaplatíme životy!“
- 1828 „Doposud, pane, není přčiny k nepokoji,“
pravil pan Hagen, „budu držet stráž v plné zbroji,
ano, chci čelit vašim rozličným obavám
celou noc do rozbřesku. Potom už chraň se každý
sám!“
- 1829 Všichni mu vyslovili s úklonou za to dík,
načež se jeden každý burgundský bojovník
uložil pěkně k spánku, a v témže okamžení
Hagen se chopil zbraně a přioděl se do brnění.
- 1830 Tu pravil hudec Volker, pán rekovní a smělý:
„Hagene, jsem vám k službám a nepohrdnete-li,
podělím se rád s vámi do rána o hlídku.“
I přijal rytíř vděčně rekovu pěknou nabídku.
- 1831 „Nechť vás Bůh, pane hudče, za všechno odmění.
Při starostech, jež máme, a při všem trápení
sotva by se mi lepší pomoci dostalo.
Pokavad nezhynu, odvděčím se vám nemálo.“

- 1832 I oblékli se oba do třpytných pancířů,
uchopili své štíty po zvyku rytířů,
ruče se postavili před domem při bráně
a hlídali své rýnské přátele tuze oddaně.
- 1833 Za chvíli Volker zvedl štít pěkně kovaný,
pověsil si ho na zeď, vrátil se za pány
do síně zase zpátky a ruče uchopil
svůj nástroj, aby zahrál pro potěchu těch trudných
chvil.
- 1834 Třeba měl hudec tuze výbojnou povahu,
když se pak uvelebil na kámen při prahu,
rozezněl svoje housle v tak sladkých nápěvech,
že si tím dobyl vděčnost a naklonil si srdce všech.
- 1835 Nejprve rytíř hudl, až se chvěl celý dům,
ale že měl moc vlastní dovedným umělcům,
postupně volil stále něžnější tóniny,
až ukořelbal k spánku ty ustarané hrdiny.
- 1836 Jakmile hudec zjistil, že všude vládne klid
a rekové už dřímou, uchopil opět štít
a vyšel bez meškání ze síně branou ven,
aby tam střežil Wormské před muži
z Kriemhildiných lén.
- 1837 Snad chvíli před půlnocí, snad v onu hodinu
udatný Volker spatřil zablýsknout ve stínu
zdaleka jednu přílbu. Byl to houf Kriemhildin,
jenž toužil na svých hostech vykonat nový zhoubný
čin.
- 1838 I pravil chrabřý hudec: „Hagene, příteli,
teď musíme nést sami tíhu všech svízeli,
u domu stojí lidé a mají plnou zbroj,
nemýlí-li se příliš, rádi by vyvolali boj.“

- 1839 „Jen tiše!“ pravil Hagen. „Nechme je přijít blíž,
nevědí o nás, proto nebude na obtíž
načechrat pánům přílby, ano, co nevidět
pošleme pány reky Kriemhildě, trochu zbitě, zpět.“
- 1840 Tu si však jeden z Hunů všiml, že u brány
stojí stráž a že spící houfci jsou hlídány.
I pravil: „Kdosi našim záměrům překáží.
Já vidím pana hudce, jak stojí v bráně na stráži.
- 1841 Ano, má na temeni kovovou přílbici,
velice mocnou, pevnou a jasně zářící,
jako sám oheň plane rekovo brnění;
hlídku s ním drží Hagen, hosté jsou dobře
chráněni.“
- 1842 I obrátila zpátky kněžnina hotovost
a nato Volker pravil nepřemáhaje zlost:
„Hagene, dovolte mi vykročit za nimi,
rád bych si pohovořil s vazaly Kriemhildinými.“
- 1843 „Nechodte,“ pravil Hagen, „kvůli mně, nikoli!
Vzdálíte-li se z domu, v neznámém okolí
okusil byste brzo moc hunské čepele,
i já sám bych pak musel opustit naše přátele,
- 1844 a když se zapleteme s Hunskými v šarvátce,
dva nebo čtyři muži z jejich řad nakrátce
doběhnou potom k domu, vyrazí na spáče
a způsobí jim škodu, již sotva někdo opláče.“
- 1845 „Pak prosím,“ pravil Volker, „alespoň o svolení
dát pánům na vědomí to, že nám skryto není,
kterak tu na nás v noci úskočně útočí,
aby nám snad svůj záměr nemohli popřít do očí.“
- 1846 A vskutku také Volker zavolal v okamžiku:
„Kam, chrabří hrdinové, táhnete v zbrojném šiku?“

- 1860 Královský pár už také přicházel před kostel,
a za ním výkvět pánů, vyšnořen, až se skvěl,
tvořil jim průvod cestou i o bohoslužbách
a jejich mocné houfce šířily kolem sebe prach.
- 1861 Když Etzel spatřil všechny Burgundy ve zbrani,
optal se po příčině tohoto konání:
„Proč mají moji hosté na hlavách přílbice?
Pokud jim někdo škodil, pak mě to rmoutí velice.
- 1862 Byl někdo z našich přátel postižen bezprávím?
Jestliže ano, škodu na místě napravím,
sdělte jim to, ať panstvo ví o mém zármutku,
budu jim ve všem k službám, jenom znát pravou
pohnutku.“
- 1863 „Ne, nevím,“ pravil Hagen, „o žádném bezpráví,
je zvyklostí mých pánů, odbyvat oslavy
po tři dny v plné zbroji, tak slaví každou slávu.
A pokud nám tu někdo uškodí, dáme králi zprávu.“
- 1864 Jak ráda panovnice slyšela Hagen!
Ale jak přítom na něj hleděla zezlena!
Nemohla špitnout slůvko o zvycích na Rýně,
třebaže dobře znala běh věcí ve své otčině.
- 1865 Neboť i ve své mocné a hrozné nenávisti
věděla, že když Etzel pravý stav dění zjistí,
určitě rozhněvance k dobrému přinutí.
Mlčeli tedy všichni, tak tuze byli nadutí.
- 1866 To k nim už mřil valný houf hunske panovnice,
Hagen však s hudecem před ním neukročili více,
než obnáší dvě paží. Dav Hunů zareptal,
nicméně kněžnin průvod, ačkoli ztěžka,
musel dál.

- 1867 Komorníci to arci viděli neradi,
mysleli, že se s hosty alespoň povadí,
ale že král stál poblíž, pominuli i to.
Došlo jen k shluku davu, čímž bylo všechno odbyto.
- 1868 Když skončila mše, vyšli Hunové z kostela
a mocná řada jezdců se zpátky rozjela;
Kriemhilda měla v patách půvabný fraucimor
a sedm tisíc jízdných jako svůj doprovodný sbor.
- 1869 Poté král prodlel s kněžnou ve společnosti dam
a z oken přihlíželi rytířským zbrojným hrám,
Etzel byl tuze blažen, že sedí vedle ní,
a mnoho cizích reků jim předvedlo své umění.
- 1870 I maršálek pan Dankwart, hrdina hodný chvály,
i panoši a zbrojní ke dvoru přispěchali
a všichni s sebou arci své koně přivedli
ke kolbě připravené, přistrojené a pod sedly.
- 1871 Jakmile ve třemenech stáli i poddaní,
poradil jim pan Volker, co činit při klání:
nejlépe konat kolbu dle burgundského zvyku,
a ve chvíli dvůr také spatřil hry wormských
bojovníků.
- 1872 Ano, co radil hudec, přišlo všem velmi vhod,
záhy se na kolbišti rozlehl bujný hřmot,
na nádvoří se sběhlo diváctvo ze všech stran
a bojům přihlíželi i Kriemhilda i hradní pán.
- 1873 Zakrátko bylo vidět, jak sborem pospíchá
ke hrám i šest set pánů knížete Dietricha;
to proto, aby s hosty své zbraně zkřížili,
pokud pan z Bernu svolí, arci jen pro kratochvíli.
- 1874 Hej! Kolik dobrých reků bylo v té družině!
Ale když Dietrich slyšel o pravé příčině

- příjezdu, zakázal jim
On se bál o své muže
- 1875 Hned jak se reci bernští
předjel šik, jehož pánem
pět set jich přicválalo
markrabí však v té jízdě
- 1876 I rozvážně se rozjel
a optal se všech houfců,
že se dnes rýnští reci
a že mu bude milé,
- 1877 I couvli jeho páni,
a pak, dle došlých zvěstí,
a s nimi tisíc Dánů,
a zanedlouho vzlétl
- 1878 Zvlášť Irnfrit jakož Hawart
Na kolbišti už stáli
připraveni včas proti
a pod údery kopí
- 1879 Přicválal i pan Blödel,
a královský pár přijal
Kněžna si slibovala
z kterých snad brzy vzejdou
- 1880 Záhy se Hornbog, Ramung
zaskvěli v onom boji
a Wormským nedopřáli
Oštěpy vylétaly
- 1881 nikdo však neprojevil
Palác a síň se chvěly
a Guntherovi reci
tak udatně, že za to
- tu zbrojnou zábavu.
a bál se o ně po právu!
- vzdálili z místa her,
byl mocný Rüdeger,
pod štíty téměř k síni,
neviděl žádné dobrodiní.
- v ústret svým poddaným
zdali se zdá i jim,
podivně chovají
nepředjedou-li k turnaji.
- namíru zmužilí,
Duryňští přibyli
co muž to chrabrý rek,
ze štítů mnohý úštipek.
- byli dnes chtiví klání.
vznešení rýnští páni,
Duryňským vyrazit
byl proražen pak mnohý štít.
- tři tisíce přílb s ním
jejich vjezd s napětím.
všeliké novoty,
Burgundům velké
trampoty.
- i Gibich se Schrutanem
po hunsku mocně klaném
ani mžik oddechu.
až nad síň, vzhůru na střechu,
- záhubné záměry.
mocnými údery
v soubojích jednali
sklidili mnoho pochvaly.

- 1882 Kratochvíle se za čas
přikrývky mnoha koní
reci však zas a znova
cválali proti Hunům,
- 1883 Po chvíli se dal Volker
„Váhají, zdá se, sáhnout
říká se, že se s námi
proč, ptám se, nyní marní
- 1884 Nu, dejme tedy zavést
bohdá, že další jízdy
ve chvíli před západem,
Nakonec kněžna poctí
- 1885 Ale vtom jeden jezdec
tak pyšně jako žádný
Patrně právě sloužil
jeho šat spíše slušel
- 1886 „Takový švihák musí
Cožpak nás může poznat
Ne,“ pokračoval Volker,
i kdyby kněžně srdce
- 1887 „Zadržte,“ pravil Gunther,
že kdyby boje nyní
padne i vina na nás.
Doposud neopustil
- 1888 „Přesto bych,“ pravil Hagen,
páni i paní budou
v paměti naše rány,
Uznání, toho těžko
- 1889 Načež pan rytíř Volker
čímž nespočetným dámám
- změnila v lopotu,
provlhly od potu,
pozvedali své zbraně,
hnali a útočili na ně.
- s přáteli do řeči:
proti nám po meči,
po dobrém neshodnou,
příležitost tak
příhodnou?
- komoně do stájí,
se Hunští dočkají
zbude-li na to čas.
svou cenou slávy ještě nás!“
- se vydal na dvůr klát
hunský rek dosavad.
hezkému děvčátku:
rytířské panně o sňatku.
- přijít i k znaménku!
jenom tak potenku?
„teď mu jde o hrdlo,
proti nám stokrát zatvrdlo.“
- „neboť vám namítám,
vzplanuly kvůli vám,
Lépe když začne Hun.“
pan Etzel u okna svůj trůn!
- „volil teď kolbiště,
mít aspoň napříště
a to je dobrá věc.
se od nich dočká našinec.“
- ke kolbě předcválal,
způsobil velký žal:

- on totiž bodl Huna tak zhoubně do těla,
že jeho smrti mnohá panice tuze želela.
- 1890 Vzápětí s šedesáti vlastními vazaly
vjel Hagen v ona místa, kde se hry konaly,
aby tam zastal hudec a ochraňoval jej.
I Kriemhilda i Etzel viděli dobře celý děj.
- 1891 Ani tři rýnští vládci zajisté nechtěli,
aby pan hudec zůstal sám před nepřáteli,
a proto tisíc reků ve spořádaném šiku
vnutilo rychle kolbu zástupům hunských bojovníků.
- 1892 Potom co hunský rytíř dokonal při turnaji,
bylo z řad jeho blízkých slyšet, jak hořce lajť:
„Kdo ho to vlastně zabil?“ ptali se vespolek.
„Zabil ho hudec Volker, nadmíru chrabrý pán
a rek.“
- 1893 Mrtvý byl markrabětem. Arciť už v první chvíli
spěchali jeho blízcí, aby se vyzbrojili,
protože chtěli mečem odplatit hudecův čin.
I rozběhl se dolů hostitel a choť Kriemhildin,
- 1894 zatímco hluk a halas se šířil po dvoře
a sesedl houf Wormských, vykročil před oře
a opěšalý zůstal shromážděn u sně.
Etzel chtěl Huny ztišit, i vstoupil přísně mezi ně,
- 1895 jednoho z pozůstalých, který stál u něho,
úchvatem zbavil meče, nad jiné mocného,
a jím pak zahnal zástup s nadmíru velkou zlostí:
„Kterak bych hrubě zlehčil své hostitelské
povinnosti,
- 1896 kdybyste toho pána přede mnou zabili,
jeho čin pokládejte jen za nahodilý,

viděl jsem, co se stalo, neunáhlete se
s bezprávnou pomstou za smrt, na níž on vinu
nenese.

- 1897 Proto ať zloby proti Burgundům ustanou!“
Potom je vyprovodil pod vlastní ochranou,
přikázal odvést jejich komoně do maštálí
a velel hradním štolbům, aby je řádně obstarali.
- 1898 Takto dbal, aby nikdo nejednal ve hněvu.
Uvedl do paláce svou rýnskou návštěvu,
omyl si s nimi ruce, dal nosit na stoly,
přesto však bylo v sni znát nepřízeň a nevoli.
- 1899 Po dosti dlouhé chvíli zasedli k tabuli
a kněžna, jejíž smutky, žel, nepominuly,
pravila panu z Bernu: „Prosím a naléhám,
chci radu, chci i pomoc, samotná nevím kudy
kam.“
- 1900 Hildebrand, vzácný rytíř, pravil však rázem: „Ne!
Kdo chce boj s Nibelungy, ať válčí beze mne,
dočká se místo zlata krutější odměny!
Vězte, že rýnské voje jsou dosud nepokořeny!“
- 1901 Nejinak mluvil Dietrich, pán zběhlý v dvornostech:
„Vznešená panovnice, prosím, těch proseb nech,
tví rodni bratři žili se mnou vždy v pokoji,
nemám proč na Burgundy sočit a toužit po boji.
- 1902 Tvá prosba málo zdobí, má královno, tvou čest,
proti svým blízkým radíš záhubné boje vést,
ač měli slib, že budou laskavě přijati.
Nikoliv, Dietrich sotva Siegfriedovu smrt odplatí.“
- 1903 Když poznala, že Dietrich je falše neschopen,
nabídla Blödelovi dar: jedno z mezních lén,

- marku, v níž rytíř Nudung bývával markrabím,
poslyšte však, jak Blödel skončil a příslib daru
s ním.
- 1904 „Pomoz mi, prosím,“ řekla, „můj pane Blödele,
leckteří páni v domě nejsou mí přátelé,
neboť mi zahubili manžela Siegfrieda,
a kdo ho za mne pomstí, vezdy mou štědrost
uhlídá!“
- 1905 „Já odmítám,“ rek pravil, „takové úklady,
protože bych je strojil královi za zády,
můj vládce u nás vidí tvé blízké tuze rád,
a nepromine tomu, kdo by chtěl o ně ukládat!“
- 1906 „Blödele, takto nemluv a věř v mou náklonnost.
Zlata a také stříbra dostaneš víc než dost
a navíc Nudungovu snoubenku, panici.
Pak poznáš, kterak sladká je láska ke krasavici!
- 1907 Chci ti dát rovněž lénem hrady a širou zemi,
naplníte svůj život samými rozkošemi,
budeš-li Nudungovu marku mít v držení
a co ti kněžna řekne, to také v skutek proměň!“
- 1908 Když slyšel, jakou cenu mu paní slíbila,
a dívka se mu zdála nadmíru spanilá,
zatoužil si tu krásu vysloužit ve zbrani,
nicméně smrtí musel odpykat svoje konání.
- 1909 Nakonec tedy pravil: „Vraťte se k ostatním,
já zatím na ně vpadnu. Buďte si jista tím,
že Hagen si svůj zločin zakrátko odpyká!
Můžete chystat pouta pro burgundského leníka!“
- 1910 „Do zbraně,“ zvolal nato, „mí páni rytíři!
K přšbytkům nepřátelským náš houfec zamíří,

- nyní dá v sázku život jedenkaždý můj man,
neboť jsem o to chotí našeho krále požádán.“
- 1911 Poté, co rek se ujal strašného úkolu,
panovnice se opět vrátila ke stolu,
usedla u vladaře a manstva vládcova,
protože byla s pikly proti svým hostům hotova.
- 1912 Když nebylo v tu chvíli čím jiným živit sváry,
ta, která měla v srdci žal zlý, žal tuze starý,
kázala, aby přišel ke stolu králův syn.
Byla kdy žena ze msty s to chystat otřesnější čin?
- 1913 Arci hned čtyři mani, za chlapcem vyslaní,
přivedli královice Ortlieba před paní
k tabuli, při níž také pan Hagen stoloval,
a právě díky jemu měl záhy zhynout mladý král.
- 1914 Jak pohlédl pan Etzel do tváře dítěti,
pravil svým švagrům plný něžného dojetí:
„Seznamte se zde s naším jediným synáčkem,
je plodem vaší sestry, učiní radost i vám všem.
- 1915 Ano, je z rodu, po němž podědil vzácnou krev,
snad podědí i chrabrost, sílu a lepý zjev,
a zemí mu dám dvanáct, budu-li zdrav a živ,
takže vám bude Ortlieb schopen stát k-sluzbám
kdykoliv.
- 1916 Přátelé, proto prosím, až pojedete zpět,
vezměte si ho na Rýn a slibte dohlížet
na růst i na výchovu hošíka sestřina;
tak svoji přízeň k otci přenesete i na syna.
- 1917 Mějte ho v péči dotud, než v muže dozraje,
a kdyby násilníci přitrhli do kraje,
jistě by potom zvedl vám ku pomoci meč.“
Kriemhilda tuze dobře slyšela Etzelovu řeč

1918 a Hagen odpověděl: „Jestliže dospěje,
mohou v něj Wormští skládat, rozličné naděje,
mně se však chlapec nezdá; vždyť má smrt
v pohledu!
Sotva kdy svého koně na Ortliebův dvůr povedu!“

1919 Král pohlédl jen hořce na pana Hagen
a více žádná slova nebyla vyřčena,
dál seděl s myšlenkami nadmíru chmurnými,
nicméně ani Hagen neměl proč myslet na šprýmy.

1920 Arciže mnohý kníže měl za zlé cizinci,
že se tak nehorázně vyslovil o princí,
navenek ovšem každý zachoval zatím klid.
Doposud netušili, co hodlá Hagen učinit.

XXXII. VYPRÁVĚNÍ o tom, kterak Dankwart zahubil Blödel

1921 V tu chvíli rytíř Blödel myslel už jedině
na to, jak s tisícem přílb přitrhnout do síně,
kde Dankwart se zbrojnoši měl hodovnický stůl,
a takto mezi reky převeliký svár zaplanul.

1922 Právě když Blödel vstoupil, strojili hodokvas;
Dankwart ho vlídně přijal: „Vítejte mezi nás,
těším se převelice z vašeho příchodu,
s podivem však se táží po jeho pravém důvodu.“

1923 „Teď zanech,“ pravil Blödel, „přátelských
pozdravů,
můj příchod k tobě značí, že přijdeš o hlavu,
neboť pan Hagen spáchal zlo na Siegfriedovi,
a to si jeden každý z vás vlastní krví zodpoví.“

1924 „Blödele,“ pravil Dankwart, „tvá slova odmítám,
museli bychom jinak litovat cesty k vám,
byl jsem, když Siegfried zemřel, mladičký
mládenec,
z čeho mě kněžna viní? To je mi tuze divná
věc!“

1925 „Nu, k tomu není třeba žádného divení:
viníci, král i Hagen, jsou s tebou spřízněni,
braňte se, neboť odtud neodejdete zdraví,
svá hrdla nyní dáte mé panovnici do zástavy.“

1926 Pan Dankwart na to pravil: „Ty trváš na svém dál?
Pak želím, že jsem řečmi sám sebe zdržoval!“
A v témže okamžení burgundský hrdina
uchopil zbraň, jež byla mocná i velmi účinná,

1927 a rázem po jediném strašlivém rozmachu
Hunova pyšná hlava sletěla do prachu.
„Tady máš,“ vzkřikl Dankwart, „jitřní dar pro
svou paní,
když jsi tak tuze toužil po jejím sladkém cukrování!“

1928 Zítra ji panovnice nabídne jinému
a zase mu tím pouze pomůže ke zlému!“
Ano, náš rek znal dobře kněžniny záměry,
protože mu je svěřil jeden Hun hodný důvěry.

1929 Když hunský houfec spatřil, co stihlo jejich pána,
zatoužil, aby vina byla hned potrestána,
a obořil se valem s tasenou čepelí
a s hněvem na zbrojnoše: brzy však toho želeli,

1930 neboť pan Dankwart zvolal hlasitě na čeled:
„Mužové, boj se začal, a proto každý hled
bránit se, jsme tu cizí a kolem přesila.
Vizte, jak přívětivá pozvání kněžna posílá!“

- 1931 Když poznali, že k mečům už běžet nemohou,
popadli bez meškání podnožky u nohou
a že i rýnská čeleď se tuze těžko vzdává,
od ran těch pevných stolic brněla mnohým Hunům
hlava.
- 1932 Jak udatně se bili zbrojnoši z rýnských lén!
Nesčetné ozbrojence vyhnali z domu ven
a pět set, ba víc Hunů, pobili v zápase.
Odění mužů wormských vlhla a ruměnila se.
- 1933 Všelike hrozné zvěsti o velkém násilí
došly i k dalším Hunům, kteří zle soptili,
že padl rytíř Blödel a jeho mani též,
že Hagenův pan bratr v čele svých vede strašnou řež,
- 1934 a ještě dřív než o tom podali zprávu králi,
k útoku na Burgundské zbrojnoše povolali,
víc než dvě tisíc mužů. A byl tak zhoubně veden,
že ze všech rýnských zbrojných nezůstal živý
ani jeden.
- 1935 Ano, ten věrolomný šik vtrhl do domu,
a třebaže se chrabře bránili kdekomu,
museli všichni zhynout, nutně a z nezbytí.
Vkrátku však mělo dojít k horšímu krveprolití.
- 1936 Teď slyšte věci strašné, slyšte i pravé divy:
z devíti tisíc zbrojných nezůstal jeden živý,
z dvanácti manů rovněž už všichni zemřeli,
takže zbyl pouze Dankwart samotný před
nepřáteli.
- 1937 Sňh ztichla, jen pár třesků doznělo, rozptýleno.
Nato se rytíř Dankwart ohlédl přes rameno:
„Přátelé, je mi líto, že vás tu zanechám,
nyní se musím bránit svým krutým nepřítelům
sám.“

- 1938 Náhle se na něj snesl odevšad přival ran,
pročež však mnohý rytíř byl záhy oplakán.
Pan Dankwart totiž chopil nad jiné pevněji
svůj štít a mnohý pancíř se zbarvil rudou krůpějí.
- 1939 Syn Aldrianův pravil: „Ach, běda, jaký žal!
Dovolte, hunští reci, aby se nadýchal
čerstvého vzduchu venku znavený bojovník!“
A hned se počal mocně probíjet skrze zbrojný šik.
- 1940 Kolik jen břitkých mečů dopadlo poznovu
za oné cesty z domu na přílbu pánovu:
všichni, kdož nevěděli, co za divy náš rek,
ač znaven, je s to konat, vrhli se na něj vespolek.
- 1941 „Kéž bys mi seslal posla, můj Pane na nebi!
Dát zprávu Hagenovi, to je mi potřeba,
vzkázat, jak těžce čelím hunskému útoku,
přišel by bránit bratra, nebo mu zemřít po boku!“
- 1942 „Tím poslem,“ odvětili, „budeš, můj pane, ty!
V krvi tě ponese bratrovi v ústrety,
ať Guntherův man pozná krutou chuť bolesti.
Ty jsi zde vládci Hunů způsobil mnohá neštěstí!“
- 1943 „Zanechte hrozeb! Spíše mě pusťte ze dveří,
nebo krev bude tryskat po mnohém pancíři.
Já sám si budu poslem ke dvoru se zprávami,
které mé panovníky s mým strašným hořem
obeznámí.“
- 1944 Mužové Etzelovi soptili velice,
že mečem nepřemohli rýnského šlechtice,
a rázem zasypali oštěpy jeho štít,
takže ho rek byl nucen pro jeho tíhu upustit.
- 1945 Hunští si pomysleli: „Nezmůže zřejmě nic,
nemá-li štít,“ on přesto dál sekal do přílbic

- a dál mu nepřátelé klesali u nohou.
Za to si získal slávu převelikou a přemnohou.
- 1946 Náhle mu hunští zbrojní do cesty vstoupili,
byli však ve své plí poněkud zpozdilí!
Vrhl se na ně jako divočák proti psům
a v tom byl Dankwart roven nejjudatnějším
hrdinům.
- 1947 Krok co krok jeho stopu čerstvá krev značila.
Nikdy se nedožila taková přesila
od jediného reka většího odporu.
Skvěle a mocně kráčel Hagenův bratr ke dvoru!
- 1948 V tu chvíli truksasové jakož i číšníci
zaslechli třeskot zbraní. Kdejakou konvici,
kdejakou mřsu krmí, již nesli k tabuli,
odmrštili a zbrojně na schodech sborem stanuli.
- 1949 „Jak, truksasové?“ zněla řeč znaveného reka.
„Každý host králův od vás určitě spíše čeká
vybrané panské sousto obvyklé na hostině!
Mne nechte donést zvěsti mým vládcům
do hodovní síně.“
- 1950 A pokud někdo přesto si dodal odvahy,
rek ho tak rázně zkrotil zhoubnými zásahy,
že ostatní hned v bázni ucoukli ze schodů.
Tak činil mocné divy, jež byly mnohým na škodu.

XXXIII. VYPRÁVĚNÍ o tom, kterak Burgundové vedli boj s Huny

- 1951 Když mezi dveřmi stanul rek Dankwart, chrabrý
pán,
královským sluhům kázal ustoupit do všech stran.

- Rudá krev pokrývala veskrze jeho zbroj
a v pravé ruce třimal mocný meč, kterým vedl
boj.
- 1952 Tu zvolal na Hagen od vchodu do síně:
„Sedíte si tu, bratře, po výtce nečinně!
Velký žal musím nebi jakož vám vyjevit:
pobiti ve svém sídle jsou rýnští rytíři i lid.“
- 1953 „Jmenujte,“ křikl Hagen, „ty, kdož čin spáchali!“
„Tento čin spáchal Blödel se svými vazaly,
a také mi jej splatil, o čemž zde slyšte zprávu:
jistím vás, že svou rukou jsem tomu pánu uťal
hlavu.“
- 1954 „Nu, škoda,“ pravil Hagen, „není tak veliká.
Nad zvěstí, že si přišla smrt pro bojovníka
proto, že rukou reka byl zhoubně v boji řat,
nemusí vzácné dámy přespříliš dlouho nařikat.“
- 1955 A proč váš oděv, bratře, je celý krvavý?
Trpíte asi tuze, mám vážné obavy!
Je-li zde v síni strůjce tohoto konání,
pak sotva jeho život krom ďábla někdo zachrání.“
- 1956 „Což, já mám kůži zdravou, jen strůj mi rumění,
potřísnili mě muži krví svých zranění,
jež jsem jim zapříčinil. Ta krev je moje dílo,
sotva však odpřísáhnou, kolik těch řatých reků
bylo.“
- 1957 „Teď, bratře,“ pravil Hagen, „stůj u vchodu,
drž zbraň
a vespolek všem Hunům v odchodu odtud braň.
Nastane účtování s hunskými hrdiny,
k němuž nás nutí nouze. Burgundští padli bez
viny!“

- 1958 „Chcete mě za dveřníka? Přijímám bez výhrad,
tak vznešeným třem králům posloužím velmi rád,
na mou čest, nad tím vchodem budu bdít velice!“
Co mohlo více platit na Kriemhildiny šlechtice?
- 1959 Po chvíli pravil Hagen: „Co si tam potají
za prapodivné věci Hunové šeptají?
Myslím, že jim náš rytíř ve dveřích na stráži
a posel dvorských novin neobyčejně překáží.
- 1960 Často jsem o Kriemhildě slýchal různé zvěsti,
jak těžko zapomíná na žal a na neštěstí.
Přijíme na zemřelého, proč by ne, máme čím,
mladý princ má dnes přednost, proto mu první
připíjím!“
- 1961 A ihned nato prince neváhal strašně tnout,
až se mu z jílce na dlaň vyřinul rudý proud
a dětská hlava padla do klína vládkyni.
Jak pravím, velké hrůzy se rozpoutaly po sni:
- 1962 učence, který řídil princovu výchovu,
obouruč tal tak mocně, že hlavu mistrovi
srazil svou hroznou ranou až před hodovní stůl.
Tak strašlivě mu splatil péči, jíž hoch zahrnul.
- 1963 U Etzelova křesla stál hudec s nástrojem,
rek skočil, rozohněný nastalým rozbrojem,
a odsekl mu od strun pravici čepelí:
„Za to, jak jste si pěkně s poselstvím na Rýn
vyjeli!“
- 1964 „Ach běda,“ pravil Wärbel a zvolal na něho:
„Co jsem vám, pane Tronje, učinil špatného?
Přijel jsem v dobré víře s poselstvím na váš hrad,
kterak teď na své housle bez pravé ruky budu
hrát?“

- 1965 Hagen se čerta staral, zda bude někdy houst,
šel dál a v sni činil přemnoho strašných spoust,
na Etzelových pánech si zchlazoval svou zlost
a řadu jich svou zbraní ve chvíli poslal
na věčnost.
- 1966 I chrabří rytíř Volker vstal, stanul nad stolem,
vzápětí jeho smyčec zazvonil kolkolem
a v jeho rukou hrůzně dále a dále zněl.
Hej! Tenkrát si získal nemálo nových nepřátel!
- 1967 Rovněž tři panovníci povstali ze stolic
ve snaze, dřív než bude škod a hrůz ještě víc,
zabránit nejhoršímu. Leč marné úsilí:
pan Hagen i pan Volker strašlivé dílo činili.
- 1968 Vida, že nedosáhne obnovy pokoje,
král rýnský sám se ruče dal také do boje,
jeho meč zhoubně zvonil o hunské pancíře
a šířil hrůzný úžas v pravici hodné rytíře.
- 1969 Ve věřavě bylo vidět i pana Gernota,
jak mnoho reků hunských zbavuje života
Rüdegerovou zbraní, již dostal jako dar,
a mnohý Hun dík jemu odpykal vyvolaný svár.
- 1970 I nejmladší syn Utin se vrhl do věry,
bezpočet hunských reků tal ostřím do hlavy
a rozpoltil jim přílbu: tak skvěle uměl vést
břit zvonivého meče, tak podivuhodnou měl pěst!
- 1971 Chrabře se bili všichni, vládci i poddaní,
Giselher byl však první ve zbrojném konání
a v boji s nepřáteli. Byl to rek zmužilý,
před nímž se mnozí páni do tratoliště hroutili.
- 1972 Třeba se tuze bránil houf krále Etzela,
družina hostí přesto po sni kráčela

- a jiskrnými meči sekala tam a sem.
Dům se chvěl hrozným nářkem a úpěním
a tartasem.
- 1973 Zvenčl se drali Hunští za svými přáteli,
pohřichu valný úspěch v tom dění neměli,
ani ti, kdo se chtěli prosekát k východu.
Pan Dankwart střežil cestu jak ze schodů, tak
do schodů.
- 1974 Náhle se strhla vřava uprostřed samé brány,
přílbice mocně zněly, jak dopadaly rány,
a tenkrát Dankwart prožil nemálo horkých chvil,
nicméně jeho bratr ho věrně v tísní podpořil
- 1975 a zvolal na Volkera, až se mu zachvěl hlas:
„Můj pokrevník je vydán přesile na pospas,
jen hleďte, kolik Hunů strašlivě do něj seká,
nepomůžeme-li mu, ztratíme udatného reka.“
- 1976 „To učiním,“ pán pravil, „jistě a bez pochyb,“
a již se vydal snít vyplnit onen slib,
na svou zbraň tuze hudl, meč zvonil mžik
co mžik
a všichni Burgundové mu vyslovili za to dík.
- 1977 Pak pravil Dankwartovi: „Přicházím z ochoty
pomoci, když jste prožil tak velké trampoty,
požádal mě váš bratr, proto jdu, pane, k vám.
Střežte jen dveře vnější, vnitřní už ohlídám
já sám!“
- 1978 A odtud chrabří Dankwart odrážel napříště
všechny, kdož útočili ze strany schodiště,
až bylo slyšet cinkot i břinkot mnoha ran,
a stejně přede dveřmi bojoval Volker, chrabří
pán.
- 1979 Tu vzkřikl smělý hudec ze vřavy nad zástup:
„Dvojice mocných rukou, Hagene, vchod i vstup
do Etzelovy síně pevně a docela
tisíci závorami zahradila a zavřela!“
- 1980 Jakmile Tronje Hagen se mohl přesvědčit,
že vchod je dobře strážěn, odhodil stranou štít
a počal mstít své mrtvé o mnoho prudčeji.
Nyní už nepřátelé ztratili všechnu naději.
- 1981 Když vládce Amelungů a bernský panovník
spatřil, jak Hagen přílby roztíná mžik co mžik,
vyskočil na lavici a zvolal k ostatním:
„Pan Hagen počastoval dvorský kvas vínem tuze
zlým!“
- 1982 Též Etzelovu mysl tížilo, že i ti,
které měl nadobýčeť v lásce, jsou pobiti
a že sám o svém příštím osudu sotva ví.
K čemu je mi moc vládců? Proto měl vážné
obavy.
- 1983 A tenkrát na Dietricha zvolala jeho choť:
„Vladaři Amelungů, Kriemhildu vysvobod,
pomoz mi od záhuby při své cti knížecí,
zemru, když před Hagenem nebudu schopna
utéci.“
- 1984 „Pomoci,“ pravil Dietrich, „má královno, a čím?
Vždyť sotva já sám sobě pomoci postačím.
Burgundští vedou vztekle boj hlava nehlava,
v té chvíli pomýšlení na každou pomoc přestává.“
- 1985 „Ach, ne, ne, dobrý reku, pane a vladaři!
Učiň, ať tvoje ctnosti mocněji zazáří
a vysvobod mě odtud, jinak jsem ztracena.“
Však věděla, co zlého boj Wormských pro ni
znamená!

- 1986 „Nu, pokusím se, ovšem nevím, jak uspěji.
Sotva jsem viděl reky bojovat vztekleji
než nyní, jsou to páni nadmíru vybraní,
na mnohé přílbě vidím krvavou stopu po zbrani.“
- 1987 I zvolal vzácný rytíř, hlas zazněl do dálky
tak jako kdyby zazněl hlas rohu za války,
až celý hrad i palác se chvěly v základech.
Tak mocnou silou vládl, že každý před ní tajil
dech!
- 1988 Burgundský král ho slyšel skrze boj, třesk a křik,
nastražil sluch, co volá udatný bojovník,
a pravil: „Volá Dietrich, slyším hlas toho pána,
patrně někdo z našich mu v seči zabil jeho mana.“
- 1989 Vidím ho, jak nám kyne, na stole rozkročen.
Přátelé Burgundové, mí blízcí z rýnských lén,
ustaňte chvíli v boji a vyposlechneme ho,
z čeho mé reky viní a co mu učinili zlého.“
- 1990 A že to bylo přání i vůle vládcova,
každý je po rytířsku vzal rázem doslova;
boj ustal, zbraně zmlkly a poté do ticha
Gunther se bez prodlení otázal pana Dietricha:
- 1991 „Vznešený pane z Bernu, kdo vám co učinil?
Provinění svých přátel chci z veškerých svých sil
smírem a odškodněním odčinit v ráz a hned,
újma, vám způsobená, nemohla by mě nemrzet.“
- 1992 Pan Dietrich na to řekl: „Já újmu necítím,
pouze mě a mé blízké nech s krveprolitím
skoncovat, vyjít z domu v míru a pokoji
a za to ti pán z Bernu vždy v dobré službě
dostojí.“

- 1993 „Můj vládče,“ vzkřikl Wolfhart, „proč chodit
s prosíkem?
Pan hudec přece není všemocným dveřníkem,
projdeme jistě snadno, posekáme-li stráž!“
„Mlč,“ pravil na to Dietrich, „starého čerta
posekáš!“
- 1994 Tu odvětil král Gunther: „Odchod vám povolím,
odejděte, s kým chcete, at s oním nebo s tím,
ale mí nepřátelé v paláci zůstanou
pro velkou škodu, na mně zde v Hunské zemi
spáchanou!“
- 1995 I objal vládce Dietrich svou rukou ramena
královny, která byla nadmíru zkrušena,
po levici mu kráčel král hunské krajiny
a za ním šest set reků amelunského hrdiny.
- 1996 Poté pan z Bechelaren promluvil k Burgundům:
„Může-li ještě někdo opustit tento dům
z lidí, vám věrných, slyšte ode mne totéž přání
a budeme vám stále přátelským směrem
zavázáni.“
- 1997 Na to mu odpověděl Giselher, chrabří rek:
„V míru a smíru smíte vykročit vespolek,
byl jste nám vezdy věren, vy i váš lenní lid,
a proto bez obavy můžete odtud odejít.“
- 1998 Když se pan z Bechelaren ubíral ze sně,
šest set, ba více pánů měl ve své družině,
žel, onen markraběcí průvod a doprovod
učinil Guntherovi za nedlouhý čas mnoho škod.
- 1999 Náhle se jeden z Hunů přitočil k průvodu.
Doufal, že vedle krále upláchne ze schodů,
pan hudec ho však sekl a po tom rozmachu
padla mu rázem hlava před panovníka do prachu.

- 2000 Když vládce Hunske země vykročil z domu ven,
pohlédl na Volkera velice zachmuřen:
„Ach, jací jsou to hosté! Jaký žal, běda mi,
vždyť všechny moje reky potlučou svými ranami.
- 2001 Ach, běda, jaká slavnost, ach, běda, jaký kvas!
Tento pán, jménem Volker, bije se celý čas
podoběn divé šelmě, třeba by měl jen houst.
Dík Bohu, že jsem vyšel zdrav z oněch
pekelnických spoust!
- 2002 Hrozně zní jeho lejchy, smyčec má krvavý
a každým jeho tahem mi reka odpraví.
Já nevím, co má vlastně ten hudec proti nám?
Tak zlý host u nás nebyl, ať vzpomínám, jak
vzpomínám!“
- 2003 Jak páni, propuštění ze síně, přešli práh,
vzplanul zas ve vší síle boj v hradních prostorách.
Hosté se strašně mstili za svoje zemřelé,
kolik jen hudec rozřal přflb ranami své čepele!
- 2004 Když to král Gunther viděl, oslovil Hagen
uprostřed lité vřavy: „Pěkně je zvolena
píseň, již Volker v bráně hrá pro potěchu Hunů.
Na smyčci má, jak vidím, už tuze rudou
kalafunu.“
- 2005 „Mrzí mě,“ pravil Hagen, „po všem, co nyní vím,
že sedám u tabule na místě čestnějším,
po boku mi stál pevně a mám ho proto rád,
vrátíme-li se domů, chci mu svou vděčnost
prokázat.
- 2006 Můj králi, hled, jak věrně drží ti v bráně stráž,
jemu své zlato jistě neprávem nedáváš.
Jak převeliké škody svým smyčcem působí,
jak půlí ocel helmic, jak stíná trpytné ozdoby!

- 2007 Ne, neviděl jsem nikde srdce tak srdnaté,
jako je srdce toho, na nějž se díváte.
Po strůjích jezdí smyčcem tak jako po strunách,
ten by měl nosit hedváb a projíždět se
na brúnách.“
- 2008 Posléze z reků hunskech, s kterými boj byl veden,
nezůstal v oné síni naživu ani jeden.
Dozněl i křik a tartas, skončila strašná seč
a každý rýnský rytíř mohl zas odložit svůj meč.

XXXIV. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Wormští vrhali ze síně
těla mrtvých

- 2009 Usedli bojovníci znavení po bojích,
jen Volker a s ním Hagen ve zpupných postojích
postavili se před síň, o štýty opření,
a převelice bystře se dali do rozprávění.
- 2010 A tehdá pravil chrabrý Giselher všemu lidu:
„Přátelé, není možná dopřát si více klidu,
vynesme z domu mrtvé, ne, jiná pomoc není,
popravdě asi brzy budeme znovu napadeni.
- 2011 Mrtví by překáželi v blízkosti našich nohou,
protože dřív než v boji nás nepřátelé zmohou,
velice rád bych ještě ušetřil mnoho ran,
a k tomu,“ dodal rytíř, „jsem zcela pevně
odhodlán!“
- 2012 Tu pravil Tronje Hagen: „Za tuto radu dík,
výtečně nám dnes radí náš mladý panovnick,
svědčí to o rekových vybraných vlastnostech.
Takové moudré slovo je hodno souhlasu nás
všech.“

- 2013 Na sedm tisíc mrtvol úhrnem pobrali
dle jeho rad a svrhli ze schodů k předsálí,
dole se hromadily do mnoha mocných kup,
až přišli jejich blízcí a pláč se nesl nad zástup.
- 2014 Leckdo byl fat jen lehce, měl tedy naději,
jen kdyby s raněnými jednali mírněji,
smrt jim však zapříčinil nakonec prudký pád,
a nad tím každý přítel zemřelých musel nařkat.
- 2015 Tu pravil hudec Volker, pán tuze zmužilý:
„Nu, vidím, že je pravda, co lidé tvrdili,
že Hunové jsou muži z babského plemene.
Měli by místo nářku pečovat o své raněné.“
- 2016 Jednoho markraběte, jak tu řeč uslyšel,
napadlo v dobré víře vynést z té kupy těl
jistého bojovníka své krve v objetí.
Hudec však máchl kopím a bylo po markraběti.
- 2017 Ostatní ihned potom počali ostošest
prchat a na vrub hudce hanlivé řeči vést,
i sebral Volker oštěp, který měl dobrý břit
a kterým se ho předtím jeden Hun snažil usmrtit,
- 2018 neobyčejně prudce mrštil tím oštěpem
daleko přes nádvoří a přes hlavy jim všem,
a vykázal tak zástup až za patřičnou mez,
ano, moc jeho paže vzbudila v Hunech velký děs.
- 2019 Před síní stálo nyní už na tisíce hlav,
a přesto Hagen s hudcem sdělili bez obav
Etzelovi svou hořkost, již bylo nemálo,
třeba jim z toho záhy přemnoho strastí povstalo.
- 2020 Pan Hagen pravil toto: „Kdo vládne zeměmi,
ten by měl svůj lid chránit, stát první před
všemi,

tak jak to činí vládcí burgundské výpravy:
kde jejich meče blesknou, tam každá přlba
zkrvaví.“

- 2021 Pan Etzel byl muž chrabřý, i popadl svůj štít,
Kriemhilda mu však řekla: „Jen zachovejte klid,
dejte spíš lidem zlata, co každý unese!
Stačí, když vás tne Hagen a nevzpamatujete se.“
- 2022 Hunský král se však nechtěl své vůle v ničem
vzdát.
Ne, dnes tak velkou chrabrost nenajdeš u knížat!
Museli vládce strhnout za řemen štítu zpět,
Hagen ho přesto počal posměchem znovu popouzet
- 2023 a přímo do očí mu řekl své mínění:
„Cožpak ty a pan Siegfried jste byli spříznění?
Byl Kriemhildiným chotěm, dříve než tys ji znal,
proč tedy na mne sočíš? Proč? Protože jsi podlý
král!“
- 2024 Královna uslyšela řeč pana Hagen
a v hloubi duše byla velice zezlena,
že před vším lidem znějí slova tak troufalá,
a ihned nové pikle proti svým hostům snovala.
- 2025 Řekla: „Kdo pana Tronje připraví o hlavu
a kdo ji u mých nohou položí v zástavu,
tomu štít králův zlatem naplním po okraj
a navíc mu dám ještě mnohý hrad, jakož mnohý
kraj.“
- 2026 „Váháte?“ pravil Volker, „jste trochu nesmělí!
Niméné, hunští páni by váhat neměli,
nad odměnou tak skvělou pravý muž neváhá,
Etzela nepotěší taková skrovná odvaha!

2027 Připravuj tu denně knížete o krajíc
 a teď ho na holičkách nechají jako nic!
 Mají zrak rozpačitý, pohledy jalové,
 čeká je věčná hanba, říkají-li si rekové!“

XXXV. VYPŘÁVĚNÍ

o tom, kterak byl zabit Iring

2028 Nato měl Iring, dánský markrabě, tuto řeč:
 „Toužil jsem povždy zvedat se ctí svůj vlastní
 meč,
 častokrát jsem už v boji vzdoroval nesnáším,
 jdi, přines mi mé zbraně, já pana Tronje
 porazím!“

2029 „Tobě boj,“ pravil Hagen, „nebude na prospěch,
 trváš-li ovšem na svém, pak prosím, doma nech
 své Huny, proniknou-li dva či tři do síně,
 srazím je zhoubnou ranou ze schodů v téže
 vteřině.“

2030 „Proto snad neustoupím,“ odvětil dánský rek,
 „já už jsem přestál mnoho podobných šarvátek
 a přestanu i tuto sám bez vší pomoci.
 Nemysli si, že chvástem lze protivníka přemoci!“

2031 V okamžiku byl Iring do boje přichystán,
 s ním durynský rek Irnfrit, mladý, leč chrabrý
 pán,
 i Hawart, mocný rytíř, s tisíci svými many,
 kteréžto houfce byly ke všemu zcela odhodlány.

2032 Když uviděl pan Volker Iringa a s ním šik,
 v němž krácel v plné zbroji nejeden bojovník
 s přílbicí utáženou na hlavě řemeními,
 uvítal reky slovy nad pomyslením hněvivými.

2033 „Hagene, hledme, Iring! Přichází myslím k nám.
 Sliboval, že vás v boji přemůže zcela sám,
 cožpak smí rytíř zalhat? Lež nutno odsoudit,
 vždyť je jich víc než tisíc a samý ozbrojený lid!“

2034 „Jen mlčte,“ pravil Iring, „nedal jsem lživý slib,
 a co jsem slíbil, splním, jen buďte bez pochyb,
 že z bázně neustoupím nikdy, tím méně teď,
 já sám dám Hagenovi velice pádnou odpověď.“

2035 A na kolenou počal prosit své vazaly,
 aby ho samotného bojovat nechali,
 k tomu však přivolili nikoli bez obav:
 vždyť rýnskou zpupnost znali jak ze zkušeností,
 tak zpráv.

2036 Ale když dlouho prosil, dosáhl souhlasu.
 Pochopili, že touží po tomto zápasu,
 protože mu tak velí bojovníkova čest.
 I počali si oba s velikou vášní zbrojně vést.

2037 Dánský rek Iring nejprv pozvedl kopí výš,
 pak svůj štít mocným stiskem přitáhl k sobě blíž,
 vyběhl za Hagenem před síň, tím štítem kryt,
 a za hrůzného třesku počali páni zápasit.

2038 Nejdříve vymrštili svá kopí k soupeři
 a každé proletělo skrze štít k pancéři,
 až třísky zarsřely do výše zdí a stěn.
 Pak mávl každý mečem, k dalšímu boji připraven.

2039 Chrabrý pan Hagen patřil k největším silákům,
 při Iringových ranách se třásl celý dům;
 věže i hrad se chvěly v souboji nejvyš prudkém,
 a přesto dánský rytíř neučinil své sliby skutkem.

2040 Když tedy neporanil Hagena při půtce,
 usmyslel si, že spíše vyrazí na hudec,

- věřil, že snáze zmůže druhého nepřítele,
ale náš chrabřej rytíř odrážel rány stejně skvěle
- 2041 a brzo svého soka sekl tak střelhbite,
až s třeskem odskočilo kování na štítě.
To nebyl kalý soupeř! Dán couvl od něho
a rychle zaútočil na panovníka rýnského.
- 2042 Král i on byli reci silní a ztepilí,
jak Iring, tak i Gunther se tuze snažili
zasáhnout soka ranou, po níž plát zrumění,
nicméně oba měli nadmíru pevná brnění.
- 2043 Když se mu Gunther nedal, napadl Gernota,
učinil to však málem za cenu života,
sice ho řal, až jiskry vylétly z pancíře,
nato však Burgund téměř záhubně sekl rytíře.
- 2044 I odvrátil se rychle pan Iring od knížat
na čtyři rýnské many a každý, mocně řat,
zhroutil se mrtev k zemi. A právě kvůli nim
byl Giselher v tu chvíli zachvácen velkým
zlostenstvím.
- 2045 „Iringu, vzácný pane,“ tak promluvil, „ví Bůh,
že musíte chtě nechtě vyrovnat čerstvý dluh,
ta smrt vám přijde draho!“ A vyrazil mu vstříc,
sekl ho, Iring padl a dále nevěděl už nic.
- 2046 Pod prudkou ranou klesl do rudé kaluže,
každý si mohl myslet, že Iring nemůže
nikdy už svůj meč zvednout k nižádným potyčkám,
rytíř však neutrpěl od Giselhera ani šrám.
- 2047 Jak zazvonil meč o kov a třeskla přilbice,
ochuravěla mysl chrabřejho šlechtice
a tak se lidem zdálo, že není naživu,
což způsobil rek rýnský svou silou, hodnou podivu.

- 2048 Když Iring trochu okřál po strašném otřesu,
jež utrpěl tou ranou, zůstal dál bez hlesu
a řekl si: „Vždyť žiji a nejsem poraněn!
Zato vím, jak je silný Giselher, vládce mnohých
lén!“
- 2049 Okolo slyšel Wormské, byl to snad celý dav,
který by mu zle škodil, jen vědět, že je zdravý,
i pana Giselhera rozpoznal podle hlasu
a proto počal zkoumat, jak najít z obklíčení
spásu.
- 2050 Vyskočil z tratoliště prudce a divoče
a brzo jeho snaha přinesla ovoce:
vyrazil směrem z domu, Hagen stál opět v bráně,
a tam ho řal pan Iring, a řal ho zcela nečekaně.
- 2051 Tronje si zprvu myslel: „Vždyť už jsi dávno
v Pánu,
to tě sám kníže pekel musel vzít pod ochranu!“
Než se však nadál, Iring poranil Hagen
svou zbraní jménem Waske, jež byla dobře kalena.
- 2052 Když pocítil pan Tronje krev pod svou přilbicí,
nesmírná síla zvedla meč v jeho pravici;
i musel se dát Iring střelhbite na útěk
a za ním se mu v patách hnál po schodišti
rýnský rek.
- 2053 Udatný Iring zvedl nad temeno svůj štít
a mohly se ty schody i třikrát prodloužit,
přesto by neoplatil Tronjemu ani sek,
zato však Dánův šíšák jen sršel deštěm jiskerek!
- 2054 Takto se Iring vrátil se zdravou kůží zpět
a všichni pospíchali Kriemhildě povědět,
kterak si rytíř v boji s Hagenem počínal.
I nešetřila díky a ušetřila mnoho chval.

- 2055 „Iringu, dobrý reku, za to ti zaplat Bůh!
Jak plesá moje srdce a okřívá můj duch,
když pancíř pana Tronje od krve červená.“
A sama mu štít vzala z rukou, tak byla blažena.
- 2056 „Jen šetřte díky!“ pravil pan Hagen královně.
„Ať se k nám vydá znovu, smýšlí-li rekovně,
a chvalte, až se vrátí, až bude po boji,
nad ranou nejásejte, ta se mi brzo zahojí
- 2057 a pokud na mé strůji vidíte rudou krev,
vězte, že ta jen živí můj krvelačný hněv,
chci hlavu Iringovu a ještě mnoho hlav,
nicméně stran své ranky mohu být klidně bez
obav.“
- 2058 Zatím sňal Iring přílbu, tvář větru nastavil,
aby se trochu zchladil a nabral čerstvých sil;
kolem ho kdekdo chválil, jak jednal zmužile,
což panu markraběti nebylo arci nemilé.
- 2059 Posléze Iring pravil: „Přátelé, volám vás,
přichystejte mi zbraně, strojte mě, kvapí čas,
zkusím teď lépe čelit pyšnému rekovi!“
A protože mu praskl v boji štít, šli mu pro nový.
- 2060 Ve chvílce měl pan rytíř připravenu svou zbroj,
nejmě si nové kopí opatřil na výboj,
právě jím pana z Tronje zamýšlel zahubit,
zatím pan Hagen čekal, svým zhoubným hněvem
zcela zpit,
- 2061 a jakmile Dán vyšel, rek neotálel déle,
už na nejzazším schodu napadl nepřítele,
mečem i kopím zahnal Iringa do úzkých,
až všechna jeho síla roztála vposled jako snůh.

- 2062 Roztínali si štíty, až jiskry sršely,
a bylo jasné vidět, jak se vzduch tetelí;
vtom Iring tržil úder nadmíru krvavý
skrze svůj štít a pancéř, ježž nepřetrval ve zdraví.
- 2063 Poraněný rek Iring po tomto úderu
pozvedl štít až k přílbě a dospěl k závěru,
že se tím naplnila míra všech vzešlých škod.
A přesto mu pan Hagen dál usiloval o život.
- 2064 Našel si nedaleko kopí a bez meškání
po markraběti mrštil ze všech sil onou zbraní,
proletěla mu hlavou, pode lbí zůstala,
a to je smrt, již přijal od burgundského vazala.
- 2065 I doplazil se ke svým v posledním tažení,
museli vyjmout kopí vězčíc v temeni,
dřív než mu sňali přílbu, tak skonala onen pán
a nejedním svým blízkým byl přítom hořce
oplakán.
- 2066 I panovnice přišla, počala naříkat
nad mroucím bojovníkem a jeho zhoubný pád
i jeho strašné rány v ní slzy vzbouzely.
Tu pravil chrabrý rytíř, obklopen svými přáteli:
- 2067 „Proč jste, má vzácná paní, smutná a truchlivá?
K čemu jsou vaše slzy? Mně přece nezbyvá
než zemřít na své rány. Smrt se už hotoví
zmařit mi, abych sloužil nadále vám i královi.“
- 2068 Pak pravil pánům dánským a pánům durynským:
„Nedejte se svěst zlatem a pohrdejte jím,
tím darem Kriemhildiným! Upamatujte se!
Pravím, boj s panem Tronje vám pouze zkázu
přinese!“

- 2069 Tváře mu zesinaly a na nich vyvstalo
 znamení blízke smrti. Rek trpěl nemálo,
 nicméně jeho tělu nebylo záchrany.
 Povinnost bít se dále čekala nyní na Dány.
- 2070 Irnfrit a Hawart v čele tisíce bojovníků
 vrhli se směrem k síni za nesmírného křiku
 a tartasu i třesku, až se chvěl dvůr i dům.
 Hej, kolik mocných kopí jen vymrštili
 k Burgundům!
- 2071 Lantkrabě Irnfrit chrabře napadl pana hudece,
 a ačkoli se na něj obořil velmi prudce,
 utrpěl přesto škodu za boje s Volkerem,
 neboť byl počastován do přílby mocným úderem.
- 2072 A třeba na oplátku zasáhl soupeře
 tak, že mu pukly kroužky pevného pancěře
 a rudé jiskry bleskem létaly po zbroji,
 lantkrabě přesto našel záhubnou smrt v tom
 souboji.
- 2073 S Hagenem se bil Hawart, byl to boj nevidaný
 a divy viděl každý, kdo sledoval ty pány,
 jak mečem zasazují nemálo dobrých ran,
 až naposledy zabil Hawarta Hagen, rýnský man.
- 2074 Když Durynci a Dáni jejich smrt spatřili,
 propukl přede dveřmi boj tuze zběsilý
 a ještě dřív než branou se prosekali dál,
 nejeden štít a pancíř v tom litém boji za své vzal.
- 2075 „Ustupte,“ křikl Volker, „vpusťte je do síně!
 Zde najdou příležitost chovat se hrdinně,
 každý svou krví zchladí svůj válečnický žár
 a splatí vše, co přijal od panovnice jako dar!“

- 2076 A také, jak se dovnitř vedral ten smělý šik,
 do tratoliště padl nejeden válečník,
 protože musel zemřít pod burgundskými meči.
 Zvláště Giselher a Gernot si skvěle vedli v oné
 seči.
- 2077 Čtyřikrát tisíc mužů proniklo do těch míst
 a blýskala se ostří a zněl i hrozný svist,
 vposled však do jednoho zhytnuli všichni reci
 a kdekdo mohl zvěstit o Rýnských divuplné věci.
- 2078 Rozhostilo se ticho, umkl strašný hřmot
 a mezitím krev pánů, již přišli o život,
 stékala skrze spáry zdmi dolů do hlubiny.
 Opravdu, Burgundové konali tenkrát strašné činy!
- 2079 Nyní si Wormští mohli oddechnout po boji,
 své štíty i své zbraně odložit v pokoji,
 jen chrabrý Volker zůstal u dveří na stráž
 a čekal, zda se někdo nového boje odváží.
- 2080 Král Etzel hořekoval a panovnice s ním,
 mnoho dam nařkalo nad hrozným násilím,
 zdá se, že smrt se spikla bezmála proti všem,
 žel, museli se ještě rozloučit s mnohým rytířem!

XXXVI. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak panovnice kázala
 zapálit síň

- 2081 „Nu, odložte své přílby,“ vybídl reky Tronje,
 „a co se týká Hunů, nestarejte se o ně,
 budeme s hudecem hlídat a dám vám výstrahu,
 dostanou-li ti páni za chvíli opět odvalu.“
- 2082 I odložili přílby, alespoň na chvíli
 usedli na zabitě, jež sami zabili,

- takže si každý hověl na zkrvaveném těle.
Vskutku, tak vzácní hosté měli mít lepší hostitele!
- 2083 Nicméně hunský vládce společně s vládkyní,
dříve než nastal soumrak, shromáždil před síní
na dvacet tisíc reků k novému útoku.
Nezbylo tedy Wormským než povstat s mečem
po boku.
- 2084 Tak byla proti hostím znovu zbraň zdvižena
a tenkrát Dankwart, bratr rytíře Hagena,
vyrazil od svých pánů ze dveří do vřavy,
mysleli, že tam skoná, on se však vrátil ve zdraví.
- 2085 Krutý boj přerušila teprve noc a tma
a každý Burgund jednal, jakož rek jednat má,
až do chvíle, kdy skončil předlouhý letní den.
Tak vzdorovali Hunům a mnohý muž byl
zahuben.
- 2086 Zmíněná řež se zběhla v den o slunovratě,
a to jen kvůli strašné kněžnině odplatě:
na přátelích i cizích mstila svůj dávný žal
a od těch dob už nikdy nepoznal radost hunský
král.
- 2087 Den minul, ale starost pohřichu nikoli,
hosté si proto řekli s velikou nevolí:
lepší smrt v okamžení než dlouhá trápení!
I pomyslili na mř ti páni neohrožení
- 2088 a zvolali, ať Etzel přistoupí k Burgundům.
Tři vládci vykročili před panovnický dům
se zkrvavenou zbrojí, ve tváři zčernalí
a nevěděli, komu by svou strast požalovali.
- 2089 Král přišel spolu s chotí. Jeho moc bez hranic
umožnila mu svolat vojsk ještě mnohem víc,

- a proto pravil: „Chcete, burgundští vladaři,
domluvit se mnou pokoj? To se vám sotva podaří!
- 2090 Vy jste mi způsobili nemálo strašných škod,
zabili jste mi syna, poplenili náš rod,
co živ se zdrím všeho, co vám je prospěšné,
smířit se s vámi nechci, uzavřít pokoj rovněž ne!“
- 2091 „Jen tísni,“ pravil Gunther, „jsme k smíru
nuceni,
mí zbrojenci se stali obětmi vraždění
tvých reků ve tvém sídle. Jak si to vysvětlím?
Přijel jsem k tobě s vírou, že neoplácíš dobré
zlým.“
- 2092 Nato pak pravil Hunům Giselher, mladý rek:
„Vy, kdož jste dosud živi, povězte vespolek,
co špatného jsem spáchal, z čeho jsem obviněn?
Přijel jsem jako přítel do vašich údělů a lén.“
- 2093 „Tvé přátelství nám plní,“ pravili, „celý hrad
i celou zemi hořem. Máme proč litovat,
že ses kdy vůbec vydal od Rýna za Dunaj.
Dík tobě a tvým bratřím osířel nyní mnohý kraj.“
- 2094 Gunther jim odpověděl velice rozhněvaně:
„Vaše zášť neposlouží té ani oné straně,
lépe když skoncujeme s marnými obětmi.
K tomu, co nám král činí, jsme nezavdali podnět
my.“
- 2095 Král hunský na to pravil: „Mou strast a vaši strast
lze sotva přirovnávat a vedle sebe klást,
činili jste mi škodu, bolest a hanbu k tomu,
a proto také nikdy se nevrátíte živi domů.“
- 2096 Načež se mocný Gernot obrátil ke králi:
„Pak alespoň nám přejte, abychom skonali

- na dvoře, tam nás nechte poslední bitvu vést,
pro smilování boží, pro vaši panovnickou čest!
- 2097 Vždyť to, co nastat musí, zakrátko nastane:
vy máte síly čerstvé a nepočítané,
pobijete nás lehce, neboť jsme unaveni
a nemůžeme snášet dlouho tak hrozná utrpení.“
- 2098 Hunští by asi Wormským nakonec povolili,
že smějí vyjít na dvůr volně a bez násilí,
Kriemhilda ovšem rázem zvedla hlas proti nim,
a tím byl arci konec jakýmkolivěk jednáním.
- 2099 „Nikoli, hunští reci, nikoli, pravím vám,
nepřítakejte v ničem burgundským námluvám.
Věřte mi, nebude-li stát mezi vámi zeď,
pak nejeden váš blízký padne těm zlochům za obětí.“
- 2100 Kdyby se moji bratři, synové Utini,
reci, jimž není rovných, srotili před síní
na svěžím čerstvém vzduchu, by se jim brnění
příhodně ochladilo, pak byste byli ztraceni!“
- 2101 „Spanilá sestro,“ pravil Giselher, mladý pán,
„ne, nečekal jsem vskutku, když jsem byl k tobě
jaký mi chystáš osud svým zhoubným jednáním.
Mám tedy u vás zemřít? Jsem-li snad vinen,
pověz čím.“
- 2102 Byl jsem ti povždy věren, nezkřivil jsem ti vlas,
jel jsem k vám s čistou myslí a navštívil jsem vás
v důvěře, milá sestro, ve tvoje konání,
neprojevíš-li milost, sotva nás něco zachrání.“
- 2103 „Projevit milost nechci, já vám chci uškodit
za to, že Tronje Hagen zle poranil můj cit.“

Dokavad budu živa, neusmíříme se,
jeho čin,“ dovětila, „Burgundům zkázu přinese!

- 2104 Přesto však zvažte jedno: žádám vás o Hagen
a jeho rukojemstvím bude věc vyřešena.
Já vím, jsme z jedné matky, jsme z jedné rodiny.
Svolte a potom budu mít k smřu hunské hrdiny!“
- 2105 „Pán Bůh nás,“ pravil Gunther, „od toho ochraňuj
a kdyby původ stejný, jako je původ tvůj,
i tisíc reků mělo, každý si bez výhrad
zvolí spíš smrt, než svolí do rukojemství muže
dát.“
- 2106 Giselher na to řekl: „Ne, smrt nás nemine,
leč naše počínání musí být hrdinné.
S každým, kdo nám chce škodit, se v boji utkáme,
protože pravý přítel přítele nikdy nezklame.“
- 2107 I smělý rytíř Dankwart pravil, co pravit měl:
„Litovat bude tuze každý náš nepřítel,
jenž proti nám zbraň zvedne! To, co vám
povídám,
je pouhopouhá pravda, Hagen, můj bratr, není
sám!“
- 2108 „Dost řečí!“ vzkřikla paní hunského knížete,
„vykročte, moji reci, mé hoře pomstěte
a budu vám to splácet jako svůj věčný dluh,
Hagen se své mzdy dočká, dočká se jeho zpupný
duch!“
- 2109 Žádného bojovníka nepusťte z domu ven,
z mé vůle bude palác ze čtyř stran zapálen
k odplatě za má hoře dnešní i minulá.“
A hned se vojska zvedla a před královnou
stanula.

- 2110 Ostatek mužů rýnských do sně zahrnali
pomocí střel i kopí, hluk to byl nemalý,
přesto však svorně stáli páni i leníci
a nikdo z nich se v ničem neměnil druhých odřici.
- 2111 Královna poté dala zapálit celý dům.
Žár činil velkou trýzeň nebohým Burgundům,
neboť se šířil s každým větrným poryvem.
Sotva kdy bylo vojsko v postavení tak tísnivém.
- 2112 I vzkřikli reci rýnští: „Bůh nám buď milostiv,
lépe je zhynout v bitvě než takto strádat živ,
ach, běda, v těchto strastech nemáme naději,
královna ve svém hněvu se nemohla mstít
strašněji.“
- 2113 „Nezbývá nám než zemřít,“ dovětil jeden z nich.
„Proč po všech uvítáních, popravdě královských,
musíme nyní bídně nuzovat o žízni?
Myslím, že se tu brzy každý z nás žarem utřýzní.“
- 2114 „Rekové,“ pravil Hagen, „jiného nezbývá,
než zalít hrdla krví, jsou-li tak žíznivá.
Lepší je krev než víno, svírá-li ústa dým,
a něco vhodnějšího vám sotva nyní poradím.“
- 2115 Tu, povoliv si přílbu, přiklekl jeden pán
k mrtvému poblíž sebe, napil se z jeho ran,
a třebas nebyl zvyklý tomuto nápoji,
poznal, že se jím žízeň docela dobře ukojí.
- 2116 Znavený rek pak pravil: „Rač vám Bůh dobré
přát,
pil jsem dle vaší rady a pil jsem tuze rád,
málokde mají víno tak velmi lahodné,
za to vám budu vděčen, spatřím-li ještě světlo
dne.“

- 2117 I druží uvěřili, že nehovoří lež,
po jeho slovech žízeň hasili krví též
a odtud načerpali nemálo nových sil,
což brzo mnohý rytíř k hoři dam smrti zaplatil.
- 2118 Hořící trámy shůry padaly na zemi,
i pozvedli své štíty mocnými pažemi,
třeba je dým i požár soužily velice.
Myslím, že větší svízel netrápil žádné šlechtice.
- 2119 Tu vzkřikl Tronje Hagen: „Ustupte ke stěnám,
aby vám pásky přílbic nespálil žhavý trám,
a postavte se každý do rudé kaluže,
takto vám pod nohama podlaha vzplanout
nemůže!“
- 2120 Ano, v tak těžkých strážních strávili celou noc
a opět Hagen přišel hudcovi na pomoc,
opření o své štíty stanuli na stráži
a v bráně vyčkávali, čeho se Hunští odváží.
- 2121 Po chvíli pravil Volker: „Vraťme se zase zpět,
to proto, aby venku se mohli domýšlet,
že už jsme všemi strastmi dočista zdoláni.
Užasnou, až tu najdou zástupy reků ve zbrani!“
- 2122 Nato se ozval rytíř Giselher z rýnských lén:
„Zvedá se chladný vítr, myslím, že bude den.
Zdali se z vůle boží dočkáme lepších časů?
Vpravdě nás moje sestra pozvala k ničemnému
kvasu!“
- 2123 Jeden pán k tomu dodal: „Nu, ano, už se dní,
teď máme jednu možnost, zřejmě tu poslední,
bránit své bytí, reci! Strojte se do boje!
Myslím, že panovnice nám nedopřeje pokoje.“

- 2124 Etzel si zprvu myslel, že hosté zemřeli,
jak na následky ohně, tak jiných svízeli,
nicméně v síni žilo na šest set mužů dál,
šest set hlav, nad něž neměl chrabřejších v světě
žádný král.
- 2125 I špehové vojsk hunských zakrátko vyslídili,
že hosté z rýnských zemí jsou dosud plni sly,
že vládcové i mani po mnoha krajnostech
bez úhony a zdraví bytují v ohořelých zdech.
- 2126 O tom, že mnozí žijí, pravili i své paní.
Kriemhilda usoudila, že je to pouhé zdání,
cožpak je možné přežít, tolik zlých spoust a škod?
„Spíše jsem schopna věřit, že přišli všichni
o život!“
- 2127 Arcit by každý Burgund rád vyšel z domu živ,
jen kdyby k nim byl někdo poněkud milostiv!
Milost však nenalezli na hunském území,
pročež jim odplatili vlastní smrt svými zbraněmi.
- 2128 Hned zrána Hunští zvedli namísto pozdravů
nový boj, znovu tiskli burgundskou výpravu,
nesčetná kopí vrhli z nádvoří do síně,
Wormští však vzdorovali po rytířsku a hrdinně.
- 2129 Odvahu hunských reků živila zejména
slíbená Kriemhildina bohatá odměna
a snaha prokazovat poslušnost svému králi,
přesto však panskou přízeň zakrátko smrtí
odpykali.
- 2130 Mohl bych líčit divy o darech velké ceny:
na štítech hory zlata jim byly přinášeny
a každý z nich si mohl pro sebe vzít, co chtěl.
Žádný král nevyplatil víc pro zkázu svých nepřátel.

- 2131 Tak počal stále větší dav k boji povstávat.
Volker jim pravil: „Zde jsme! A jsme zde
dosavad.
Spatřuji bojovnický s nadměru pevnou vůlí:
král jim dal hory zlata, abychom bídne zahynuli!“
- 2132 Odevšad bylo slyšet: „Sem, hunští reci, sem!
Skoncijme bez průtahů s burgundským
rytířstvem!
Jen ten, kdo má dnes padnout, skončí dnes
na věčnosti!“
a mraky mocných kopí zásáhly štíty rýnských hostí.
- 2133 Nuže, pak vyrazili, dvanáct set bylo jich
a útok střidal ústup v zavilých soubojích,
Wormští si v čerstvých ranách zchlazovali svůj
hněv,
boj zuřil dál a dále a všude tekla rudá krev,
- 2134 Hunové umírali pod burgundskými meči
a bylo slyšet nárek nad zabitými v seči,
v níž Etzel ztratil svoje nejlepší vazaly,
které pak jejich blížci nadměru oplakávali.

XXXVII. VYPRÁVĚNÍ o tom, kterak Rüdeger byl záhubně řat

- 2135 Zjistně se hosté zvedli po ránu k odporu,
a když pan z Bechelaren přispěchal ke dvoru,
uviděl všude stopy strašného násilí
a panu markraběti se oči žalem zalily.
- 2136 „Běda mi,“ pravil rytíř, „proč žiji, nevím sám,
což nikdo neučiní konec těm trampotám?
Jak rád bych sjednal pokoj, král mě však odmítne,
už mnoho strážní zažil, a proto musí pravit ne!“

- 2137 Ano, i pána z Bernu se optal Rüdeger,
zda osudům tří králů nelze dát jiný směr,
Dietrich se dal však slyšet: „Jak začít jednání,
když hunský král a vládce každému smíru zabrání?“
- 2138 Tu spatřil jeden z Hunů, že hrabě stojí stranou
velice zarmoucený a s tváří uplakanou.
I pravil panovníci: „Pohledte na něho,
na Rüdegera, pána nad pomyšlení mocného,
- 2139 jemuž jsou nespočetní poddaní přiřčeni,
který má mnoho krajů i hradů v držení,
jinému nežli králi za to vše nevděčí,
a přesto v bojích s hosty nesáhl dosud po meči.
- 2140 Zřejmě ho nezajímá naše zlá skutečnost,
když si tak pěkně žije a když má všeho dost.
Prý se mu v udatenství nerovná nikdo z nás,
máme však v těchto bojích prozatím nouzi
o důkaz.“
- 2141 Po těchto slovech na něj pohlédl vzácný rek
a v jeho věrných očích se zračil zármutek.
Pravil si: „To mi splatíš! Prý že jsem zbabělý!
A u dvora to řkáš, aby tě všichni slyšeli!“
- 2142 V mžiku se na něj vrhl, po prvním rozmachu
Rüdegerovy pěsti Hun klesl do prachu,
zhroutil se k jeho nohám a více nepovstal.
Tím arci ještě vzrostl Etselův převeliký žal.
- 2143 Markrabí s hněvem vykřikl: „Takový bídný
chám!
Není dost na trápení, které sám prožívám!
Proč na mne ještě sočí, že nejdu proti nim,
že nejdu proti pánům a bojovníkům
burgundským?“

- 2144 Však bych jim dávno čelil, a jistě hrdinně,
já je však doprovázím po hunské končině
a když jsem do království přivedl rýnský voj,
nemohu přece s nimi porušit mír a zdvihnout boj!“
- 2145 Hunský král přitom upřel zrak na markraběte:
„Nadmíru špatnou službu nám prokazujete!
Ačkoli máme v kraji mrtvých až přespříliš,
zvedl jste jejich počet svým scestným činem ještě
výš!“
- 2146 „To proto, že má hrdost byla zle raněna.
Narážel neuctivě na cti a na léna,
jež mi tak hojně byla z tvé vůle udělena.
Tento muž právem pykal za poskvrnění mého
jména.“
- 2147 I hunská panovnice po onom okamžiku,
co Rüdeger vzal život hunskému bojovníku,
s nářkem a se slzami nadmíru hojnými
pravila markraběti: „Čím jsme si zasloužili my,
- 2148 král a já, že náš smutek má ještě dále růst?
Často jsme, Rüdegere, slyšali z vašich úst,
že byste čest i život dal pro nás bez prodlení.
Těž od přemnohých pánů vím, že si vašich
ctností cení,
- 2149 vzpomeňte, co jsem od vás já sama slyšela,
když jste mi radil vdát se za krále Etzela,
tenkrát jste mi slavně svou věrnost přislíbil,
a právě dnes mně, bědně, je tuze třeba vašich sil!“
- 2150 „Má vzácná panovnice, ano, je bez pochyb,
že na svou čest i život jsem složil onen slib,
zato však na svou duši jsem nikdy nedal slovo,
a já jsem přece na kvas přivedl panstvo
Guntherovo!“

- 2151 „Niméné, Rüderegere, odpřisáhl jsi mi
svou stálou věrnost slovy nad jiné jasnými:
že můj žal i mé újmy budeš mstít vždy a rád.“
Markrabě pravil: „To vám nemíním nikdy upřat.“
- 2152 Etzel ho také prosil s velikým zápalem,
dokonce s chotí klekli před vlastním vazalem,
zato on cítil v duši veliké neštěstí
a takto s myslí věrnou promluvil, zlomen bolestí:
- 2153 „Běda mně, ubohému! Co mě to potkalo!
Ze všech mých ctí a ctností mi zbude pramálo!
Všeho, co mi dal Pán Bůh, se musím odříci!
Proč mě smrt nechrání chvíle tak zahanbující?”
- 2154 Ať k jedné nebo k druhé straně se přikloním,
znectím se převelice před tím či před oním,
a opustím-li obě, obě mě pohaní.
Ty, jenž jsi mi dal život, porad mi v dalším konání.“
- 2155 A poněvadž ho hunští vládci tak přemlouvali,
museli zanedlouho on, rytíř své cti dbalý,
i mnozí páni rýnští opustit tento svět.
Slyšte však, jaké strasti byl nucen dříve vytrpět!
- 2156 On věděl, že ho velké trápení nemine,
a rád by řekl králi i panovnici: ne,
protože k jeho hrůze mu bylo patrné,
že svět ho, procedí-li krev rýnskou, hanbou zahrne.
- 2157 I pravil onen rytíř nad jiné zmužilý:
„Vezměte si zpět, králi, hrady a podíly,
které jsem od vás dostal, a ožebračte mě,
jen mě, můj pane, nechte odejít pryč, pryč
ze země!“
- 2158 „A od koho pak pomoc,“ pravil král, „čekat smím?
Naopak se tvé hrady stanou tvým vlastnictvím,

- vyrovnáš se mi mocí a získáš právo trůnu,
jestliže se dnes pomstíš na nepřátelích krále Hunů!“
- 2159 „Což to lze?“ pravil rytíř, „vždyť já jsem
Burgundům
otevřel jako přítel dokořán vlastní dům,
i dary jsem je poctil, přistrojil tabuli,
což mohu usilovat, aby mou rukou zhylni?”
- 2160 Bídnu a podlou sketou se v očích lidí stanu,
já, který k dobru rýnských vladařů jakož manů
toužil jsem vezdy jednat a činit se jim vhod!
Teď lituji i pouta, jež váže náš a jejich rod:
- 2161 Giselher si mou dceru vyprosil ode mne,
nebylo druhé volby, pro mne tak příjemné,
je bohatý, je mocný, má dobré způsoby,
a žádný jiný vládce se ctnostmi více nezdobí!“
- 2162 „Pomni však, Rüderegere,“ pravila královna,
„že tvoje strast se naší jen sotva vyrovná,
proto se nyní slituj nad králem, nade mnou
a ptej se, zda jsme měli kdy návštěvu tak ničemnou!“
- 2163 I pravil panovníci bechelarenský pán:
„Mou smrtí tedy bude ještě dnes vyrovnán
dluh za vše, co jste pro mne činili král a vy,
a této povinnosti mě nikdo více nezbaví.“
- 2164 Vím, co dnes všechno skončí pod rýnskou čepelí:
že padnu já i práva nad mými úděly,
poručím tedy s prosbou vladařovi i vám
svou dceru, choť i reky, jež ve svých lénech
zanechám.“
- 2165 „Zaplať Bůh,“ pravil Etzel, „za tvoje snažení!“
Však také oba byli nadmíru blažení:

- „Veškeren tvůj lid arci zahrneme svou péčí,
věřím však při svém štěstí, že vyvázneš zdrav
z nebezpečí!“
- 2166 Tak dal svůj život v sázku a duši nejinak,
královně se v tu chvíli slzami zkalil zrak,
ale on pravil: „Splním své slovo bez výhrad,
běda, mí přátelové, nesmím se boje s vámi vzdát.“
- 2167 I obrátil se smuten od krále hunského
k leníkům, kteří poblíž čekali na něho,
a řekl: „Mani moji, přichystejte si zbroj,
bohužel, musím ještě tento den s Burgundy vést
boj.“
- 2168 Panoši tedy byli pro výzbroj posláni,
pro přílbice i štíty pevného kování,
což také vykonali řádně a v krátké chvíli
a zatím o přípravách až k hostím zvěsti
proskočily.
- 2169 Pět set přílb obnášela rekova zbrojná moc,
a navíc dvanáct pánů mu přišlo na pomoc,
protože chtěli dobýt svou zbraní věhlasu,
netušíce, že živi nevyjdou z toho zápasu.
- 2170 Vtom už pan z Bechelaren vykročil v helmici,
za ním šli s meči v rukou rekovi leníci
a v levicích jim štíty mohutně blýskaly.
Když je pan Volker spatřil, byl z toho tuze zoufalý,
- 2171 Giselher ovšem vida, že jeho tchán jde k nim
s přílbicí připevněnou pod bradou řemením,
nepochopil to jinak než jako naději.
Mladý král vskutku na něj nemohl hledět vlídněji
- 2172 a s potěšením pravil: „Nu, to je vskutku skvělé
tak ctného muže získat na cestách za přítele,

- jsem rád, že jeho dceru jsem žádal o ruku,
nyní nám její láska poskytně v nouzi záruku.“
- 2173 „Já nevím,“ pravil Volker, „proč takto smýšlíte.
Viděl jste někdy reky železem pokryté,
s meči a v hustém šiku přinášet mír a klid?
Rüdeger si jde spíše svá pěkná léna odsloužit.“
- 2174 A ještě dřív než hudec skončil svou úvahu,
stanul pan z Bechelaren před nimi na prahu
a postavil štít k nohám. Teď musel povědět,
že všechny sliby Wormským i přátelství k nim bere
zpět.
- 2175 I rozlehl se síní rytířův mocný hlas:
„Volám k vám, Nibelungům, braňte se, nastal čas,
abych své věrné sliby, přátelé, odvolal,
nepřináším vám pomoc, přináším pouze strast
a žal.“
- 2176 Burgundští muži byli nemálo zděšeni,
že ani přítel nemá nic pro potěšení,
že zdvíhá boj i člověk dříve tak oddaný,
ač ví, že od nepřátel tržili rány na rány.
- 2177 „Nedej Bůh,“ pravil Gunther, „aby se toto stalo!
Jak? Věrnosti a lásky vám zůstalo tak málo,
že chcete skončit se vším, več jsme kdy věřili?
Toho že vy jste schopen? Nebo jsme my tak
zpozdilí?“
- 2178 „Nemohu jednat jinak,“ odvětil chrabrý rek,
„než bojem s vámi splnit svůj lenní závazek.
A proto braň se každý, kdo z vás má život rád,
Kriemhilda trvá na tom, abych šel s vámi bojovat.“
- 2179 „Na odvolání slibů je pozdě,“ řekl král,
„Bůh by vám, Rüdegere, určitě poželhal

- za všechnu počáteční lásku i důvěru,
kdybyste ji byl stejně osvědčil i dnes, v závěru.
- 2180 Dobré vám oplátíme dobrým já i mí páni,
pokavad nezhyne ještě dnes vaší zbraní,
vzpomeňte proto na své dary i na ten den,
kdy jste nás jako přítel uvedl do dunajských lén.“
- 2181 Markrabí na to pravil: „Vždyť bych vám rád
i nyní
mnohými svými dary učinil dobrodiní,
neboť vám stále toužím být ve všem po vůli.
Alespoň by mě lidé potupou nezahrnuli!“
- 2182 „Pak prosím,“ pravil Gernot, „markrabě, vraťte
se!
Nikdo své hostitelské břemeno nenese
chvalněji než vy dosud za naší výpravy.
Však vám je oplátíme, přeckáme-li kvas ve zdraví!“
- 2183 „Kéž by Bůh,“ pravil rytíř, „Gernote, spíše chtěl
vidět mě v hrobě a vás na Rýně u přátel,
pak bych se s vámi nebil a zbyla by mi čest.
Přátelství mezi reky nemohlo k horším koncům
vést!“
- 2184 „Bůh odměň vaši štědrost,“ pan Gernot odvětil,
„bude mně líto vašich nadměru vzácných sil,
pokud se stane pro vás záhubnou tato seč.
Ano, mám od vás také velice krásný dar, váš meč,
- 2185 bylo naň spolehnutí v každé mé nesnázi
a přivedl už mnoho hrdinů do zkázy.
Je jasný, pevný, krásný a přináší mi zdar.
Myslím, že žádný rytíř nikomu nedal větší dar,
- 2186 pokud však byste trval na zbrojním konání
a řal jste jediného z mých druhů ve zbrani,

pak bych vám tímto mečem pomohl na věčnost,
třeba bych truchlil pro vás i pro vaši choť víc než
dost!“

- 2187 „Nu, dopustí-li Pán Bůh a vše se stane tak,
jak pravíte, vy, pane, nikoliv naopak,
pak tedy prosím všechny, kdož přetrvávají řež,
ať vezmou pod ochranu mou milou choť a dceru
též.“
- 2188 Tu řekl mladý vládce Giselher, Utin syn:
„Strojíte na Burgundy velice zhoubný čin,
třeba jste u nás drahý každému rekovi:
takto vám vaše dítě velice brzo odvodí.“
- 2189 A jestliže mě mocí hodláte napadnout,
pak prahanebně málo šetríte našich pout.
Já jsem vás ctil, můj pane, nad všechny hrdiny,
a dal jsem vaší dceři slovo i z této příčiny.“
- 2190 „Vím, ale zapomeňte na mstu a odplatu,
pokud se, Giselhere, dočkáte návratu:
zajedte za ní, pane, a ujměte se jí,
svou návist k dívce v sobě strážte co nejpečlivěji.“
- 2191 Rek odvětil: „To také vskutku rád učiním,
šetřte však moje blízké, neubližujte jim!
pokavad ovšem tnete zhoubně jen jednoho,
z přátelství k vaší dceři, jakož k vám, zbude
nemnoho!“
- 2192 Markrabě na to pravil: „Potom nám pomoz Bůh.“
A chopili se štítů a nastal shon a ruch
a houf se už už chystal proniknout do síně.
Tu vzkřikl Hagen směrem k Rüdigerově družině:
- 2193 „Rytíři z Bechelaren, posečkej na chvíli,
abychom s tebou ještě mžik pohovořili

- my, kteří máme trampot více než nadbytek.
Nu, nevím, zda král bude mít z naší smrti užitek!
- 2194 Teď k věci! Je tu potřz,“ pravil pan Hagen dál,
„šttf, který jsem si z rukou tvé vzácné choti vzal
a který s potěšením jsem donesl až sem,
na hunském dvoře tuze utrpěl krutým zápasem.
- 2195 Kdyby Bůh na nebesích mi dopřál toho štěstí,
že bych směl od nynějška za boje svírat v pěsti
takový štft, co vlastníš, Bechelarenský, ty,
můj krk i týl by mohly železem zůstat nekryty.“
- 2196 „Dal bych ti svůj štft, pane, docela bez váhání,
jde mi jen o Kriemhildu, zda tomu nezabrání,
ale což, štft si vezmi a nos jej v levici
a kéž s ním také znovu překročíš rýnskou hranici.“
- 2197 Leckdo měl v očích slzy a hleděl s vřelým citem,
jak se pan z Bechelaren rozloučil se svým štftem,
protože dar, jímž rytřř obdařil Hageny,
byl darem, který vposled dala ta duše vznešená.
- 2198 Jakkoli byla drsná Tronjeho povaha,
dojalo ho, že rytřř nikterak neváhá
tváří v tvář blízké smrti mu darovat svůj štft,
a ani druzí reci nemohli svůj žal potlačit.
- 2199 „Vznešený Rüderegere, za to ti zaplať Bůh,
na světě není druhý tak ušlechtilý duch,
který by lépe v nouzi podpořil darem reka.
Za to tě věčná paměť na této zemi bohdá čeká.
- 2200 Žaluji,“ dodal Hagen, „Pánovi na nebi,
že nám je po všech strastech nakonec potřeba
prožívat strasti boje i s přítelem tak ctným.“
Rüdeger odpověděl: „Já o tom jinak nesmýšlím.“

- 2201 „Však také něco darem ode mne dostaneš:
třebaže s Burgundskými povedeš lítou řež
a třeba by v ní padl celý náš zbrojný šik,
já nikdy proti tobě nevyjdu jako protivník.“
- 2202 Rüdeger se mu potom uklonil na pozdrav
a kolem počal plakat veškeren rýnský dav
i žalovat, že není kudy z té neradosti.
Opravdu, smrt v něm našla otce všech
nejkrásnějších ctností.
- 2203 Nato i hudec Volker zavolal z brány domu:
„Chce-li smír přítel Hagen, připojuji se k tomu
a také já vám podám pravici ke smíru,
neboť jste pro nás konal dobrého vskutku nadmíru!
- 2204 Jen o jedno vás žádám; vrátíte-li se zpět,
raďte své vzácné paní poselství povědět:
náramky, jež mi dala na hunský hodokvas,
jak vidno, stále nosím. Dosvědčte jí to, prosím vás!“
- 2205 ^{ke} Pan z Bechelaren pravil: „Mohlo nám nebe přát,
abyste od mé paní dar dostal vícekrát,
přesto jí všechno povím, a buďte bez obav,
nesmlčím ani slůvko, vrátím-li se k ní živ a zdrav.“
- 2206 A když mu toto řekl, Rüdeger zvedl štft,
naplněn velkým hněvem, připraven vyrazit
k litému boji s hosty a zcela odhodlán
tak jako pravý rytřř zasadit brzy mnoho ran.
- 2207 Pan Volker a pan Hagen, dva reci zmužilí,
zůstali arci stranou, jak slavně slíbili,
přesto však našel v bráně muže tak udatné,
že se měl dost co starat, kam dříve udeří a tne.
- 2208 Gunther i Gernot chtěli prokázat odvahu
a nenechali reka dlouho stát na prahu.

- Pan Giselher však zprvu
a s vírou, že vše skončí
- 2209 Krok co krok za rytířem
vytrhl na Burgundy
vyzbrojen vesměs meči
a roztínal jim přílby
- 2210 Přesto však rýnští reci
boj s Bechelarenskými
až k samým ledvím vedli
ano, tak bojovali
- 2211 Ihned jak vojsko vniklo
pan Volker a pan Hagen
nebot jen s Rūdegerem
a mnoho krve teklo,
- 2212 Každý tak nelítostně
až opadala z nýtů
a drahokamy v krvi
Podobný boj už nikdy
- 2213 Rūdeger zjištěně čelil
a jednal jako smělý
Ano, pan z Bechelaren
že nepodniká činy,
- 2214 Ve vřavě chrabře stáli
dtk jim se musel kdekdo
i Giselher a Dankwart
bili a mnohý život
- 2215 Markrabí také podal
a mocnost jeho meče
což spatřil jeden Burgund,
a odtud už měl stále
- ustoupil od menšího daru
v dobrém, se tchána ostříhal.
- v bojovém zápalu
šik jeho vazalů,
nad jiné břitkými,
i štítů svými ostřími.
- navzdory únavě
nevedli liknavě,
břity skrz brnění,
ti páni tuze vznešení.
- do síně k Burgundským,
se vrhli proti nim,
platil smír, s nikým víc,
jak řáli meči do přílbic.
- zacházel se zbraní,
štitová kování
ležely rozbité.
a nikde neuvíďte!
- úderům ze všech stran
a v boji zběhlý pán.
prokázal toho dne,
rytířské slávy nehodně.
- i Gunther s Gernotem;
rozloučit s životem,
se bez všech ohledů
dospěl v té chvíli k posledu.
- důkaz svých velkých sil
ledaskdo okusil,
počal se zlostí chvět
pan Rūdeger smrt na dohled.

- 2216 Tím Burgundem byl Gernot
vzkřikl té chvíle takto:
- 2217 Obdařil jste mě mečem,
však už jste dosti přátel
obraťte se teď na mne,
odvděčím se vám za dar,
- 2218 Než se pan z Bechelaren
krev ještě zacřela
pak oba, chtějí slávy,
každý z nich před ranami
- 2219 Před ostřím jejich zbraní
Vtom řal pan z Bechelaren
počala prudce řinout
což mu pan Gernot splatil,
- 2220 Třebas byl zhoubně raněn,
meč, Rūdegerův dárek,
až prosekl štít, řemen
a proto musel zemřít
- 2221 Nádhernejší dar nebyl
a tak se připravili
pan Rūdeger a Gernot
Pan Hagen vzplanul hněvem,
- 2222 a pravil: „To je vpravdě
Smrt obou dvou je ztráta,
jíž bude vezdy želet
Za to nám Rūdegerův
- 2223 „Ach škoda,“ pravil Gunther,
co strážní musím snášet,
- a na markraběte
„Vy zřejmě nechcete
ušetřit jediného
z vazalů, jež tu mám.
Ctný pane, to mě rmoutí,
má trpělivost je ta tam.
- ten dar vám přijde draze,
přivedl k hrozné zkáze,
vznešený hrdino,
a pravím že ne lacino.“
- prosekal k rytíři,
po mnohém pancíři,
se započali bít,
druhého reka štítem kryt.
- nebylo ovšem krytu.
a krev se kolem břitu
z rekovy přílbice,
a splatil mu to velice.
- on zvedl naposled
máchl jím hbitě vpřed,
přílby i podbradek,
i bechelarenský ctný rek.
- nikdy hůř odměněn
dva reci zvučných jmen
navzájem o život.
když zjistil mřu
oněch škod,
- strašlivé nadělení.
nad kterou větší není,
mnohý kraj, mnohý man.
houf bude do zástavy dán!“
- „záhuby bratrovy,
sotva kdo vypoví,

- navěčně musím plakat i nad Rūdegerem,
ano, smrt obou reků je pro nás převelikým zlem.“
- 2224 Pan Giselher, jak spatřil, že bratr není živ,
počal všem činit zkázu, ať to byl kdokoliv,
smrt postihla je všechny, čeleď i hrdiny,
z Rūdegerových zbrojných nepřežil jeden jediný.
- 2225 Posléze bylo vidět vladaře Gunthera,
a také Giselhera, Hageny, Volkera,
i Dankwarta, jak stojí u jejich mrtvých těl.
Z očí jim tekly slzy a z úst jim teskný nářek zněl.
- 2226 Giselher potom řekl: „Ne, smrt nás nešetří.
Zanechte pláče, pojďte na čerstvé povětrí,
ať je nám, unaveným, v brnění chladněji.
Nebesa nám už, myslím, života skrovně dopřejí.“
- 2227 Každý teď odpočíval, ať sedě nebo stoje,
Rūdegerovo manstvo zhybnulo během boje
i nastal jim čas klidu. Dozněl už hřmot i řev,
ovšem jen pokud v hunském vladaři nevzplál
nový hněv.
- 2228 „Běda, pan z Bechelaren je nějak liknavý!“
horlila kněžna: „Cožpak s nimi nic nespraví?
Měl na mých nepřátelích vzít řádnou odplatu
a zatím rýnským pánům pomáhá možná
k návratu!
- 2229 Dávali jsme mu darmo, můj králi Etzele,
plnými hrstmi, zřejmě si vede zbaběle
a sjednává si s nimi místo msty pokoj zbraní.“
Na to pan rytíř Volker z bran síně odvětil té paní:
- 2230 „Bohužel, vše je jinak,“ oslovil vladařku,
„kdybych směl vzácnou dámu označit za lhářku,

řekl bych vám, že lžete o panu markraběti;
pro něj ten váš klid zbraní se neobešel bez oběti.

- 2231 Tak svědomitě plnil, co přikázal pan král,
že s celým vojskem, kněžno, před chvílí dokonat,
musíte hledat jinde, kdo by vám posloužil,
Rūdeger konal věrně váš příkaz do posledních sil
- 2232 a můžete ho vidět, nevěříte-li mi.“
A tak ho spatřil vládce se svými věrnými,
když k hoři Kriemhildině vyšli i s mrtvým ven,
a každý hunský rytíř byl z toho tuze zarmoucen.
- 2233 Na světě není písař, který by mocí pera
popsal žal nad mrtvolou chrabrého Rūdegera,
tenkrát kdekdo srdcem stál při markraběti
a mužové i ženy jevili mocné dojetí.
- 2234 Nezměrným hořem raněn byl i sám panovník,
podoběn lvímu řevu zněl jeho chmurný křik,
nejinak panovnice velice plakala,
a oba naříkali nad ztrátou svého vazala.

XXXVIII. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak byli pobiti všichni reci
pana Dietricha

- 2235 Veliký žal a nářek se šířil odevšad
a oním nářkem zněly věže i celý hrad.
Uslyšel ho i jeden man pana Dietricha
a záhy bylo vidět, jak za svým vládcem pospíchá
- 2236 a praví mu: „Můj kníže a panovníku, slyš,
jak pláče, toho pláče, zdá se, je přespříliš,
co jsem živ, nepoznal jsem to, co jsem poznal nyní,
mám strach, že Etzelovi někdo zlo činil nebo činí.

- 2237 K čemu by jinak všichni byli tak zoufalí?
Mám obavy, že kněžna nebo král skonali,
nejspíše příčiněním udatných rýnských hostů.
Nejeden ctný rek slzí se srdcem plným neradosti!“
- 2238 Tu pravil kníže z Bernu: „Mí milí lenčí,
nebuďme ukvapení! K tomu chci dořici,
že nouze vede Wormské k mnohému konání,
že my však slibem smíru jsme vůči hostům vázáni.“
- 2239 Na to se ozval Wolfhart: „Můj pane, půjdu k nim
zjistit, co způsobili svým zbrojným konáním
a sdělím vám, co vyzvím od rýnských hrdinů,
odkud ten hrozný nářek a kterakou má příčinu.“
- 2240 Nicméně Dietrich pravil: „Častokrát znamená
i otázka, zvlášť je-li nevhodně kladena,
pro popuzenou mysl zárodek věcí zlých,
a to já vpravdě nechci, Wolfharte, neptejte se
jich!“
- 2241 Namísto toho kázal rytíři Helfrichovi,
aby se rychle pídil, zdali se něco doví,
ať u hostů či Hunů, jakou to hroznou ranou
byl stížen lid, jenž jeví žalost až dosud nevídanou.
- 2242 „Co se to vlastně stalo?“ tázal se posel všech,
až jeden muž mu pravil: „Po našich radostech
je veta, milý pane! Zde, v hunské končině,
zabili Rüdegera rekové stídlem na Rýně.“
- 2243 Padli s ním do jednoho i jeho bojovníci.“
Sotva kdy slyšel Helfrich zprávu tak skličující
a žádnou zvěst tak nerad nenesl knížeti,
ano, pan Helfrich za ním šel se slzami dojetí.
- 2244 „Jakou zvěst,“ řekl kníže, „přinášíte, můj pane,
a proč jsou vaše oči tak tuze uplakané?“

- „Však já mám,“ pravil Helfrich, „proč plakat
dobrého markraběte burgundští reci zahubili!“
v této chvíli,
- 2245 „V tom skutku,“ pravil Dietrich, „prst boží nevidím,
nikoliv, spíše zločin a pekelníkův šprým!
Zač musel pykat vládce bechelarenských lén?
Vždyť, pokud je mi známo, byl obleženým
nakloněn!“
- 2246 „Nu, jsou-li,“ pravil Wolfhart, „ty zvěsti pravdivé,
pak rýnští reci musí zemřít co nejdříve.
Strpíme-li tu smělost, hanba nás nemine,
Rüdeger nás měl v lásce a neřekl nám nikdy ne.“
- 2247 I posadil se k oknu vznešený bernský pán
a potom převelice smuten i pohněván
pověřil Hildebranda, aby šel k hostům sám
a podíval se na kloub skutkům i jejich příčinám.
- 2248 Hildebrand zprvu pojal úmysl vyrazit
smířlivě, nebrat s sebou ani meč, ani štít,
a po dobrém a dvorně vyříditi celou věc,
což mu měl tuze za zlé pan Wolfhart, jeho synovec.
- 2249 „Když takto předstoupíte před rýnské zástupy,
pak snadno,“ pravil Wolfhart, „vás kdekdo potupí,
budete nucen couvnout a sklídíte jen smích,
věřte mi, zbraně vzbudí uznání v pánech
burgundských.“
- 2250 Zralý muž popřál sluchu radě tak jalové
a než se porozhlédl, už jeho rekové
stáli tu v plné zbroji a plní svěžích sil.
Rytíř, jenž zprvu hleděl, kterak by zlému zabránil,
- 2251 optal se jich, co chtějí. „Chceme jít za vámi,
snad přestane pan Hagen se svými špičkami,

- kterými tak rád hýří, spatří-li naše řady.“
 Žel, na tu řeč se rytíř podvolil vojsku bez výhrady.
- 2252 Když uviděl pan Volker Dietrichův lenní voj,
 jak se k nim rychle blíží, každý muž v ruce zbroj,
 pevný štít na řemeni, po boku břitký meč,
 hned o tom se svým králem začal vést nejinakou řeč:
- 2253 „Spatřil jsem, jak sem sborem jdou bernští rytíři,
 a nejdou po přátelsku. Každý je v pancíři
 a nese meč i přílbu. Ti touží po boji
 a po ranách, jež těžko nám bedným se už zahojí.“
- 2254 Zatím už došel mistr Hildebrand téměř k nim,
 postavil si štít k nohám a pravil Burgundským,
 jakož i všemu manstvu vladaře Gunthera:
 „Čeho jste se kdy zlého dočkali od Rüdegera?
- 2255 Slyšíte? Můj pán Dietrich z Bernu mě vyslal
 k vám
 vyzvědět jádro zvěstí, a proto se vás ptám,
 zda pana z Bechelaren jste zahubili vy.
 Když ano, těžko bychom přemohli žal tak
 strašlivý!“
- 2256 „Běda, váš posel nelhal a pravdivé jsou zvěsti,
 třebaže,“ pravil Hagen, „sám bych vám přál
 to štěstí,
 pro lásku k markraběti, aby žil mezi námi.
 Vždyť pro něj musť plakat všichni ctní pánové
 i dámy.“
- 2257 Když reci pochopili, že vše je vskutku tak,
 jak pravil a ne jinak, smutek jim zkalil zrak,
 slzy jim vyrazily, kanuly z vousů, brad,
 a takto zaplakali, neboť ho každý z nich měl rád.

- 2258 Sigestab, kníže bernský, pak pozvedl svůj hlas:
 „Nyní nám navždy prchl krásný a blahý čas,
 jež on, štít bezdomovců, zabitý vaší rukou,
 nám dopřál ve vyhnanství, kdy každý den je
 srdci mukou!“
- 2259 Tu řekl rytíř Wolfwin: „Vidět zde mrtvého
 vlastního svého otce, plakal bych pro něho
 méně než pro rytíře, který dnes dokonal!
 Kdo nyní, vzácní páni, utěší markraběnčin žal?“
- 2260 Pak pravil Wolfhart slova plná zlé nevole:
 „A kdo v čas přští reky povede do pole,
 tak jako on je vedl do mnoha tažení?
 Ach, běda, Rüdegera, o co jsme nyní zkráceni!“
- 2261 Pánové Wolfbrand, Helfrich i Helmnot s přáteli
 nejinak v slzách smrti rekovy želeli.
 Hildebrand, jehož hrdlo co chvíli dusil vzlyk,
 zavolal: „Slyšte, Wormští, oč prosť bernský
 panovník:
- 2262 nechť je nám vydán mrtvý bechelarenský rek,
 pro něhož se nám radost změnila v zármutek,
 chceme mu tím, byť skrovně, oplatit oddanost,
 již vůči nám i jiným prokazoval vždy víc než dost.
- 2263 Nás, Bernské, stfhá osud týž jako markraběte,
 neboť jsme ve vyhnanství, proto nám uvolněte
 cestu a nevzdorujte našemu úsilí,
 vězte, že živoucím raději bychom sloužili.“
- 2264 „Nu, pravda!“ pravil Gunther, „Je větší úsluha
 než ta, již v čase smrti koná druh pro druhu?
 Je pěkné, když se o to věrný rek přičiní,
 zvlášt máte-li co vděčit mrtvému za dobrodiní.“

- 2265 „Žebráme,“ vzkřikl Wolfhart, „mnohem víc, než se sluší!
Zabili jste nám, páni, útěchu našich duší!
Ano, když přítel nesmí pobývat s námi všemi,
dejte ho vynést na práh a my ho uložíme v zemi!“
- 2266 Tu odpověděl Volker: „Ne! Nevyneseme ho,
sami si, vzácní páni, vyneste zabitého,
z místa, kde leží tělo ranami pokryté.
Jen takto zemřelému řádně svou službu splňte.“
- 2267 „Při Bohu,“ pravil Wolfhart, „poranil jste náš cit
a teď nás, hudče, chcete navíc i podráždit.
Nebát se svého pána, ušetřil bych vám trest,
ale to nelze, neboť mám zakázáno půtky vést.“
- 2268 „Těch obav,“ pravil Volker, „zdá se mi trochu
moc,
pravý rek by si našel i tady odpomoc,
ten pro nějaký zákaz svou vůli nemění!“
O této řeči Hagen měl tuze dobré mínění.
- 2269 Wolfhart mu na to pravil: „Přestaňte šprýmovat,
nebo vám zcuchám struny tak, že i wormský hrad
vyslechne vaše nářky, pokud tam dorazíte.
Nemíním déle snášet řeči tak málo náležité!“
- 2270 „Nu, budiž,“ pravil Volker, „pocucháte mi je,
ale pak vaši přílbu zakrátko pokryje
temný stín, přijde o lesk v jediné vteřině,
ať nespatriřm či spatřím svou rodnou zemi na
Rýně!“
- 2271 Pan Wolfhart by se na něj obořil jistě hned,
kdyby ho nedokázal Hildebrand zadržet:
„Synovče, ty snad šílíš, tvůj lichý hněv a vztek
připravil by tě jistě u vládce o přízeň a vděk!“

- 2272 „Jenom ho, pane, nechte, má hněvnou povahu,
ale jak se ten lvíček octne v mém dosahu,
i kdyby to byl rytíř síly tak úděsné,
že by i obry zdolal, seknu ho, že už nehlesne!“
- 2273 V tu chvíli vojsko bernské se hněvem zachvělo,
pan Wolfhart si štít pevně přitiskl na tělo
a jako lev se vrhl urputně kupředu,
se svými druhy v patách, bez okolků i ohledů.
- 2274 Třebaže se však Wolfhart dral mocně ke vchodu,
pan Hildebrand se první ocitl u schodů,
to aby ho pan Wolfhart nemohl předejít.
K potěšení všech Bernských pozvedl zbraň i rýnský
lid.
- 2275 Hildebrand nezaváhal, vyrazil na Hagena
a zazvonila ostří na ostro nabroušená.
Mysli jich obou byly velice zezleny
a z jejich pevných mečů vyšlehly rudé plameny.
- 2276 Vřava je odloučila, třeba jen pro chvíli,
během níž bernské houfce do síně vstoupily,
a zatímco rek bernský Hagena opustil,
pan Wolfhart a pan Volker se začali bít ze všech
sil.
- 2277 Wolfhart se po hudcovi rozmáchl pravicí,
až se meč dotkl spony pod jeho přílbicí,
to mu však dobře splatil pan Volker z rýnských lén,
v mžiku byl bernský rytíř oblaky jisker obklopen,
- 2278 jak vylétaly blesky z brnění do všech stran,
a takto vpravdě zlobně, byl souboj odbýván.
Tu vkročil Wolfwin vprostřed zmíněných šarvátek,
čehož se mohl tehdá odvážit pouze pravý rek,

- 2279 a na oplátku Gunther připravil vzápětí
proslulým Amelungům vybrané přijetí.
I Giselher se choval co nejzmužileji
a mnohou přílbu přitom zbarvil proud rudých
krupějí.
- 2280 Hagenův bratr vedl zápas tak zavilý,
že vše, co dřívě Hunštř od něho zažili,
jevilo se teď jako nicotně malý čin,
ano, tak hněvně jednal udatný Aldrianův syn!
- 2281 Pánové Ritschart, Gerbart, Wichart a Helfrich též,
kteří už podstoupili nejednu lítou řež,
dali i Wormským příklad chrabrého chování.
I Wolfbrand prokazoval, jak skvěle jedná se zbraní.
- 2282 Pan Hildebrand byl bojem až k zuřivosti zpit
a mnoho rýnských reků muselo zaplatit
smrt pana z Bechelaren, padali na všech stranách
a nejeden z nich zhynul po Wolfhartových mocných
ranách.
- 2283 Pan Sigestab se tehdá také bil ze všech sil.
Kolik jen pěkných přílbic ve vřavě rozpoltil!
Sotva kdy stanul v bitvě smělejší zbrojenec
než onen rytíř bernský a panovníkův sestřenec.
- 2284 Ale jak chrabrá Volker si stačil povšimnout,
že z mnohých kroužků tryská krvavě rudý proud
pod břitem toho reka, ve chvíli jeden kvap
vyrazil hněvně na něj a za to musel Sigestab
- 2285 chtě nechtěl záhy přijmout smrt z rukou pana
hudce,
jenž počal svoje škály probírat s ním tak prudce,
že ubohý rek skončil po vítce neblaze.
Hildebrand ho však pomstil, věren své mocné
odvaze,

- 2286 a rázem nad zabitým proslovil tuto řeč:
„Ach, běda, tebe, pane, zahubil hudcův meč,
za to mu ale dlouho života nedopřeji!“
Zda mohl chrabrá rytíř Hildebrand mluvit
hněvivěji?
- 2287 Ano, dal Volkerovi tak pádnou odpověď,
až odskočil děšť přezek na palácovou zeď,
jak popraskaly nýty štítu i helmice,
a takto došlo k smrti nad jiné ctného šlechtice.
- 2288 Kolkolem rány Bernských mohutně sršely,
až se chvěl na pancéřích každý kus oceli,
do výše z puklých mečů létal hrot za hrotem
a z rozpolcených přílbic horká krev tekla
klopotem.
- 2289 Když Tronje Hagen spatřil, že Volker není živ,
zarmoutil ho ten mrtvý více než kdokoliv
z manů či z jeho blízkyh na hunské výpravě,
a rozhodl se proto pomstít ho vskutku krvavě.
- 2290 „Můj pomocník, druh v boji nejlepší, je ten tam,
on zhynul jeho rukou, a proto přísahám,
že tuto smrt mi musí Hildebrand zaplatit!“
A už už sahal k jílci a ruče pozvedl svůj štít.
- 2291 Vtom ranou Helfrichovou pan Dankwart dokonál.
Gunthera s Giselherem přemohl velký žal,
když spatřili, jak rytíř odchází na věčnost.
Však také svou smrt předem oplatil Bernským
víc než dost!
- 2292 Zatím se Wolfhart sníl probíjel tam i zpět
a řadu manů poslal na onen, druhý svět.
Takto se přeudatně prosekal po třikrát
a mnohý rek se zhroutil pod jeho ranou, zhoubně
tat,

- 2293 až Giselher, ctný vladař, zavolal na něho:
 „Ach, vidím nepřítele veskrze hněvného!
 Wolfharte, vzácný reku, pravím vám, dost už s tím,
 obraťte svou zbraň na mne, ať všemu konec
 učiním!“
- 2294 Pan Wolfhart bez meškání obratem změnil směr
 a přitom kolem sekal i on i Giselher,
 až posléz bernský rytíř se prodral ke králi
 a krok co krok mu na tvář krupěje krve padaly.
- 2295 Pan Giselher mu arci dal na uvítanou
 nejednu ránu ostrou a tuze vybranou,
 a byť se Wolfhart bránil, bylo hned po něm veta.
 Smělejší mladý kníže nespáčil dosud světlo světa!
- 2296 Když proťal Wolfhartovi přepevné brnění,
 bylo i zdáli vidět, jak pancéř ruměň,
 a na tu ránu skonak Dietrichův chrabrý man.
 Takový úder uměl zasadit pouze rýnský pán!
- 2297 Ale ač raněn, Wolfhart, rek tuze zmužilý,
 ještě se vzchopil, pokud mu síly stačily,
 upustil štít a mečem, který měl mocný břit,
 on běda! stačil králi přílbu i pancéř rozpoltit.
- 2298 Tak přijal ten i onen smrt z rukou hrdiny,
 z bernského manstva nežil už ani jediný,
 jen Hildebrand ho viděl padnout, a zdá se mi,
 že tehdá poznal žalost, největší ze všech na zemi.
- 2299 I všechno manstvo rýnské už kleslo vedle těl
 pobitých mužů bernských. Hildebrand smutně šel
 tam, kde rek padl vprostřed krvavých kalužin,
 a objal tělo pána, jež zdobil mnohý chrabrý čin.
- 2300 Arciť chtěl z oné síně synovce vynést ven,
 zvednout však velké břímě, toho byl neschopen;

vtom Wolfhart vzhlédl, třebaš už mřil smrti vstříc,
 a spatřil, že mu právě chce pomoci sám jeho strýc.

- 2301 „Můj milý strýče,“ pravil umírající rek,
 „žel, z vaší dobré vůle nevzejde užitek,
 slyšte však moji radu, strážte se Hagen,
 protože jeho mysl je zhoubným hněvem zkalena.
- 2302 A povězte mým blízkým, nejdražším z mého rodu,
 pokavad budou plakat, že pláč bez důvodu,
 povězte, až mě bude želet má rodina,
 že zemřít rukou krále je slavná smrt, smrt hrdinná!
- 2303 Nadto jsem vlastní život již předem pomstil tak,
 že mnohé paní proto se brzo zkaří zrak
 a optaj-li se vás, řekněte bez váhání,
 že jsem tu zabil na sto mužů těch zarmoucených
 paní.“
- 2304 Tenkráté také Hagen vzpomněl svých vlastních
 škod
 i muže, jenž mu hudce připravil o život,
 a vzkřikl: „Hildebrande, to vše mi splatíte,
 oloupil jste nás, pane, o mnohé naše zabitě!“
- 2305 I sekl Hildebranda a bylo jasno všem,
 že smělý rytíř Hagen ťal mečem Balmungem,
 zbraní, již získal tehdá, když zabil Siegfrieda.
 Starý rek se však bránil s odvahou, jež se nevidá.
- 2306 Pan Hildebrand si vedl výtečně ve zbrani,
 zasáhl soka mečem břitkého kování,
 nezpůsobil však škodu rýnskému rytíři,
 zato on proťal mocně kov na starcově pancíři.
- 2307 Poraněný pán bernský počal mít obavu
 z dalších ran, proto ruče přehodil přes hlavu

- šttít, aby si kryl záda k ústupu před rekem,
a celý zalit krví, se snažil spasit útekem.
- 2308 Té chvíle v celé sni už nikdo nebyl živ
krom Gunthera a Tronje, další už nikoliv,
a o tom zkrvavený Hildebrand vzápětí
pověděl vše, co věděl, bernskému panu knížeti.
- 2309 Zastihl svého vládce velice smutného,
leč větší smutky Dietrich měl slyšet od něho.
Když spatřil na brnění krev svého vazala,
okamžitě se optal, jaká věc se mu udála.
- 2310 „Teď, mistře Hildebrande, vás prosím o zprávy,
proč, přičiněním koho, máte šat krvavý?
Byli jste, zdá se, s hosty do bojů zapleteni,
k těm nemělo však dojít podle mých přísných
nařízením!“
- 2311 Hildebrand odpověděl: „Já jsem byl poraněn
ranou, jíž ťal mě v sni pan Hagen z rýnských lén,
třebaže jsem už mřil, můj pane, zpátky k vám.
Jen s obtíží jsem ušel všem jeho temným
nástrahám.“
- 2312 Tu pravil bernský vladař: „Právem se vám tak
stalo,
cožpak jsem, Hildebrande, nezdůrazňoval málo,
že chci žít s nimi v míru? Zrušil jste slovo vládce,
nebát se věčné hanby, skončil bych asi s vámi
krátce!“
- 2313 „Můj pane,“ pravil rytíř, „potlačte prosím zlost,
škod na mně a mých blízkých je už tak víc než dost,
prosil jsem, i když marně, lid krále Gunthera
o právo pohřbít reka, prosil jsem o Rüdegera!“

- 2314 „Je doopravdy mrtev? Pak tedy běda mi!
Tu ránu nelze srovnat s žádnými ranami,
Gotelinda je se mnou spřízněna po otci,
běda všem v Bechelaren, zbudou tu jako sirotci!“
- 2315 Vzpomněl, jak mu byl věrný Rüdeger za zlých
dob,
přitom se kníže z Bernu roztesknil dvojnásob
a pravil s velkým pláčem: „Ach, mrtvý příteli,
sotva kdy moje srdce tvou strašlivou smrt oželf!“
- 2316 „A zdalipak, můj mane, mi říci dovedete,
kdo z rýnských bojovníků zahubil markraběte?“
Rek pravil: „Padl rukou rytíře Gernota,
jehož pan z Bechelaren zároveň zbavil života.“
- 2317 Pan Dietrich potom řekl: „Jděte k mé družině
a vkažte, ať se strojí. Vydám se do sně
a sám se rýnských reků na lecco budu ptát,
dejte mi tedy rychle přinést můj lesklý zbrojný
šat.“
- 2318 Hildebrand odpověděl: „Komu však předat vzkaz,
vše živé z vašich houfců stojí tu vedle vás,
ostatní všichni padli, zůstal jsem zcela sám!“
Ach! Co se mohlo rovnat panovníkovým
útrapám?
- 2319 Však také kníže vzkřikl zdrcen z té noviny:
„Ztratil jsem tedy navždy všechny své hrdiny,
já přebohý Dietrich jsem zcela opuštěn,
i když jsem vládl mocně a byl jsem pánem četných
lén!“
- 2320 Ale jak mohlo dojít k tomuto vraždění?
Jak mohli páni wormští, bojem už znaveni,
mé slavné bojovníky uvrhnout do zkázy?
To všechno zapříčinil zlý osud, jenž mě provází!

- 2321 A když se mi můj osud takto zle připomíná,
pověz, kdo přežil z reků od burgundských vod
Rýna?“
„Bůh sám ví, že moc rýnská je zcela zničena,
zemřeli všichni muži, krom Gunthera a Hagen.“
- 2322 „Ach, Wolfharte, proč běda jsem spatřil tento svět,
jsem-li tě nyní nucen nadobro oželet!
Wolfbrande, Sigestabe i ty, můj Wolfwine,
s kým dobudu já zpátky svá knížectví, když s vámi
ne?“
- 2323 Proč padl Gerbart, Ritschart a Helfrich, smělý
vazal?
Ne, vás bych do své smrti oplakat nedokázal!
Veškerá moje radost skončila dnešním dnem!
Ach běda, proč mi není dopřáno zemřít
zármutkem?“

XXXIX. VYPRÁVĚNÍ

o tom, kterak Dietrich bojoval
s Guntherem a s Hagenem

- 2324 I shledal kníže Dietrich části své výstroje,
s pomocí svého mana se oděl do boje
a přitom projevoval tak neskonaly žal,
že jeho hrozným hlasem se celý palác zachvíval.
- 2325 Přesto se záhy vzmužil a překonal svůj stesk,
rekovný zápal opět v něm vzplanul jako blesk,
chopil se svého štítu a s mečem po boku
společně s Hildebrandem rozhodně přidal do kroku.
- 2326 „Já vidím,“ pravil Hagen, „knížete Dietricha,
kterak už, chtivý boje, za námi pospíchá
pomstít svou strašnou bolest, již jsme mu způsobili.
Uvidíme, kdo získá prvenství, změříme-li síly!“

- 2327 A třebaže se jistě pan z Bernu domnívá,
že jeho moc je velká a vůle strašlivá
a chce mstít naše skutky s velikým zlostenstvím,“
dopověděl pan Tronje, „neobávám se boje s ním.“
- 2328 Pan Dietrich s Hildebrandem tuto řeč slyšeli.
Když přišli ještě blíže, spatřili v průčelí
před domem oba pány opřené o zeď mdlít.
Pan z Bernu ihned spustil k nohám svůj tuze pevný
štít
- 2329 a pravil velmi hořce: „Proč se já, vyhnanec,
dočkávám zlého od vás? Proč jste tak strašnou věc
učinil, vzácný králi, právě mně? Proč a nač?
Všechno mé potěšení se proměnilo nyní v pláč.
- 2330 A nebylo vám, páni, dost jedné oběti,
spáchali jste nám nejen zlo na markraběti,
i manstvo mé jste smrti vydali napospas,
a přitom jsem vám, reci, nezkrivil nikdy ani vlas!
- 2331 Myslete přece také na vlastní neštěstí,
na záhubu svých přátel, na všechny bolesti!
Není vám rovněž, reci, přetěžko z oněch ran?
Já trpím zle, že padl bechelarenský rek a pán,
- 2332 tolik zla nepostihlo žádného člověka!
Proč nedbáte, že srdce mi žalem přetéká
a že i vám je hořko? Odešli moji drazí,
a zůstal mi jen smutek, jenž nikdy z duše
neodchází!“
- 2333 „Tak vinni zase nejsme,“ pan Hagen odušil,
„neboť k nám přes práh vtrhly houfce tvých
valných sil
ve velmi mocném počtu a všichni ve zbrani.
Zdá se, že nejste zpraven dost přesně o všem
konání.“

- 2334 „Pan Hildebrand mi řekl, kterak jste jednali
posměšně s mými ctnými bernskými vazaly!
Žádali o mrtvého, nedbali jste však nic,
když chtěli markraběte! Komu mám tedy věřit
víc?“
- 2335 „Tví mani,“ pravil Gunther, „žádali vynést
z domu
mrtvého Rūdegera. Nepřivolil jsem k tomu
navzdory Etzelovi, nikoli navzdor vám,
pak ale rytíř Wolfhart dal průchod různým
urázkám.“
- 2336 „Nu,“ odvětil pan Dietrich, „muselo se to stát.
Vznešený vládce rýnský, teď bych byl ovšem rád,
kdybys mi po všech škodách dal čestný důkaz smíru
způsobem, jemuž, pane, bych mohl přikládat sám
víru.“
- 2337 Když se mi se svým rekem do rukojemství dáš,
s veškerou péčí budu nad vámi držet stráž,
pokud by Hunští s vámi jednali nekale.
Arciže čest a věrnost vám zachovám i nadále.“
- 2338 Na to mu Tronje Hagen odpověděl: „Bůh braň!
Dva reky, kteří dosud svobodně drží zbraň
proti svým nepřítelům a proti tobě těž,
k závazku rukojemství jen sotva, pane, přiměješ!“
- 2339 „Nemařte,“ pravil Dietrich, „mé dobré úsilí,
Gunthere i ty, Tronje, oba jste škodili
nadměru mému srdci a také duši mé.
Bude jen spravedlivé, pokud se takto smíříme.“
- 2340 Rovněž vám stojím ve cti, stojím vám ve slovu,
že s vámi doharcuji do vašich domovů:
buď zemru nebo se mnou spatříte otčinu
a všechny způsobené strasti vám také prominu.“

- 2341 Pan Hagen odpověděl: „Nepřemlouvejte nás.
Nechceme, aby světem šel jednou jeden hlas
o recích, kteří snadno svoji čest zastaví,
navíc i vy jste pouze dva: mistr Hildebrand a vy.“
- 2342 Hildebrand na to pravil: „Bůh sám ví, Hagene,
je to smír čestný, proto nám neříkejte ne,
dost možná v brzké chvíli osudem bude dáno,
že byste ještě rádi pravili mému vládci ano.“
- 2343 „Nu, snad bych,“ pravil Hagen, „byl pro
narovnáni,
být rekem, který z boje hanebně uhání,
tak jako vy jste od nás uháněl před chvílí.
Ne, netušil jsem, pane, že jste tak málo zmužilý!“
- 2344 Hildebrand řekl zlostně: „Nechte těch urážek.
Vzpomeňte na Wasgenstein. Jaké měl jméno rek,
který, když Walther činil zlé jeho nejbližším,
seděl si na svém štítě? To je váš vroubek, pokud
vím.“
- 2345 „Dost!“ okřikl je Dietrich. „Je hodno šlechtice
hašteřit se tu jako tlachavé babice?
Káži vám, Hildebrande, zanechte hovorů,
máme tu starost mnohem horší, dle mého názoru!“
- 2346 Poslyšte, reku Tronje,“ pravil pan z Bernu dál,
„co jste si se svým králem Guntherem vykládal,
když jste mě uviděli přicházet ve zbroji?
Že byste se mnou rádi změřili sílu v souboji?“
- 2347 „Nemám,“ pravil Hagen, „popřít, ctný panovníku,
že chci boj a že hodlám ustat až v okamžiku,
kdy se mi v ruce zlomí můj nibelunský meč,
zvláště pro to rukojemství, o kterém jste tu vedl řeč.“

- 2348 Když Dietrich seznal vůli hněvného Hageny,
pozvedl svůj štít rychle do výšky temena
a zatím rek se vrhl ze schodů na něho,
až ostří jasně třesklo o pancéř pána bernského.
- 2349 Pan Dietrich dobře zkoumal při každém výpadu
moc jeho hněvu, v boji nezůstal pozadu
a kryl se uvážlivě před každou novou ranou;
tak poznal, že pan Hagen má sílu vpravdě
nevídanou.
- 2350 Zprvu ho lekal Balmung. Ale čas od času
oplatil nepříteli úder v tom zápasu,
až nakonec si získal rozhodnou převahu
po jednom převelice krvavém a zlém zásahu.
- 2351 Tehdáž si Dietrich řekl: „Boje tě vyčerpaly;
zabít tě v tuto chvíli získal bych méně chvály
než pokusit se o to, abych si vynutil
na tobě rukojemství.“ To byl však tuze smělý cíl,
- 2352 protože musel pustit svůj štít a o zbraň chudší
jen pouhou pěstí stisknout rytíře do náručí.
Přesto ho takto zdolal udatný bernský pán
a Gunther tuze truchlil, vida, jak skončil jeho man.
- 2353 Hagen byl poté spoután a v poutech odveden
před hunskou panovnicí. Tak stanul před ní ten,
jemuž se žádný rytíř chrabrostí nerovnal,
a blaho vystřídalo královnin dlouholetý žal.
- 2354 Kriemhilda projevila úklonou vládci vděk:
„Tys našel, pane z Bernu, na moje hoře lék,
provázejž zdar a štěstí všechno tvé počínání,
a věř v mou přízeň potud, pokud mi smrt v tom
nezabrání.“

- 2355 „Dopřejte,“ pravil Dietrich, „života tomu muži!
Vyvázne-li, má kněžno, s venkoncem zdravou kůží,
může vám splatit vinu dobrými službami,
neměl by pykat za to, že stojí spoután před vámi.“
- 2356 Vzápětí uvěznil Hagen v tmavých zdech,
kde dále o samotě pobýval v okovech.
Mezitím zazněl zvenčí Guntherův mocný křik:
„Dietrich mi činil škodu! Kde zůstal bernský
panovník?“
- 2357 Nato pán bernský hbitě vykročil před krále,
i Gunther, velmož slyšící slávy nemalé,
v nejmenším nezaváhal dál ani na chvíli
a v minutě se meče před síní rozezvonily.
- 2358 Pan z Bernu ověnčený slávou už před lety
i Gunther pohněvaný a chtivý odvety
na zhozném nepříteli bili se spolu tak,
že dle všech zdání Dietrich směl spoléhat jen
na zázrak.
- 2359 Mocný byl jejich úpor, mocná i síla řeže
a chvěl se celý palác, chvěly se všechny věže,
když do oceli přilbic bušili ostřími.
Pan Gunther prokazoval zmužilost vpravdě
olbřímí.
- 2360 Nicméně po manovi byl i král přemožen,
krev se mu skrže krunyř prodrala z rány ven,
jak ho pan Dietrich proťal svou břitkou ocelí,
přestože se mu slavně bránil, byt strážní zemdlelý.
- 2361 Kníže hned spěchal do pout Gunthera uvrhnout,
třebaže vládce nemá pocítit tíhu pout.
Bál se, že zůstat volný jak man, tak zvláště král,
lecko by možná smrtí setkání s nimi odpykal.

- 2362 Ihned jak Dietrich Bernský vladaře zajatce
přivedl před Kriemhildu s rukama v oprátce,
skrže žal bratrův skončil žal hunské vládkyně
a řekla: „Buďte vítán, Gunthere, vládče na Rýně!“
- 2363 „Měl bych,“ král pravil, „sestro, váš pozdrav
opáčit,
kdybyste projevila milostivější cit,
chováte ovšem ke mně a k mému manovi
pouze zášť a váš pozdrav je proto velmi ledový.“
- 2364 I pravil vládce bernský: „Ctná kněžno, pokud vím,
doposud ještě nikdy se nestal rukojmím
vzácnější rek než páni, svěřeni nyní vám.
Buďte k nim dobrotivá, nic více na vás nežádám.“
- 2365 Odvětila, že žádost splní, leč od těch chvil,
co bernský rek se s pláčem od obou odloučil,
pojala mstivá paní cíl jeden jediný,
připravit, a to záhy, o život oba hrdiny!
- 2366 Dala je odděleně uvěznit v žaláři,
takže si nepohlédli už nikdy do tváří,
až s jednou hlavou statou před druhým stanula,
aby jim odplatila všechna svá hoře minulá.
- 2367 Nejprve kněžna zašla za rekem Hagenem
a řekla, naplněna nepřátelstvím a zlem:
„Vraťte mi poklad, pane, vraťte mi svoje vzatky
a propustím vás možná živého na Rýn zase zpátky.“
- 2368 „To je, má vzácná paní, zbytečná námaha,
protože,“ pravil Hagen, „mě váže přísaha,
že nevydám váš poklad žádnému smrtelníku,
dokavad bude dýchat jen jediný z mých
panovníků.“

- 2369 Královna na to řekla: „Nač tedy mařit čas,“
kázala bez meškání bratrovi srazit vaz,
přinesla jeho hlavu v tu chvíli, jak byl stát,
za vlasy panu Tronje, jenž počal pána litovat,
- 2370 ponuře upřel oči do tváře královi,
načež se na Kriemhildu obrátil se slovy:
„Tím, k jakým hrozným koncům jsi došla právě
teď,
jsi pouze, vzácná paní, potvrdila mou předpověď,
- 2371 smrt nás už připravila o krále Gunthera
a také o Gernota i o Giselhera,
teď víme o pokladu pouze Bůh a já sám
a já ti, pekelnice, tajemství nikdy nevydám!“
- 2372 „Nu, dobrá, když tak špatně plníte závazky,
chci pouze to, co měla má láska nad lásky
v poslední chvíli se mnou, meč svého manžela,
pro kterého já bédná jsem z vaší viny trpěla!“
- 2373 Vrhla se bezmocnému pánovi po zbrani
a převelice chtívá zhoubného konání
stála mu rázem hlavu. Tak zemřel rýnský rek
a Etsel, jenž stál poblíž, měl z toho velký zármutek.
- 2374 „Ach, stokrát běda,“ zvolal, „teď stržil krutou
ránu
a padl rukou ženy nejudatnější z pánů,
kteří kdy pozvedali v bitevní vřavě štít.
Byť byl mým nepřitelem, musím se proto
kormoutit.“
- 2375 Hildebrand k tomu dodal: „Za to ji stihne trest,
že se kdy tuto ránu opovázila vést,
i když jsem vyšel z boje s Hagenem sotva živ,
jeho smrt nyní pomstím, ať se mnou bude cokoliv.“

- 2376 Vzápěť ke královně hněvivě přiskočil
a mečem tuze mocným ťal kněžnu ze všech sil.
Poklesla před ním s děsem a s hrůzným výkřikem,
ten ji však neochránil před mocným bernským
leníkem.
- 2377 I padla, rozpolcena záhubnou čepelí,
a s královnou i všichni, kdož padnout museli.
Král Etzel i pan Dietrich velice plakali,
plakali pro své blízké a také pro své vazaly.
- 2378 Vposled smrt pohltila veškeren slavný lesk
a lidem zůstal pouze nářek a pláč a stesk,
tak zbylo po slavnosti hunské jen trápení,
jakož se radost světská pokaždé v žalost promění.
- 2379 Nepovím vám už více, co se pak událo,
vím jen, že nad mrtvými plakalo nemálo
panošů, pánů, paní, kdekdo je oplakal,
a takto končí příběh Nibelungů i jejich žal.

Str. 21, sl. 1. „*Ve zkazkách zašlých věků*...“ PÍSEŇ O NIBELUNZÍCH (dále PN) vznikla asi kolem r. 1200 v Rakousku, ovšem svou látkou náleží — jak již řečeno — do okruhu starogermánské hrdinské poezie a je součástí časově i prostorově velmi členitého okruhu nibelunských pověstí a písní, které se prostřednictvím kupců a jejich průvodců rozšířily ze střední Evropy i do Skandinávie a na Island. Původní nejstarší nibelunské texty se nedochovaly. Jejich alespoň přibližnou podobu lze však vyčíst z dochovaných děl severských (*Edda, Sága o Völ-sunzích*, tzv. *Prozaická Edda a Sága o Thidrekovi*, prozaické zpracování pověstí o Dietrichovi z Bernu). Ty jsou spolu s PN hlavními prameny pro poznání jednotlivých historických vrstev písní nibelunského okruhu. Nejstarší podobou, navazující na skutečné dějinné události, byly heroické písně, dílo germánských, možná původně gótských pěvců, vážených průvodců knížecích družin v období stěhování národů. Formu a obsah těchto písní naznačují některé básně Eddy. Moderní nibelunské bádání rekonstruuje jako nejstarší dvě základní hrdinské písně: *Píseň o zániku Burgundů* a *Píseň o Siegfriedově smrti*.

Obsah *Písně o zániku Burgundů* byl podle rekonstrukce H. de Boora patrně tento: Attila (Etzel), král Hunů, manžel Grimhildy, sestry burgundských královských bratří, zatouží po pokladu svých švagrů a pokusí se je vylákat do své země. Vyšle k nim posly, jimž Grimhilda zároveň tajně předá určitá varovná znamení. Hagen (patrně nevlastní bratr burgundského krále) znamením porozumí a varuje krále Gunthera. Ten však přesto hunské pozvání přijímá. Před odjezdem burgundští bratří potopí v Rýně svůj poklad a přísahají, že nikomu nevyzradí místo, kde spočinul. Pak se vydají s družinou svých nejvěrnějších do Hunské země. Před branou Attilova paláce jim vychází vstříc Grimhilda, aby je znovu varovala. (Podle jiné domněnky vysílá Grimhilda vstříc Burgundským věrného Eckewarta.) Avšak Gunther se vzdorovitým: „Je příliš pozdě!“ se nechce už vrátit. Attila pak na švagrech žádá jejich poklad. Když odmítnou, vyrazí na ně hunská přesila. Gunther je zajat, ostatní pobiti, na-

konec je přemožen a spután i Hagen. Attila znovu požaduje na Guntherovi, aby vydal poklad. Gunther odvětí, že on a jeho bratři (a Hagen) přísahali, že dokud ještě jeden z nich bude živ, nevzrání místo, kde poklad leží. Poté Attila přikáže vyříznout Hagenovi srdce a ukázat je burgundskému králi. „Nyní nikdo neví o pokladu kromě mne,“ praví Gunther, „a bude věčně ležet na dně Rýna.“ Attila jej uvrhne do věže naplněné hady. Zde Gunther skoná. Večer na oslavu vítězství Hunové hodují. Grimhilda nabídne opilému Attilovi pokrm, který sama připravila. Když jej hunský král pozře, zjeví mu Grimhilda strašlivou pravdu: podala mu srdce obou jeho synů, aby pomstila smrt svých bratrů. Podnapilým Hunům rozdá klenoty, aby je uklidnila, a Attilovi, opojenému vínem, vrazí meč do srdce. Poté zapálí palác. Hunové uhoří a Grimhilda se sama vrhne do plamenů.

Obsah druhé nejstarší německé hrdinské písně *O Siegfriedově smrti* se rekonstruuje takto: na Rýnu panují burgundští králové Gunther, Giselher a Godomar, jejich sestrou je Grimhilda, zbrojířem (snad nevlastním bratrem) Hagen. Jednoho dne přichází na burgundský dvůr se svým doprovodem Siegfried, kníže vyhoštěný ze své vlasti na Dolním Rýně. Rýnský vladař jej přijme a Siegfried se stane členem jeho družiny. Panovník a jeho bratři s ním uzavřou přísežné přátelství a dají mu za ženu svou sestru. Na vzdáleném hradě sídlí osamělá panna Brunhilda. Vzdát se hodlá pouze nejsmělejšímu hrdinovi. Gunther se rozhodne pojmout ji za manželku a spolu se svými bratry a Siegfriedem se vydá na cestu. Když Brunhilda spatří Guntherův doprovod, domnívá se, že nápadníkem bude Siegfried. K jejímu zklamání jí ruku nabízí Gunther. Brunhilda pak uloží Guntherovi úkol (patrně projet na koni hořícím zásekem), který přesahuje jeho síly. Siegfried přijme na sebe Guntherovu podobu a uložený úkolsplní místo něho. Pak po tři noci uléhá po Brunhildině boku. Mezi nimi je však obnažený meč. Poté ustoupí místo Guntherovi. Prsten, který sňal v noci s Brunhildina prstu, dá později své ženě Grimhildě. Siegfriedovo tajemství je vyraženo později, když si obě královny myjí vlasy ve vodách Rýna. Dojde mezi nimi k hádce. Brunhilda označí Siegfrieda za Guntherova vazala a pána bez statků a jmění. Uražená Grimhilda prohlásí, že Brunhilda náležela Siegfriedovi dříve nežli svému muži Guntherovi. Na důkaz jí ukáže odňatý prsten. Nepráteleství, které vzplane poté, vede z Brunhildina podnětu až k tomu, že je Siegfried zavražděn. Gunther sice zprvu váhá, radí se s bratry, ale přítomný Hagen poukazuje na vzrůstající Siegfriedovu moc na burgundském dvoře. To rozhodne. Hagen, který se neúčastnil přísahy bratrů, se uvolí

Siegfrieda zavraždit. Stane se tak v lese (snad na honu). Bratři se vrátí bez Siegfrieda. Zoufalá Grimhilda prokleje vraha. Těže noci však umírá i Brunhilda, jež se sama probodne mečem.

Již v této nejstarší Písni o Siegfriedovi se objevují dva rozličné motivy vraždy. Brunhildina žárlivost (snad prvek proevjský) a motiv mocenský (možná, podle některých badatelů, původem burgundský). V jiném podání Písň o Siegfriedově smrti, které obíhalo asi současně, není Siegfried zavražděn v lese, ale na loži po boku své ženy.

Píseň o zániku Burgundů a Píseň o Siegfriedově smrti tvořily dva samostatné relativně uzavřené celky. Předpokládáme, že asi v 8. až v 9. stol. dal neznámý básník, žijící patrně v Bavorsku nebo v Rakousku, novou podobu Písni o zániku Burgundů (podmíněně nazývanou *Bavorská píseň o Kriemhildě*), zřejmě pod vlivem pověstí a písní o Dietrichovi z Bernu. Odtud je také přejat obraz Etzela (Attily) jako umírněného a laskavého vládce. Tento posun si ovšem vyžádal i další změny v motivaci. Hlavní osobou, která spojuje obě písně, se stává Kriemhilda. Až dosud mstila na Attilovi smrt svých pokrevních příbuzných, nyní naopak přejímá úlohu mstitelky za smrt svého manžela Siegfrieda a svoji pomstu vykoná na svých bratrích. Zachovány, ale přetvořeny jsou tu i jednotlivé děje: např. i zde rozdává Kriemhilda Hunům klenoty, ale tentokrát proto, aby je podnítila k boji proti svým příbuzným. I zde se ocitá Etselův palác v plameni, ale jeho požár je součástí boje proti Burgundům. Objevují se ovšem i další prvky, s nimiž se později setkáváme v PN: varovný sen matky burgundských králů, přeprava Burgundů přes řeku, zničení lodice jako symbol neúprosnosti osudu, varující strážce na hunské hranici, bojovné vystoupení Blödel a jeho smrt aj.

Bavorská píseň o Kriemhildě se šířila (snad po dobu tří století) po celém Německu, aniž se příliš měnila. Dalším stupněm německého ztvárnění se pak stal až epos z poloviny 12. stol., o němž bude ještě zmínka.

Jak již bylo řečeno, staré (nám nedochované) písně o zániku Burgundů a o Siegfriedově smrti se rozšířily až do Skandinávie a zde se pak rozvíjely do určité míry nezávisle na pozdějších německých nibelunských písních. Mezi jiným ve Skandinávii vzniká i samostatná odnož nibelunského básnění— *písně o Siegfriedově mládí*, v podstatě dvě pověsti, původem pravděpodobně již z 9. až 10. stol. Písemně jsou zachyceny zčásti v PN (3. vyprávění), v Sáze o Thidrekovi a v méně významné básni ze 16. stol. (Hürner Seyfrid). V nich se vypráví zejména o Siegfriedově boji s drakem a o tom, jak Siegfried získal bájný poklad. Obě jsou založeny na představě,

že Siegfried neznal své rodiče. Původně měly jistě též podobu písní a proto se hovoří o *Písni o pokladu* a o *Písni o draku*.

V první Siegfried vyrůstá jako nalezené dítě (odchované lání?) u lesního kováře. Když mladý Siegfried jede jednoho dne lesem, potká dva bratry (skřety), kteří se prou o poklad zděděný po otci. Osloví mladého hrdinu jménem, jemu samému dosud neznámým, Sigurd (Siegfried), syn Sigmunda (Siegmunda), a požádají ho, aby jim rozdělil jejich dědictví. Siegfried tak učiní a za odměnu od nich dostane meč. Vznikne však rozepře a Siegfried oba zabije. (Snad zároveň též přemůže jejich pomocníka Albericha.) Tím se stává pánem jejich pokladu. Z vlastnictví tohoto pokladu pak pramení Siegfriedova moc.

Druhá píseň vypráví o mladíkovi, jenž vyrostl u kováře a který jednou při kování meče rozpoltil kovadlinu; o záluďném kovářově jednání, které mělo přivodit jeho smrt při setkání s drakem, o boji s drakem a Siegfriedově vítězství. Dále se tu mluví o Siegfriedově nezranitelnosti, způsobené jeho koupelí v krvi usmrčeného draka. K severskému pojetí Písně o Siegfriedovi, tak jak bylo zachyceno v Sáze o Thidrekovi, však náleží i další nové prvky, patrně z 10. až 11. stol.: Siegfried předtím, než pojme za manželku Kriemhildu, se zasnoubí s Brunhildou. Později na dvoře rýnského panovníka (očarován magickým kouzlem?) na svůj příslib zapomene. Poté sám poradí Guntherovi, aby se o Brunhildu ucházel. Ve čtyřech se vydají na cestu. Gunthera uvítá Brunhilda přátelsky, Siegfrieda však s nevolí. Guntherovu nabídku přijímá. Slaví se svatba. O svatební noci však Brunhilda Gunthera přemůže, spoutá jej a zavěsí na zeď. To se třikrát opakuje. Třetího dne si Gunther postěžuje Siegfriedovi. Ten ví, že Brunhildina síla je magicky spojena s jejím panenstvím. Gunther přivolí, aby jej Siegfried zastoupil. Zahalen do švagrova oděvu zaujme tedy Siegfried Guntherovo místo v manželském loži. Brunhildina síla zmizí. Siegfried odejme Brunhildě prsten a ustoupí pak Guntherovi.

I zde jsou Guntherovy námluvy úvodem k Siegfriedově smrti a pětka žen (nyní přenesená do prostředí královské síně) její příčinou. Brunhildina nenávisť tu ale pramení ze žárlivosti. Spojeny jsou dvě dosavadní verze Siegfriedovy smrti (smrt v lese a smrt na loži): Siegfried je zabit v lese na lovu a jeho tělo je z Brunhildina popudu pak vhozeno na Kriemhildino lože. A zklamaná a mstlivá se Brunhilda sama ještě téže noci volí smrt.

Jako další stupeň německého ztvárnění Písně o zániku Burgundů (po Bavorské písní o Kriemhildě a před PN) se předpokládá a rekonstruuje epos z poloviny 12. stol., zpravidla nazývaný *Starší žal*

(Ältere Not). V tomto eposu se objevují nové osoby (např. Iring, Hildebrand, Rudeger, Volker), nové děje a události (smrt Helchy, Etzelovo poselství Kriemhildě), a to zřejmě pod vlivem dietrichovských písní. Epos dále obohacuje Bavorskou píseň o Kriemhildě o řadu nových příhod: Hagenovo hledání člunu na cestě do Hunské země, jeho setkání s vílami a jejich prorocství aj. V eposu se pravděpodobně již vypráví o Rudegerově duševním dramatu a skonu. Přitom však řada otázek je dosud předmětem dohadů a sporů, jsou dokonce ojedinelí badatelé, kteří se domnívají, že není jisté, zda epos Starší žal vůbec existoval.

Píseň o Nibelunzích se stala ve 13. stol. velmi oblíbenou a širila se v mnoha přepisech až do pozdního středověku. Od počátku novověku však zájem o rytířskou epiku slábl. V 17. stol. a v první polovině 18. stol. je PN už zcela zapomenuta. Racionalistické osvícenství 17. a 18. stol. pohlíželo na středověk jako na dobu temna a jeho literaturu podceňovalo. Novověký humanismus pak čerpal především z látky a literárních vzorů antického starověku. Proto ani znovuobjevení PN v roce 1748, její první uveřejnění r. 1758 a vydání úplného textu v r. 1782 nevyvolalo zpočátku zvláštní ohlas.

Nové ocenění středověké literatury přináší až romantismus. Zájem o památky národní minulosti, vlastní romantismu vůbec, stal se zvláště výrazným v Německu, a to v souvislosti s národně osvobozeneckým hnutím a bojem proti Napoleonovi. Proto již v prvních desetiletích 19. stol. se tu počíná PN těšit vzrůstající oblibě a její dochované rukopisy a zlomky se stávají předmětem systematického vědeckého studia.

Ve druhé polovině 19. stol. podnítila PN vznik mnoha uměleckých děl. V obecném vědomí se nejčastěji spojuje s výpravným dílem Richarda Wagnera (1813—1883), hudebně dramatickou tetralogií *Prsten Nibelungů*, na níž Wagner pracoval po čtvrt století (jednotlivé díly: Zlato Rýna, Valkýra, Siegfried, Soumrak bohů). (Zde je třeba poznamenat, že dílo se neváže přímo k PN; Wagner použil severské mytologizované Ságy o Völsunzích). Wagnerův Siegfried — hrdina z lidu, blízký přírodě a bojující proti zlatu (ztělesnění zla soudobé civilizace) byl původně inspirován Feuerbachovým antropologismem, Bakuninovým anarchismem a revolučními náladami čtyřicátých let minulého století. Zde, ve starším Wagnerově pojetí, ukuje Alberich Prsten Nibelungů (symbol moci) z pokladu nevinné přírody — uloupeného rýnského zlata. Bohům Wotanovi a Logemu se podaří násilím a lstí Alberichovi prsten odejmout. Tímto skutkem jednají i oni proti zákonům bezelstné přírody a proviňují se tak, že sami svou vinu již nemohou odčinit.

Vykoupit spáchané bezpráví a učinit přítrž temnému, nepříroze-
nému usilování o moc může jenom svobodný čin, oběť ideálního,
ale lidského hrdiny. Tímto činem je Siegfriedova smrt a Brunhil-
din konec na hranici potom, když vrátila prsten do lůna přírody.
V konečné podobě, již nabyta tetralogie, ustupuje však Siegfried
do pozadí. Jeho místo zaujímá bůh Wotan, ve Wagnerově pojetí
nerozhodný pesimista, pohroužený do filosofických úvah. Na něho
se přenáší osvobozující čin původně lidského heroismu. Wotan
chce mocí přeměnit chaos v uspořádaný kosmos, který by měl
smysl. Ale pokus ztroskotá: provinění bohů proti přírodě je tak
veliké, že spásu může přinést pouze jejich zánik. Ve výstavbě tetra-
logie se tak nábožensko-filosofická problematika stala ústřední a
těžiště se přeneslo do meditací Wotana a jeho blízkých. Zde Wagne-
r čerpal z podnětů filosofie Schopenhauerovy a Nietzscheho a
z buddhistického učení o převtělování. Wagnerovu tetralogii tu
odděluje od středověké PN nejen téměř šest století, ale především
základní odlišnost životního názoru.

PN se zachovala ve více než třiceti prepisech, ovšem originál
rukopisu je ztracen. Podle textových odchylek se tyto rukopisy
řadí do třech skupin, vycházejících ze tří základních textů. Jsou
to rukopisy: Mnichovský (označovaný „A“), Svatohavelský („B“)
a Hohenemsko - Lassberský („C“). Kritická badání prokazují, že
ztracenému originálu je nejbližší rukopis Svatohavelský (St. Galler
— „B“). Jeho český překlad předkládáme našemu čtenáři.

Str. 21, sl. 1 *rek* (středohornoněmecky — recke) — původně znamenalo
vyhnanec, vysídlenec, poté osamělý putující hrdina, někdy rytíř
v cizích službách a později hrdina vůbec.

Str. 21, sl. 2 *Burgundsko*. Burgundové (východogermánský kmen) přišli
od Baltu a v průběhu 4. stol. se usazovali na Středním Rýně. Bur-
gundská říše existovala v okolí Wormsu (lat. Borbetomagus) od
r. 413. Burgundové měli neustálé potyčky s římským vojevůdcem
Aëtiem. Při pokusu rozšířit svá panství dále na severozápad, na
úkor římské Gallie, byli r. 435 (nebo 436) poraženi, za rok poté
zcela rozdraceni hunskými voji, které Aëtiem na pomoc vyslal
(avšak nevedl) hunský vládce Attila (shněm. Etzel). V bitvě
s Huny padl burgundský král a celá jeho družina. Zanikla i část
burgundského národa. Burgundové byli nuceni opustit svou zemi
a Římská říše jim vykazala sídliště v Sapaudii, tj. v dnešním Sa-
vojsku. Bezprostředními sousedy Burgundů byli Frankové. Hrdin-
ská Píseň o zániku Burgundů byla také asi původně dílem francké-
ho pěvce.

Str. 21, sl. 2 *Kriemhilda* (shněm. Kriemhilt,) v sev. písních Gudrun. Lze
stěží prokázat, zda literární postava královské dcery Kriemhildy
z první části PN měla svou historickou obdobu, i když byly v tom
směru činěny četné pokusy. V nejstarší Písní o Siegfriedově smrti
vystupuje již Grimhilda jako sestra burgundských královských
bratří. (Kriemhilda 2. části PN ovšem svůj historický předobraz
má; se vši pravděpodobností je jím germánská dívka Hildiko,
snoubenka Attilova.)

Str. 21, sl. 4 *Gunther*, král Burgundů. Jméno je historicky doloženo. Jde
o krále jménem Gundahari (Gundahar), který v letech 406—407
dobył území na levém břehu Rýna a padl pak spolu se všemi
svými příbuznými v bitvě s Huny. V „Lex Burgundionum“
z doby před r. 516 se vedle krále Gundahariho (shněm. Gunther,
starosevsky Gunnar) uvádí též král Gibica (shněm. Gibiche,
starosev. Gjuki), který je ve všech nibelungských písních (kromě
PN) otcem burgundských královských bratří (V PN je jím *Dan-
krat*.) Dále jsou tu historicky doložena jména jeho bratrů: Gislahari
(shněm. Giselher) a Godomar (starosev. Guthorm) — v PN *Gernot*.

Str. 21, sl. 6 *Worms*, město v Hesensku, na levém břehu Rýna. V 5. století
zde sídlili burgundští králové. Koncem 8. stol. zde přechodně pře-
býval Karel Veliký. V městě je basilika se základy z počátku 12. stol.

Str. 22, sl. 7 Kněžna *Uta* (shněm. Uote) je v německých pověstech časté
jméno matky hrdinů. Někteří badatelé v něm spatřují označení
pramáti vůbec.

Str. 22, sl. 9 *Hagen z Tronje* (shněm. Hagen von Tronege). V PN je va-
zalem a příbuzným burgundského krále. Takto ho už uvádí latin-
ský epos Waltharius z 10. stol. Německá báseň o Siegfriedovi
(Hürner Seyfrid), dochovaná ze 16. stol., jej řadí mezi burgundské
bratry. V *Sáze* o Thidrekovi vystupuje jako bratr nevlastní, zpola
démonického původu. Tato představa, jak se zdá, prosvítá ve
sloce 1281 PN.

Ve starším bádání bývalo jeho jméno spojováno s městem Xanten,
které od 11. stol. bylo nazýváno též Malá Troja. Jindy se uvádí
Tronje jako město v Burgundsku, jež prý Hagen podrobil. Hagen
jako historická osoba byl možná vůdcem burgundského spiknutí
proti mocnému cizinci, v našem případě proti Siegfriedovi.

Synem Aldrianovým je Hagen pojmenován ve druhé části PN.
Aldrian se jmenuje jeho otec také v *Sáze* v Thidrekovi a je worm-
ským králem země Nibelungů.

V PN vyniká Hagen velikou znalostí lidí a cest. Dílem se to vy-
světluje ve II. části PN, kde se praví, že jako chlapec byl rukojmím
na dvoře hunského vladaře.

- Str. 22, sl. 9 *Dankwart* (shněm. Dancwart), bratr Hagenův — jako historická osobnost není prokazatelný. Vyskytoval se patrně už v eposu *Starší žal*.
- Str. 22, sl. 9 *Eckewart* (shněm. Ekkewart) — někteří badatelé jej považují za osobu v nibelunském básnění zcela novou, jiní se domnívají, že vystupuje už v *Bavorské písni o Kriemhildě*.
- Str. 22, sl. 9 *Gere*, příbuzný burgundských králů. Starší bádání spatřovalo v jeho jménu ozvuk historického markraběte Gera, který lstí a násilím podrobil polabské Slované. Tato domněnka však postrádá vědecké opodstatnění.
- Str. 22, sl. 9 *Volker z Alzey* — hraje významnou roli ve II. části PN. Autor často zdůrazňuje, že Volker není hudec z nižších vrstev, ale urozeným rytířem, jehož zálibou je hudba a básnění. Moderní bádání v tom spatřuje výpověď básníka PN o sobě samém. Mnoho záchytných bodů k historickému pozadí Volkerovy osoby není. Leda to, že hesenské město Elzei má od 13. stol. ve znaku housle a ve městě sídlil rod dědičných trunksasů, stolníků, majících dohled nad dvorním hospodářstvím a dvorní kuchyní.
- Str. 22, sl. 11 *Ortwin z Met* — Hagenův synovec, vysoký hodnostář na Guntherově dvoře. Jeho jméno se též vyskytuje v eposu *Kudrun*, inspirovaném písněmi starogermánských kmenů v Pobaltí.
- Str. 22, sl. 11 *Metzy* (shněm. Metze) — město v severových. Francii v departementu Moselle. Je známé již z doby keltského osídlení; od konce 4. stol. významné město Francké říše. Sídlo biskupa patrně už ve 4. stol. Kolem r. 451 zničeno hunským vpádem; z Met pocházejí panovnické rody Pipinů a Karolingů.
- Str. 22, sl. 10, 11 *Kuchmistr* (shněm. kuchenmeister) — správce kuchyní, zde zřejmě částečně s žertovným podtextem.
- Maršálek* (shněm. marscalk) — původně pacholek u koní, poté štolba, v době vzniku PN jedna ze čtyř dvorských hodností, stejně jako
- podstolí* (shněm. truchsoeze, česky též stolník) — původně jídlonoš.
- Číšník* (shněm. scenke), hodnostář dohlížející na dvorní hospodářství a kuchyni (někdy též dozorce nad sklepy a vinicemi), další ze čtyř dvorských hodností podobně jako
- komoři* (shněm. kameraere) — původně komorník. Jako dvorský úřad správce královského pokladu a zásob. (V PN rytíř pověřený správou královského domu.)
- Tyto hodnosti byly na přelomu 11. a 12. stol. teprve zaváděny, šlo tedy o velkou novotu. Básník PN se snaží jít s duchem doby, když se o nich zmiňuje. Kniha zákonů z r. 1230, zv. *Sachsenspiegel*, jmenovitě uvádí právě tyto úřady: maršálka, podstolího, číšníka a ko-

mořího. Právě se tu, že právo jmenovat a držet tyto hodnostáře má rýnský falckrabí, saský vévoda, braniborský markrabí a český král.

Rumold (shněm. Rumolt) — vystupuje též u Wolframa z Eschenbachu v jeho *Parzivalovi*.

Sindold a Hunold (shněm. Sindolt, Hunolt) — ve starších nibelunských písniích se pravděpodobně nevyskytují.

- Str. 23, sl. 13 *Kriemhildin sen o sokolu*, jeho výklad a rozmluva s matkou, která následuje, obsahuje základní prvky milostné lyriky, tak jak se vyvinula ve 12.—14. stol. Zvláště symbol sokola, který zde vyjadřuje obraz milovaného, je typický pro trovadorskou poezii i pro německý minnesang. (Později se symbol sokola objevuje v lidové písni.)

Se symbolikou snů a jejich výkladem se v PN setkáváme celkem čtyřikrát. S výjimkou úvodního Kriemhildina snu, všechny vykazují nápadnou podobu až shodu s francouzskými básněmi. Je to svědectví širokého kulturního rozhledu básníka PN a organické spojitosti jeho díla s celoevropskou kulturou vrcholného středověku.

- Str. 24, sl. 20 *Siegelinda* (shněm. Sigelint), matka Siegfriedova. Na severu se Sigurdova matka jmenuje Hjördis a její jméno je přejato z jiného okruhu hrdinských písní. Siegelinda etymologicky znamená ochránkyně vítězství.

Siegmund (shněm. Sigemunt, starosev. Sigmund). Historicky není pro jméno žádný záchytný bod. Etym. znamená toho, jenž vítězstvím přináší ochranu.

- Str. 24, sl. 20 *Xanten* (shněm. Santen od lat. ad Sanctos) — město v západním Vestfálsku, kdysi přímo na Rýně, nyní vzdálené od něho asi 2 km. Nazývalo se též *Malá Troja*. Jméno tohoto města již uvádí historik merovejské doby Řehoř z Toursu (538—594).

- Str. 24, sl. 21 *Siegfried* (v dochované literatuře též Sigfrid, Sivrit, Sifrid, Sigwart, Sigurd, Seyfrid, Sivard). Jako historická osobnost je předmětem dohadů a sporů. Jméno ukazuje na merovejsko-francký původ. Jména počínající na Sigi- byla typicky merovejská a severský Sigurd také ukazuje na původní merovejský tvar Sigiwart nebo Sigibert. Dále je známo, že po smrti Gundhariho došlo na burgundském dvoře k pozoruhodnému směšování burgundských a francko-merovejských jmen. To by mohlo být svědectvím, že ještě za jeho života byl uzavřen sňatek mezi potomkem Merovejců a dívkou z rodu burgundských panovníků a že syn nebo synové z tohoto manželství, po zhoubné porážce v bitvě s Huny, odvedli zbytky národa do nových sídel na jihu Francie. Přitom pochopitelně nelze vyloučit, že jejich otec, vznešený cizinec, vzbouzel pro svou vzrůstající moc v zemi žárlivost a že zemřel násilnou smrtí.

- Str. 25, sl. 28 Pasování na rytíře — povýšení do stavu rytířského, se dělo zvláštním obřadem, jehož podstatu tvořilo opásání klečícího urozeného jinocha rytířským pasem a trojí úder meče na rameno.
- Str. 33, sl. 87 *Nibelung* (shněm. Nibelunc). Původ jména Nibelung (Nibelungové), stejně jako jeho užívání, není zdaleka jasný. Etymologicky jej nelze odvozovat, jak bývalo kdysi zvykem, od slova Nebelsohn (syn mlhy), ale spíše od jména Nibul. Tak jsou pojmenováni burgundští bratři v písních Eddy. Jméno Nibelung a jiná jména počínající Nibul — se vyskytovala v Německu v 8. až 10. stol., a to téměř výlučně ve franckých oblastech na Rýnu. V PN je nápadně rozličné užívání tohoto jména v první a druhé části díla. V první části PN označuje vlastníky bájného pokladu, jejich many a jejich říši. Siegfried, který se stal vládcem pokladu a říše, je nazýván pouze pánem „země Nibelungů“. Ve druhé části PN jsou však spojování se jménem Nibelungů přímo Burgundové, a dokonce jsou s nimi ztotožňováni (sl. 1523). Pojmenování Nibelung tedy jak se zdá vyplývá ze vztahu k určité věci, v daném případě k pokladu. Takové významové posuny užívání jmen mohou souviset, podle závěrů moderní vědy, s rodovým společenským zřízením a ve svých nejhlubších vrstvách i s totemismem.
- Str. 33 a násl., sl. 87—100 V Hagenově líčení Siegfriedova setkání s Nibelungy atd. jsou shrnuty děje z okruhu starších pověstí (písní) o Siegfriedově mládí.
- Str. 33, sl. 88 Historický základ pro *poklad Nibelungů* spatřují moderní badatelé v předpokládaném pokladu burgundského panovického rodu.
- Str. 34, sl. 95 *Balmung* — Siegfriedův meč nadaný nadpřirozenými vlastnostmi. (V Sáze o Thidrekovi se jmenuje Gram.) Jméno se odvozuje od slova balma, snad keltského původu, jež znamenalo skalní jeskyni. Balmung je tedy označení pro to, co vyšlo z jeskyně.
- Str. 34, sl. 96 *Alberich* (shněm. Albrich, franc. Auberon) — mocný skřet ze staroněmeckých a starofrancouzských pohádek. V básni Wielandově (1733—1813) — „Oberon“.
- Str. 34, sl. 97 *Neviditelný plášť* (shněm. tarnkappe, nebo též tarnhut — tarnen znamená ukryt, zastírat).
- Str. 40, sl. 137 Výjezdy krále a jeho družiny do kraje byly typické pro středověký způsob života: král cestoval s družinou po své zemi, aby vybíral dávky a zjednával průchod právu.
- Str. 40 a násl., sl. 139 a násl. (IV. vyprávění.) Líčení války Burgundů proti saskému a dánskému králi považovala v minulosti věda za volné zpracování látky z okruhu starších nibelunských písní. Nové poznatky ukazují, že na básníka PN zde působila především přítomná politická atmosféra.

Vztahy německého císaře k dánskému králi se náhle zhoršily, když Knut VI. odmítl r. 1182 v rozporu s povinnostmi leníka přijmout korunu od Fridricha I. Barbarossy. K tomu přistoupily ještě spory o věno sestry Knuta VI., příslibené Fridrichu I. za ženu, a jeho odmítnutí zasnub. Konflikt se vyostřil spojenectvím Dánska s Fridrichovým saským odpůrcem Jindřichem Lvem. Později po jeho smrti dokonce přistoupil Knut ke straně papežově — Velfů, rozhodných protivníků německých štaufských císařů, a Štaufům mimo všechnu pochybnost básník PN stranil. Analogie jsou o to věrohodnější, že wormský biskup v době vzniku PN byl jedním z nejrozhodnějších stoupenců štaufovské strany.

Samo vylíčení bojů se Sasy a Dány v PN se pak nápadně podobá popisu tažení Karla Velikého proti Sasům z francouzského eposu o čtyřech synech Aimonových.

Str. 40, sl. 140 Jména *Lüdeger* a *Lüdegast* (shněm. Liudeger a Liudegast) souvisí ve své první části s kořenem hlud - (lid, národ), od něhož mj. pochází též jméno Chlodvík (Ludvík), ale také později Lothar. Lothar Saský byl prvním německým králem (1125—1137), který byl volen stranou papežskou. Není tedy patrně náhodou, že básník PN, rozhodný štaufovec, pojmenoval saského krále, nepřítele wormských pánů, Lüdeger.

Str. 45, sl. 172 Péče o zástavu v boji náležela k nejménějším úkolům.

Str. 46, sl. 179 Pozorování nepřítele nebo jeho předsunutých oddílů byl úkol, který se ve středověku pravidlem svěřoval nejskvělejším hrdinům.

Str. 47, sl. 185 Prvním aktem rytířského utkání byl útok oštěpem. V tomto případě nevedl k očekávanému výsledku. Pak zpravidla následoval boj mečem, v daném případě vedený v sedlech. (Jindy jezdci sestoupili s koní.)

Str. 54, sl. 241 Zde básník PN podstatně posunul hodnotový řád vlastní rodového společenství a v mnoha ohledech i středověké feudální společnosti: Siegfried — cizinec se v Kriemhildiných očích nadřazuje pokrevním příbuzným.

Str. 55 a násl., sl. 248—252 Chování vítězného krále vůči zajatcům je příkladem dvorský umírněného zacházení s přemoženým nepřítelem; je názornou ilustrací zásad rytířské etiky vrcholného středověku.

Str. 58 a násl., sl. 265 a násl. (V. vyprávění.) Siegfried získal přízeň královské dcery bojem proti nepřítelům země. I ze svého hlediska chápe v duchu rytířské etiky své počínání jako dvorskou službu paní. V Sáze o Thidrekovi je ovšem děj zcela odlišný: Siegfried nejprve osvobozuje královskou dceru ze zajetí draka.

- Str. 66, sl. 325 Brunhildina imaginární země je v PN umístěna na neznámý *Island*. V severském podání, kde představy o vzdálenosti Islandu od pevniny již od pradávna odpovídají skutečnosti, se o Islandu v této souvislosti nemluví.
- Str. 66, sl. 326—327 V Brunhildině zvyklosti měřit se svými ženichy vlastní fyzickou silu a poražené troufalce trestat smrtí spatřují někteří badatelé vliv starých ruských pohádek.
- Str. 67, sl. 331 *Brunhilda* (shněm. Prünhilt, v dochovaných nibelunských písničkách též Brynhild, Brunhild, Brynild, Brinhild). Otázka Brunhildiny historické obdoby je nejasná. Byly činěny pokusy spatřovat ji v mocné a panovačné Vizigótcce Brunihildě, manželce Chlodvika vnuka Sigiberta (osoby, jež by mohla být historickým Siegfriedem), která přivodila svými intrikami Sigibertovu smrt a po desetiletí tak neblaze zapůsobila na osudy merovejského panovníckého rodu. Historická Brunhilda byla ovšem ženou Sigibertovou, zatímco Brunhilda z PN — ženou osoby nakonec Siegfriedovi nepřátelské. Brunhildiny pohnutky k odstranění Siegfrieda nejsou v dějinách nibelunské látky jednoznačné. Byla to skutečně jenom uražená hrdost mocné paní, již vyjádřila v pútcce s Kriemhildou, nebo zde hrál roli ještě skrývaný motiv žárlivosti? Básník PN sice výslovně zdůrazňuje pohnutky první, přesto však zůstává Brunhildino chování v některých situacích dvojznačné.
- Str. 71, sl. 362 *Látky zazamanské*, země Zazamanská (shněm. Zazamanc), podobně jako *Azagoug* (sl. 439) — jsou smyšlená pohádková místní jména, která uvádí (a pravděpodobně přejímá z PN) Wolfram z Eschenbachu (asi kolem 1170—1220) v *Parzivalovi*.
- Str. 74, sl. 382 *Isenstein* — ledový hrad Brunhildin. Název bezpochyby souvisí s umístěním Brunhildiny bájně říše na vzdálený a chladný *Island*. V *Sáze* o Thidrekovi se jmenuje Saegard.
- Str. 75 a násl., sl. 389 a násl. Ani v předpokládané Bavorské písni o Kriemhildě, ani v *Sáze* o Thidrekovi nemá Siegfried kouzelný plášť. V bavorské písni přijímá na sebe Guntherovu podobu, v severském podání se prostě zahalí do Guntherova oděvu.
- Str. 76, sl. 391—393 Z textu, jak se zdá, prosvítá starší verze písni o Siegfriedovi: Siegfried a Brunhilda se znali ještě před jeho cestou do Wormsu.
- Str. 76, sl. 396—397 Siegfried tím, že Guntherovi vyvedl oře z lodice a přidržel mu uzdu, než si král „opřel chodidla o třmeny“, dává výrazně najevo své podřízené, vůči Guntherovi manské postavení. Touto službou provádí to, co se ve středověku latinsky nazývalo „officium stratoris et strepae“: štolba předváděl pánovi, jemuž

sloužil, koně a držel jej za uzdu nebo za řemen třmenu, aby mu pomohl do sedla. Původně tento úkol připadal běžné čeledi, později, v lenním státě, za podmínek rytířsky dvorského života, se z něho vyvinul služební ceremoniel, vykonávaný maršálkem, tedy vysokým dvorským hodnostářem. (Odtud jeho německý název — Marschalldienst.)

O významu, jež středověká společnost přikládala službě „officium stratoris et strepae“, existuje mnoho svědectví. Tuto službu např. prokazovali papežovi při různých příležitostech panovníci. Později se stala dokonce symbolem papežské nadřazenosti německým císařům.

Při setkání Fridricha Barbarossy s papežem Hadrianem IV. dne 9. června 1155 však císař očekávanou službu papeži neprokázal. Hněv papežův pak neusmířilo ani to, že mu Barbarossa padl k nohám, aby je zlíbal. Hadrian odmítl císařův smírčí polibek. Výjev způsobil takové zděšení, že někteří kardinálové počali s hrůzou prchat. Teprve po dlouhých jednáních se podařilo císaře přimět k tomu, aby papeži tuto symbolickou službu prokázal.

Podle názoru některých badatelů není pochyb o tom, že zmíněná událost, a vůbec velký význam tohoto dvorského ceremonielu, byly pro autora PN podnětem, kterého využil dokonce jako klíčového motivu pro kompozici celého díla: Siegfriedova (zdánlivá a předstíraná) manská podřízenost motivuje roztržku mezi Kriemhildou a Brunhildou. Ta je příčinou Siegfriedovy smrti a všeho, co následuje. Role Siegfriedovy služby Guntherovi v PN pak mj. ukazuje, jak hluboko proniklo feudální nazírání a myšlení do staré heroické látky.

- Str. 89 a násl., sl. 482 a násl. VIII. vyp. obsahuje jen některé ojedinělé prvky starších písni o Siegfriedovi. Jako celek je dílem básníka PN.
- Str. 107, 108, sl. 614—616 Rytířský sňatek se ještě v období vrcholného středověku uzavíral příslibem zasnoubení před okruhem svědků. Touto formou nabylo manželství právní platnosti. Siegfried může od tohoto okamžiku pohlížet na Kriemhildu jako na svoji ženu, což ihned dává najevo tím, že ji veřejně obejmě a políbí.
- Str. 108, sl. 620 Manželský svazek s mužem, který ač hrdina a mocný, nebyl svobodný, byl pro královskou dceru zneuctující. Brunhilda, královská žena, to prožívá jako potupu celé rodiny. Na tomto místě tedy není v jejích slovech třeba spatřovat ukrytý tón žárlivosti.
- Str. 110, sl. 636 Představy o tom, že Brunhildina nadlidská síla se zakládá na její panenskosti a že ten, kdo se jí zmocní, jí sílu odejme a bude jejím pánem, jsou ohlasem magie a bájí. Zdůrazňují se zejména v severském podání (*Sága* o Thidrekovi, *Sága* o Völsunzích).

- Str. 112, sl. 645 *Požehnáni* (wihen). Církevní akt byl dobrovolný a bez významu pro platnost manželství.
- Str. 116, sl. 680 V PN Siegfried odejme Brunhildě pás — symbol panen-skosti — a neprodleně ustoupí zákonnému manželu Guntherovi. Ve staré hrdinské Písni o Siegfriedově smrti leží mezi Brunhildou a Siegfriedem obnažený meč (tj. symbol čistoty, který podobnou roli hraje i jinde, např. v příběhu o Tristanu a Isoldě). Pouze v severském podání (Sága o Thidrekovi) a nepochybně též v před-pokládaném eposu Starší žal z druhé poloviny 12. stol. Siegfried nejprve zbavuje Brunhildu panenství a poté ji postupuje Gunthe-roví. Takový průběh děje se ovšem přiči jak duchu heroického básnictví, tak rytířským mravům vrcholného středověku; pro dvor-ského básníka PN byl tedy nepřijatelný. Předchozí starší pojetí se ovšem v PN projevuje tím, že Kriemhilda označí svoji švagro-vou za Siegfriedovu kuběnu.
- Str. 126, sl. 746 Poslové se chovají v souladu se vžitou formou: odmítají nabídku, aby usedli; usedl pouze Gere, protože byl spřízněn s bur-gundským králem. Povinností posla bylo nejprve přednést uložené poselství. Teprve pak se mohl stát hostem pána domu (to záviselo také na obsahu jeho sdělení), což se vyjadřovalo pobídkou, aby usedl.
- Str. 130, sl. 777 O kuchařském umění Rumoldově se zmiňuje též Wol-fram z Eschenbachu v VIII. kap. Parzivala.
- Str. 136 a násl., sl. 816 a násl. V původní staré hrdinské Písni o Siegfrie-dově smrti dochází k hádce žen, když se o samotě brodí v rýn-ském proudu a myjí si vlasy. (V eposu ze druhé poloviny 12. stol. byl zřejmě tento výjev přenesen do královského paláce, tedy na veřejnost.) V PN k hádce dochází rovněž na veřejnosti, při rytíř-ských hrách. Zde se výrazně zračí změna mravů a životního stylu.
- Str. 136, sl. 821 Pro středověkého člověka pozbývaly lidské individuální vztahy význam, jestliže narušovaly hierarchii ustaveného řádu. Nerovnost rodu by sem vnášela rozpor, který by ničím nebylo možné překlenout — ani úctou k osobním hodnotám, ani láskou.
- Str. 137, sl. 827 Spor o rovnost rodu má tu být rozhodnut symbolicky — právem přednostního vstupu do chrámu. Jestliže Kriemhilda vstou-pí do chrámu před Brunhildou, je tím veřejně prokázán její nárok jako oprávněný. Přitom v potaz nebyl brán královnin původ, ale původ jejího muže, neboť na něm bylo ve středověku závislé spo-lečenské postavení provdané ženy.
- Str. 143, sl. 870 Zde se objevuje další motiv pro Siegfriedovo zavraždění — touha po moci a majetku. Ve starších nibelunských písních tento motiv převládá (vedle motivu žárlivosti). Básník PN jej potlačil, avšak úplně jej neodstranil. Tato podvojnost motivů se projevuje

- i ve druhé části PN: ke Kriemhildině pomstě jako odplatě za Siegfriedovu smrt se tu druží i prvek msty za odnětí pokladu.
- Str. 149, sl. 911 *Vogézy* (shněm. Waskenwald). Rakouský básník nebyl dobře obeznámen se zeměpisem Porýní. Podle sl. 718 protéká mezi Waskenwaldem a Wormsem Rýn. Nejbližším pohořím na východ od Wormsu na pravém břehu Rýna je však Odenwald. Tam se mohl popsáný lov konat. Pohoří Vogéz se táhne na jihojihozápad od Wormsu, podél levého břehu Rýna a je od Wormsu příliš vzdá-leno. Jméno se dostalo do PN patrně proto, že se vyskytuje v latin-ském eposu o Waltherovi (Waltharius), odkud zřejmě bylo pře-vzato.
- Str. 150, sl. 916 V PN je Siegfried zavražděn v loveckém odění, jež je zevrubně popsáno. Křížek, označující Siegfriedovo zranitelné místo, vyšila však Kriemhilda na válečný oděv, v němž se Siegfried chystal do boje proti Sasům a Dánům. Vzniká tak rozpor a to zřejmě proto, že básník PN motivu nově použil. Ani v Sáže o Thi-drekovi a patrně ani v eposu ze druhé poloviny 12. stol. se při vylíčení Siegfriedovy smrti o jeho nezranitelnosti nemluví. Tato podání také neobsahují motiv Siegfriedovy přípravy k tažení proti domnělému nepříteli na základě Hagenovy lsti.
- Str. 153, sl. 935 V Siegfriedově úlovku *lva* se spatřuje ozvuk Vergiliova popisu lovu, který pořádala Dido (Aeneas, IV. kn.).
- Str. 155, sl. 953 Podle středověkých a starověkých představ vydávala srst pantera libou vůni, vábící všechna zvířata.
- Str. 157, sl. 967 Pohoří *Spessart* (shněm. Spehthart) se prostírá v Dolních Francích severovýchodně od Odenwaldu. Od Wormsu, výchozího místa burgundské družiny, je příliš vzdáleno, než aby bylo možné tam cokoliv v krátké době dopravit. Opět se zde projevuje, že autor PN neznal zeměpis západoněmeckých krajů.
- Str. 158 a násl., sl. 973 a násl. Ve scénách PN předcházejících Siegfrie-dově smrti, v jeho běhu o závod ke studánce aj., spatřuje moderní bádání odraz analogických líčení v některých starofrancouzských básních, v samotné scéně Siegfriedova zavraždění pak vliv fran-couzské verze Písně o Rolandovi. Je to dokladem rozhledu a vzdě-lání básníka PN a argumentem proti tezi starší romantizující ger-manistiky, která v básníku PN viděla umělce nízkého původu a bez náležitého vzdělání, snad pouhého potulného pěvce.
- Str. 161, sl. 995—996 V okamžiku své smrti se Siegfried nestará o to, jak zabezpečit život svého syna, ale stěžuje si, že na dítě padne skvrna zločinu matčinyh pokrevních příbuzných. Ve sloce následující svěřuje svoji manželku péči členům jejího rodu, tedy těch, k nimž náleží i Gunther a Hagen, zosnovatelé vraždy. Zde proniká prvek

starých vazeb rodového společenského zřízení, kde povinnost péče o ovdovělou (a znovu neprovdanou) ženu byla nepřenosná a ukládala se pokrevním příbuzným.

- Str. 162, sl. 998 Smrt se zde zpodobňuje jako ozbrojenec, nikoliv jako žnec. Tak i ve starofrancouzských eposech.
- Str. 168, sl. 1043 *Zkouška před márami* (něm. Bahrprobe). Představa, že rány zavražděného, přiblíží-li se vrah, počínají znovu krváčet, byla rozšířena ve středověké Francii. Prvá zmínka o ní v německém písemnictví pochází z let 1200—1204. Odtud se také mj. odvozuje datum pro vznik PN.
- Str. 171, sl. 1065 Slzy a pláč, jako výraz vnitřního citového hnutí, jsou ve středověké literatuře časté, náleží k postojům a citovému ladění doby, a jsou-li na místě, v ničem neodporují vyhraněným zvyklostem dvorského chování.
- Str. 180, sl. 1129 Vdova se podle rytířských středověkých právních předstáv už nevracela v poručnictví svých mužských pokrevních příbuzných, a svým majetkem mohla tedy ovdovělá Kriemhilda volně nakládat.
- Str. 182, sl. 1137 Zkazka o tom, že poklad Nibelungů byl ponořen do vod Rýna (o „rýnském zlatu“), zachycená už v nejstarší Písni o zániku Burgundů, byla v Německu všeobecně rozšířena a zachovala se až do novověku.
- Str. 182, sl. 1137 *Lochheim* (shněm. Loche) — místo na Rýně severně od Wormsu.
- Str. 183 a násl., sl. 1143 a násl. (XX. vyprávění) — zde počíná *druhá část Písně o Nibelunzích* z látkového okruhu staré Písně o zániku Burgundů.
- Str. 183, sl. 1143 *Attila* (shněm. Etzel) — vůdce Hunů. O evropských dějinách Hunů máme poměrně přesné zprávy. R. 375 se Hunové objevují na Volze, r. 435 (436) hunská vojska, vyslaná Attilou na pomoc římskému vojevůdci Aëtiovi, zničí burgundskou říši na Středním Rýně. R. 451 Attila napadne římskou Gallii a svádí bitvu na Katalaunských polích (nad Marnou), utrpí strašné ztráty a obrací se do Itálie, kde zpustoší Aquileji. R. 453 umírá. Rok po Attilově smrti zvítězily germánské kmeny nad Huny v bitvě u řeky Nadao (?) a osvobodily se z jejich područí. V této bitvě padl Attilův syn.
- Historický Attila zemřel na chrlení krve na svém hradišti po boku germánské dívky jménem Hildiko. Byzantští kronikáři se mylně domnívali, že tato dívka Attilu zabila, a to proto, aby pomstila smrt svého otce. Jejich domněnka se brzy rozšířila. Také pro mravy starého germánského rodového společenství mohla být pohnutkou

pro tento předpokládaný čin jenom pomsta za pokrevního příbuzného.

Ve staré hrdinské Písni o zániku Burgundů se Grimhilda mstí za smrt svých královských bratří; tak je tomu i ve staré písni o Attilim (Attilovi). Básník Písně o zániku Burgundů (v 5. nebo 6. stol.) zřejmě spojil a volně zpracoval pověsti o dvou zcela nezávislých historických událostech: o Attilově smrti a o zániku Burgundů.

Pokud jde o pojetí Attilovy (Etselovy) postavy, dochází během doby k významnému posunu. Původně byl Attila líčen jako barbar žíznicí po krvi a zlatu. Takovým zůstává i později v severských pověstech a jejich sbírkách. Nicméně v Německu, poprvé v dochované hrdinské *Písni o Hildebrandovi*, zapsané kolem r. 810 ve fuldském klášteře (která náleží od okruhu dietrichovských písní), vzniká o Attilovi odlišná představa. V PN, zřejmě pod vlivem tohoto německého podání, je Attila už vzorem dvorského sebeovládání, vystupuje jako pastýř národů a ochránce vyhnaných, jeho hrad a léna se jeví jako útočiště pronásledovaných a jeho rytíři vystupují jako „výkvět rytířstva křesťanského, jakož i pohanského“.

Helcha (shněm. Helche) — v PN první Etselova (Attilova) manželka, jejíž jméno může být ozvukem historicky doložené germánské dívky Hildiko, po jejímž boku skonala Attila. Hildiko je zdrobnělinou germánského ženského jména, končícího na — hild. Stejnou koncovku má ovšem i jméno

Kriemhilda (shněm. Kriemhilt, starosev. Grimhild) — manželka Etselova (Attilova) z hrdinské Písně o zániku Burgundů, původně postava nezávislá na písni o Siegfriedovi. Ve starších podáních se také Kriemhilda mstila za smrt svých bratří. Motiv msty za smrt manželovy je novější (patrně z 8.—9. st.) a je výrazem rozpadu starogeránské „Sippe“ jako základního článku rodového společenství a vzniku nových sociálních vztahů.

Stará pokrevní vazebnost ovšem místy prosvítá ještě v PN. (Např. Kriemhilda po smrti svého manžela neodejde do Nizozemí, ale setrvá ve Wormsu s výslovným odůvodněním, že náleží tam, kde jsou její pokrevní příbuzní.) Na druhé straně je ovšem třeba zdůraznit, že nová Kriemhilda nejen mstí manžela, ale pomstu vykonává dokonce na svých pokrevních bratrích. Vazba vzniklá manželstvím je zde už víc než příbuzenství krve. V tom se odráží postupný zánik starogeránské společnosti a veliká proměna, kterou přináší středověk.

- Str. 183, sl. 1147 Markrabí *Rüdeger z Bechelaren* (shněm. Rüdeger, starosev. Rodingeir af Bakalar) náleží do okruhu písní, pověstí a básní o *Dietrichovi z Bernu*. Jako historická osobnost je předmětem

mnoha dohadů a sporů. Většina badatelů v něm spatřuje pouhou básnickou inkarnaci rytířského ideálu. Novější zkoumání snáší však řadu důkazů, že Rūdegerova osoba z PN navazuje na obraz Dána Ogiera z francouzského eposu o synech Aimonových, a to zejména proto, že u Ogiera rovněž vystupuje konflikt mezi povinnostmi vazala a osobními závazky.

- Str. 183, sl. 1147 *Bechelaren* (něm. Pöchlar) leží na Dunaji při ústí Erlachu.
- Str. 185, sl. 1157 Tvrzení, že Siegfried se v mládí zdržoval na hunském dvoře, je v PN ojedinělé a nevyskytuje se v žádném jiném okruhu nibelunských písní.
- Str. 185, sl. 1162 *Videň*; v době vzniku PN, na přelomu 12. a 13. stol., počíná období jejího rozkvětu, provázené rozvojem cechů středověkých řemesel, mj. krejčovství.
- Str. 187, sl. 1174 Kdykoliv básník PN hovoří o Bavořích, jsou líčeni ve špatném světle. Patrně se zde projevuje sousedská nevráživost rakouského básníka.
- Str. 188, 191, sl. 1180 a též 1201 Podle latinsky psaného eposu z 10. stol. (Waltharius), vytvořeného na základě německé pověsti o Waltherovi, dlel Hagen ve svém mládí na hunském dvoře jako rukojmí.
- Str. 189, sl. 1187 Rūdegerovi se zde dostává dvojí pocty: jednak je mu nabídnuto místo po králově boku, jednak je vyzván, aby usedl dřívě, než vyřídí poselství. Rūdeger usedne a přijímá i pohoštění. Tím ihned naznačuje, že přináší dobrou zvěst.
- Str. 202, sl. 1281 Představa o Hagenově „strašné moci“ je rozvinuta v Saze o Thidrekovi, kde Hagen je nevlastním Guntherovým bratrem zpola démonického původu.
- Str. 203, sl. 1291 *Pföring* (shněm. Vergen)—místo na levém břehu Dunaje nad Řeznem, kde býval starobylý přivoz. Zde se přepravovalo, pokud nebyl v letech 1135—1146 postaven most v Řeznu.
- Str. 204, sl. 1296 *Pasov* (shněm. Passouwe) — město v Bavorsku na Dunaji, při rakouské hranici; sídlem biskupa je od r. 738. V době, z níž pochází PN (asi r. 1200), byl Pasov opěrným bodem štaufských německých císařů. Většina moderních badatelů v oboru nibelunské látky se domnívá, že v Pasově, snad dokonce v okruhu společnosti pasovského biskupa Wolfgera (1191—1204), milovníka umění, žil a tvořil neznámý autor PN.
- Str. 204, sl. 1296 *Biskup Pilgrim* (shněm. Pilg(e)rin, Pilg(e)rim) jako historická osoba žil v 10. stol. Snažil se povznést pasovské biskupství a rozšířit jeho diecézi. V letech 972—976 podnítil rozsáhlou misi, jejímž úkolem bylo obrátit na víru tehdy ještě pohanské Uhry. V obrazu laskavého biskupa Pilgrima z PN, Kriemhildina strýce,

se také někdy spatřuje biskup Wolfger z Ellenbrechtskirchen (jmenovaný r. 1191), milovník umění a štedrý mecenáš básníků, jindy jeho předchůdce biskup Dietbold, který zahynul spolu se všemi svými kanovníky r. 1190 na křížové výpravě Fridricha Barbarossy.

- Str. 204, sl. 1301 *Emže* (shněm. Ense, něm. Enns) — místo na řece téhož jména, po pravém břehu Dunaje, těsně při zemské hranici Dolních a Horních Rakous.
- Str. 205, sl. 1302 *Efferdi g* (shněm. Everdingen)—místo na pravém břehu Dunaje nad Lincem.
- Str. 205, sl. 1304 *Traun* (shněm. Trunc) — řeka v Horních Rakousích; východně od Lince se vlévá do Dunaje.
- Str. 208, sl. 1328 *Mölk* (shněm. Medelike, něm. též Melk) — město v Dolních Rakousích na pravém břehu Dunaje.
- Str. 208, sl. 1329 *Astold*; jméno se nevyskytuje v žádném okruhu nibelunské látky.
- Mautern* (shněm. Mütâren) — místo na pravém břehu Dunaje nedaleko Kremže.
- Str. 209, sl. 1331 *Traisen* (shněm. Treisem) — řeka, vlévající se do Dunaje západně od města Tullnu jako jeho pravobřežní přítok. V PN tvoří západní hranici Etzelovy říše. Na jejím pravém břehu stál podle PN Etzelův hrad *Traisenmauer* (shněm. Treisenmure, v někt. rukopisech PN též Zeisenmure).
- Str. 210, sl. 1339 a násl. Kromě Dánů a Durynků uvádí básník PN jako cizince, dlící na Etzelově dvoře, Rusy, Byzantince, Poláky, Valachy, Kyjevany a Pečeněhy. O těchto národnostech a jejich představitelích v Uhrách se zmiňuje pouze maďarská kronika Gesta vetera Hungarorum, o níž se dlouho soudilo, že byla redigována až po vzniku PN. Nové výzkumy ale ukazují, že byla sepsána mezi r. 1095 a 1100. Tato skutečnost může být dalším důkazem o sečtělosti básníka PN.
- Str. 210, sl. 1340 *Valachie* — území mezi Dunajem a Transylvánskými Alpami, též Sedmihradsko; od 10. stol. bylo součástí uherského státu.
- Str. 210, sl. 1340 *Pečeněhové* (shněm. Petchenoere, maď. Besenyök) — kočovný národ ugrofinského původu usedlý původně mezi Volhou a Uralem, v 9. stol. vytlačili na západ Maďary a objevili se na Balkáně. Po porážce byzantskými vojsky r. 1091 a 1122 ztratili historický význam; část se jich rozptýlila v Uhrách.
- Str. 210, sl. 1341 *Tulln* (shněm. Tulne) — město v Dolních Rakousích na pravém břehu Dunaje, vzdálené od Vídně asi 40 km proti jeho toku.

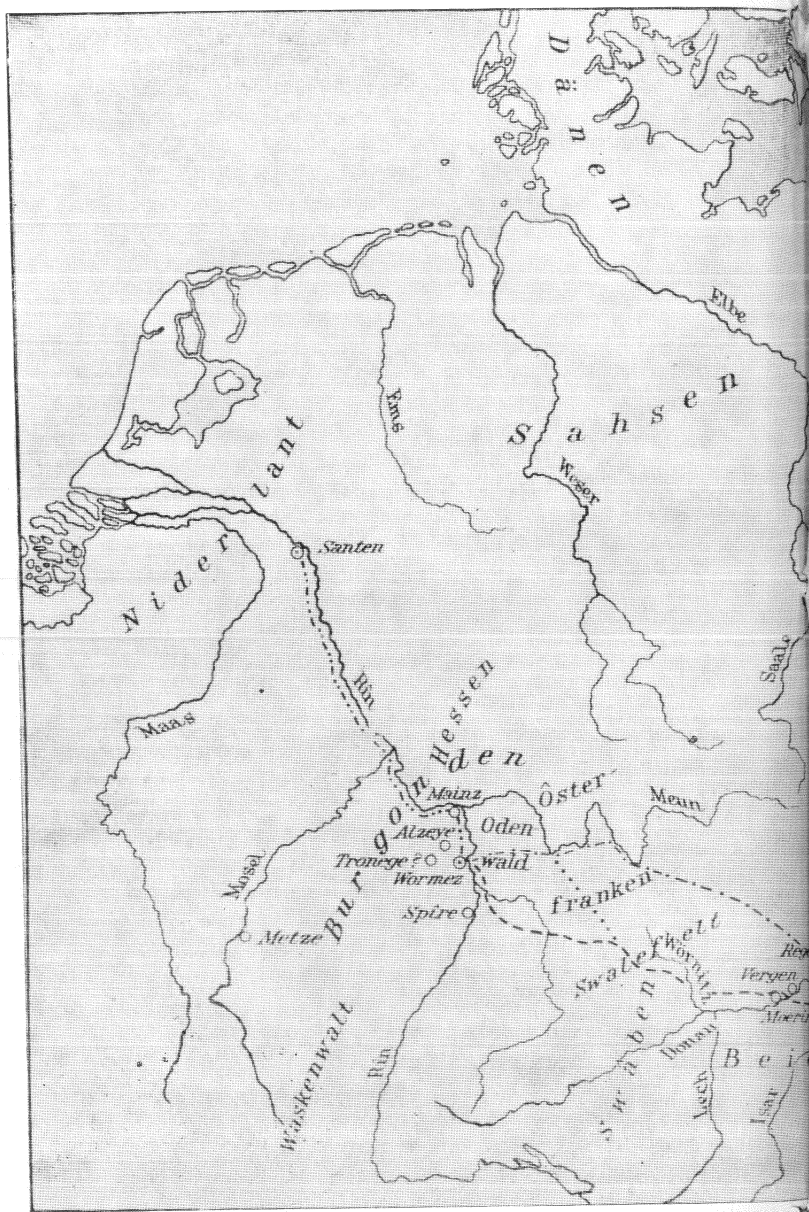
- Str. 210, sl. 1343 *Ramung*, jméno se nevyskytuje v žádném jiném okruhu nibelunské látky.
- Str. 210, sl. 1343 *Gibich* (shněm. Gibeche), tak je ve všech ostatních nibelunských písních pojmenován otec burgundských královských bratří (v PN Dankrat).
- Str. 211, sl. 1344 *Hornbog* (shněm. Hornboge) — v Sáze o Thidrekovi se setkáváme se jménem Jarl (tj. fojt) Hornboge.
- Str. 211, sl. 1345 *Hawart* z Dánska, leník Iringův upomíná Hawarta, fojta z Tenemarky (tj. z Dánska), který se podílel na dobytí Durynska.
- Str. 211, sl. 1345 *Iring* (shněm. Irinc) — historicky snad rádce a pomocník Irnfritův (Hermanfridův).
- Str. 211, sl. 1345 *Durynek Irnfrit* (shněm. Irnfriet) — snad historický Hermanfrid Durynský, který byl za pomoci Sasů úkladně zavražđen Theuderichem r. 535.
- Str. 211, sl. 1346 *Blödel* — historický Bleda, bratr Attilův. Od r. 433 s ním Attila vládl společně, ale později ho vzdálil od svého trůnu. V PN po Etzelovi nejmocnější osoba na hunském dvoře.
- Str. 211, sl. 1347 *Dietrich z Bernu* (shněm. Dietrich von Bern) — hlavní hrdina okruhu dietrichovských písní. Původ této legendární postavy zakládá historická osoba Theodoricha II. (asi 456—526). Theodorich II. (Veliký), nejvýznamnější osobnost v dějinách národa Ostrogótů, strávil své mládí ve vyhnanství na dvoře východořímského císaře. Roku 493 v bitvě u Ravenny porazil Odoakera a získal Itálii. Po jeho smrti byla říše, již založil, r. 551 zničena byzantskými voji. Část Ostrogótů se uchýlila k Bavorům a Alemanům. Smutný konec říše Ostrogótů a trpký úděl jejího lidu způsobil, že Theodorich II., ačkoliv se zkázy své říše nedožil, byl v pověstech germánských národů záhy líčen jako hrdinný a nešťastný vyhnanec. Na Attilově dvoře ve skutečnosti pobýval otec Theodoricha II. Theodomir (Thiudamer), ale již tvůrce základního díla písní dietrichovského okruhu, nedochované *Písně o bitvě u Ravenny* (z druhé poloviny 6. stol.), zaměňuje Theodorichovo (Dietrichovo) vyhnanství (v mládí a u přátelsky nakloněného panovníka) s pobytem jeho otce na Attilově barbarském hradišti. Podle této písně Dietrich zde stráví 30 let, aby se posléze vrátil a dobyl nazpět svou ztracenou vlast. V rovněž nedochované *Písně o Witegovi a Dietrichovi*, která pochází také ze 6. stol., se Dietrichův vítězný návrat do vlasti spojuje se smrtí Attilových synů (Ernaka a Ellaka), kteří hynou po Dietrichově boku v bitvě u Ravenny. Na historickou událost vítězství u Ravenny navazuje i *Píseň o Hildebrandovi*, jediná vcelku zachovaná starogermánská hrdinská píseň. Hildebrand zde vystupuje jako věrný zbrojř a spolubojovník

Dietrichův, který opustil rodinu, aby jej provázel do Hunske země. Z Písně o bitvě u Ravenny se posléze vyvinul i nedochovaný německý *Epos o Dietrichovi* (asi z r. 1180, tj. po napsání Staršího žalu a před vytvořením PN). Zde je Dietrich spolu se svými many lživě vylákan ke svému strýci Ermanarichovi. Přes *Witegovo* varování se Dietrich ocitá tváří v tvář Ermanarichově nepřátelské přesile a je nucen ustoupit. Prchá, opouští Itálii a uchyluje se do Etzelovy země. Doprovázejí ho nejvěrnější: *Hildebrand, Wolfhart, Sigestab a Helfrich*. Na hunském území jej uctivě přivítá Rudeger a královna Helcha mu získá Etzelovu náklonnost. Po léta setrvává v hunských službách. Jeho manželkou se stává *Herrata*, Helšina příbuzná. Konečně dosáhne toho, že Etzel mu vyzbrojí vojsko. S ním vytáhne do boje proti Ermanarichovi, aby dobyl svou ztracenou zemi. Jeho tažení se účastní Etzelovi synové (Erpf a Ort) a syn Rudegerův a Gotelindin *Nudung*. V boji u Ravenny *Witege*, který zůstal v Itálii a slouží Ermanarichovi, zabije Nudunga a oba syny hunského krále. Dietrich se od Helfricha dozvídá tuto zlou novinu. Pronásleduje Witegeho, který prchá, unášen koněm Schemmingem. Witege nakonec skočí do moře. Dietrich zastavuje pronásledování. Ačkoliv myslel, že zvítězil, jeho ztráty jsou tak veliké, že stojí tváří v tvář porážce. Vrací se se zbytky vojska k Hunům. Přijímá ho Rudeger, jenž také smiřuje Etzela a Helchu se zlými novinami. Teprve na sklonku života a po smrti Ermanarichově se Dietrich vrací se svou družinou do vlasti. Získává ji bez boje. Hrdinské písně o Dietrichovi z Bernu se rozšířily až do Anglie a silně působily na Islandě. Jejich hlavní hrdinové činně vystupují i ve II. části PN. Nejúplněji jsou zachyceny a rozvinuty v norské Sáze o Thidrekovi, tj. sáze o Dietrichovi, která jako životopisné líčení Dietrichových osudů zároveň volně shrnuje látku i jiných německých hrdinských pověstí, zejména pověstí o Nibelunzích.

Bern (shněm. Berne, ital. Verona) — město v severní Itálii na Adizi, známé už ve starověku; vedle Ravenny oblíbené sídlo Theodoricha II.

- Str. 213, sl. 1365 *letnice* — (svátky svatodušní) církevní slavnost na začátku léta, časově blízká dnům slunovratu.
- Str. 214, sl. 1372 *Botlung* (shněm. Botelung, starosev. Budli) — otec Etzelův. Historický otec Attilův se jmenoval Munčuk.
- Str. 215, sl. 1374 *Wärbel a Swämmelin (dále Swämmel)* — Etzelovi pěvci se nevyskytují v žádné starší nibelunské písně.
- Str. 215, sl. 1376 *Heimburg* (shněm. Heimburc, něm. Haimburg) — rakouský hrad na Dunaji poblíž Bratislavy a nedaleko maďarských hranic.

- Str. 215, sl. 1377 *Meisenburg* — dnes Wieselburg (maď. Mosan), místo mezi Bratislavou a Komárnem.
- Str. 215, sl. 1379 *Hrad králův Etzelnburg* (shněm. — Etzelnburc), hrad Etzelův (Attilův), který starší bádání kladlo většinou do míst dnešní Ostřihomě. Nové výzkumy se shodují v tom, že patrně stál na území dnešní Budy (západní části Budapešti), německy zvané Ofen.
- Str. 216, sl. 1381 *Herrata* (shněm. Herrat, též Herrad) — v PN neteř Helšina a Dietrichova nevěsta germánského původu na Etzelově dvoře, v nedochovaném Eposu o Dietrichovi vystupuje jako jeho žena.
- Str. 216, sl. 1381 *Näntwin* — otec Herratin se nevyskytuje v žádné jiné dochované nibelunské písni.
- Str. 217, sl. 1388 *Oriliep* — syn Etzelův a Kriemhildin; starší nibelunské bádání spatřuje v jeho jménu ozvěnu historického Ernaka, jednoho ze synů Attilových, kteří padli po Attilově smrti v boji proti povstávším germánským národům. V nedochovaném Eposu o Dietrichovi se jmenuje jeden z Attilových synů Ort.
- Str. 220, sl. 1412 *Slunovrat* — okamžik, kdy slunce při svém zdánlivém pohybu po obloze dosáhne největší odchylky od světového rovníku. Letní slunovrat nastává 21. června. O dnech slunovratu se v dávných dobách pořádaly slavnosti, často provázené bouřlivými radovánkami.
- Str. 226, sl. 1458 Hagenovo varování před cestou rýnských pánů k Hunům je jedním z nejstarších prvků PN. Obsahovala je už hrdinská Píseň o zániku Burgundů.
- Str. 227—228, sl. 1465—1469 „Rumoldova rada“, aby Wormští zůstali raději doma, byla zmíněna Wolframem z Eschenbachu v 8. knize Parzivala napsané mezi r. 1203 a 5. Tento časový údaj je důležitý i pro vznik PN: později nemohla být vytvořena.
- Str. 232, sl. 1497 *Gran* (shněm. Gran, maď. Esztergom) — Ostřihom, město na pravém břehu Dunaje východně od Komárna.
- Str. 233 a násl., sl. 1506 a násl. (XXV. kap.) Základní prvky líčení, kterak se Nibelungové ubírali k Hunům, jsou velmi staré. Varovný sen matky Uty před úsvitem, převoz přes řeku, zničení lodice aj. byly zřejmě obsaženy už v Bavorské písni o Kriemhildě (asi 8. až 9. stol.). Nové je vylíčení jednotlivých scén, zejména nočního boje, a soudobé bádání zde zjišťuje zajímavé paralely s líčením skutků a osudů Renauda de Montauban, hlavního hrdiny francouzského eposu o čtyřech synech Aimonových.
- Str. 234, sl. 1508 *Špyr* (shněm. Spire, něm. Speyer) — město na Rýně, asi 40 km jižně od Wormsu. Sídlo biskupa od r. 650. Od r. 1200 říšské město.

CESTY NIBELUNGŮ

----- Cesta ze Xanten (shněm. Santen) podél Rýna do Wormsu, kterou se ubíral Siegfried, poprvé sám se svou družinou, později provázen svou chotí a svým otcem, králem Siegmundem.

----- Cesta vedoucí z Wormsu přes Würzburg na Řezno, která po vybudování mostu v Řeznu (r. 1146) se stala důležitou dopravní tepnou směřující k povodí Dunaje.

----- Stará cesta z Wormsu k starobylému přívozu¹ přes Dunaj u Pforingu (Vergen) a dále dunajskou kotlinou na východ, již se užívalo zejména do té doby, pokud nebyl v Řeznu vystavěn most přes Dunaj.

..... Zřejmě smyšlená, pro královský průvod zcela neschůdná spojnice mezi zmíněnými dvěma cestami, ve středověku známými, jež vedly z Wormsu do povodí Dunaje

- Str. 234, sl. 1523 pojmenovává už Burgundské jako Nibelungy. Edda ukazuje, že označení burgundských králů jako Nibelungů je velmi staré.
- Str. 234, sl. 1524 *Mohan* (shněm. Meun, něm. Main) — řeka tekoucí severně od Wormsu; u Mohuče se vlévá do Rýna.
- Str. 234, sl. 1525 *Schwalbenfeldská župa* (shněm. Svalevelt) leží na řece Wörnitz. Také zde selhávají zeměpisné představy rakouského básníka o krajích západního Německa. V předchozí sloce putují Burgundští nejprve příliš daleko na sever k Mohanu, tedy starou vojenskou cestou, vedoucí od Rýna přes Würzburg na Řezno. Ale Schwalbenfeld leží na jižní cestě, která vede přes Wimpfen na Pföding. Básnickovy místopisné vědomosti odpovídají skutečnosti teprve v povodí Dunaje počínaje Pasovem, tedy v prostoru, kde podle domněnek básník PN žil.
- Str. 237, sl. 1535 *Hadeburga* (shněm. Hadeburc) — etymologicky znamená ochránkyně boje.
- Str. 238, sl. 1539 *Siegelinda*, víla (shněm. Sigelint); v I. části PN je Siegelinda Siegfriedovou matkou.
- Str. 238, sl. 1539 *Aldrian* — otec Hagenův se vyskytuje i v jiných eposech. V Sáze o Thidrekovi je králem, sídlí ve Wormsu a vládne Nibelungům.
- Str. 239, sl. 1545 až 1546 *Else, Gelpfrat*, jako historické osoby jsou sporné. V okruhu starší nibelunské látky se nevyskytují. V básni *Biterolf a Dietleib*, vzniklé po r. 1250, je Else otcem Gelpfrata.
- Str. 239, sl. 1547 *Převozníkem* se v PN nemíní prostý, výdělečně činný muž, nýbrž rytířský správce bavorských vévodů, jemuž byl svěřen dohled nad jedním z nejdůležitějších přechodů přes Dunaj. Svým převoznickým uměním se později pyšní i Hagen.
- Str. 245, sl. 1591 *Mehring* (shněm. Moeringen) — místo na Dunaji nad Pfödingem vzdálené od něho asi 10 km.
- Str. 253, sl. 1643 Eckewart *odhodí meč* podle středověkých zvyklostí: vyjadřuje tím, že novina, kterou přináší, je příznivá a jeho poselství mírové.
- Str. 254 a násl., sl. 1651 a násl. (XXVII. kap.) K pobytu Wormských v Bechelaren hledalo starší bádání analogie v okruhu dietrichovských písní, nebo v historických událostech 9. až 11. stol. Nová zkoumání ukazují, že básníka PN k vylíčení „idyly v Bechelaren“ spíše inspirovaly události časově mnohem bližší: přijetí a pohostinství, jehož se dostalo Fridrichu I. na křížové výpravě od maďarského krále Bély a jeho paní Margarety. Křížáci vyrazili z Pasova. Ve Vídni je přijal vévoda Leopold. 24. května 1189 překročili uherskou hranici a poblíž Bratislavy se

- setkali s posly maďarského krále, kteří Fridrichovi přednesli slavnostní pozvání. Provázeli je do Ostrihomě, kde Béla přichystal okázalé přijetí. Zde bylo také dohodnuto zasnoubení císařova syna, vévody Fridricha Švábského, s dcerou krále Bély. Uskutečnit se mělo po návratu císaře a jeho doprovodu ze Svaté země. Maďarský král pak Fridricha I. provázal až k bulharským hranicím. K zasnubě však nikdy nedošlo, protože na křížové výpravě zahynul císař i jeho syn Fridrich, jakož i většina rytířů a duchovních hodnostářů jeho průvodu.
- Str. 256, sl. 1666 Úděs Rūdegerovy dcery, když spatří Hagenův obličej, je ohlaselem dějů vyličených v eposu o Waltherovi, kde Hagen v boji s Waltherem přijde o oko. Jednookým je i v Sáze o Thidrekovi a v Sáze o Völsunzích.
- Str. 257, sl. 1676 Rūdeger, podobně jako jiní rytíři germánského původu na Etselově dvoře, přišel do hunské země jako vyhnanec. Statky, jež má v držení, náleží Etselovi. Proto jsou na místě jeho pochybnosti, zda se jeho dcera hodí pro manželský svazek se vznešeným velmožem.
- Str. 260, sl. 1695 Nebylo zvykem, aby mocný král přijímal dary. Slušelo se, aby sám rozdával. Činí-li Gunther výjimku a přijímá od Rūdegera dar, prokazuje mu tím nejvyšší poctu, a to jako příteli a jako budoucímu příbuznému.
- Str. 261, sl. 1699 *Nudung* (shněm. Nuodunc) — postava z písní o Dietrichovi z Bernu. V německém Eposu o Dietrichovi je Rūdegerovým a Gotelindiným synem, který padne u Ravenny; v Sáze o Thidrekovi je zabit v bitvě u Kronsportu. Kriemhilda v PN nabízí jeho nevěstu a jeho osiřelé léno Blödelovi jako odměnu, pozvedne-li meč proti burgundské družině.
- Str. 261, sl. 1699 *Witege* (shněm. Witege, v angl. hrdinských písních Widia, Wudga) — postava z okruhu písní o Dietrichovi. Kdysi Dietrichův přítel, později, v bitvě u Ravenny, stojící na straně jeho nepřátel. Původně historicky snad gótský bojovník a vůdce Vidigoja.
- Str. 261, 262, sl. 1705 o 1706 — scéna dvorského „Minnedienst“, typická pro milostnou poezii vrcholného středověku: rytířský pěvec přednese vysoce postavené, vdané dámě svoji píseň a dostane od ní dar, který trvale nosí jako symbol své služebnosti.
- Str. 267, sl. 1745 Kriemhildin příkaz, aby hostům byly odebrány zbraně, který za jiných podmínek byl běžným výrazem dvorské zdvořilosti, působí za dané situace jako zlý přehmat.
- Str. 268, sl. 1756 připomíná pověst o Waltherovi (zachovanou ve zlomcích anglického převodu a též v latinském zpracování — Waltha-

- rius). Walther je zde označován jako Španěl, čímž se míní původ z Vizigótů, nebo Suebů, kteří se v období stěhování národů usadili na území dnešního Španělska a Portugalska.
- Str. 273, sl. 1783 V PN hraje důležitou roli *Siegfriedův meč*. Tvoří jedno z důležitých pojítek mezi I. a II. částí písně. Drahokam jaspis, zdobící jeho jílec, hraje významnou roli ve středověkém básnictví a vyskytuje se už ve starověkých pramenech, kde za nejvzácnější byl považován právě jaspis zelený.
- Str. 273, sl. 1790 Vyzývavě Hagenovo přiznání, že zabil Siegfrieda, není obsaženo v žádném jiném okruhu nibelunských písní.
- Str. 275, sl. 1803 Přijetí u krále probíhá podle pevně stanovených středověkých pravidel dvorského ceremonielu: každý host je uváděn jedním z králových rytířů, který jej vede za ruku.
- Str. 275, 276, sl. 1803—1804 Označení Dietricha, Irnfrita a Rūdegera jako Hunů nelze chápat v moderním národnostním smyslu; pro básníka PN vyplývalo z jejich postavení na dvoře Etselově a z jejich manských vztahů k hunskému králi.
- Str. 279, sl. 1825 *Arras* — město ve Francii v departmentu Pas-de-Calais, už ve středověku známé výrobou krajek.
- Str. 282, sl. 1851 Středověké pojetí času a prostoru způsobovalo, že se v představě snadno přenášely domácí zvyklosti do cizích končin. Podle básníka PN také pohanská bohoslužba se koná v kostele a probíhá jako mše.
- Str. 286, sl. 1880 *Schrutan* — jméno, zdá se, ukazuje na skotský původ rytíře. Nevyskytuje se v žádném okruhu nibelunských nebo dietrichovských písní.
- Str. 289, sl. 1898 Komorníci nebo panoši přinášeli dle zvyku umývadla, konvice s vodou a osušky. Nejprve si myly ruce dámy, po nich rytíři.
- Str. 281, sl. 1912 V eposu Starší žal, podobně jako v Sáze o Thidrekovi podnítí Kriemhilda chlapce, aby udeřil Hageny do obličej. Ten tasí meč a setne dítěti hlavu. Kriemhilda tu záměrně obětuje pomstě vlastní dítě. Dvorský básník PN odvozuje chlapcovu smrt z výbušné situace po Dankwartově příchodu.
- Str. 293, sl. 1924 Dankwart o sobě praví, že v době Siegfriedova skonu byl ještě „mladičký mládenec“ (shněm. „ein wenic kindel“ — malíčké dítě). Nicméně v I. části PN je Dankwart dospělý rytíř, který se účastní Guntherovy cesty do Brunhildiných lén. Rozpor, jehož si básník PN nepovšiml, vzniká podle mínění většiny badatelů pravděpodobně z toho, že slova, která ve starším nedochovaném německém eposu (Starší žal) řekl asi Giselher, zde pronáší Dankwart.
- Str. 293, sl. 1927 *Jitřní dar* býval ve středověku i později darem ženicha

- nevěstě, který se dával za jitra, druhý den po svatbě. V některých krajích dávala jitřní dar i vdova svému novému manželovi, byli před svatbou svobodný mládenec. Odtud ironický význam Dankwartova výroku nad smrtí Blödel, jemuž Kriemhilda příslibila i nevěstu i léna, vystoupí-li proti Wormským. Ve středověké francouzské literatuře bývalo někdy podstoupení rizika boje líčeno jako „zásnuby se smrtí“, smrt sama jako svatba.
- Str. 296 a násl., sl. 1951 a násl. (XXXIII. kap.) Scéna cesty do kostela je záměrným protikladem „kostelních“ scén v I. části PN. V jiným nibelunských písních se nevyskytuje.
- Str. 301, sl. 1981 Dietrich, vládce *Amelungů*. Jako země Amelungů se označuje Dietrichova vlast proto, že panovnický rod, z něhož patrně pocházel i Theodorich II., se historicky odvozuje od Amala (poč. 3. stol.), vůdce ostrogótských kmenů. Dietrich je tak označen už v nedochovaném něm. eposu z r. 1180.
- Str. 306, sl. 2013 Ve scéně shazování mrtvých se schodů zjišťuje soudobé bádání značnou podobnost s výjevem z francouzského eposu o synech Aimonových. Schodiště, vedoucí do sálu, si básník PN představuje jako schodiště venkovní, při vnější stěně budovy, jaké mívaly císařské falce.
- Str. 307, sl. 2023 Hagenovu otázku, zda hunský král nebyl spřízněn se Siegfriedem, třeba chápat jako výsměch. Jelikož zde o příbuzenském vztahu nemůže být řeči, není Etzel ani povinen se za Siegfrieda mstít.
- Str. 311, sl. 2051 Zbraní *Waske* se v PN míní Iringův meč. V písních o Waltherovi se tak někdy jmenuje meč samotného Walthera (v PN „Španěla“ Walthera), někdejšího přítele, pozdějšího protivníka Hagenova.
- Str. 315 a násl., sl. 2081 a násl. (XXXVI. kap.) V severském podání se vlastní boj odehrává v jabloňovém sadu, a to podle všech pravidel rozvinuté bitvy, a požár paláce hraje v líčení odlišnou a jen podružnou roli.
- Str. 323 a násl., sl. 2135 a násl. (XXXVII. kap.) V konfliktu dvou vazeb věrnosti — oddanosti průvodce a budoucího příbuzného a věrnosti manské jako povinné služebnosti vládaři — vítězí u Rüdgera povinnost. Ale přesto zachová mravní integritu. O tom vydává svědectví způsob jeho boje a smrt.
- Konflikt dvou forem věrnosti má v předchozím středověkém epickém básnictví sice řadu obdob, ale v ryzím a vyhraněném tvaru vystupuje až v PN. V osobě Rüdgerově se tu neporušeně snoubí čistota starého heroického básnictví s nejvyššími dvorskými ideály vrcholného středověku. Poslední úsvit pohody na cestě Wormských
- k Hunům — odpočinek v Bechelaren, zasnuba Giselhera s Rüdgerovou dcerou, předání meče a darování štítu — to je osudové pozadí, na němž niterný Rüdgerův konflikt dvou forem věrnosti nabývá rozměrů antického tragična.
- Str. 341, sl. 2258 *Sigestab* (shněm. Sigestap) — Dietrichův synovec z okruhu písní o Dietrichovi.
- Str. 341, sl. 2261 *Helmot* — Dietrichův man z pověsti o Dietrichovi.
- Str. 344, sl. 2281 *Ritschart*, *Gerbart*, *Wichart*, *Helfrich* (shněm. Helfrich) se kromě posledního jmenovaného nevyskytují v žádném okruhu německého hrdinského básnictví. Wichart je ve francouzském eposu jedním ze synů Aimonových.
- Str. 346, sl. 2297 Smrtelně zraněný hrdina (Wolfhart) se už nemusí chránit štítem; odkládá jej, aby mohl uchopit meč oběma rukama a soustředit všechnu svou unikající sílu do posledního úderu.
- Str. 352, sl. 2337—2338 Dietrichova nabídka je vznešená. Slibuje Guntherovi a Hagenovi bezpečí, pokud se mu vzdají. Jako Dietrichova rukojmí budou totiž mimo dosah Kriemhildiny pomsty. Ale Hagen odvrhne i tuto nabídku. Nová bádání ukazují, že Hagenova odmítavá slova náleží k nejstarším vrstvám Písně o zániku Burgundů.
- Str. 353, sl. 2344 Hildebrandova slova, jimiž Hagenovi připomíná, že v boji u Wasgensteinu „seděl na štítu“, jsou ohlasem písní o Waltherovi. Historické látkové pozadí těchto písní sahá též do období vpádu Hunů: Attila zajímal u všech národů, které si podrobil, mladé šlechtice a držel je při svém dvoře jako rukojmí. Některým se podařilo uprchnout. Tento motiv působil ještě sto let po Attilově smrti (zemř. r. 453). Z této doby pochází původní *Píseň o Waltherovi a Hildegundě*, kteří však sami asi historickými osobami nebyli. Již v této nejstarší písní vystupují Hagen a Gunther. Novější obraz pověsti o Waltherovi se rekonstruuje zčásti podle jejího staroanglického převodu, zejména však podle latinského eposu Waltharius z prvé čtvrtiny 10. stol. (viz pozn. k sl. 1756).
- Obsah této novější pověsti je zhruba tento: na Attilově dvoře jsou drženi spolubojovníci Walther a Hagen a dívka Hildegunda, která je od mládí příslibena Waltherovi. Hagen uprchne (v pozdějších variantách pověsti je propuštěn). Walther, který platí za osvědčeného Attilova bojovníka, zůstává kvůli dívce. Příležitost ke společnému útěku se naskytne, když při hostině, pořádané na oslavu vítězné bitvy, se Waltherovi a Hildegundě podaří Attilu a jeho stolovníky opít. Pak oba snoubenci prchají na jediném koni a dospějí až k Rýnu. Převozník o tom podá zprávu Guntherovi a Hagenovi. Burgundský král zatouží po mladici a polkladech, které

s sebou Walther nese. Hagen Gunthera zrazuje od jeho záměrů, je ale odmítnut. Potom Gunthera na výjezdu proti Waltherovi doprovází. Když se s ním střetnou, bojuje Walther mečem Miming (který původně náležel Dietrichovi z Bernu), jindy mečem Waske, a pobije Guntherovu družinu. Nakonec zbývá jen Hagen a jeho král. Hagen, který se dosud boje zdržoval a symbolicky *seděl na štítu*, se ocitá v neřešitelné situaci: má zradit někdejšího spolubojovníka, nebo svého krále? Nakonec vítězí oddanost mana a Hagen vstupuje do boje s Waltherem. Dříve nežli Walthera v boji zabije, přichází o oko. Autor latinského Waltharia umísťuje boj na Wasgenstein (dnešní Wassenstein u Bitsche v severním výběžku Vogéz) — závěr Waltharia je odlišný — epos končí smírně.

Str. 354, 355, sl. 2353—2355 Jelikož se Hagen Dietrichovi nevzdal, ale byl přemožen v boji, musí Dietrich jako Etzelův vazal svého zajatce vydat. Nejvýše může pro něho žádat milost.

Str. 357, sl. 2373 V ukončení Hagenova života Siegfriedovým mečem prosvítá představa z prehistorické doby (nikoliv jenom staroger-mánská), že zbraň zabitého se mstí za smrt toho, komu po právu náležela.

Básnická forma PN je na svou dobu velmi vytříbená a znamená další z mnoha důkazů autorovy vyspělé dvorské kultury.

Základním formálním prvkem PN je tzv. dlouhý verš (Langvers), složený ze dvou krátkých veršů (Kurzverse: An- und Abvers), relativně samostatných a oddělených i graficky (pauzou). Dvojice dlouhých veršů jsou spojeny sdruženými rýmy, kromě toho se ve veršovém páru někdy vzájemně rýmují i počáteční krátké verše (Anverse) — tak je tomu např. už v 1. sloce. Čtyři dlouhé verše tvoří tzv. nibelunskou strofu, útvar bezpochyby s velmi bohatým časovým zázemím a bezprostředně navazující na tzv. strofu Kürnberského rytíře, minnesängra z pol. 12. stol. (Kürnberges wise). Všechny krátké verše sloky jsou třístopé, vyjma verš poslední (osmý), který je čtyřstopý. To dodává epickému toku vyprávění zvláštní kadence, přechasto temného zabarvení: právě v závěru strof nejvíce zaznívá onen tón elegické soumrakosti a pochmurných předznamenání neodvratného osudu, tak příznačný pro tento epos. Rozšířený poslední verš sloky se nejednou stává i jejím myšlenkovým vrcholem a pro nás znamením pozoruhodného sepětí formy a obsahu.

Poetika středohornoněmecké PN se neztotožňuje beze zbytku se zákony novodobého verše českého. Nejpodstatnější rozdíl je v tom, že verš originálu je tónický (určujícím prvkem je počet přízvuků), zatímco náš verš spočívá na zásadách metriky sylabotónické (směrodatný je kromě počtu přízvuků i celkový počet slabik). Proto bylo nutno některé formální rysy PN (např. libovolné užívání jedné nebo dvou, výjimečně i tří, nepřízvučných slabik za sebou, na druhé straně eliminace nepřízvučné slabiky ze stopy vůbec ap.) přizpůsobit metrickému systému našemu. Celková struktura sloky ovšem zůstává nezměněna.

- 1 Starogermské zbraně a zdobené předměty z Bavor a rýnských provincií (4.—5. stol.).
- 2 Rekonstrukce merovejsko-francké falce podle Garniera (6. stol.).
- 3 Nádoby Gepidů a Hunů (přibl. 5. stol.), nalezené na pohřebištích u Szolnok-Szandy a na langobardském pohřebišti u Kápolnásnyéku. (Szolnok, Damjanich—János—Múzeum)
- 4 Hunský diadém z vykopávek u Csorny (4.—5. stol.). (Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest)
- 5 Tzv. Attilův meč (podle novějšího výkladu šlo o dar Hárúna ar Rašida Karlu Velikému, další výzkumy však prokazují, že meč pochází z doby ještě pozdnější). (Wien, Schatzkammer)
- 6 Rukopis Svatohavelský (sl. 26—31 našeho textu), označovaný jako rukopis „B“, jež soudobé bádání považuje za nejbližší ztracenému originálu písně. Jeho vznik se klade do počátku druhé poloviny 13. stol. (Od r. 1773 chován v klášterní knihovně v Sankt Gallen.)
- 7—8 Miniatury z rukopisu Hundeshagenského, který vznikl koncem 14. stol. (od r. 1867 deponován v Berlíně), a jež jediný ze všech známých středověkých manuskriptů písně byl iluminován (obsahuje 37 miniatur). První obrázek znázorňuje výjev z Kriemhildiny cesty k Etzelovi, druhý z příjezdu Wormských do Bechelaren.
- 9 Rukopis Hohenemsko-Lassberský, označovaný jako „C“, který vznikl v 1. pol. 13. stol. (Zač. 13. vyprávění našeho textu.)
- 10 Počátek rukopisu zvaného Wallersteinský. Vznikl koncem 15. nebo poč. 16. stol. Začíná prozaickou reminiscencí z pověstí a dějin Římanů, Franků a Germánů.
- 11 Sloka 1503 (jež odpovídá sloce 1563 našeho textu) z rukopisu Wallersteinského. Je psána jinou rukou než počátek.
- 12 Sloka 377—379 z iluminovaného rkp. Hundeshagenského. (Zač. 7. vyprávění našeho textu.)
- 13—14 Socha jezdce v Bamberském chrámu. (Po roce 1230.)

- 15 Ukázky z rukopisu Hohenemsko-Mnichovského, označova-
ného jako „A“ (části z 1. a 3. vyprávění). Manuskript pochází
z první třetiny 13. stol. Spolu s dalším rukopisem Hohenem-
ským, později označovaným jako „C“, přešel roku 1807 od
poslední jejich dědičky, hraběnky Harrachové, do vlastnic-
tví pražského právníka, filosofa a humanisty prof. M. Schus-
tera. Rukopis „A“ získala od něho roku 1810 Mnichovská
státní knihovna, rukopis „C“ se roku 1816 stal vlastnictvím
ochránce německých starožitností, Josefa z Lassbergu.
(Odtud pozdější název obou rukopisů: Hohenemsko-Mni-
chovský a Hohenemsko-Lassberský).
- 16 Básník Walther von der Vogelweide (nar. kolem r. 1170,
zemř. asi 1230), současník neznámého autora Písně o Ni-
belunzích. (Miniatura z Heidelberského kancionálu.)
- 17 Básník Wolfram z Eschenbachu (nar. kolem r. 1170, zemř.
příbl. 1220), rovněž současník autora Písně. (Miniatura
z téhož kancionálu.)
- 18 Někdejší císařská falc v Chebu. Vnitřek paláce (r. 1180 až
1190).
- 19 Někdejší císařská falc v Gelnhausen (1190—98).
- 20 Chrám ve Wormsu (dokončen 1225).
- 21 Vnitřek Wormského chrámu.
- 22 Chrám v Xanten. (Tři nejnižší patra z let 1190—1213.)
- 23 Mince, které razili němečtí panovníci v 10. až 13. stol.,
tedy v době, kdy se v Německu významně rozvíjelo básnické
zpracování nibelunské látky do tvaru eposu. (1. Otto I.;
2. Otto II.; 3. Jindřich II.; 4. Konrád II. a kolínský arci-
biskup Pilgrim; 5. Jindřich III.; Svatební pfennig Berty,
ženy Jindřicha IV.; 7. Fridrich I.; 8. Rudolf Habsburg.)
- Cestu Nibelungů z Wormsu k Dunaji popsal básník Písně
o Nibelunzích, který nebyl dobře obeznámen s místopisem
západního Německa, po věcné stránce nesprávně. Podle
jeho líčení táhnou Burgundští z Wormsu nejprve po nověj-
ší severní cestě (.....) na Würzburg k Mohanu
(Meun). Pak ale odbočí k jihovýchodu a pohybují se po
neznámé cestě, v PN blíže nepopsané, přes Schwalbenfeld-
skou župu (Swalenfelt), aby se dostali na jižní cestu, vedoucí
k přivozu přes Dunaj u Pfüringu (Vergen). Přesné básníkovy
místopisné znalosti se uplatňují až v povodí Dunaje .*

Úvod	7
PÍSEŇ O NIBELUNZÍCH	
I. vyprávění	21
II. vyprávění <i>o Siegfriedovi</i>	24
III. vyprávění <i>o tom, kterak Siegfried přibyl do Wormsu</i>	27
IV. vyprávění <i>o tom, kterak Siegfried bojoval proti Sastkům</i>	40
V. vyprávění <i>o tom, jak Siegfried poprvé spatřil Kriemhildu</i>	58
VI. vyprávění <i>o tom, kterak Gunther plul na Island, aby získal pannu Brunhildu</i>	66
VII. vyprávění <i>o tom, kterak král Gunther získal Brunhildu</i>	75
VIII. vyprávění <i>o tom, kterak se Siegfried plavil za svými reky Nibelungy</i>	89
IX. vyprávění <i>o tom, kterak Siegfried byl vyslán předem do Wormsu</i>	95
X. vyprávění <i>o tom, kterak Brunhilda byla přijata ve Wormsu</i>	103
XI. vyprávění <i>o tom, kterak se Siegfried navrátil domů se svou chotí</i>	118
XII. vyprávění <i>o tom, kterak Gunther pozval Siegfrieda na slavnost</i>	123
XIII. vyprávění <i>o tom, kterak Siegfried se svou paní jeli na slavnost</i>	130

XIV.	vyprávění <i>o tom, kterak obě královny se navzájem pohaněly</i>	135
XV.	vyprávění <i>o tom, kterak byl Siegfried zrazen</i>	145
XVI.	vyprávění <i>o tom, kterak byl Siegfried zahuben</i>	150
XVII.	vyprávění <i>o tom, kterak Siegfried byl oplakán a pochován</i>	162
XVIII.	vyprávění <i>o tom, kterak se král Siegmund opět vrátil domů</i>	172
XIX.	vyprávění <i>o tom, kterak do Wormsu převezli poklad Nibelungů</i>	177
XX.	vyprávění <i>o tom, kterak král Etzel vyslal do Burgundské země za Kriemhildou své posly na námluvy</i>	183
XXI.	vyprávění <i>o tom, kterak se Kriemhilda ubírala do Hunské země</i>	203
XXII.	vyprávění <i>o tom, kterak král Etzel přijal Kriemhildu</i>	209
XXIII.	vyprávění <i>o tom, kterak si Kriemhilda počínala, aby její bratři byli pozváni na slavnost</i>	217
XXIV.	vyprávění <i>o tom, kterak Wärbel a Swämmel vyřídili poselství svých pánů</i>	221
XXV.	vyprávění <i>o tom, kterak se Nibelungové ubírali k Hunům</i>	233
XXVI.	vyprávění <i>o tom, kterak Dankwart zahubil Gelpfrata</i>	245
XXVII.	vyprávění <i>o tom, kterak rýnští reci dorazili do Bechelaren</i>	254
XXVIII.	vyprávění <i>o tom, kterak Burgundové dorazili k Hunům</i>	263
XXIX.	vyprávění <i>o tom, kterak Kriemhilda Hagenovi vyspílala a kterak on před ní nepovstal</i>	269
XXX.	vyprávění	

	<i>o tom, kterak Hagen a Volker drželi v plné zbroji stráž</i>	278
XXXI.	vyprávění <i>o tom, kterak reci šli průvodem do kostela</i>	282
XXXII.	vyprávění <i>o tom, kterak Dankwart zahubil Blödela</i>	292
XXXIII.	vyprávění <i>o tom, kterak Burgundové vedli boj s Huny</i>	296
XXXIV.	vyprávění <i>o tom, kterak Wormští vrhali ze síně těla mrtvých</i>	305
XXXV.	vyprávění <i>o tom, kterak byl zabit Iring</i>	308
XXXVI.	vyprávění <i>o tom, kterak panovnice kázala zapálit stří</i>	315
XXXVII.	vyprávění <i>o tom, kterak Rüdiger byl záhubně tat</i>	323
XXXVIII.	vyprávění <i>o tom, kterak byli pobiti všichni reci pana Dietricha</i>	337
XXXIX.	vyprávění <i>o tom, kterak Dietrich bojoval s Guntherem a Hagenem</i>	350
	Poznámky k textu	359
	Seznam vyobrazení	389

ŽIVÁ DÍLA MINULOSTI

svazek 73

Řídí Miloslav Žilina

PÍSEŇ
o NIBELUNŽÍCH

Ze středohornoněmeckého originálu Der Nibelunge Nôt (Handschrift „B“ — podle edice Karla Bartsche, v redakci Helmuta de Boora), vydaného nakladatelstvím F. A. Brockhaus, Wiesbaden 1963, s přihlédnutím k dalším textům a k novoněmeckým překladům, zejména Karla Simrocka (podle vydání z r. 1826 vyd. O. Hendel, Halle a S.) a Helmuta de Boora (Dietrichsche Verlagsbuchhandlung, Leipzig 1959) přeložil Jindřich Pokorný. Úvod napsal Pavel Trost. Poznámky napsal a ilustrační materiál vybral Jindřich Pokorný. Obálku, vazbu a grafickou úpravu navrhl Zdeněk Sklenář.

Vydal Odeon, nakladatelství krásné literatury n. p., jako svou 3208. publikaci v redakci krásné literatury. Praha 1974. Odpovědná redaktorka Božena Koseková.

Vytiskla Stráž, tiskařské závody, n. p., Plzeň, závod Vimperk. 19,82 autorských archů (text 18,37 aa, ilustrace 1,45 aa), 20,36 vydavatelských archů. 605 22 856.

Vydání první. Náklad 9000 výtisků.

01-134-74
13/42 Váz. 39 Kčs